Colecția Clepsidra

o. goga / m. stan

PE FRONTUL NEVĂZUT

EDITURA EMINESCU

O. GOGA - M. STAN

---

pe frontul nevăzut

Colecția Clepsidra

EDITURA EMINESCU

BUCUREȘTI 1980

în loc de prefață

Colonelul Tudor Andrei nu mai este printre noi. Greu ne vine să credem că dimineţile nu vom mai întâlni zâmbetul lui, că nesfârşita-i „Mărăşească" nu va mai arde în scrumiera de alamă pe care a purtat-o după el prin toate locurile unde a fost trimis de către partid, că nu ni se va mai adresa cu acel inimitabil „Mânjilor!". Simţim lipsa nu numai a bărbatului minunat, plin de omenie care a fost, ci şi a excelentului ofiţer de securitate, născut parcă pentru această muncă. Poate şi de aceea uneori ne mai surprindem că argumentăm faptele cu vorbele lui, deşi el nu o făcea niciodată cu ostentaţie. Era însă omul surprizelor. Mereu aducea ceva nou.

Deseori fusese rugat să povestească despre acţiunile la care a luat parte, despre misiunile pe care le-a îndeplinit în anii aceia grei ai revoluţiei şi construcţiei socialiste, multe conduse direct de către el, dar tăcut cum era, evita, mormăind că: „istoria se va scrie altă dată". Nu înţelegeam de ce nu ne vorbea nimic, deşi o parte din acţiunile lui mai importante făcuseră, cum se spune, „şcoală". Mai târziu însă, aveam să ne dăm seama de cauza tăcerii. În fişetul lui am găsit câteva însemnări într-un jurnal personal, pe care fiecare dintre noi l-a citit pe nerăsuflate. O întreagă lume de personaje şi întâmplări adevărate, care ne dezvăluiau drumul vieţii şi luptei acestui desăvârşit ofiţer de securitate. Citindu-le, ne-am dat seama de ce ne spunea, cu atâta modestie, că „istoria se va scrie altădată".

Meditând asupra vieţii şi activităţii acestui coleg şi tovarăş, asupra epocii pline de frământări revoluţionare în care i-a fost dat să trăiască, a tot ceea ce

ne-a rămas de la el, am găsit cu cale ca de acest lucru să nu beneficieze doar câţiva oameni. Am considerat, deci, de datoria noastră, să le dăm publicităţii.

Însemnările sale sunt un omagiu adus tuturor acelora care, ca şi el, pe „frontul nevăzut”, nu au precupeţit nimic pentru a-şi duce la bun sfârşit misiunile încredinţate...

AUTORII

Cazul „R”

Abia fusesem încadrat în securitate. Venisem direct din uzină, trimis de partid, fără nicio pregătire în „meserie” şi mă simţeam la fel de stângaci ca marinarul pe uscat. Când i-am întrebat pe tovarăşi dacă nu cumva mă pot trimite la vreun curs, la o şcoală, mi-au răspuns răspicat că totul trebuie învăţat „din mers”. „Te descurci tu... Principalul e să vrei şi să munceşti”, îmi spusese secretarul comitetului de partid. Aşa că, am început lucrul, nu fără o oarecare teamă de a nu greşi, dar hotărât să nu mă las prea mult dădăcit.

Şeful meu, un bătrânel care nu voia să renunţe nici în ruptul capului la şapca trasă muncitoreşte pe sprânceană şi căruia nu-i prea plăcea să-i spui „tovarăşe căpitan”, ci, mai curând, „nea Vangu”, nu ne lăsa o clipă să lâncezim. Când ne împotmoleam, ne certa cu blândeţe: „Măi copii, orice lucru făcut de mâna omului poate fi refăcut sau regândit. Nu uitaţi asta şi nu o să greşiţi niciodată”.

Evident că spionii sau celelalte elemente „în derivă” cu care urma să ne înfruntăm erau şi ei tot oameni. Ştiam bine asta. Totuşi, ne încerca o oarecare nesiguranţă, gândindu-ne că mulţi dintre ei erau trecuţi prin şcoli, unele chiar înalte, văzuseră multe, fuseseră învăţaţi să-şi cânte bine „partitura”. Vorbele lui nea Vangu ne dădeau încredere şi ne îndemnau ca, de fiecare dată, să ne rostuim treburile

numai după ce chibzuim profund.

„Măi copii, mai obişnuia el să ne zică, dacă spionul gândește o dată, noi, cei din securitate, trebuie să cugetăm de două ori; întâi pentru a-i ghici intenţiile şi apoi pentru a hotărî cum să-i venim de hac”.

Aceste cuvinte îmi stăruiau în minte când chibzuiam cum să procedez în primul caz care mi se încredinţase spre rezolvare. Trebuia să dau de unul dintre curierii care aduceau mesaje de la elemente reacţionare care reuşiseră să fugă peste graniţă. Despre acesta se ştia numai că urmează să sosească, într-o zi sau două, în Gara de Nord, cu un tren ce venea dintr-o ţară apuseană. Nimic altceva. Nu se cunoştea nici măcar cu cine urma să ia legătura, lucru care mi-ar fi înlesnit depistarea. Când m-a chemat şeful şi mi-a spus ce am de făcut eram aproape convins că nu voi fi niciodată în stare să găsesc „acul în carul cu fân”.

Înainte însă de a pleca la gară, am reflectat foarte serios şi mi-am făcut calculele că un spion, chiar dacă va încerca să adopte o atitudine cât mai normală, va avea, totuşi, în comportamentul său acel ceva care-l detaşează de un om obişnuit. Şi lucrurile aşa s-au petrecut. În ziua respectivă, m-am postat în gară. Când trenul a oprit în staţie, călătorii, cum era şi firesc, s-au îndreptat grăbiţi spre ieşire. Dintre toţi unul a zăbovit îndelung, mergând agale pe lângă tren. I-a studiat atent pe cei ce se aflau în preajma sa, după care s-a îndreptat spre capătul peronului, privind discret în urmă. „Ăsta pare să fie omul meu”, mi-am spus, şi aveam să constat că nu greşisem. Individul se verifica atent. Când s-a convins că „totul este în ordine”, a părăsit gara, continuând să se uite cu grijă în jur. A luat un taximetru şi a coborât în apropiere de capătul străzii „Locotenent Lemnea”. După ce a aruncat o privire circumspectă jur-împrejur, a intrat într-un bloc. Aici avea închiriată mai demult o garsonieră la o bătrână, una din gazdele sale, cum aveam să stabilim ulterior.

După un timp, a părăsit clădirea. Nu mai avea asupra lui niciunul dintre bagaje.

Înalt, blond, cu ochi mari, albaştri, individul în cauză purta o îmbrăcăminte obişnuită, care nu-l deosebea cu nimic de zecile de trecători. Din atitudinea lui, care părea acum mai sigură, fapt rezultat şi din aceea că se verifica mult mai puţin decât la sosire, ne-am dat seama că îl puteam supraveghea mult mai uşor.

Ne-a plimbat mai întâi vreo 15—20 de minute, deplasându-se lejer şi cu siguranţă. Am dedus că nu avea o ţintă precisă. Mare ne-a fost însă mirarea când l-am văzut cum s-a oprit în apropierea sediului unei importante unităţi militare şi a început să-i privească insistent pe cei care intrau şi ieşeau pe poartă. Când şi când, îşi făcea discret câte o însemnare într-un carneţel minuscul. A rămas acolo, prefăcându-se că aşteaptă pe cineva, până la terminarea programului unităţii, urmărind cu discreţie plecarea ofiţerilor.

Lucrul acesta ne-a determinat să tragem concluzia că se ocupă şi de culegerea unor date cu privire la activitatea militară. De altfel, a doua zi a făcut acelaşi lucru, dar la un alt obiectiv. Informaţiile culese în acest mod le completa apoi cu ceea ce putea afla de la unii militari în termen, aflaţi cu diferite treburi prin oraş. Pe mulţi îl îmbia „la una mică” şi strecura cu atâta abilitate întrebările, încât parte din tineri divulgau, fără să vrea, unele secrete din viaţa unităţilor.

Informaţia iniţială cu privire la misiunea lui de curier părea inexactă, pentru că, în întreaga săptămână ce a urmat sosirii celui pe care noi îl botezaserăm „Radu”, nu a luat legătura cu nimeni, nu a vizitat şi nici nu a primit vizita cuiva. Apoi, dintr-odată, s-a produs o schimbare radicală în „preocupările” sale. Într-o zi, cam pe la orele 15,00, îmbrăcat foarte elegant, şi având, în ciuda vremii frumoase, un fulgarin pe mână, s-a plasat în apropierea unui institut la care se centralizau importante date economice. Nu părea de loc interesat

să-i observe pe cei care intrau sau ieşeau din instituţie; îşi controla doar ceasul din când în când. La un moment dat, pe partea cealaltă a străzii, în staţia de troleibuz, a apărut un individ între două vârste, care „citea” ziarul ţinându-l semidespăturit, dar de fapt „mătura” strada cu privirile şi când l-a văzut pe Radu schimbând trenciul de pe mâna dreaptă pe cea stângă, s-a apropiat de el şi au plecat amândoi în aceeaşi direcţie, pierzându-se în parcul din apropiere. Noul venit i-a predat lui Radu un pacheţel. Aşa cum a reieşit la anchetă, în acest pacheţel se aflau două benzi de maşină de calcul. Individul în cauză şi un complice de-al său, foşti agenţi ai hitleriştilor, preluaţi de un serviciu de spionaj occidental, ataşaseră un dispozitiv la maşina de calcul, care permitea realizarea unei înregistrări „de rezervă”, de care, evident, nu ştiau decât cei doi. La intervale regulate, transmiteau benzile emisarului străin. Totul era atât de bine camuflat, încât cu greu s-ar fi putut dibui combinaţia.

După ce a preluat benzile, Radu a plecat acasă. Seara s-a întâlnit, în urma unei înțelegeri telefonice, cu un bărbat destul de tânăr. Au conversat cu aprindere într-un restaurant, după care s-au despărţit, ambii părând cam supăraţi. Tânărul nu era altul decât ofiţerul de aviaţie I.T., căruia Radu îl transmisese un mesaj din partea fostei sale logodnice. Femeia fugise imediat după război, în Franţa, şi acum îl ruga să o urmeze. Nu oricum însă, ci numai după ce îi furniza informaţii cu privire la dotarea, instruirea, dislocarea şi capacitatea de luptă a unor unităţi de aviaţie. Ofiţerul a refuzat să dea curs rugăminţii, dar n-a informat organele de contrainformaţii despre propunerile ce i se făcuseră.

Se adunaseră, astfel, destule date despre Radu. Nu s-a trecut însă la arestarea lui, deoarece ar fi însemnat să facem lucrurile numai pe jumătate. Mai trebuia stabilit şi modul în care informaţiile culese sau primite erau transmise în străinătate, precum şi procedeul pe care-l folosea pentru a intra şi a ieşi din ţară.

Între timp, îi stabilisem adevărata identitate. Provenea dintr-un oraş din Transilvania. În vremea războiului căzuse prizonier la hitlerişti şi, după încheierea păcii se lăsase atras de „cântecul de sirenă” al lumii occidentale, încercând să se rostuiască undeva, într-o ţară vestică. Dar nevăzutele căi ale deznădejdii l-au dus drept în braţele spionajului şi, în scurt timp, a devenit agentul unuia dintre oficinele occidentale. Exploatându-i dorinţa de aventură, l-au folosit atât ca agent, cât şi pentru munca de curierat. Misiunea încredinţată i se potrivea de minune. Vorbea destul de bine limbile maghiară şi germană, cunoştea, până în amănunt, locurile şi obiceiurile de la noi, îşi însuşise tehnica spionajului, dovedea un ascuţit spirit de observaţie şi multă agerime. Încă de la primele misiuni a dat satisfacţie deplină. Fusese atât de loial stăpânilor săi, încât niciodată nu a trecut să-şi vadă soţia şi fiica ce rămăseseră în ţară şi pe care nu le mai întâlnise dinainte de război. Mai mult: ocolea cu grijă oraşul în care ele se stabiliseră. Cu un singur lucru şi-a înşelat, însă, patronii oficinei de spionaj. Pe lângă misiunile ce le îndeplinea pentru ei, s-a gândit să mai „câştige” un ban şi de la grupările transfugilor, ba să facă şi contrabandă cu aur. Cele trei acţiuni pe care le desfăşurase cât rămăsese în Capitală îl fuseseră încredinţate, aşa cum a relatat la cercetări, nu de unul, ci de trei stăpâni care, de fapt, nu ştiau unul de celălalt.

Realizându-şi misiunea pentru care intrase în ţară, a plecat undeva, spre nord-vest, cu ceea ce nimerise. Pe şosea s-a urcat, prin „bunăvoinţa” unor ostaşi lipsiţi de vigilenţă, şi într-un autocamion militar. Oferind „generos” câteva sticle de băutură, a putut afla de la aceştia o serie de date cu privire la unitatea de care aparţineau.

S-a oprit două zile la Oradea pentru ca apoi să plece spre Valea lui Mihai. Pe aici, cu ajutorul unui complice pe care îl plătea cu monede de aur, ar fi urmat să iasă din ţară. Dar i-am schimbat itinerarul, obligându-l să vină împreună cu noi la Bucureşti. Abia acum

încheiam „Cazul R” şi o dată cu acesta lua sfârşit şi prima mea misiune...

Oaspeţi de seară

Fiecare zi aducea ceva nou, nu numai pentru meseria de lucrător de securitate, ci şi în formarea mea ca ofiţer şi ca om. Cele câteva acţiuni, ce-i drept, destul de puţine până acum, mă făcuseră să înţeleg care este valoarea unui amănunt, a unei simple priviri mai deosebite, a gesturilor nestăpânite, a inflexiunilor vocii, a tuturor acelor manifestări ce ţin de natura umană şi care îţi „vorbesc” limpede ca oricare probă criminalistică, la fel de esenţiale pentru descoperirea adevărului, ca şi o amprentă în cazul unei crime.

Învăţasem, de asemenea, din fiecare caz povestit de colegii mei şi, mai ales, din greutăţile cu care se confruntaseră ei şi, bineînţeles, cu care începusem să fac cunoştinţă, aproape la fiecare pas, şi eu. Mă străduiam să nu rămân în urmă nici cu şcoala, fiindcă ştiam că hotărâtoare în munca unui ofiţer de securitate este nu numai inteligenţa, ci şi cultura, larga deschidere spre marile valori umaniste. De aceea, m-am hotărât să mă înscriu la facultate, la început la cea de istorie, ca, în final, să mă decid pentru filologie.

Dogoarea verii stăruia încă, dar toamna plutea în aer. Începusem să-mi fac dosarul de înscriere la facultate şi aveam nevoie de o copie de pe certificatul de naştere, pe care o puteam legaliza la notariat numai dimineaţa.

M-am dus la şef să mă învoiesc ca să rezolv acest lucru. Când

m-am întors, mă aştepta puţin cam nerăbdător, parcă. Urma să plec neîntârziat într-o nouă misiune...

La biroul „evidenţa populaţiei” al miliţiei se prezentase, cu câteva zile în urmă, un bărbat care solicita să i se întocmească acte de identitate. Declarase, cu destulă seninătate, lucrătorului de la ghişeu că abia se întorsese în ţară. În ultima parte a războiului, spunea el, căzuse prizonier la nemţi. După încheierea ostilităţilor, lagărul fusese preluat de trupele americane, dar nu i s-a permis, sub nicio formă, reîntoarcerea în patrie. În cele din urma, neavând altă posibilitate, a fugit, trecând clandestin graniţa mai multor state, până a reuşit să între, în acelaşi mod, în ţară. Se stabilise în Capitală, unde locuia familia sa, şi acum dorea să-şi rezolve problema actelor de identitate în mod legal. Într-un anume fel, cele relatate de el constituiau povestea tristă a atâtor ofiţeri, subofiţeri şi soldaţi români, foşti prizonieri, care, după terminarea războiului, întâmpinaseră numeroase piedici în drumul lor de întoarcere în patrie. Dar înainte de a se putea lua o hotărâre, oricât de înduioşătoare era povestea bărbatului în cauză, trebuia verificat, în amănunţime, totul. Or, analizând dincolo de aspectul emoţional, cu atenţie şi răbdare, episod cu episod, cele relatate de el, s-a ajuns la concluzia că unele afirmaţii erau „cusute cu aţă albă”.

Cam atât am aflat de la şeful meu; el m-a şi trimis urgent să iau legătura cu ofiţerul de miliţie căruia îl fusese repartizat iniţial cazul. Acesta mi-a pus la dispoziţie dosarul, iar eu, după ce am citit atent fiecare filă, am stat de vorbă cu suspectul.

Multe din declaraţiile sale erau, contradictorii; descrierea locurilor pe unde, chipurile, ar fi trecut nu se prea potrivea cu realitatea. Dându-şi seama că verificăm veridicitatea celor afirmate, individul a început să dea semne de nervozitate. Siguranţa din privire, din mişcări, din voce îl cam dispăruse şi o anume nelinişte se putea observa din întreaga atitudine. Refuza, însă, cu încăpăţânare să dea

vreo altă explicaţie privitoare la modul în care reuşise să între în ţară.

Ancheta părea că se împotmolise, când, un alt individ, cu aceeaşi legendă, s-a prezentat, de data aceasta într-un alt oraş, nu prea îndepărtat, solicitând, la rându-i, eliberarea „legală” a unui buletin de identitate. Ne-am dat imediat seama că lucrurile sunt mult mai grave decât păreau la prima vedere. A fost reţinut şi cel de-al doilea solicitant, dar nici acesta nu voia, cu niciun chip, să declare adevărul cu privire la calea folosită pentru a trece graniţa. Din nou, aceeaşi încetineală în mersul anchetei.

Într-una din zile, însă, unul dintre cei doi s-a dezbrăcat de cămaşă ca să se spele. Tocmai intrasem în arest şi, privindu-l cu atenţie, am observat, la subsuoară, pe piept şi spate, urmele uşoare, abia vizibile, lăsate de hamul paraşutei. I-am cerut şi celuilalt să se dezbrace. Deşi avea o constituţie mai puţin robustă, fiind cum se zice numai piele şi os, avea şi el aceleaşi urme pe corp.

— Când aţi fost paraşutaţi? i-am întrebat aproape involuntar pe amândoi.

Surprins, unul dintre ei s-a grăbit să replice:

— De unde ştiţi?

— Tâmpitu’ dracului! interveni mânios celălalt.

Abia atunci au recunoscut că fuseseră paraşutaţi cu câtva timp în urmă şi că li se încredinţase misiunea de a culege informaţii din diferite zone ale ţării. Grupul respectiv fusese format, însă, din cinci paraşutişti şi trebuia să-i prindem şi pe ceilalţi. Cu unul dintre cei aflaţi încă în libertate, şeful grupului — cel care se prezentase la Miliţia Capitalei — urma să se întâlnească în gară la Braşov. Era vorba despre radiotelegrafist. Mersese să-şi vadă familia şi, la fel ca şi ceilalţi, trebuia să-şi procure acte de identitate. În instructajul ce li se făcuse la centrul de spionaj, li se indicase, în mod foarte clar, să nu treacă la desfăşurarea vreuneia din misiunile încredinţate mai înainte ca toţi membrii grupului să aibă legalizată situaţia personală

de şedere în România. Asta le-ar fi înlesnit, în mod evident, o mare libertate în mişcare şi, implicit, posibilităţi sporite de a-şi duce la bun sfârșit însărcinările.

Deşi destăinuise câte ceva, şeful grupului încercase să ne inducă în eroare, dându-ne amănunte neconcludente despre parola ce trebuia folosită, despre semnele de recunoaştere, ca şi despre data la care urma să aibă loc întâlnirea. Nici descrierea radiotelegrafistului paraşutat nu era prea exactă. Am luat măsurile impuse de situaţie.

O dată sosit în gară la Braşov, cel cu care şeful grupului urma să aibă întâlnire, a fost primit cu „căldura” cuvenită. Nu l-am dibuit, însă, prea uşor. Am luat legătura cu subofiţerii de la postul de miliţie t.f. Şi le-am indicat să-şi intensifice activitatea de patrulare în gară, să se foiască tot timpul printre călători. Mizam pe faptul că, involuntar, omul nostru va avea o comportare deosebită la vederea miliţienilor, dându-se astfel de gol. De altfel, lucrurile cam aşa s-au întâmplat. În aşteptarea legăturii sale, radiotelegrafistul avea grijă să se ţină cât mai departe de oamenii ordinii publice, schimbându-şi permanent locul când aceştia se apropiau. Pe baza acestui indiciu am acţionat.

Dar arestarea nu a fost lipsită de emoţii. Spionul păstrase asupra sa, ascunsă în gulerul cămăşii, fiola cu cianură de potasiu, pe care, aşa cum îi ordonaseră stăpânii, urma să o înghită atunci când n-ar mai fi existat şansa de a scăpa din mâinile organelor de securitate. Când ne-a observat, realizând că totul e pierdut, a scos-o şi a înghiţit-o. De emoţie, însă, nu a spart-o între dinţi, astfel că a putut fi salvat.

Între timp s-a efectuat o percheziţie la domiciliul rudelor primilor doi arestaţi, unde s-a găsit o parte din materialul ce le fuseseră dat la plecare: pistoale, sute de cartuşe, pumnale, fiole cu otravă, bani româneşti şi străini, aparate de fotografiat, tabele de codificare, hărţi şi câte 25 monede de aur. Toate ascunse foarte ingenios.

Radiotelegrafistul, după ce a văzut că tentativa de sinucidere a

eşuat, a făcut declaraţii complete. Am aflat, astfel, locul în care se ascundeau şi ceilalţi doi rămaşi, încă, în libertate. Ne-am deplasat de urgenţă în comuna P., undeva la poalele munţilor şi ne-am apropiat cu precauţie de casa în care aceştia erau ascunşi. Am observat, chiar în momentul în care am intrat în ogradă, o mişcare abia simţită, în şură. „Acolo trebuie să fie", mi-am zis, şi am făcut şi celorlalţi semn să se adăpostească. Rafale scurte de pistol-mitralieră au spart liniştea zilei. Le-am răspuns la rândul nostru, cu foc. Din nou, câteva rafale şi-au îndreptat tirul spre noi, după care s-a lăsat o linişte rău prevestitoare peste împrejurimi. Din şură nu se mai observa niciun fel de mişcare, cu toate că noi folosisem armele doar pentru a-i intimida. Aveam motive să-i prindem vii pe toţi. Încet-încet, cu pistoalele mitralieră pregătite pentru tragere, am pătruns în şură. Cei doi erau morţi. Luaseră otrava cu care îl dotase centrul de spionaj, sfârşind la fel cum trăiseră, tot atât de inutil precum încercaseră să se opună istoriei.

Materialele găsite asupra lor le completau pe cele descoperite anterior, dar nu reprezentau nici pe departe întregul „bagaj" cu care fuseseră desantaţi. De aceea, am urcat, neţinând seama de zăpada mare ce căzuse în acea iarnă timpurie, spre locul paraşutării, sus, în munte, pe undeva pe lângă Lacul Bâlea. Alături de paraşutele îngropate am mai găsit o staţie de emisie-recepţie, armament, documente şi alte materiale. Printre ele şi adresa unei gazde dintr-o localitate de lângă Braşov. Situaţia trebuia exploatată neîntârziat.

Şeful postului de miliţie din comună ne-a informat că în casa cu pricina locuieşte o femeie singură şi că nu ştie să fi venit în ultima vreme cineva pe la dânsa. Acest lucru nu era, totuşi, exclus, dat fiind faptul că foarte aproape se afla pădurea şi oricine s-ar fi putut strecura neobservat. Ne-am dus imediat cu maşina într-acolo. Aici însă, am comis o greşeală de care mi-am dat seama mult mai târziu. Ne-am apropiat cu maşina prea mult de casă şi când am intrat, am

găsit femeia singură. Îşi vedea, chipurile, liniştită de treabă. Înainte de a sta de vorbă cu ea, trebuia să ne convingem că acolo nu se mai află nimeni. N-am găsit niciun indiciu, n-am observat nimic care să dea de bănuit. Relaxaţi, ne pregăteam să discutăm cu gazda, când şeful postului de miliţie, care era cu noi, a observat că un dulap de vase era uşor deplasat, de la locul lui. Poate am fi trecut nepăsători pe lângă „amănunt", dar subofiţerul a insistat să-l dăm la o parte. Şi l-am dat! Pe podea se vedea clar capacul unei ascunzători săpate în pământ. În vizuina aceea, ghemuit, cu pistolul-mitralieră pregătit pentru tragere, am descoperii un bandit urmărit de multă vreme, autor al multor infracţiuni şi crime pentru care ar fi trebuit să plătească prin ani grei de temniţă. Reuşise însă să scape şi să se ascundă la femeia cu care trăia de ani şi ani de zile. Adresa acestuia o cunoşteau şi câţiva dintre cei fugiţi în Occident şi care acum îi trimiteau emisari paraşutaţi, ca împreună să treacă la săvârşirea unor acte teroriste. În locul emisarilor aşteptaţi picaseră însă oaspeţi neprevăzuţi...

Marinarul

Când am ieşit din biroul şefului, pur şi simplu îmi vâjâiau urechile. Cazul care tocmai mi se încredinţase părea aproape cu neputinţă de rezolvat şi, dacă m-aş fi lăsat condus de primul impuls, m-aş fi întors să-mi exprim perplexitatea şi să cer, plin de umilinţă, sugestii pentru găsirea unui fir al Ariadnei. Nu am făcut-o, însă, ştiind că nu-i plac discuţiile de acest fel, aşa că am purces la treabă. Trebuia să identific un marinar care vânduse câteva monede de aur.

Cumpărătorul, încercând la rându-i să le comercializeze, fusese prins. Numărul destul de mare de „cocoşei" găsiţi asupra individului l-a determinat pe ofiţerul de miliţie să adâncească cercetările şi, încet-încet, infractorul a recunoscut că o parte din monede le cumpărase, iar altele le primise drept răsplată pentru serviciile făcute unui marinar.

„Ce fel de servicii?" l-a întrebat lucrătorul de miliţie. Deşi s-a cam codit cu răspunsul, până la urmă individul a declarat că, după părerea lui, ceea ce îl punea marinarul să facă, nu prea merita atâta bănet. Îl trimitea să verifice dacă într-o anume zonă sau localitate există obiective militare şi de ce natură, sau dacă şantierul din oraşul M. Este păzit de soldaţi, şi alte asemenea „servicii". Pentru fiecare din „deplasările" făcute, drept recompensă primise câte una sau chiar mai multe monede de aur. Ofiţerul de miliţie a raportat urgent situaţia şi astfel cauza a ajuns la noi, la securitate...

Datele erau destul de inconsistente. Despre beneficiarul „serviciilor" plătite în aur, cel arestat bănuia numai că ar fi marinar după mers şi după tatuajele de pe braţe. Habar n-avea însă de unde venea şi unde ar putea îl găsit. Pentru noi devenea limpede că „marinarul", cum îl botezaserăm, îşi conspira cu grijă identitatea, nelăsând nimic la voia întâmplării. Apoi, „cocoşeii" te făceau să bănuieşti sursa agenturii. Dar ceea ce ne-a pus de-a dreptul în încurcătură a fost faptul că în perioada cât se desfăşurase anchetarea arestatului, marinarul îl căutase acasă. Aflase de la concubina infractorului că acesta se găsea la miliţie şi, neîndoielnic, faptul îl pusese în alertă. Poate o perioadă de timp avea să-l ocolească dar, după cum ne povestise femeia, marinarul răsuflase uşurat atunci când a aflat că „legătura" era arestată de miliţie sub acuzaţia de furt. Îşi făcuse probabil, socoteala că arestarea nu avea nimic comun cu activitatea de spionaj. Se năştea întrebarea dacă nu cumva „marinarul" ne-ar putea conduce către un vânat mai de soi.

Cam acestea erau informaţiile pe care le aveam atunci când fusesem trimis să-l găsesc pe „marinar". Pe baza lor, am pornit la treabă. Mi-am îndreptat mai întâi atenţia spre porturi. După frecvenţa destul de regulată a vizitelor sale, am dedus că era, cum se spune, un „marinar de apă dulce", pentru că, dacă ar fi fost îmbarcat pe o navă maritimă, ar fi lipsit mai mult timp din ţară. Apoi, pentru serviciul de spionaj în slujba căruia se afla, ar fi fost mult mai avantajoasă calea de pătrundere în ţară pe care o oferea Dunărea. Am început cu porturile mai mari din sudul ţării. Astfel, am ajuns, după câtva timp de căutări migăloase, în oraşul T.

Era în ajunul zilei de 23 August şi multe dintre vasele româneşti erau ancorate în port. Printre acestea se afla şi un tanc petrolier, care făcea curse regulate pe Dunăre. Întrucât operaţiunile de încărcare se terminaseră, vasul urma să ridice ancora în următoarele zile. Pe vas, în mod obişnuit se aflau numai doi marinari. Unul dintre aceştia, aşa cum am aflat, de fapt cel care îndeplinea şi funcţia de comandant al tancului, era şi cu soţia. Pentru el nava era locuinţa plutitoare de toate zilele. Se spunea — mai pe şoptite — că, de fiecare dată când se întorcea din voiaj, scotea nişte pachete cu cangea din bazinul de apă al vasului. Nimeni nu reuşise, însă, să ştie ce conţineau acele pachete, dar se bănuia că e vorba de mărfuri de contrabandă. Nu te puteai lua totuşi după zvonuri şi trăncăneli, pentru că de văzut nu-l văzuse nimeni oferind spre vânzare lucruri de provenienţă străină.

Cele aflate îmi sporiseră dorinţa de a-l vedea la faţă, dar nu a fost posibil chiar atunci, pentru că nimeni nu a coborât de pe vas. Abia a doua zi am dat cu ochii de el. Era un bărbat înalt, clădit solid, cu o faţă osoasă şi păr negru ce se revărsa în neorânduială peste fruntea-i uşor încruntată; mergea legănându-se ca un răţoi. Descrierea pe care o făcuse individul cu „cocoşeii" se potrivea de minune şi, fără să vreau, am răsuflat uşurat. Mai rămânea un singur amănunt de verificat, ca să fiu absolut sigur că nu greşesc. M-am uitat să văd cum

poartă ceasul. Nu-l ţinea cum se ţine în mod obişnuit, ci cu cadranul întors spre interiorul palmei. Acum eram pe deplin convins că omul acesta este „marinarul” pe care-l căutam eu.

A coborât de pe vas şi, după câteva ture prin oraş, s-a întors în port. A doua zi, a debarcat din nou, pentru a-şi perfecta formele de plecare.

Reuşisem, aşadar, să-l identific, dar acum se ivea o altă problemă, mult mai spinoasă: „marinarul” urma să plece din nou în voiaj. Dacă îl reţineam, riscam, pe de o parte, să alertăm centrul de spionaj care, desigur, îl aştepta sosirea, iar, pe de altă parte, nu puteam avea garanţia că vom reuşi să-l determinăm să ne dezvăluie toate legăturile şi sursele sale de informaţii din ţară. Dar şi dacă rămânea în libertate... Ne-am hotărât totuşi să-l lăsăm să plece nestingherit, mizând pe faptul că la reîntoarcere îl vom dibui „cărările”.

... Toamna se aşternuse de-a binelea, când nava a acostat din nou în port. „Marinarul” şi-a îndeplinit cu multă minuţiozitate şi corectitudine toate îndatoririle de serviciu şi numai după aceea a început să-şi facă pregătirile pentru a părăsi vasul. La adăpostul întunericului a scos, din bazinul de apă al vasului, aşa cum auzisem, câteva pachete, nu prea voluminoase, le-a aşezat în două valize şi a plecat cu trenul. Soţia sa a rămas mai departe pe navă, în vreme ce celălalt marinar s-a dus în vizită la rude, în oraş.

Noi ne-am asumat dificila sarcină de a-l însoţi pe omul nostru. Discret şi continuu, individul a verificat dacă nu este urmărit; se strecura cu abilitate pe străzi, alegea locurile mai aglomerate, zăbovea la intersecţii, îşi schimba destul de des direcţia, furişându-se mai mult pe lângă ziduri, tot timpul cu simţurile încordate, gata de acţiune. Chiar şi bagajele le ţinea într-un fel anume, încât nimeni nu i le-ar fi putut smulge din mâini. Aşa ne-a plimbat prin Capitală câtva timp, până ce, convins fiind că nimeni nu este pe urmele lui, a intrat într-un bloc vechi dintr-un cartier central al oraşului. Aici a adăstat o

vreme. Când a ieşit, ne-am dat seama, după modul în care-l purta, că unul din geamantane este mult mai uşor. Deci, lăsase ceva la acea adresă. Ne-am împărţit sarcinile, pentru că trebuia găsit cel pe care-l vizitase „marinarul”. Chibzuind cu grijă, ne-am hotărât să aşteptăm, socotind că cel care a primit obiectele urma să le prezinte şi altcuiva. Nu după mult timp, din clădire a ieşit un bătrânel care purta sub braţ o servietă doldora. Pe chip îl stăruia un aer de mulţumire; s-a îndreptat grăbit spre locuința unui fost politician. În anchetă am stabilit că, prin intermediul „marinarului”, primiseră o seamă de tipărituri cu conţinut defăimător la adresa ţării noastre, pe care să le folosească în acțiunile lor de propagandă. Se ocupaseră şi cu strângerea de informaţii, dar acestea se dovediseră fără valoare chiar şi pentru cei din Occident, şi atunci li se încredințaseră numai însărcinări propagandistice.

„Marinarul”, după ce şi-a descărcat câteva din „cadourile” aduse din străinătate, s-a îndreptat spre unul din hotelurile de lângă gară, unde a închiriat o cameră. Până a doua zi nu a părăsit încăperea, păzindu-şi cu străşnicie „comorile”. Nici chiar să mănânce nu a ieşit. Λ cerut să fie servit în cameră. Lucrul acesta ne-a întărit convingerea că în geamantan se află încă ceva de preţ, de nu se îndura să părăsească încăperea nici măcar pentru câteva minute.

A doua zi, dimineaţă, omul nostru a plecat cu primul tren. A coborât însă la Brăila, deşi biletul îl cumpărase pentru Galaţi. La fel de prudent s-a îndreptat spre port şi a intrat într-una din casele aflate la marginea oraşului. Aici a mai stat câteva ore şi când a plecat nu mai avea niciun bagaj asupra sa. De la Brăila s-a îndreptat din nou spre Capitală, dar în Gara de Nord a schimbat doar trenul, îndreptându-se spre portul T. Acolo a rămas pe vas câteva zile.

Ne-am întrebat atunci dacă nu cumva a prins de veste că ne aflăm pe urmele lui şi deci a renunțat să-şi mai viziteze celelalte legături. Eram în dilemă, dar nu ne puteam hotărî să-l arestăm. „Chiar dacă

aştepţăm un pic, nu strică. Timpul lucrează pentru noi. Prea este liniştit individul. „Precis moşmondeşte ceva...” îmi tot spunea șeful, la repetatele cereri pe care i le adresam de a acţiona. Şi, adâncind investigaţiile, ne-am lămurit ce aştepta. Nu i se stabilise încă data plecării în cursă. De aceea „marinarul” stătea atât de liniştit. Se temea ca nu cumva organele vamale şi grănicereşti să întreprindă controale şi să-l găsească cu ceva compromiţător. Avea de gând să rezolve toate problemele în minimum de timp, cu puţin înainte de ridicarea ancorei, când pericolul de a fi descoperit ar fi fost, evident, mult mai mic.

Bănuiala noastră a fost pe deplin confirmată. De cum a aflat ziua în care trebuia să înceapă noul voiaj — abia peste o săptămână — a şi plecat spre Capitală. De data aceasta, a făcut mai multe popasuri, la adrese diferite. La fiecare a zăbovit mai mult timp. Primul la care s-a dus era un fost militar care acum locuia într-o comună de lângă Bucureşti. Acestuia i-a transmis noi sarcini din partea serviciului de spionaj şi a preluat informaţiile pe care agentul reuşise să le culeagă. Atât metoda de culegere, cât şi cea de transmitere erau destul de puţin sofisticate, dar foarte eficiente. Inteligent, cu un deosebit simţ de observaţie, fostul militar, destul de familiarizat cu munca de spionaj, îşi exploata vecinii, cunoscuţii şi pe toţi cei pe

care îl întâlnea, cum se spune, „în orb”, stârnindu-i să vorbească despre ei şi rudele lor aflate în armată ori în alte funcţii prin ţară, sau despre ceea ce au mai auzit cu ocazia deplasărilor. Multe aduna „bătrânul ostaş” şi de la un cumnat al său, care lucra într-un loc unde se concentrau destule secrete privitoare la economia naţională. Toate datele le seria, cu un indigo special, pe coli de hârtie care, aparent, rămâneau albe şi pe care „marinarul” le strecura între altele cu adevărat imaculate, trecându-le, astfel, foarte uşor, prin controlul vamal. Chiar la vizita aceea „marinarul” lăsase „legăturii” sale mai multe coli de indigo şi o sumă destul de mare de bani, primind, în

schimb, note care cuprindeau date cu caracter secret.

De la alţi doi complici, pe care izbutise să-i recruteze, nu primea informaţii scrise. Aceştia îl relatau tot ceea ce aflau în urma peregrinărilor prin ţară, deoarece erau achizitori de materiale necesare întreprinderilor la care lucrau. Reuşiseră să-şi creeze cu abilitate tot felul de prieteni pe care îi incitau la vorbă, aflând astfel tot soiul de informaţii cu caracter secret sau chiar mai puţin secret. De la una la alta, necrezut de multe mai scapă omul!

Cum era şi firesc, serviciul de spionaj luase şi măsuri de verificare a informaţiilor primite. Astfel, cu regularitate, îi trasau „marinarului" misiunea de a controla exactitatea unor informaţii transmise anterior. Aceasta este, în fond, o activitate de rutină, mai ales că fiecare oficină doreşte să vadă, în ultimă instanţă, pentru ce anume dă banii.

În vizita dinaintea plecării, „marinarul" a mai trecut şi pe la un tânăr, despre care nu se ştia mare lucru. Când ne-am interesat, am aflat că unchiul care îl crescuse fusese, înainte de război, un fervent susţinător al unui partid „istoric" şi, având o avere considerabilă, depusese bani la o bancă din străinătate. Bătrânul părea să fie amestecat într-o treabă nu tocmai curată.

După ce şi-a executat „programul" cu conştiinciozitate, „marinarul" s-a reîntors în port, urmărind cu ochi atenţi ultimele pregătiri pentru plecare. În noaptea care a precedat părăsirea portului, în oraş a apărut tânărul despre care am amintit. „Marinarul" l-a ajutat să se strecoare în radă şi, după multe precauţii. L-a urcat pe vas, ascunzându-l, mai întâi într-un loc special amenajat, lângă cabină şi, mai apoi, în bazinul pe care îl golise de apă. Toate acestea le-am descoperit la percheziţie, pentru că, de data aceasta, „marinarul" nu a ajuns prea departe cu vasul său.

Pe tânărul în cauză îl contactase în urma indicaţiilor pe care le

primise de la nişte transfugi români, simbriaşii aceleiaşi oficine de spionaj. Ei voiau să pună mâna pe banii depuşi de unchiul băiatului, care era singurul moştenitor legal, şi mizau pe faptul că junele dornic de aventură le va da bani pentru a-şi putea finanţa acţiunile. Intenţiile lor au rămas, însă, la stadiul de proiect...

La început „marinarul", a încercat să ne încurce, făcând declaraţii contradictorii, dar, văzând că nu reuşeşte să ascundă adevărul, să ne ameţească cu „perdeaua de fum", a dat, până la urmă, la iveală totul. Am aflat astfel că centrala de spionaj pe care o slujea intenţiona să mai „deschidă o linie" de culegere a informaţiilor, care să aibă o legătură radio directă. În acest scop, trimisese o staţie de emisie-recepţie, pe care „marinarul" o lăsase în custodie la cel pe care-l vizitase la Brăila, aşa cum i se indicase de la centru.

Urma să sosească şi telegrafistul, ca să ridice staţia de acolo. Pentru recunoaştere se stabilise o parolă, pe care „marinarul" o comunicase complicilor săi. Aşa că, nu după mult timp, eu poposeam din nou în Brăila şi, în zorii unei zile, ciocăneam deja la poarta familiei Turcu. Mi-a deschis un bărbat între două vârste, care, atunci când a aflat că vin din partea „marinarului", a devenit foarte atent şi m-a întrebat dacă nu mi-a spus nimic pentru el. Am rostit parola. M-a pus să o repet şi, apoi, deplin încrezător, m-a tratat cu un pahar cu vin. Când i-am cerut să aducă staţia, omul a cerut, mai întâi de toate, să vadă banii. Eram pregătit şi i-am aşezat în faţă, pe masă, mai multe bancnote. S-a repezit ca hămesit la ele, iar din încăperea alăturată a apărut şi nevastă-sa care, nemaiţinând seama că este în cămaşă de noapte, s-a năpustit şi ea la bani. Lăcomia lor mi-a trezit o senzaţie de greaţă. „Oare cât de jos pot coborî astfel de indivizi...?". Nu mi-am putut stăpâni un gând căruia, nu aveam cum să-i dau glas.

Individul a plecat şi abia după o jumătate de oră a reapărut cu staţia pe care o îngropase în grajdul acum nefolosit. De altfel, acesta

a şi fost motivul pentru care am recurs la substituire. Bănuiam că o ascunsese atât de bine, încât numai după eforturi îndelungate am fi putut să o descoperim.

La câteva zile după acest episod, şi-a făcut apariţia şi radiotelegrafistul. Reuşise să între fraudulos în ţară şi se prezentase la adresa respectivă, unde spera să găsească staţia şi un eventual adăpost. După ce a rostit parola, l-am arestat. Telegrafistul însă nu avea nimic asupra sa, nicio însemnare, niciun material de lucru care, în mod obişnuit, sânt necesare pentru transmisiuni, cum ar fi: tabele de frecvenţe, de codificare şi decodificare, indicaţii în legătură cu lucrul în reţea. Prima dată ne-am gândit că le dosise undeva, dar când i-am făcut percheziţia corporală, l-am pus, fără un gând anume, să-şi scoată şi cureaua, destul de lată, de la pantaloni. Atunci am observat o umbră trecându-i pe chip şi mi-am dat seama că pusesem „degetul pe rană". Am desfăcut căptuşeala curelei şi acolo am găsit, foarte dibaci ascunse, mai multe hârtii de mătase. Pe care erau imprimate, cu litere ce puteau fi citite numai cu lupa, toate cele trebuitoare pentru a se realiza legătura radio cu centrul. Dar legătura nu s-a mai realizat niciodată, pentru că „linia a fost închisă"...

Umbrele albe

Într-o noapte m-am trezit cu şoferul nostru care, abia ţinându-şi deschişi ochii obosiţi şi roşii de nesomn, îmi spuse că mă aşteaptă şefu'. Nici nu ştiu când m-am îmbrăcat şi, hurducat de arcurile tari ale GAZ-ului, am ajuns la sediu.

— Pregăteşte-te, în câteva clipe pleci să escortezi nişte spioni...

N-am întrebat nimic, aşteptând să mi se dea amănunte. Direct, scurt, cum îl era obiceiul, nea Vangu mi-a povestit ce se întâmplase.

Serviciile de spionaj occidentale îşi intensificaseră activitatea. După ce culeseseră din şanţurile în care îi aruncase istoria câţiva transfugi, i-au instruit în tabere speciale de pregătire şi i-au dotat cu ceea ce era mai nou, pe vremea aceea, în domeniul armelor individuale şi al mijloacelor de transmisie. Apoi au fost paraşutaţi în diferite locuri şi la diferite intervale de timp, pe teritoriul patriei noastre. Li se dăduseră de toate, un singur lucru însă nu aveau asigurat aceşti declasaţi — o cauză justă pentru care să lupte, care să le insufle curajul şi tăria necesare. Rând pe rând, cei paraşutaţi au fost prinşi. Ultimii capturaţi şi pe care trebuia să-i aduc în Capitală erau cei din grupul denumit „Cerchez”. Grupul fusese format, la fel ca toate celelalte, din trei indivizi, desantaţi într-o dimineaţă de mai, undeva în nord-vestul ţării, pentru că unul din componenţii grupului — pe nume Ion Trif — era originar de prin părţile acelea. Se mizase pe sprijinul pe care l-ar fi putut primi de la rude şi cunoscuţi. De altfel, respectivului i se încredinţase misiunea de implantare a grupului şi de asigurare a mijloacelor de subzistenţă.

Prezenţa avionului care îl desantase fusese reperată la timp şi toţi eram în stare de alarmă, gata să-i primim aşa cum se cuvine pe „oaspeţi”. Şi, mai devreme decât mă aşteptam, şi-au făcut apariţia.

După ce şi-au îngropat paraşutele şi s-au odihnit câtva timp, cei trei au încercat să se apropie de satul natal al lui Trif, dar, părându-li-se prea riscant, au hotărât să se îndepărteze din zonă. În zorii zilei următoare, doi dintre ei s-au ascuns în păduricea de lângă halta de cale ferată a satului, în vreme ce Trif s-a dus să cumpere bilete. În mica gară era destulă lume, pentru că la ora aceea plecau, de regulă, navetiştii şi câţiva dintre oameni l-au recunoscut pe Trif, neputând să-şi ascundă nedumerirea, deoarece îl ştiau fugit din ţară. Trif a sesizat imediat, pericolul şi s-a întors în pădurice să-l

informeze pe şeful grupului. Acesta a hotărât să meargă el, împreună cu celălalt paraşutist, să cumpere bilete. Au intrat în localul staţiei, s-au aşezat la rând, la ghişeu. În acest timp, unul dintre săteni l-a anunţat pe şeful postului de miliţie din comună — care se afla, împreună cu un ofiţer de securitate, chiar acolo, la haltă — de apariţia lui Trif.

Subofiţerul, aflând despre ce este vorba, a intrat în sala de aşteptare şi, privindu-i cu atenţie pe cei de la ghişeu, s-a îndreptat, cu pas sigur, tocmai spre cei doi paraşutişti care stăteau, aparent nepăsători şi paşnici, la rând. Nu numai faptul că nu-i văzuse niciodată prin partea locului i-a întărit bănuielile, ci, mai ales, hainele lor de „excursionişti", care s-ar fi potrivit foarte bine vizitatorilor unei staţiuni montane şi nu locuitorilor unui sat din câmpia vestică. Serviciul de informaţii greşise cu acest mic „amănunt". Văzându-l pe miliţian, Anghel, cel care-l însoţea pe şeful grupului, a dat să scoată pistolul (unul dintre ele, pentru că, de fapt, avea asupra sa trei, cu aproape două sute de cartuşe, la fel ca toţi ceilalţi parașutiști). Dar, observându-l pe ofițerul de securitate care urmărea foarte atent, din uşă, cele ce se petreceau, a renunţat. Poate că, dacă ar fi sesizat o cât de mică ezitare în atitudinea ofiţerului care supraveghea încăperea sau în a subofiţerului de miliţie, ar fi scos pistolul şi ar fi tras. În condiţiile date, acest lucru ar fi însemnat multe victime nevinovate. Nici şeful grupului, căruia, în limbaj codificat, i se spunea „Moşul", nu a schiţat vreun gest. Au acceptat cu toţii să fie conduşi afară din sala de aşteptare. Imediat, în spatele haltei li s-a făcut o percheziţie corporală. În afara pistoalelor, cei doi mai aveau asupra lor câte un pumnal, bani, monede de aur, hărţi. Au fost descoperite, mai apoi, şi celelalte materiale cu care fuseseră dotaţi, între ele şi staţia de emisie. L-am arestat şi pe Trif, care aştepta în pădure. Toţi trei trebuiau aduşi pentru anchetă la Bucureşti.

Împreună cu doi colegi i-am luat în primire. Îl priveam şi mă întrebam ce simţăminte încearcă acum aceşti oameni care veniseră cu arma în mână împotriva ţării unde văzuseră pentru prima dată lumina zilei. Pe chip li se citeau deruta, frica, însingurarea şi, fără să vreau am încercat o undă de regret pentru destinele deplorabile ale acestor rătăciţi.

A început ancheta. Iniţial au refuzat să facă declaraţii, să dezvăluie misiunile cu care veniseră în ţară. Curând ne-am dat seamă că tăcerea era determinată de teama şi neîncrederea ce li se inoculaseră, în taberele unde fuseseră instruiţi, faţă de organele de cercetare.

Din clipa în care „Moşul” a constatat modul uman în care se desfăşura ancheta s-a hotărât să relateze tot ceea ce ştia în legătură cu acţiunile grupurilor de paraşutişti. Evident că omul a avut ezitări, că a cerut asigurări verbale, dar până la urmă consecvenţa tratamentului omenos l-a convins şi ne-a înmânat fiola de cianură de potasiu pe care o avea ascunsă într-un dinte fals.

Din acel moment, duelul psihologic pe care îl purtasem cu „Moşul” s-a încheiat.

Un „joc” al inteligenţelor

N-aş vrea să se creadă că toată ziua am stat cu arma în mână, că lupta cu spionii şi diversioniștii se rezolvă doar prin simpla scoatere a pistolului. Desigur, este necesară şi arma, şi nu o dată, dacă n-aş fi avut-o asupra mea, cred că lucrurile ar fi luat o întorsătură nu prea favorabilă pentru mine, dar cel mai adesea ne măsurăm forţele altfel:

gândind, judecând, analizând, intuind mişcările duşmanului şi, bineînţeles, modul de contracarare a lor. Un adevărat duel în care învinge numai cel ce are mai mult sânge rece şi mai multă imaginaţie, o mai mare putere de analiză, de a străpunge zidul aparenţelor.

Am înţeles-o din fiecare acţiune la care am luat parte, dar, mai ales, din cele ce am să le istorisesc acum.

Şeful meu fiind plecat la un curs de specializare, rămăsesem să conduc activitatea colectivului. Îmi puneam problema dacă voi reuşi să mă descurc, să-i ajut şi să-i îndrum pe colegii mei şi, în acelaşi timp, să mă achit, ca şi până atunci, de sarcinile ce-mi reveneau. Nu prea am avut, însă, timp să cântăresc toate acestea, căci am fost chemat de comandantul unităţii şi mi s-a cerut părerea într-un anume caz. Auzisem doar unele lucruri, destul de vagi, despre el, pentru că la noi respectarea regulilor compartimentării şi păstrării stricte a secretului de serviciu nu este o simplă vorbă. De aceea, am raportat că nu prea eram în temă şi am cerut un răgaz de câteva zile să văd materialele şi să mă edific pe deplin asupra situaţiei.

— Să le studiezi cu atenţie, şi nu doar să le vezi. Şi nu în câteva zile. Ai la dispoziţie două săptămâni...

Am plecat să-mi văd de treabă. Erau o sumedenie de documente de studiat. Lucrul acesta mă făcea să stau pironit, în scaun, timp îndelungat, părăsind multe dintre treburile mele urgente. Dar ordinul era ordin şi singura posibilitate de a ieşi din impas era să termin cât mai curând. După ce am parcurs o seamă de documente, în care erau cuprinse fel de fel de sesizări, care mai de care mai pline de date şi din care multe nu păreau să se confirme la o verificare încrucişată, mi-am format deja o părere. Înclinam să cred că cele consemnate de anumiţi ofiţeri, printre care şi unii colegi de-ai mei, privind lipsa de temeinicie a bănuielilor referitoare la activitatea de spionaj a unui fotograf, ce avea atelier particular în oraşul X,

corespund adevărului. Împărtăşeam şi eu concluziile lor. Aşa că, aproape convins, într-una din zile, m-am dus să raportez comandantului că sunt gata, că mi-am format o părere pe care o pot susţine.

— Ai studiat cu atenţie totul? m-a întrebat, înainte de orice, bătrânul colonel.

— Ştiţi, am început eu, din ceea ce am cercetat...

— Ţi-am ordonat, mi-a tăiat-o scurt, să studiezi atent totul o dată, de două ori, de câte ori e nevoie. Opiniile ai grijă să ţi le formezi numai după ce ai întors lucrurile pe toate feţele. Trebuie să repet?

Nu, nu trebuia. M-am pus din nou pe treabă, simţindu-mi obrajii aprinşi. Nu prea dădusem eu până atunci ocazia să mi se facă vreo observaţie, dar înţelesesem că am greşit şi voiam să dovedesc că ştiu ce înseamnă munca temeinică, stăruitoare.

Am revăzut cu atenţie fiecare material, sucind şi răsucind înţelesul fiecărui cuvânt, al fiecărei notaţii care ar fi putut avea şi alt sens decât cel care părea atât de „inofensiv” la prima vedere. Astfel, am aflat, dintr-una din însemnările făcute cu ocazia unei investigaţii, că fotograful nostru ar fi spus cuiva la telefon că *nu-i putuse face rost de probele de laborator cerute, întrucât cele trei încercări nu dăduseră, încă, rezultatele aşteptate.* Această sesizare provenea de la unul dintre cetăţenii care tocmai intraseră în atelier, pentru a-şi face fotografii de buletin. Nu înţelegeam din ce motive nu se acordase, la vremea respectivă, importanţa cuvenită acestei declaraţii.

Am luat neîntârziat legătura cu cetăţeanul în cauză. Dintr-un început, mi-am dat seama că era un om serios, cu un simţ al auzului dezvoltat, probabil şi datorită pasiunii sale pentru muzică. Şi-a amintit perfect totul, ba chiar şi data, pentru că fotografiile le făcuse cu numai o săptămână înainte de cea înscrisă pe buletin. Am trecut să lămuresc şi celelalte probleme. M-am dus imediat la combinatul S. Şi m-am interesat ce probe fuseseră efectuate la laborator, mai ales în

perioada care coincidea datei la care avusese loc discuția fotografului la telefon şi îndeosebi, care fusese rezultatul acestor probe. Lucrurile au început să capele sens. În acel interval de timp, în laborator se studiaseră câteva eşantioane ale unui produs cu valoare de unicat mondial, dar care, la primele testări, nu atinsese parametrii scontaţi, fiind necesară reluarea cercetărilor şi experimentărilor.

De data aceasta nu mai era vorba de o simplă coincidentă: nu exclud cam nici posibilitatea ca cele spuse atunci de fotograf să fie o comunicare cifrată, prin care, de fapt, se transmitea cu totul altceva. Aşa că, reluând investigaţiile, am ajuns la elemente surprinzătoare despre acest „artist fotograf”, cum îşi scrisese pe firma de deasupra dughenei. Înainte de război, fusese una dintre cozile de topor ale naziştilor. Lucrase la firma „C”, una dintre multiplele „ventuze” cu care Germania nazistă jefuise, în vremea războiului, bogățiile țării noastre.

Dar firma „C” mai avusese şi o altă faimă: fusese „acoperirea” uneia dintre oficinele Gestapoului în România şi este de la sine înțeles că cei ce avuseseră de-a face cu ea nu puteau fi străini de activitatea pe care o desfășuraseră naziştii. Era un „amănunt” nu lipsit de semnificaţii şi, de aceea, şi noi i-am dat importanța ce i se cuvenea.

Mai erau şi alte elemente destul de interesante în biografia individului. În localitatea sa natală, se ştia că plecase din țară o dată cu retragerea trupelor hitleriste. Unii consăteni de-ai săi rămăseseră surprinşi când l-au reîntâlnit peste câţiva ani şi chiar îşi exprimaseră nedumerirea. În Capitală se stabilise doar de vreo patru ani, când îşi deschisese atelierul fotografic, obţinând autorizaţia de funcţionare cu destulă uşurinţă. Mi-au reţinut, de asemenea, atenţia şi două elemente aparent banale, dar care s-au dovedit semnificative, şi anume: perioada anilor 1945—1949, în autobiografia aflată în

dosarul prin care solicita stabilirea vechimii în muncă, era, cum se spune, pasată: „fotograful” susţinea că lucrase la diverşi patroni, unde se specializase în meserie. Indica, în acest sens, nişte nume şi adrese din câteva oraşe. Dar cei la care el afirma că lucrase n-au putut fi găsiţi, iar două din imobilele unde fuseseră, poate, cândva atelierele unde ucenicise nici măcar nu mai existau. La adresele respective funcţionaseră, într-adevăr, astfel de ateliere, dar, în urma lucrărilor de sistematizare şi modernizare a localităţilor respective, se demolaseră. Nici despre cei care locuiseră acolo nu am găsit prea multe date. Ne-am dat seama (şi în anchetă lucrurile s-au adeverit) că totul nu era decât legenda cu care se implantase spionul şi sub care îşi ascundea, în fapt, lipsa din ţară, când urmase în occident cursurile unei şcoli de spionaj.

Cel de-al doilea aspect era şi el la fel de edificator. Printre legăturile amoroase ale fotografului se număra şi o anume Hilda. Diferenţa destul de mare de vârstă dintre ei lăsa loc dublilor privind natura relaţiilor. Dar nu asta interesa. Când am constatat că lucra tocmai la laboratorul combinatului, ne-am lămurit repede de unde proveneau informaţiile cu privire la cercetările ce se efectuau, cercetări cu caracter strict-secret. Legătura era bine conspirată, pentru că fotograful avea, printre vizitatorii obişnuiţi ai atelierului, destul de mulţi tineri şi tinere care se ocupau cu tot felul de „afaceri”, mai mult sau mai puţin licite. De altfel, tocmai preocuparea „fotografului” pentru mici învârteli îi făcuse pe ofiţerii care încercaseră să elucideze cazul să creadă că el nu ar avea nimic comun cu spionajul. Fusese cercetat de organele de miliţie în legătură cu unele matrapazlâcuri. Din acest motiv se considerase, potrivit unei logici profesionale, că dacă ar fi fost spion, ar fi evitat să comită infracţiuni care l-ar fi pus în conflict cu legea, şi l-ar fi adus „în prim planul” preocupărilor organelor de stat. Modalitatea aleasă era destul de originală şi ingenioasă. Ea s-a dovedit eficientă, pentru

că, atrăgând atenţia asupra lui pentru aşa-numite „găinării”, îşi crea o acoperire pentru actele de spionaj cu care, de fapt, se îndeletnicea în primul rând.

Hilda, lucrase tocmai la analiza rezultatelor privind noul produs. Şi de astă dată ea făcea parte din colectivul care trebuia să reia cercetările pe o bază îmbunătăţită. Nu puteam lăsa nimic la voia întâmplării, aşa că am discutat cu factorii de răspundere din combinat şi au fost luate măsuri stricte pentru asigurarea secretului muncii cercetătorilor. Totodată, am intensificat investigaţiile. Astfel, am ajuns şi la o altă legătură a „fotografului”, un inginer care lucra la acelaşi combinat, dar la un sector de experimentări, unde, în paralel cu analizele de laborator, se testau şi noile produse.

Inginerul, „un celibatar convins” în vârstă de vreo 50 de ani, era, cum se zice, o figură ştearsă, care încerca să treacă neobservat prin viaţă. Dar nu era chiar atât de paşnic pe cât voia să pară. Sfârşitul războiului îl prinsese în străinătate, unde se afla la o şcoală de specializare. La cererea sa, justificată de altfel, ţinând seama că mulţi români doriseră să se repatrieze, revenise prin anii ’50 în ţară. Lucrase în diferite locuri pentru a i se pierde urma, şi se stabilise, într-un târziu, în Capitală, în aceeaşi perioadă cu „fotograful”.

Ne-am sporit atenţia. Am surprins, nu după mult timp, una din întâlnirile pe care „fotograful” le-a avut cu Hilda. Aceasta, zărindu-l pe stradă, i-a înmânat o poză rugându-l să i-o mărească. Nu ne-am lăsat păcăliţi. De fapt, femeia îi comunica, conspirat, că se reiau cercetările în problema produsului despre care am amintit. Tot conspirat i-a transmis acelaşi lucru şi inginerului.

Cercetările îşi urmau cursul obişnuit, dar, datorită măsurilor luate, Hilda nu a mai putut să între în posesia noilor rezultate, a parametrilor obţinuţi. I-a comunicat asta „fotografului”, care a instruit-o să ceară unele explicaţii suplimentare, a căror menire ar fi fost, chipurile, să o ajute în munca de laborantă. Totodată, să încerce

să afle de la ceilalţi colegi formule, condiţii de lucru, precum şi alte date de acest fel. În acelaşi timp, „fotograful” i-a transmis inginerului din sectorul de experimentări ordinul oficinei de spionaj ca să subtilizeze eşantioane din fiecare şarjă cu noul produs, pentru a le trimite peste graniţă.

Am intervenit la vreme. Inginerul tocmai reuşise să scoată din întreprindere ceea ce i se ceruse, iar Hilda îşi făcuse destule însemnări care ar fi prezentat indicii valoroase cu privire la modul de realizare a produsului. Amândoi comunicaseră datele „fotografului”. La rândul său, acesta a transmis mai departe ştirea şi, după câteva zile, în oraş a venit un cetăţean care l-a căutat pe „fotograf”. Au folosit parola de recunoaştere şi au stabilit să se întâlnească chiar în acea seară. După ce s-au verificat atent, s-au îndreptat, pe căi ocolite şi separat, spre locuinţa inginerului.

Tocmai când făceau schimbul de „instrumente”, am apărut şi noi, spre marea surpriză a celor trei şi a curierului.

Cu ocazia percheziţiei, am găsit şi alte materiale demascatoare. Cea mai stranie probă pe care am găsit-o acasă la „fotograf” era o scrisoare de recomandare prin care un fost şef al Gestapoului îl descria pe spion ca pe unul ce adusese multe servicii organelor naziste, om devotat şi capabil să îndeplinească şi alte misiuni de spionaj în România. Scrisoarea — lucru neobişnuit — era scrisă într-o limbă de circulaţie restrânsă şi a cântărit destul de greu în angajarea „fotografului” în rețeaua de spioni a unui centru occidental.

Inginerul avea, la rându-i, vechi state de serviciu. Nici pentru el n-a fost o problemă să-şi schimbe stăpânii. În ceea ce o priveşte pe Hilda, ea fusese atrasă în joc speculându-i-se cupiditatea, dorinţa de înavuțire. Cel de-al patrulea, curierul, era tot un fost agent hitlerist. Pentru toţi aceştia jocul se sfârşise...

Nopţi de iulie

De la o vreme „lansările de noapte” se răriseră destul de mult, desigur şi pentru faptul că nicio echipă desantată nu supravieţuise mai mult de câteva zile. Totuşi, mai continuau zborurile care aveau ca obiectiv lansarea de paraşutişti; ele alternau cu cele în care se aruncau manifeste. Pe un traiect de zbor, avionul, după ce făcea mai multe viraje cu scop de înşelare, se rotea deasupra unor locuri pretabile paraşutărilor, în unele arunca manifeste sau broşuri, ca, în cele din urmă, să desanteze spionii unde nici nu te aşteptai.

Metoda, în felul ei, era dintre cele mai bine gândite. Lucrau, doar, „eminenţele cenuşii” ale spionajului occidental. Nici nouă nu ne-a trebuit însă prea mult până le-am intuit intenţiile. De cum apăreau păsările de oţel, antiaeriana şi staţiile de radiolocaţie intrau în acţiune, iar traseul de zbor era marcat cu minuţie pe hărţile operative.

Aşa s-a întâmplat şi în noaptea aceea de iulie a anului 195...

Norii coborâseră atât de jos, învăluind pământul cu mantia lor umedă, încât noaptea de iulie părea decupată dintr-un peisaj londonez. Liniştea pâcloasă făcea să răsune înăbuşit zumzetul puternic al motoarelor unui avion. De data aceasta se evitaseră nopţile senine, cu cer înalt şi spuzit de stele, pentru că piloţii nu voiau să se mai întâlnească cu tirul precis al antiaerienei.

Zburând, acolo unde terenul permitea, foarte aproape de sol, avionul a făcut mai multe bucle de înşelare, până la locul destinat paraşutării. Spre deosebire de alte asemenea grupuri de spioni, acestuia i se încredinţase îndeosebi îndeplinirea unor misiuni cu

caracter de spionaj militar.

După ce au aterizat, cei trei au luat mai întâi legătura prin radio cu superiorii care-i trimiseseră în România, anunţând că ajunseseră cu bine. Concomitent, au dat drumul şi celor doi porumbei călători pe care-i purtaseră într-o colivie. Apoi, având asupra lor paraşutele şi celelalte materiale, au părăsit zona de aterizare. La o distanţă de mai bine de 15 kilometri, şi-au îngropat paraşutele, o parte din arme şi materiale, oprind asupra lor câte un pistol, fiole cu otravă, acte false, bani şi o staţie de radio.

Pe căi ocolite, deplasându-se îndeosebi noaptea, evitând întâlnirile cu localnicii, s-au strecurat spre casa unor bătrâni dintr-un sat montan, unde sperau să fie găzduiri o vreme. Fiul bătrânilor, în împrejurările vitrege ale războiului, fugise în Occident.

Dar cine erau cei trei indivizi care se strecurau nevăzuţi, gata să apese pe trăgaci la cel mai mic semn de pericol? Şeful grupului, fostul căpitan de cavalerie Marin Savu, fiu al unui negustoraş de pe lângă Sibiu, la terminarea războiului fusese cules, dintr-un lagăr de prizonieri nazişti, de un serviciu de spionaj. Tot prizonier fusese şi cel de-al doilea membru al grupului, Gabriel Pap. Numai că acesta, înainte de a trece în solda serviciului de spionaj străin, făcuse un „stagiu” bunicel prin peninsula indochineză, ca mercenar în Legiunea străină.

Se obişnuise cu de toate şi misiunea ce i se încredinţase acum i se părea „un fleac” faţă de încercările prin care trecuse, mai ales la Dien-Bien-Fu.

Radistul grupului, cel de-al treilea membru al acestui adevărat comando, avea o biografie ceva mai deosebită. Fost legionar, în 1945 abandonat meseria de învăţător şi, după câteva peregrinări prin ţară, al căror scop era să-şi „cureţe” niţeluş autobiografia, s-a încadrat în organele de ordine, sperând că în interiorul acestora va putea să se ascundă mai bine. Câtva timp i-a mers, dar când şi-a dat seama că

adevărul legat de persoana sa va fi scos la iveală, a fugit în străinătate. Acolo, Ion Rancea — căci aşa îl chema — după ce a fost întors pe toate feţele de cei ce se ocupau cu interogarea transfugilor, a acceptat să se întoarcă în ţară, clandestin, cu misiuni de spionaj.

Strecurându-se ca nişte umbre, cei trei au ajuns, în cele din urmă, la casa celor doi bătrâni unde sperau să găsească găzduire. Fostul ofiţer de cavalerie le era cunoscut încă de pe vremea când era elev în şcoala militară. Pe atunci, împreună cu fiul lor, venea în vacanţă la ei.

Bătrânii, de dragul copilului, mai ales că ex-căpitanul ştiuse să întoarcă foarte bine vorbele, trezind nostalgice amintiri, i-au găzduit. Dar, pentru cei din grup era numai un „adăpost" temporar. Aşa că, după câteva zile, Gabriel Pap a primit misiunea să se ocupe de schimbarea bârlogului, luând legătura cu o altă gazdă, indicată tot de către serviciul de spionaj care-i dirija.

În tot acest răstimp, noi ne străduiam să-i dibuim pe paraşutişti. Descoperisem nu numai locul în care fuseseră lansaţi, ci şi pe cele în care se aruncaseră obişnuitele fiţuici, dar nu dădusem încă de urma nici unuia dintre „musafirii" noştri. În urma insuccesului, am apelat la sprijinul cetăţenilor. Eram convinşi că, mai devreme sau mai târziu, spionii îşi vor face undeva apariţia.

Ne-am concentrat, atenţia nu prea departe de zona paraşutării, fiindcă ştiam că cel puţin unul dintre ei trebuia să fie de prin părţile locului. Nu ne-am înşelat. Acesta era tocmai Gabriel Pap, cu care aveam să facem, curând, cunoştinţă, la gazda la care el abia sosise. Era vorba de o fostă călugăriţă. Aceasta, până în anul 1943, făcuse parte din Ordinul Saint-Vicent de Paul, unul dintre multele ordine catolice care îşi aveau „sedii" şi în ţara noastră. Deşi de origine modestă, datorită calităţilor ei, a unei inteligenţe deosebite, femeia reuşise să se ridice în ierarhia monahală şi chiar să ajungă profesoară la Institutul catolic din Capitală, pe care acest ordin îl patrona. Când

s-a convins că, sub acoperământul religiei, Vaticanul se amesteca în treburile interne ale ţării noastre, maica Iuliana, după numele său monahal, s-a întors în satul natal. Refuzase ca în numele credinţei, să părăsească România, înţelegând că în noile condiţii era mai bine să fii util poporului tău decât să te claustrezi într-o mănăstire. Sora ei, însă, membră a aceluiaşi ordin, plecase la unul din lăcaşurile de cult din străinătate, de unde, când şi când, îi mai scria celei care, rămânând acasă, se îndepărtase de biserica apostolică.

Pap avea asupra lui o scrisoare prin care sora fostei călugăriţe o ruga să dea tot sprijinul prietenilor ei. Pe puterea de influenţare a cuvintelor din misiva ce purta antetul lăcaşului de cult unde era călugăriţa înstrăinată, dar, mai ales, pe convingerile presupuse a fi rămas neschimbate se bizuiseră cei din centrala de spionaj atunci când îl îndreptase pe cei trei spre fosta membră a ordinului catolic.

Este drept că mai existau şi câteva rânduri scrise de mâna unuia dintre foştii confesori ai ex-călugăriţei, un bărbat pentru care inima ei de femeie, chiar îmbrăcată în rasa monahală, bătuse ceva mai aprins. Dar simţămintele se pierduseră o dată cu fumul parfumat al cădelniţelor. „Dirijorii” de dincolo nu aveau de unde să ştie şi socoteau îndemnurile de a nu uita vechile vremuri ca un motiv în plus pentru femeie de a acţiona aşa cum doreau ei.

Călugăriţa, după cum se cunoştea şi în străinătate, locuia singură, la marginea dinspre pădure a comunei D. Nu era fricoasă din fire şi nu s-a speriat deloc la apariţia neaşteptată a străinului. Nu a luat în seamă pistolul, ţinut gangstereşte la şold, gata să verse foc, ci a căutat în linişte, calmă, cu luare-aminte la ochii în care străluceau, într-un amestec straniu, teama şi cruzimea. A citii încet scrisoarea, după care, la îndemnul paraşutistului, a ars-o, întrucât oaspetele nepoftit nu voia să lase o astfel de probă în mâna femeii.

După ce l-a omenit cu bucatele pe care le avea în casă, i-a spus că înţelege să dea curs rugăminţii surorii sale, însă trebuie să mai

cugete câtva timp asupra acestui lucru de o anume gravitate. Cu blândețe, l-a rugat să aştepte până la căderea întunericului, undeva, prin apropiere.

Gabriel Pap, în ciuda instructajului ce i se făcuse, a plecat furiş precum venise, ascunzându-se în pădure. Urma să revină o dată cu sosirea nopţii. În acest sens, au stabilit şi un semnal în caz de pericol: un prosop atârnat pe funia de uscat rufe însemna că poate intra liniştit în casă. Femeia desluşise, cu destulă uşurinţă, în şoapta dulce a misivei, şuierul şarpelui şi, neîntârziat, a plecat chipurile, după târguieli, spre cooperativa din comună, unde îl cunoştea foarte bine pe vânzător. A aşteptat până ce din magazin au ieşit toii cumpărătorii şi i-a spus responsabilului că, în faptul serii, în casa ei va veni un spion. L-a rugat să anunțe de îndată autorităţile. Fosta călugăriță alesese calea aceasta temându-se să nu fie cumva urmărită de Pap.

Responsabilul cooperativei şi-a dat seama, pe dată, cât de serioase erau cele spuse de femeie şi s-a dus la şeful de post. Miliţienii ştiind deja că în zona limitrofă avuseseră loc lansări de paraşutişti, au plecat neîntârziat la raion şi, după câteva ore, eram în casa fostei călugărițe.

Umbrele serii nu cuprinseseră încă bine satul când femeia a început să strângă rufele întinse pe frânghie, lăsând numai prosopul. Era semnalul că spionul poate intra nestingherit în casă. Cu precauție, individul s-a strecurat spre locuinţă. Când a deschis uşa l-am imobilizat cu rapiditate. N-a apucat nici măcar să folosească stiloul cu gaze lacrimogene pe care-l avea în mână. Şi, în următoarele minute, Gabriel trebuia să facă faţă întrebărilor noastre. Curajul i se topise văzând că femeia pe care el o credea de încredere, îl dăduse pe mâna organelor de securitate. „Dacă ea, fostă călugăriţă catolică, a procedat aşa, cum vor fi gândind ceilalţi?” îşi zicea el, hotărându-se în cele din urmă să declare, totuşi, adevărul.

Am aflat, astfel, foarte curând, unde se aciuaseră şi ceilalţi doi şi ne-am îndreptat imediat într-acolo. Era aproape ora trei dimineaţa şi Rancea, radistul, asistat de şeful grupului, tocmai realizase legătura cu centrul de spionaj. Sesizând apropierea noastră, poate şi pentru că, prea siguri de noi, nu ne luaserăm suficiente măsuri de siguranţă, spionii s-au pierdut în noapte.

Urmărirea nu a dus, iniţial, la niciun rezultat.

Hăituiţi, stăpâniţi de teamă, neavând încredere în nimeni, s-au îndreptat spre localitatea unde trăiau părinţii lui Savu. Au ajuns cu numai vreo două ceasuri înaintea noastră, căci le intuisem gândul. Spectacolul ce-l aveam în faţă era de-a dreptul macabru. În fâneaţa părinţilor lui Savu din lunca satului zăcea, împuşcat în tâmplă, fostul căpitan de cavalerie. Părea că se sinucisese, dar lucrurile stăteau cu totul altfel. Era neverosimil ca un fugar, ajuns în preajma locului unde spera să primească ajutor, să-şi pună capăt zilelor. Pentru această concluzie pleda şi poziţia stranie a ranei mortale. Acestea, alături de un alt element esenţial, au determinat respingerea ipotezei sinuciderii. Rancea reuşise să-şi ia actele şi pistolul, dar nu şi pantofii, în vreme ce Savu, şeful, deşi îmbrăcat complet, nu avea nici arma, nici documentele asupra sa. Arma era, acum, în mâna celui mort, dar îl lipseau pantofii din picioare. Rancea îşi ucisese cu sânge rece complicele tocmai pentru a-i lua pantofii. Vorba ceea: aliaţi, aliaţi, dar viaţa mea îmi este mai scumpă. Pentru a-şi putea continua fuga, Rancea îl omorâse pe şeful grupului, îi luase încălţămintea şi dispăruse. Fostul cavalerist devenise, pe deasupra, incomod şi de aceea Rancea a căutat să se descotorosească de el. Singur se putea ascunde mult mai uşor decât dacă ar fi avut o „coadă” după el. Îi făcuse şi un fel de cruce din palele de fân, cu adevărat o glumă sinistră. Vezi Doamne, te împuşc, dar am grijă să-ţi pun la căpătâi o cruce, fie ea şi din fân.

Încălţat cu pantofii fostului complice, cu acte false asupra sa,

Rancea şi-a continuat goana. A adăstat la un văr al lui, undeva într-un sat lângă frontiera de vest a ţării. I-a spus rudei că, aflându-se prin partea locului, a trecut să-l vadă, să-i aducă nişte bani şi un costum de haine, pe care i le-a dat într-adevăr (era vorba de hainele de pe el), cerându-i în schimb un rând de haine ţărăneşti, specifice zonei.

Îmbrăcat în acele straie, a tulit-o ca mânat de vânt. Îl urmăream îndeaproape. Ştiam la ce ne puteam aştepta. Individul, pentru a-şi pune pielea în siguranţă, intenţiona să se apropie tot mai mult de frontieră. Spera să găsească o călăuză care să-l treacă graniţa. Tatona ici-colo. Cum chiar în acel timp lângă comuna O. era zi de târg, s-a pierdut în mulţimea celor veniţi acolo cu treburi.

Omul se deghizase: îşi lăsase o mustaţă stufoasă, pe care o cănise. La fel şi sprâncenele. Chipul lui blond era aproape de nerecunoscut.

În mulţimea târgoveţilor ne aflam însă şi noi. Cu mine era un ofiţer mai tânăr ca ani şi experienţă, căruia i se părea aproape imposibil ca individul să poată fi depistat. Eu eram sigur că vom reuşi. Mă bazam pe faptul că niciun deghizaj, oricât de bine realizat, nu poate reuşi la perfecţie. Rămân anumite elemente care-l trădează pe cel ce încearcă să se ascundă. Tocmai aceste elemente le căutam trecând prin mulţime. Ne uitam atent la mâini, fiindcă palmele unui ţăran poartă, deopotrivă, urma sfântă a muncii şi arşiţa soarelui. Or, mâinile lui Rancea nu puteau avea astfel de urme. Apoi, la unul neobişnuit cu haina ţărănească se „simte" o anume stângăcie. O fereală în mers, pe lângă teama ce îl coace în suflet. Şi chiar aşa am reuşit să-l dibuim pe criminal. L-am prins de mâini, dar Rancea a dat să scape. Văzând că nu poate, a început să strige, chemând în ajutor pe cei aflaţi în târg, văitându-se că este victima unor tâlhari. A făcut ceea ce fac de regulă toţi infractorii când sunt prinşi: strigă ca din gură de şarpe că sunt nevinovaţi, implorând sprijinul naivilor. Ne-am declinat identitatea şi le-am explicat oamenilor despre ce şi

cine e vorba, aşa că aceştia n-au ezitat să ne ajute pentru a-i escorta...

Fugarul

Misiunile se succedau într-un ritm sufocant. Erau multe de făcut, dar nu ne grăbeam niciodată să rezolvăm o treabă fără să fim siguri că am stabilit adevărul şi numai adevărul. Nu o dată ne-am lovit şi de scorneli răuvoitoare, de exagerări cărora, dacă le-am fi dat crezare, ar fi însemnat să sâcâim oameni nevinovaţi, să-i purtăm fără rost pe drumuri. Când aveam de-a face cu astfel de treburi, ne indigna răutatea unor indivizi lipsiţi de scrupule. Când reuşeam să apărăm un om nevinovat, să spulberăm cercul de ură ce l-ar fi sufocat, inimile ni se umpleau de bucurie. Şi luminiţele ce le vedeam sclipind în ochii acelora care, dacă lucrurile nu ar fi fost stabilite cu dreaptă judecată, cu nepărtinire — aşa cum ne-a învăţat şi ne-a cerut mereu partidul — ar fi avut necazuri, erau cea mai mare recompensă ce mi se putea acorda. Şi mai era ceva. Oamenii aceştia, aveam să constat de nenumărate ori, căpătau o încredere neţărmurită în organul de securitate. Mereu au venit să ne ceară sfatul sau să ne semnaleze unele aspecte care, uneori, s-au dovedit de mare importanţă pentru munca noastră.

Cu unul dintre aceşti tovarăşi, care tot îmi spunea că-l ajutasem, dar eu nu-mi făcusem decât datoria de a-i dovedi nevinovăţia, mă împrietenisem. De câte ori avea prilejul, trecea pe la mine şi, de ce să nu recunosc, şi mie îmi era plăcut să-l reîntâlnesc. Aşa se face că, într-o zi, aflat cu treburi prin Capitală, mi-a dat un telefon, spunându-mi că vrea să mă vadă. Mie însă îmi ardeau tălpile de

grăbit ce eram. Şeful îmi încredinţase misiunea de a descoperi şi aresta un individ, deosebit de periculos, cândva membru al unui partid de extremă dreaptă, care fusese de mai multă vreme dat dispărut de la domiciliu. Motivul dispariţiei era legat de o scrie de acţiuni ostile, desfăşurate atât în perioada războiului, cât şi după aceea, şi care se accentuaseră în campania electorală din 1946, când săvârşise mai multe acte de cruzime. Dându-şi seama că va fi tras la răspundere pentru faptele sale, a luat drumul codrului, cum se spune. Se zvonea că ar sta ascuns pe undeva, prin împrejurimile localităţii de unde era de fel. Încă nu-i dădusem de urmă, dar faptele pentru care fusese condamnat erau de o deosebită gravitate. Nu ne puteam permite să-l lăsăm în libertate.

Studiasem cu atenţie fiecare piesă a dosarului, făcusem unele investigaţii. La domiciliu nu mai fusese văzut de multă vreme. Cercetată, soţia afirma că nu mai dăduse pe acasă de mai bine de un an. Un vecin însă, care-l slugărise aproape o viaţă muncindu-i cu ziua prin curte, ne-a informat că a auzit de la nişte cetăţeni dintr-o comună apropiată că fugarul s-ar ascunde acolo şi că umblă permanent cu arma încărcată, gata de atac.

Informaţia se dovedea deosebit de preţioasă, în sensul că ne punea în gardă, ajutându-ne să stabilim o serie de măsuri cu privire la modul de acţiune, la ceea ce trebuie făcut pentru a contracara acţiunile, extrem de periculoase ale fugarului. Desigur că totul trebuia temeinic verificat, ca nu cumva zvonurile să fie regizate chiar de către fugar.

Mi-am făcut timp pentru a sta de vorbă cu omul în cauză. Am aflat astfel că tocmai se întorcea din localitatea X, unde-şi avea domiciliul dispărutul; fusese să-şi viziteze nişte neamuri. L-am întrebat ce se mai aude pe acolo, şi el mi-a relatat şi despre zvonurile care circulau.

— Altceva nu mai ştii? l-am întrebat, gândind că, poate, îşi mai

reaminteşte ceva.

M-a privit cu o undă de neîncredere şi, pe un ton din care răzbătea o uşoară supărare, mi-a spus că, dacă ar mai fi auzit ceva, mi-ar fi comunicat, pentru că a înţeles care este datoria lui de cetăţean. Sinceritatea cu care îmi vorbise, dar, mai ales, ajutorul pe care mi l-a dat în continuare pentru rezolvarea cazului, ne-au întărit convingerea că nu greşisem.

Am continuat cercetările. Locul unde banditul fusese semnalat nu oferea condiţii propice pentru o ascunzătoare, dar poate tocmai pe aceasta contase el atunci când îşi alesese un asemenea loc. Zona, destul de întinsă şi acoperită cu culturi înalte, date în pârg, era greu de cercetat în perioada aceea, iar o acţiune pornită fără a dispune de informaţii foarte exacte nu ar fi făcut decât să-l alarmeze. Aşa că, am procedat cu foarte multă prudenţă. Ne-am îndreptat atenţia, în primul rând, spre acele colibe mici, sălaşuri, pe care oamenii ogoarelor şi le amenajau, din crengi şi paie, pe loturile pe care le aveau înainte de cooperativizare şi care se aflau în număr destul de mare, căutând-o pe cea mai potrivită pentru o asemenea ascunzătoare. Nu o făceam plimbându-ne „ca turiştii” prin porumb sau prin tarlalele cu pepeni şi, tocmai de aceea, treaba nu era deloc lesnicioasă. Căutările noastre, cu toată strădania depusă de a nu scăpa nimic din vedere, au rămas, în primele zile, fără vreun rezultat.

Porumbul mare, cu frunza aproape uscată, ne tăiase, cu miile de foi, faţa şi palmele. Soarele copleşitor al acelui sfârşit de august te făcea să-ţi simţi capul încins de flăcări şi toropeală. Cu toate acestea, nu dogoarea era cea care ne chinuia cel mai mult, ci continua încordare. Atenţia neîntreruptă şi, mai ales, gândul că individul ar fi putut prinde de veste şi că ne-ar scăpa. În nemişcarea aceea a lanurilor de culturi, fiecare clătinare cât de uşoară, a frunzelor de floarea-soarelui sau de porumb ni se părea o adevărată furtună.

În plină amiază a unei zile cu o arşiţă teribilă, ne-am apropiat de o porţiune de teren mai ridicată. Între nişte tufe se zărea şi o colibă. Nu ne puteam da seama dacă se află cineva înăuntru, dar, oricum, nu aveam voie să riscăm. Păşeam cu şi mai multă precauţie, având la îndemână armele pregătite. Ne strecuram uşor, aproape fără niciun zgomot. Lucrul acesta a fost de mare importanţă, pentru că ne-a permis să surprindem pe unul dintre complicii fugarului, care, în mod obişnuit, stătea de pază, cu privirile îndreptate în direcţia din care veneam noi. Toropit de căldură, picotea retras la umbra unui tufan. Aproape că nu i-a venit să-şi creadă ochilor când l-am dezarmat. Şi-a pierdut, pe dată, orice urmă de vlagă şi, după ce unul dintre tovarăşii şi colegii mei l-a escortat la maşină, noi ne-am continuat drumul spre adăpostul pe care-l ochisem.

La fel de neauzit am realizat încercuirea colibei. Din locul în care eram, îl puteam zări pe bandit. Stătea întins pe un fel de pat şi avea la îndemână pistolul, de care părea foarte hotărât să se folosească. Am aşteptat un timp să vedem dacă nu mai sunt prin împrejurimi şi alţi complici, apoi l-am somat. Auzindu-mi vocea, banditul a tras în direcţia în care mă aflam, făcându-se, în aceiaşi timp, una cu pământul. Avea întipărită pe chipul năpădit de o barbă lungă şi deasă, care îi schimba foarte mult înfăţişarea, o expresie de furie şi neputinţă, de cruzime nemăsurată. Sunt convins că, dacă ar fi putut, ne-ar fi împuşcat pe toţi, cu sânge rece. Deşi îl aveam în cătarea armei, nu am tras decât focuri de avertisment, somându-l să se predea. L-am avertizat că este încercuit. Rafalele noastre necruţătoare l-au făcut să cedeze. S-a ridicat în picioare şi a aruncat arma...

Am trecut, apoi, la cercetarea terenului. Am mai găsit un pistol ascuns în colibă, dar prin împrejurimi nu am mai descoperit nimic altceva, nicio urmă care să confirme bănuiala că acolo ar mai fi fost vreun complice. Cu toate acestea, în anchetă, cel pe care îl arestasem

primul a mărturisit că, din când în când, la colibă mai venea un cunoscut al fugarului, care le aducea de mâncare, țigări şi care îl ţinea la curent cu tot ce se întâmplă prin ţară. Acest complice nu fusese, însă, în ziua aceea acolo. Urma, după cele stabilite de ei, să sosească abia peste vreo două zile. Cele aflate m-au neliniştit. Îmi reproşam, într-un anume fel, că ne grăbisem, că poate ar fi fost mai bine să fi aşteptat, să-i reţinem pe toţi o dată. Dar poate că atunci, fiind împreună, şi împotrivirea lor ar fi fost mult mai dârză. Cine ştie cum ar fi fost mai bine...?! Mai mult ca sigur că, până să ajungem noi la el, a aflat despre arestarea prietenului său şi s-a făcut nevăzut. De altfel, lucrurile aşa au şi decurs.

Trebuia, aşadar, descoperit şi prins. Am făcut tot felul de investigaţii, am stat de vorbă cu zeci şi zeci de oameni din comunele învecinate, dar nimeni nu ne-a putut furniza amănunte cu privire la drumurile complicelui. Soţia şi ceilalţi din familia lui susţineau, sus şi tare, că nu-l mai văzuseră încă din vară. De-a cum toamna începuse să-şi iară simţită prezenţa pe meleagurile altădată potopite de soare.

Am încercat să-l luăm prin surprindere, venind aşa, „pe nepusă masă”, la locuinţa lui, dar în zadar. Ceva, însă, îmi spunea că se afla, totuşi, în sat, acasă, chiar dacă nu-i dibuisem încă ascunzătoarea. Poate şi datorită unor greşeli ale noastre. Pe-atunci, o maşină intrând într-o comună era un lucru cam rar, iar noi de fiecare dată opream „GAZ”-ul aproape de marginea satului. Nici nu se putea un avertisment mai bun! Când mi-am dat seama de greşeală, mai că-mi venea să roşesc.

Obosisem căutându-l şi, cum aveam şi alte sarcini de rezolvat, trebuia neapărat să încheiem cazul. Într-o duminică, pe o vreme de-ţi era milă să dai şi câinele afară din casă, am plecat spre obiectiv. Era către seară.

Foarte puţini oameni erau pe uliţă. Doar câţiva se adunaseră la

bufetul din comună. De data aceasta, am intrat în localitate într-un docar, mergând la pasul calului, fără să atragem prea mult atenţia. Încet, ne-am răspândit către punctele dinainte stabilite şi, în scurt timp, casa, şi ograda individului erau înconjurate. La un semnal, am intrat toţi în curte, făcând cât mai puţin zgomot. Nu voiam să pierdem avantajul surprizei, pentru că, din informaţiile pe care le aveam, aflasem că şi acest individ era la fel de periculos şi agresiv ca şi prietenul său. De aceea, ne aşteptam să facă uz de armă. Sărind peste un gard de nuiele, unul dintre colegii mei s-a izbit de soacra individului, care se afla în grădină. De spaimă, femeia a început să ţipe, alarmându-i pe cei din casă. Pe moment, în pragul uşii a apărut, numai în cămaşă, cel căutat.

Presupunând că şi de data aceasta o să venim tot cu maşina, se retrăsese din pădure în casă, la căldură. Năucit, s-a predat fără a mai încerca să opună rezistenţă...

„Preacuviosul”

Ţara îşi trăia clipele de muncă şi linişte, de nemaiîntâlnite prefaceri. Măsurile iniţiate de către partid uneau braţele şi minţile tuturor, îl făceau pe mulţi dintre „foşti” să cugete la schimbarea comportării lor în noile condiţii, înţelegând mersul istoriei, o bună parte dintre ei s-a alăturat noului, încercând să devină folositori rânduielilor din ţară. Mai erau, însă, unii, e drept, puţini la număr, care cloceau în taină gânduri negre, crezând că vor putea întoarce roata istoriei. Nu le-am înţeles niciodată orbirea, furia şi, mai ales,

cruzimea. Acum, când scriu aceste rânduri, abia am încheiat dosarul privitor la câţiva indivizi de acest gen. N-am să le uit niciodată privirile, din care răzbătea răutatea neputincioasă şi hâdă şi, îndeosebi, ura contra noastră; ei, imbatabilii ofiţeri în poliţia secretă, să se înfrunte cu nişte simpli muncitori! Nu ne-a fost deloc prea lesne să-i anihilăm.

Subestimându-i, unii tovarăşi de-ai noştri au comis greşeli flagrante, care au avut urmări dintre cele mai grave.

Să relatez cazul unui fost comisar din poliţia secretă. Îmbrăcase salopeta de muncitor la unul din şantierele navale de pe malul Dunării. Cine s-ar fi gândit că tocmai aici se ascunde unul dintre cei mai înrăiţi duşmani?

Mai era, însă, ceva nescris în niciunul din dosarele sale: pe timpul ocupaţiei naziste, fostul comisar fusese şi unul dintre principalii colaboratori ai poliţiei secrete germane. Prin legăturile sale, individul devenise, în fapt, unul dintre agenţii spionajului hitlerist în România. Evident că lucrul acesta îl ştiau prea puţini.

Lucrând la şantierul naval, individul avea posibilitatea să între în contact cu fel de fel de oameni. Printre aceştia şi cu navigatori străini, pentru că în şantier intrau, pentru diverse reparaţii, şi nave aparţinând altor ţări. Pentru un om cu experienţa lui nu a fost greu să găsească un curier prin care să-şi vestească legătura din exterior despre noua sa acoperire. Şi, astfel, nu după multă vreme, fostul comisar a primit un mesaj din partea celor ce preluaseră vechile reţele ale spionajului nazist. În aceste condiţii, legătura lui cu mesagerii pe care îl trimitea oficina de spionaj era destul de lesnicioasă, şi la fel de puţin dificilă era şi acţiunea transmiterii de informaţii.

Dintr-un început, a reuşit să primească diferite sume de bani şi diverse materiale care să-i faciliteze activitatea de spion. Şi a trecut la acţiune. Dar, informaţiile culese nu s-au dovedit prea utile noilor

stăpâni, întrucât nu avea acces la surse importante. De aceea, a fost presat să-şi înjghebeze o reţea, indicându-i-se, totodată, şi domeniile în care să le caute cu prioritate. Oficina de spionaj se interesa în mod deosebit de capacitatea de producţie a unor întreprinderi specializate în construcţii navale, de amplasarea unor obiective militare, de situaţia exactă a transporturilor pe Dunăre şi de multe alte probleme de genul acesta. Realizarea unor asemenea sarcini l-ar fi obligat să iasă din bârlog, lucru care ar fi atras, mai devreme sau mai târziu, atenţia asupra sa, ori el tocmai asta nu dorea. Aşa că a recurs la o altă cale.

Cunoştea, încă de pe vremea când lucrase la Siguranţă, că membrii sectei iehoviste îşi susţin, cu fanatism, aşa-zisele precepte, care îndeamnă la nerecunoaşterea nici unei „puteri" lumeşti, în afara „împărăţiei Armaghedonului", la lupta împotriva oricărei legi „a diavolului", cum numesc ei organizarea de stat, la respingerea oricărei binefaceri a culturii şi civilizaţiei.

Mai mult, membrii acestei secte folosesc, cu destulă îndemânare, parole de recunoaştere, ascunzători secrete, case conspirative, unde se întâlnesc clandestin, având o organizare ce n-are prea multe în comun cu activitatea cultică. Fostul comisar s-a gândit că, dacă reuşeşte să „pună mâna" pe o grupă de iehovişti, cum se numeşte veriga cea mai de jos a acestei secte, le poate exploata credulitatea, orbirea fanatică, îi va pune să culeagă date şi informaţii, asigurându-i că, în acest fel „împlinesc cuvântul sfintelor cărţi". Şi că numai astfel „îşi aduc obolul la întronarea, pe pământ, a împărăţiei lui Iehova".

Ca să poată intra în contact cu membrii sectei, a cerut celor din Apus să-i trimită material iehovist şi, bineînţeles, bani, comunicându-le, totodată, intenţiile sale. Cu prima cursă a unui vas ce începuse să apară cam des pe la noi, cu te miri ce, i s-au şi trimis, într-o ladă de scule, cele solicitate. După aceea, fostul comisar a

început să umble destul de vizibil cu una din revistele sectei, intitulată „Turnul de veghe”. Au văzut-o mulţi, dar nimeni nu i-a dat vreo importanţă, în afara celor avizaţi. După un timp, unul dintre muncitorii de pe şantier a început să-l descoasă, să-l tot întrebe de câte unele, din care şi-a putut da seama că posesorul revistei era şi el în „căutarea căii către viaţa veşnică”, şi l-a invitat la una din adunările grupei de sectanţi.

În scurt timp, datorită şireteniei, abilităţii, „harului” cu care era înzestrat, fostul comisar a devenit „servul” (şeful) grupei, apoi „serv” al mai multor grupări. Deși nu făceau prea mulţi parte din această sectă, totuşi, cei câţiva rătăciţi îndeplineau, fără măcar să crâcnească sau să se întrebe cu ce scop, cele ce le spunea „fratele” lor, „servul”. Treaba începuse să meargă, pentru spion, ca pe roate. Dar aceasta a constituit, de fapt, începutul sfârşitului.

Sectanţii, în marea lor majoritate oameni cu un foarte scăzut nivel de cultură, bigoţi în toată puterea cuvântului, pentru că numai asemenea oameni dovedesc o credulitate de asemenea proporţii, făceau şi ei servicii pe măsura posibilităţilor. Spionul avea, însă, nevoie de informaţii de valoare. În acest scop, îi trebuiau oameni inteligenţi, care să aibă acces la date cu caracter secret. De aceea, a început să studieze atent rudele, prietenii membrilor sectei, îndeosebi pe cei care aveau posibilitatea să între în posesia unor date ce interesau serviciul de spionaj. Ca să ia contact cu aceştia, încerca, mai întâi, să-i înduioşeze cu cuvântul evangheliei, să le ofere bani sau să le faciliteze întâlnirea cu vreo sectantă mai nurlie, gata să urmeze „sfatul fratelui serv” de a-l „ucide pe satana în trup”. Şi aşa a început să-şi lărgească anturajul, devenind apropiatul unor oameni care, prin funcţia ce o îndeplineau, aveau acces la unele date ce-i interesau pe spioni.

Secta, pentru a nu-i fi descoperită activitatea, obişnuia să-şi ţină adunările în diverse locuri. Dar, printre aşa-zişii credincioşi

începuseră, încet-încet, să se oploşească şi alţi foşti colegi ai comisarului, care căutau la membrii grupării sectante, în primul rând, ascunzători.

Activitatea acestor elemente nu se desfăşura undeva în pustiu, ci printre oameni, aşa că, într-o seară, a fost văzut strecurându-se cât mai discret posibil şi în haine ciobăneşti spre casa unui sectant, un fost poliţist, coleg de „muncă" cu cel care devenise acum „servul" iehoviştilor. În ciuda deghizajului, a fost recunoscut de către un muncitor ceferist care luase parte la mai multe greve organizate în timpul războiului şi care fusese arestat şi anchetat tocmai de proaspătul sectant.

Amănuntul cu hainele ciobăneşti ne-a dat de bănuit că individul s-ar ascunde pe undeva, pe la una din stânele destul de numeroase din lunca Dunării. Aşa că, împreună cu unul dintre colegii mei, am pornit în căutarea lui. După o săptămână de peregrinări prin baltă, l-am găsit. Individul era înarmat şi aflasem despre el că nu se va preda fără luptă. Aşa că, am amânat arestarea pentru câteva zile şi, într-o seară, l-am luat prin surprindere. N-a avut vreme nici măcar să-şi scoată pistolul din toc.

„Pe mine m-aţi prins, dar pe ceilalţi n-o să puneţi voi mâna...", ne-a spus el plin de venin. Ne-am dat uşor seama că puseseră ceva la cale. De aceea, ne-am îndreptat cercetările spre cel la care fostul agent al siguranţei fusese văzut. Am stabilit, astfel, legătura dintre individ şi şeful grupului. Dar acesta, simţind că suntem pe urmele lui, în ciuda măsurilor luate de noi, poate nu foarte inspirate, a reuşit să dispară. La locuinţa fostului comisar am găsit, pe lângă mai multe materiale iehoviste, cerneluri simpatice, două pistoale mitralieră, un aparat de fotografiat, coduri pentru transmiterea informaţiilor şi „setul" de date culese pe care se pregătea să le transmită. În zilele care au urmat, cu toată strădania noastră, n-am reuşit să-i dăm de urmă.

În câteva rânduri, am revenit la locuința lui, cercetând în amănunțime totul. Ceva căruia unii îl zic fler, dar despre care eu cred că ține mai mult de cunoaşterea temeinică a psihologiei celui cu care urmează să te măsuri, îmi spunea că nu se poate să nu dăm de un fir, de care, trăgând, să ajungem la țintă. Şi l-am găsit. Pe una din revistele comisarului se afla, scrisă cu creionul, o frântură dintr-un citat din Biblie, ce suna aşa: „Flămânzii se vor sătura". Scrisul era al fostului comisar. Evident că simpla însemnare nu spunea mare lucru. M-am gândit, însă, să consult atent o hartă a regiunii. Astfel, am găsit notată o localitate măruntă care se chema Flămânzi. După aceea, am început să studiez situația localității.

Era un sătuc ce-şi merita pe vremuri numele. Gospodăriile oamenilor de aici erau destul de des, în anotimpurile ploioase, potopite de apele Dunării. Tocmai pe când, împreună cu un coleg de-al meu, ne găseam în zonă, apele fluviului prinseseră pe un ostrov câteva mii de porci şi oi ale sătenilor. Am organizat, neîntârziat, acțiunea pentru salvarea trudei oamenilor, a bunurilor. Cu sprijinul câtorva tovarăşi, membri de partid, am mobilizat toți pescarii din zonă şi am salvat animalele de pericol, punându-le la adăpost.

La rândul lor, cetățenii ne-au ajutat. Aflând că suntem în căutarea unui element periculos, despre care bănuiam că se ascunde în satul lor, ne-au informat că văzuseră cu câteva zile în urmă pe cineva străin de localitate, care trăsese la unul pe care toți îl urau pentru lăcomia şi necinstea lui. Dar aici nu stătuse prea mult. Alt sătean şi-a adus aminte, la întrebarea noastră cu privire la relațiile gazdei urmăritului, că era vizitat, din când în când, de către, un călugăr de la un schit din apropierea comunei T. Mi-am îndreptat cercetările într-acolo.

Schitul era destul de măricel. Se aciuaseră în el mai mulți bărbați care se autointitulau „frați, drept-credincioşi", trăind, cel puțin

aparent, o viaţă plină de privaţiuni şi lipsuri. Trebuia să procedăm cu foarte mult tact, pentru că nu doream să jignim sentimentele religioase ale unor oameni de bună-credinţă.

La schit nu venise nimeni în ultima vreme. Deci, individul pe care-l căutam nu sosise încă. Nu era exclusă apariţia sa dintr-o clipă într-alta. De aceea, împreună cu colegul meu, O. Constantin, un tovarăş şi prieten de care mă leagă mulţi ani de muncă, am rămas să supraveghem schitul. Era toamnă târzie şi noi, timp de trei zile, ne-am hrănit mai mult cu coceni de varză, pentru că nu aveam alte posibilităţi, dar n-am părăsit nici pentru o clipă locul de pândă. În sfârşit, într-o vineri dimineaţa, înainte ca pâclele nopţii să se ridice definitiv, a apărut şi fostul comisar. Era îmbrăcat sărăcăcios, ca orice călugăr, iar în mână avea un toiag. Faţa îl era ascunsă de o barbă lungă, argintie. L-am reţinut fără prea mult zgomot. Sub rasa de călugăr, fostul comisar avea două pistoale încărcate, iar barba era, bineînţeles, falsă.

Faptul că se ducea foarte sigur de el la schit ne-a stârnit bănuiala că printre călugări s-ar ascunde şi niscaiva complici. Aşa că, am cerut aprobările necesare şi am trecut la percheziţie. Şi, într-adevăr, într-o chilie am găsit alţi doi foşti agenţi ai Siguranţei, condamnaţi şi ei în contumacie, pentru fapte grave comise împotriva forţelor democratice. Deşi aveau armament asupra lor, n-au mai avut timp să-l folosească. Şi ei erau bine „machiaţi”, cu bărbi, cu toată recuzita pe care stareţul le-o pusese la dispoziţie. Îmi amintesc de indignarea celorlalţi călugări, care nu ştiau că cei doi, sosiţi de vreo câteva luni la schit, nu erau monahi adevăraţi. Stareţul, complicele lor, îi prezentase ca pe nişte „fraţi” veniţi de la alte mănăstiri. Şi am mai descoperit, în chilia stareţului, nu mai puţin de două kilograme şi jumătate de aur în monede şi bijuterii, precum şi alte obiecte de valoare şi bani, bani mulţi. Era preţul necinstei.

Aceasta a fost povestea „preacuvioşilor”...

Duelul

Pe Mihai Sianu ajunsesem să-l cunosc mai bine decât pe cei care îmi sunt apropiaţi. Nu l-am văzut în viaţa mea şi, totuşi, ştiu atâtea despre acest om, încât uneori mă surprind gândindu-mă la el. Le ştiu însă din dosarul său găsit la arhiva Serviciului secret, unde lucrase până în martie 1947, când a fugit în Occident.

Am citit şi recitit rândurile dactilografiate sau scrise de mână, caracterizările întocmite de şefii lui, rezultatele unor verificări privind comportarea sa, am privit fotografiile, încercând, de fiecare dată, să descopăr aspectele caracteristice ale personalităţii.

De ce asta? Pur şi simplu pentru că Sianu era omul cu care mă duelam. Cel care avea grijă „să ne ţină ocupaţi", care ne asigura musafirii, care ţinea aprinsă flacăra speranţei ce mai stăruia încă în închipuirea unora din străinătate cu privire la succesele deosebite ce s-ar putea obţine deschizând „un front al luptei clandestine" în România.

Primul act al acestei tragi-comedii se scrisese. S-ar fi putut intitula „Paraşutismul de noapte", iar rezultatele, încheiate jalnic, lamentabil pentru ei, au fost consemnate, în parte, chiar în filele acestui jurnal. Începuse cel de-al doilea. Mai discret, mai bine gândit, mai rafinat chiar, pentru că Mihai Sianu nu era niciun diletant într-ale spionajului, niciun înfumurat care să nu ţină seama de greşelile săvârşite. De aceea, îi studiam dosarul, căutând să-i pătrund mai adânc personalitatea, modul de a gândi şi acţiona, fiindcă altfel nu te poţi opune adversarului dacă nu-l cunoşti foarte bine.

Aveam de-a face, deci, cu un adversar de talie. Spuneau acest lucru foarte clar nu numai cele înscrise în filele dosarului său, dar mai ales acţiunile în care m-a implicat, trimiţându-şi agenţii sub cele mai diferite şi perfide măşti.

Bun meseriaş, hârşit în munca de spionaj, având multă imaginaţie şi spirit inventiv, Sianu şi-a dat seama, de la început, că dacă acţiunile sale vor fi împletite cu cele ale altor aventurieri de tristă amintire, purtători ai şiretului negru, legionarii, nu va avea sorţi de izbândă. De aceea, el nu numai că nu s-a lăsat atras de „iniţiativele" acestora, ci, în strânsă colaborare şi cu „binecuvântarea" serviciilor de spionaj din Vest, a început să pună bazele unei organizaţii pentru culegerea de date de pe teritoriul ţării noastre, acţiune iniţiată şi desfăşurată într-o strictă conspirativitate, cu respectarea tuturor normelor muncii de spionaj.

Aşa se face că, pentru a-şi putea reactiva legăturile sale mai vechi din ţară, şi-a recrutat dintre cetăţenii români care locuiau la Paris, o femeie. Căsătorită, cu mult înainte de război, cu un cetăţean francez, ea nu fusese amestecată în niciun fel de tribulaţii politice. Femeia îşi vedea liniştită, împreună cu soţul ei, de micul comerţ, puţin profitabil, pe care îl desfăşura. Era, cum se spune, o persoană „curată", care, pe lângă faptul că nu putea stârni niciun fel de suspiciuni organelor noastre de securitate, venea de două ori pe an, legal, în România pentru a-şi vizita rudele.

Sianu a studiat-o atent şi, ca orice vânător versat, a întins încet-încet momeala, astfel ca „vânatul" să nu se sperie. A rugat-o, în numele unei afinităţi naţionale, să-i faciliteze reluarea relaţiilor cu o fostă iubită a sa, rămasă la Bucureşti. Femeia, de bună-credinţă, a acceptat. Sianu a învăţat-o cum anume să ia legătura, făcându-i, deşi foarte concentrat, un adevărat instructaj de spionaj. Abia după aceea i-a încredinţat mesajul. Totodată, i-a povestit o seamă de întâmplări pe care nu le cunoştea decât el şi femeia din ţară, ceea ce reprezenta

o garanţie că mesagera vine în mod cert din partea lui.

Sosită în România, pariziana a procedat precum fusese instruită. A realizat contactul cu femeia, a răspuns sigur la toate întrebările ce i-au fost adresate şi, când Veronica, prietena lui Sianu, s-a convins că nu are niciun motiv de temere, şi-a manifestat bucuria pentru mesajul primit.

Pentru început asta a fost tot.

Abia se întorsese la Paris când Sianu, nerăbdător, a expediat-o din nou în România. De data aceasta i-a explicat că i se încredinţează o misiune de curierat, pentru care urma să primească o sumă de bani. Prinsă în capcană, femeia nu mai putea da înapoi. De altfel, propunerea ce i-o făcuse Sianu era tentantă, mai ales că pariziana, în ciuda aerelor ce le afişa faţă de rudele de aici, o ducea cam greu în Oraşul-lumină, comerţul ei cu amănuntul abia asigurându-i posibilitatea de a se descurca de azi pe mâine. Şi femeia a venit din nou la Bucureşti, având de data asta asupra sa un mesaj secret, scris pe o bucăţică de hârtie ascunsă într-o ţigară.

Veronica a citit, fremătând de emoţie, cele scrise de fostul ei prieten. Cuvintele îl trezeau sentimente mai vechi, destul de puternice încă, pe care anii de despărţire nu le putuseră şterge, ca şi speranţa de a ajunge lângă omul iubit. Căci Sianu era foarte abil nu numai în a-şi recruta şi conduce cu mână fermă agenţii, ci şi în a specula cele mai· frumoase simţăminte. Intuind năzuinţele Veronicăi, i-a sugerat că singura cale de realizare a dorinţelor ei era să organizeze o reţea de spionaj. De altfel, în anii cât fuseseră împreună în ţară, el o iniţiase în activitatea de culegere a informaţiilor, aşa că femeia avea destule cunoştinţe în domeniu. Bunăoară, curiera nu-i spusese nimic cu privire la locul în care se afla ascuns mesajul, dar Veronica a căutat exact acolo unde trebuia. Nu i-a trebuit mult ca să se hotărască şi a răspuns pozitiv la întrebarea cuprinsă în mesaj.

Contactul se crease, iar Veronica era nu numai o sentimentală, ci şi un om de acţiune. A luat legătura cu un alt fost comandor, coleg de-al lui Sianu, cu un fost avocat, membru al aceluiaşi cerc, şi cu o bătrână, mama unui alt coleg al lui Sianu, mort pe front. Acesteia îi hărăziseră rolul de „căsuţă poştală”. La nevoie, în casa femeii urmau să se realizeze întâlniri secrete.

Reţeaua prinsese contur şi, sub conducerea comandorului, probabil că şi-ar fi pus planurile în aplicare dacă n-am fi fost pe fază.

Vizitele parizienei, devenite tot mai dese în ultimul an şi jumătate, ne-au stârnit bănuieli. Ele nu puteau fi determinate numai de dragostea pentru rude. Era şi firesc, să verificăm ce se ascundea, de fapt, sub această „navetă” între Paris şi Bucureşti.

Imediat ce pariziana a apărut din nou în anturajul Veronicăi, am înţeles de unde erau stârnite vânturile şi mai ales încotro băteau ele. Nu cunoşteam însă direcţiile de acţiune, obiectivele urmărite. Avea, aşa cum ne aşteptam, asupra ei un obiect în care era ascuns un mesaj. Metoda de ascundere ne era cunoscută. Şi în obişnuitul, borcănel cu cremă de faţă, produs al unei renumite firme cosmetice, se aflau mai multe microfilme cu instrucţiuni precise pentru noua reţea.

Sianu — printre alte instrucţiuni cuprinde în acste „documente” — îl numea pe fostul său coleg, comandorul, rezident al grupului de spioni, indicându-i câteva dintre obiectivele ce trebuia să le urmărească în prima etapă. Îl îndruma să declare, în cazul descoperirii de către organele noastre, că totul fusese o chestiune pe care el nu o tratase cu seriozitate, că îşi dăduse seama că nu existau niciun fel de sorţi de izbândă, dar că acceptase acest „joc” numai de dragul unei prietenii mai vechi. Explicaţia părea verosimilă în anumite limite, nu şi pentru noi care aflasem de întregul conţinut al instructajului de pe microfilme, fără ca femeia-curier să prindă de veste. De altfel, de acest lucru nu şi-au dat seama nici cei cărora le erau adresate.

Analizând cu multă atenţie conţinutul mesajelor, ne-am dat seama că în spatele întregii afaceri se mai ascunde încă ceva. Unii, atunci când am prezentat această ipoteză, au cam strâmbat din nas. Au încercat chiar să mă persifleze. Nu am dezarmat. Ştiam că dacă voi căuta, voi descoperi argumente pentru a-mi susţine concluzia. Şi le-am găsit. Curiera de la Paris, după acel mesaj foarte substanţial, şi-a rărit vizitele. Era, pentru mine, un indiciu că Sianu deschisese un alt canal de legătură, o nouă reţea sau, dimpotrivă, că, descoperind controlul organelor noastre, intenţionase să ne ţină ocupaţi cu o ţintă părăsită, în timp ce ei culegeau informaţii prin alte surse. Am elaborat noi variante de acţiune.

Sianu nu era atât de naiv încât să nu-şi dea seama de vulnerabilitatea legăturii prin curiera folosită până atunci, neobişnuită, în fond, cu munca conspirativă, şi de aceea se gândise să realizeze o legătură mai sigură. Metoda era specifică stilului său de lucru, pe care l-am înţeles studiindu-l pe omul cu care ne războisem şi pe care nu l-am scăpat din vedere.

Analizând posibilităţile de obţinere a unor ştiri şi informaţii secrete de către comandor şi grupul său, am ajuns la concluzia că ei nu reuşiseră să intre în posesia prea multor date secrete, lucrurile putând fi îmbunătăţite numai prin atragerea de noi agenţi. Dar dacă mai exista un alt canal de legătură? Ideea părea trăsnită, dar nu puteam să nu o luăm în calcul, de vreme ce „curiera din Paris” nu mai venea aşa des pe la Bucureşti.

Ne-am intensificat eforturile. Zile şi nopţi de muncă încordată. Şi iată că surprizele nu au întârziat să apară.

Cu vreo doi ani în urmă, fusese semnalat, la frontiera de vest a ţării, Iancu Vereş, un contrabandist despre care existau date că îndeplineşte misiuni de curierat pentru organizaţiile de spionaj din Vest. Era un bărbat în floarea vârstei, inteligent, cu un curaj şi sânge rece nemaiîntâlnite. Şiret ca o vulpe, reuşise, în anii din perioada de

după război, să se strecoare deseori peste graniță, cutreierând toată Europa. De la un timp dispăruse. În comuna natală se răspândise vestea că s-a stabilit undeva, în Occident.

Fiind un element foarte experimentat, era posibil ca Sianu să-l determine să se apuce din nou de drumeție. Cel puțin pentru început, până se reuşea dotarea noului grup cu mijloace de transmitere a informațiilor. Ne-am pregătit să-i asigurăm lui Iancu o primire pe cinste, dacă cumva îşi va face apariția. Şi n-am greşit. A fost reperat de cum a trecut granița. S-a căzut de acord să fie lăsat să-şi ducă la îndeplinire misiunea, fiindcă orice intervenție pripită ar fi însemnat o greşeală, imposibil de reparat.

Omul a poposit pentru o noapte în Oradea, ca apoi, cu primul tren, să plece spre Capitală. Amestecat în mulțimea de călători, fără să se deosebească de aceştia, având asupra sa şi documente de identitate, pe care le scosese dintr-o anume ascunzătoare atunci când intrase în țară, cu greu putea fi descoperit. Sub cea mai banală înfățişare, Iancu a descins în Capitală, grijuliu, privind atent, mergând fără grabă, verificând dacă nu cumva este urmărit. Încet-încet s-a apropiat de obiectiv. Ținta călătoriei sale era locuința comandorului, cel care îndeplinea rolul de rezident al noii rețele. Întâlnirea era riscantă pentru amândoi, dar constituia singura posibilitate de legătură dintre Sianu şi grupul abia reactivat. Se mizase însă pe faptul că nimeni nu va reuşi să afle că Iancu intrase din nou, clandestin, în țară. Calculul, foarte bun, dar... îl avusesem în vedere. Iancu Vereş, după ce a mai verificat o dată împrejurimile, a intrat în curtea casei în care locuia fostul comandor. A sunat la uşă şi când i-a deschis un bărbat pe care-l ghiceai de la o poştă că e un fost militar, i-a şoptit parola de recunoaştere. Rezidentul l-a privit cu suspiciune, nefiind înştiințat despre vizită. Ca să spulbere orice îndoială, vizitatorul a scos din buzunar o brichetă de aur, cu inițialele M. S., brichetă pe care fostul comandor trebuia să o

cunoască. S-a convins astfel că cel care îl sunase la uşă venea, într-adevăr, din partea vechiului coleg, Sianu. L-a poftit în casă. După ce au mai discutat de una, de alta, timp în care rezidentul încerca să-l descoase pe Iancu asupra modului în care intrase în ţară, au trecut la problemele privitoare la activitatea de spionaj. Dintr-o geantă modestă, Iancu a scos câteva obiecte prevăzute cu ascunzători: mai multe pachete de ţigări, un tub de pastă de bărbierit, o carte cu coperţi groase Le-a aşezat pe masă şi din fiecare a scos cele dosite de Sianu. Un teanc de bancnote, câteva monede de aur, vreo 40 de microfilme. Acestea din urmă conţineau adevăratul instructaj pe care Sianu voia să-l facă celor din reţea.

Numai că toate s-au oprit la acest stadiu, fiindcă, după ce a terminat de predat totul, cel cu care stătuse de vorba şi-a declinat calitatea: era ofiţerul de securitate C, N... Colegul meu mai vârstnic.

Duelul se încheiase...

„Sfântul”

Astăzi, când împlinesc 30 de ani, am observat că mi-au apărut câteva fire albe în păr. Nevastă-mea a râs când i le-am arătat şi mi-a atins uşor obrazul, într-un gest de o duioşie care e numai a ei şi care pe mine mă face să mă simt vinovat pentru multele ore când mă aşteaptă, neputând să dea geană pe geană, până nu mă ştie acasă. Dar niciodată nu a avut un cuvânt de reproş, niciodată nu m-a întrebat de ce lipsesc atât de mult de lângă ea sau de ce sunt neguros. Mi-a luminat întotdeauna viaţa cu surâsul ei, cu mângâierea-i de fulg, mi-a alinat sufletul în clipele grele.

Mergeam spre unitate şi mă gândeam că măcar astăzi, de ziua mea, să nu întârzii, dar nici de astă dată n-a fost să fie aşa. Colegii m-au felicitat şi mi-au făcut cadou un stilou, iar şeful, după ce mi-a strâns mâna, de mi-am simţit degetele furnicate de amorţeală, mi-a spus că avem de rezolvat unele treburi urgente. La camera de audienţe se afla un cetăţean care voia să facă o sesizare. Mi-am luat carnetul şi m-am dus, uitând de altele şi curios să văd despre ce este vorba.

Bărbatul acela puternic, în a cărui privire se citea îngrijorarea, m-a măsurat cu un aer preocupat şi, la îndemnul meu, s-a aşezat cam greoi pe scaun.

— Aveţi copii, tovarăşe căpitan? m-a întrebat după ce s-a recomandat.

— Am doi, un băiat şi o fetiţă. Dar nu văd ce legătură are...

— Are, că e vorba de fii-miu şi sunt sigur că o să mă înţelegeţi mai bine, având şi dumneavoastră copii.

Şi omul începu să povestească, făcând un portret destul de exact al unui individ. Îmi stăruie şi acum în minte vorbele lui:

„Figură trasă, suptă, pe care strălucesc doi ochi negri, a căror privire fixă te face să te foieşti, părul spicat, tăiat scurt, într-o tunsoare ce aminteşte pe cea a călugărilor, gesturile domoale, lipsite parcă de vlagă, atitudine umilă, dar plină de demnitate totuşi, mersul ca de umbră, toate acestea nu pot să nu te facă să te gândeşti că acest bărbat, încă în puterea vârstei, îşi petrece cea mai mare parte a timpului numărând mătăniile. De altfel, cu o grijă bine ascunsă, atunci când zăboveşte mai multă vreme într-un loc, îşi scoate şiragul de boabe de chihlimbar autentic, pe care se află câteva cruciuliţe şi iconiţe din aur filigranat, şi îl trece printre degetele cu unghii frumos lăcuite, căutând cu ochii spre cer. Într-o rugă mută, care nu este în armonie cu costumul din stofă fină, bine croit. Cam aşa arată individul care mi-a ademenit fiul, îndemnându-l să păşească pe...

«calea Domnului»... Poate nu aş fi venit să vă declar toate acestea — îmi spunea cetăţeanul necăjit —, dacă nu aş fi observat că printre cele tipărite în jurnalele pe care i le-a dat feciorului meu sunt şi lucruri în contradicţie cu adevărurile vieţii noastre... Apoi, băiatul a căpătat apucături bigote cu care nu mă împac; l-am găsit ascullând la radio şi emisiunile de la «Ora creştină» sau parcă, «Vocea liniştită». Copilului meu să i se bage în cap fel de fel de bazaconii?!... Am vrut să-l iau niţeluş de piept pe «sfântul» ăsta, ce vântură în stânga şi-n dreapta frica de Dumnezeu şi umblă cu unghiile date cu lac ca o muiere, dar m-am stăpânit şi mi-am zis că-i mai bine să vin să vă spun dumneavoastră, că nu se ştie ce se ascunde în spatele unor chestii d-astea...”.

Am înţeles destul de bine supărarea omului. Să munceşti cinstit o viaţă întreagă, să trudeşti pentru a-ţi creşte şi educa, aşa cum crezi tu, urmaşii, şi când să te bucuri cât de cât de roadele trudei tale, intervine un ins care năruie totul.

Mai reţinusem din cele spuse de furnalist că „sfântul” atrăsese şi alţi tineri la astfel de trebuşoare.

Din primele cercetări a reieşit că omul care ne sesizase nu se înşelase. În spatele faţadei de pretins om al bisericii se ascundeau destul de multe lucruri nelalocul lor. Numai soluționarea necazurilor muncitorului nu ar fi avut nicio valoare dacă nu reuşeam să rezolvăm cazul în ansamblu. Aşa că am întârziat cu întorsul acasă şi în ziua aceea, în care mă aşteptau toţi, dar nu fără un motiv foarte puternic, după cum aţi constatat.

„Sfântul” a cărui înfăţişare am descris-o şi care, de ce să n-o spun, putea să te inducă foarte bine în eroare, era cunoscut ca un om corect, liniştit, săritor la nevoie, dar cam pisălog. De fiecare dată când avea ocazia, aducea vorba despre datoria „muritorilor de rând” de a se pocăi, de a se ruga pentru iertarea păcatelor, astfel încât oamenii se cam obişnuiseră cu el şi nu-i mai acordau prea mare

atenţie, mulţi ocolindu-l pentru a-i evita predicile. Poate şi din această cauză „preasfântul” nostru nu stârnea suspiciuni. „Iar s-au întâlnit habotnicii ăştia să se binecuvânteze”, ziceau oamenii mai de fiecare dată când se întâlneau „preacuvioşii”. Se ştie însă că aparenţele, de cele mai multe ori, înşală. Dar dacă în spatele acestei cortine, bine vopsite de altfel, se ascund şi alte lucruri pe care „sfântul” le voia cât mai de nepătruns?

Preotul îşi făcuse studiile în străinătate, timp de 16 ani. Încă înainte de război, la unul din colegiile patronate de Vatican. Întors în ţară, devenise membru al Ordinului călugăresc franciscan. Zelul, supunerea oarbă faţă de superiori i-au atras nu numai elogioase cuvinte din partea mai-marilor de pe atunci din mănăstire, dar chiar aprecierea de om gata oricând să facă totul pentru gloria credinţei. De câteva ori a şi fost chemat de părintele stareţ, ca să-i mai „destăinuiască” din izvoarele nepătrunse ale sfintelor cărţi, dar discuţiile purtate s-au referit la cu totul alte lucruri. Călugărul, pe numele său adevărat Ionică Prodan, uitase de satul din care plecase, de sfaturile curate date de bătrâna sa mamă, devenise alt om, neavând altă dorinţă decât să parvină cu orice mijloace.

Stareţul îl cunoştea şi nu-l uitase nici după ce plecase, o dată cu alţii, în străinătate. S-a gândit chiar să se folosească de fostul său călugăr în alte scopuri decât cele religioase. Şi iată că, în urmă cu câţiva ani, un străin, poposit în oraş, l-a căutat acasă pe Prodan, aducându-i, între altele, şi câteva cărţi şi obiecte de cult, trimise de profesorul său. L-a îndemnat, totodată, să muncească mai departe „pentru îndreptarea păcătoşilor”. Au urmat şi alte vizite dar, de fiecare dată, apăreau figuri noi, care pe lângă îndemnuri i-au oferit şi bani. Emisarii nu aveau însă nici în din nici în mânecă cu activitatea religioasă. Pe ei îl interesau alte lucruri. De aceea i-au pus o mulţime de întrebări fostului călugăr: despre ce se construieşte prin localitate, despre unităţile militare dislocate în zonă, despre situaţia cultelor

din ţara noastră şi câte altele. Adevărate chestionare. Tot ei l-au sfătuit asupra căror probleme să se documenteze pentru a fi în măsură, la următoarea lor vizită, să furnizeze informaţii de preţ. Cred că este de înţeles că fostului călugăr i se trasaseră nişte sarcini pe linia culegerii de date pentru un serviciu de spionaj.

Ionică al nostru s-a pus pe treabă. Şi-a mai adăugat câteva brizbizuri la figura lui de sfânt, şi a început să-şi facă drum pe la foştii colegi care acum lucrau în diferite sectoare economice, unde ştia că se adună şi alte persoane de la care putea afla, prin întrebări strecurate abil, informaţii cu caracter confidenţial. În acelaşi timp, a căutat să-şi apropie tinerii ai căror părinţi ocupau diferite funcţii cu acces la date secrete. I-a invitat la el, le-a dat tot felul de îndrumări şi sfaturi, îndemnându-i să propage cultul franciscan şi să susţină înfiinţarea de mănăstiri în care, evident, să slujească şi ei. Concomitent, a reuşit să afle o serie de alte date păstrate sub cheie, pe care le-a transmis, printr-unul din canalele stabilite, peste hotare. Am descoperit şi aceste canale şi, bineînţeles, că am luat măsura închiderii lor definitive.

Unul dintre ele îl constituia legătura ce i se asigurase agentului prin intermediul unor „turişti”, ce veneau cu alte scopuri la noi în ţară decât de a-i admira frumuseţile. Fostul călugăr îşi concentra informaţiile pe care le culegea, apoi le scria cu cerneală simpatică printre rândurile unui text obişnuit, de multe ori cu caracter religios, după care le expedia la o adresă dintr-o mare metropolă.

Ceea ce surprindea, deopotrivă, la călugăr era viaţa dublă pe care o ducea. În ciuda aerului ascetic, a repetatelor declaraţii despre dorinţa de a rămâne „veşnic nepătat”, omul nostru avea o amantă, o femeie de toată frumuseţea. Şi nu numai una, de fapt. Aceasta era, cum se zice, femeia lui de inimă, pe care o ţinea ascunsă de privirile celorlalţi, cheltuind cu ea cea mai mare parte din sumele de bani pe care le agonisea sau le primea de la oficina de spionaj. Încă trei

femei, două din ele foste călugăriţe, îşi risipeau farmecele, atrăgându-i pe tineri pe „calea credinţei” . Sfaturile sfinte erau însoţite de gesturi ce îl făceau să se gândească mai mult la fericirea pământească. Apoi, la toate acestea trebuia adăugată şi lipsa de control şi de preocupare a părinţilor, ca şi dezinteresul lor faţă de îndeletnicirile şi locurile frecventate de odraslele lor.

Dar asta nu era tot. Adâncind cercetările, am reuşit să descoperim şi alte umbre ale „prealuminatului” nostru sfânt. Împreună cu încă doi foşti călugări, a organizat sustragerea unor obiecte de cult, de mare valoare artistică şi istorică, care urmau să ia drumul străinătăţii, prejudiciind patrimoniul cultural naţional.

Tentativa reuşise numai în parte, fiindcă manopera frauduloasă a fost dată în vileag chiar de slujitori ai aceluiaşi cult ce nu se lăsaseră îmbrobodiţi. Apoi, călugărul cel sclivisit era şi seducător de profesie.

Când totul a fost dat în vileag, Ionică Prodan a fost arestat şi deferit justiţiei. Trebuia să dea socoteală aici, pe pământ, pentru toate faptele nedemne săvârsite. Şi a dat...

Acţiunea „Călătorul”

Picam de somn. Pur şi simplu, nu mai puteam ţine pleoapele deschise. În ultimele nopţi dormisem doar una-două ore, iar şeful meu, la fel de obosit ca şi noi, făcea haz de necaz, spunându-ne că plângem ca nişte babe pentru o singură noapte nedormită.

— Cum o singură noapte?! a întrebat nedumerit locotenentul Stancu Teofil.

— Păi, da, o singură noapte, cea dinspre marţi spre sâmbătă, în rest aţi dormit destul şi chiar foarte bine, i-a răspuns glumind maiorul, şi a continuat să-şi vadă mai departe de treburi.

I-am urmat exemplul pentru că, aşa după cum am amintit, de fiecare dată când aveam mult de lucru, şeful nu ne cerea, ci ne

îndemna prin hărnicia lui.

În perioada aceea aveam de rezolvat o problemă destul de dificilă. Dădusem de un fir. Era, totuşi, cam subţirel şi nu voiam să tragem de el prea tare de frică să nu se rupă. Era din nou o problemă legată de Dunăre. Nu numai oficinele de spionaj ci şi cei fugiţi în străinătate încercau să folosească acest drum pentru a pătrunde pe căi ascunse în ţară la noi, organizându-şi reţele care mai de care mai dibace, mai bine puse la punct.

În acest scop aţineau calea cetăţenilor noştri plecaţi cu treburi în străinătate şi nu se dădeau în lături de la nimic pentru a-i atrage în tabăra lor. Se foloseau de cele mai diverse mijloace, evident, sub masca bunelor intenţii, a dorinţei de a „servi" un compatriot, pentru ca, apoi, când credeau că şi-au atins ţelul, să lovească. Cam aşa s-au petrecut lucrurile şi cu unul dintre medicii români — filatelist pasionat — care se îmbarcase pe un vas ce făcea curse regulate pe marele fluviu. Ca orice om cu o asemenea pasiune, Mirel Veniamin, căci despre el e vorba, nu pierdea niciun prilej ca să poată vedea noutăţile în domeniu, o colecţie inedită, ca să poată admira o coliţă sau să adauge la seriile sale una mai de valoare. De aceea, ori de câte ori acosta în vreun port, primul său drum era la magazinele filatelice din oraşul respectiv.

Şi astfel, într-una din zile, aflându-se într-un asemenea magazin dintr-o ţară occidentală, a stăruit mai mult asupra unei noi emisiuni, pe care ar fi dorit să o cumpere. Făcând meticulos socoteala banilor pe care-i deţinea, şi-a dat seamă că posedă suma necesară. Şi totuşi, nu se îndura să cumpere, dar nici să părăsească magazinul, continuând să-şi arunce privirea asupra pătrăţelelor de hârtie colorată. Preocupat de timbre n-a observat că şi el era, la rândul său, studiat cu deosebită atenţie, de către un bărbat mai în vârstă, care se afla în magazin. După câtva timp, a plecat fără să ia o hotărâre. A hoinărit cât a hoinărit prin oraş şi a trecut din nou pe la magazinul

filatelic, cu gândul să mai vadă încă o dată seria frumoasă de timbre, după care urma să se decidă. Dar aceasta dispăruse. Întrebând de ea, una din vânzătoare l-a informat cu multă amabilitate, „că seria a fost cumpărată de dumnealui”, şi a arătat spre un individ care, auzind discuţia, se uita spre ei. Între timp, individul s-a apropiat de medic şi de vânzătoare şi, pe un ton foarte politicos, s-a oferit să renunţe la timbre, mai ales, zicea el, că şi-a dat seama, după accentul medicului, că este român, iar pe el îl leagă atâtea amintiri plăcute de acest minunat „colţ de lume”. Ba mai mult, auzind că este filatelist pasionat, l-a invitat să-i vadă colecţia şi să viziteze clubul filateliştilor din localitate. Fără să bănuiască nimic, Mirel s-a lăsat condus de străin la o casă aşezată pe una din străzile mai retrase ale oraşului.

— Aici este unul dintre cluburile filateliştilor, frecventat, însă, numai de lumea bună din acest oraş... i-a spus bărbatul într-o românească ce păstra un accent străin.

Şi Mirel a găsit acolo, într-adevăr, diverse publicaţii despre timbre, multe panouri pe care erau expuse rarităţi, ba chiar şi vreo doi indivizi care-şi ziceau colecţionari. Posedau doar clasoare bine garnisite cu timbre de valoare, pe care erau dispuşi să le schimbe. Medicul român, filatelist pasionat, şi-a dat uşor seama că sunt nişte ageamii şi s-a gândit că ar putea profita de incompetenţa respectivilor, mai ales că bărbatul din magazin îl tot îndemna să ia cât mai multe valori, chiar dacă nu are suficienţi bani, urmând să-i aducă după aceea. Şi medicul a luat...

Lucrurile, poate, ar fi continuat, dar vasul românesc pe care era îmbarcat a ridicat ancora în zilele următoare, revenind spre ţară.

La următoarea escală, în port îl aştepta un trimis al individului binevoitor din magazin. Convins că are de-a face cu oameni de bună-credinţă şi plin de speranţe că va mai achiziţiona câteva timbre de valoare, medicul l-a urmat. Din nou a intrat în posesia unor timbre, ca şi a unor clasoare, legate în piele, şi cataloage dintre cele

mai diverse. Printre ele, câteva serii de rarităţi, pe care în ţară ar fi primit sume destul de mari de bani, dacă le-ar fi vândut. Întrebând despre preţ, i s-a răspuns că nu-i vorba de bani, ci le-ar putea primi foarte uşor în schimbul unor mici „comisioane" pe care ar trebui să le facă unor rude şi prieteni aflaţi în România.

— Şi dacă refuz? a întrebat medicul.

— Atunci o să schimbi vaporul cu închisoarea, i s-a răspuns pe un ton calm, dar sfidător, ca să plăteşti atât cât costă, într-adevăr, timbrele primite rândul trecut şi pentru care ai dat mai nimic. Dacă vrei să te convingi, uite facturile cu valoarea reală a timbrelor pe care le-ai primit, i-a comunicat individul.

Şi doctorul a început să citească. Pe dată a simţit că i se pune un nod în gât.

Neavând încotro, Mirel a acceptat să facă micul „comision", spunându-şi că va fi primul şi ultimul.

— Vezi, ai grijă, nu încerca să ne duci, că te găsim şi în gaură de şarpe, şi e vai de pielea ta! l-a sfătuit individul pe care-l cunoscuse în magazin şi a cărui politeţe unsuroasă se topise.

Ajuns în ţară, medicul s-a simţit dintr-odată lipsit de curaj, ba chiar speriat de „perspectivele" pe care i le deschidea grava încurcătură în care intrase fără voie. Îşi dădea perfect de bine seama că la mijloc nu este lucru curat şi că situaţia e încurcată. Sesizându-i frământarea, soţia, care abia se întorsese de la maternitate, l-a tot descusut până a aflat totul.

— Trebuie să mergi urgent la securitate şi să istoriseşti, de-a fir-a-păr, tot ce ţi s-a întâmplat...

— Mulţumesc de sfat! Crezi că o să mă creadă cineva?! i-a replicat speriat. Cu trecutul meu deocheat...

— Or să te creadă, n-or să te creadă, asta o să vedem. Dar tu trebuie să mergi neapărat, căci nici în cloaca duşmanilor ţării n-am să te las să ajungi. Gândeşte-te la copilul nostru. Iar pentru greşelile

tale din trecut, dacă este să mai plăteşti, o vei face cinstit şi te vei simţi iarăşi om între oameni.

Şi soţia nu l-a slăbit o clipă până ce omul nu a venit la noi.

Mirel avea, într-adevăr, un anume „trecut”. În perioada studenţiei, mai precis prin anii ’46—’47, se alăturase unor elemente turbulente, dar se rupsese la timp de ele şi îşi văzuse cinstit de treburile sale.

Pentru a scăpa de coşmar, atunci când se căsătorise luase numele soţiei. Se simţea un om nou. De altfel, aşa şi era, iar greşeala din tinereţe nu-l putea ostraciza din societatea în care se integrase.

Venind la noi, ne-a destăinuit totul, aducând, totodată, cu el obiectele şi timbrele pe care le primise. Am stat de vorbă îndelung şi din noianul de fotografii puse în faţă Mirel l-a recunoscut cu destulă uşurinţă, în ciuda unor diferenţe datorate trecerii anilor, pe individul din magazin. Era vorba despre unul dintre foştii fruntaşi ai unui partid „istoric”.

Hârtiile pe care scrisese tot felul de instrucţiuni cu privire la deschiderea unui „front de rezistenţă” împotriva comuniştilor, în care erau adresate apeluri foştilor acoliţi, precum şi o importantă sumă de bani, Veniamin trebuia să le aducă la şeful unui grup sectant dintr-o comună a Bărăganului.

Imediat ce a primit mesajul, acesta a şi pornit-o la drum, supraveghind circumspect dacă nu e dibuit sau urmărit şi strecurându-se cu multă discreţie în locuinţele unor enoriaşi.

Deşi mesajul era plin de „îndemnuri” de a trece la acţiune, nu apărea clar cine urma să le pună în aplicare. Mai stăruia şi alt element care ne preocupa: aveam date certe că în zonă se găsea ascuns un fost prefect, unul dintre fruntaşii aceluiaşi partid din care făcuse parte şi „filatelistul” care-l abordase pe Mirel. Exista oare o legătură între fostul prefect şi „plimbările” sectantului? — ne-am întrebat noi.

Printre cei mai des vizitați de subtilul călător erau şi câțiva care ne-au stârnit bănuieli. Aparent, ei se comportau corect, arătându-se interesați de bunul mers al lucrurilor din țară. În realitate însă, printr-o activitate subversivă încercau să semene neîncredere în rândul cetățenilor, susținând că toate sunt trecătoare, că truda de a clădi noua orânduire este o activitate vremelnică, că nu trebuie să dea prea multă ascultare chemărilor ce li se adresează de a porni pe drumul nou al agriculturii socialiste. O făceau, însă, foarte discret, cum se zice, purtând vorba de colo-colo, îndemnând mai ales elementele îndărătnice, şovăielnice, pe care le chemau, ca şi ele, la rândul lor, să-i influenţeze pe alţii.

Vorbele şi îndemnurile la care se rezumase până atunci activitatea lor nu constituiau suficiente argumente pentru a cere, în continuare, bani din partea celor în slujba cărora se puseseră. Căci, nici serviciile de spionaj care-i oploşiseră nu erau dispuse să-şi arunce galbenii pe nişte ratați ai istoriei.

Să fie fostul prefect şi alţii ca el „braţul hotărât" care...?

La una din casele mai des „vizitate" de sectant, am făcut o descindere, având bănuiala că acolo se ascunde fostul prefect despre care vă spuneam. Era o casă lungă, gen vagon, în care se trecea dintr-o cameră într-alta. Tocmai în ultima cameră l-am surprins pe individ. Avea o barbă mare, părul în neorânduială, priviri de sălbăticiune, poate şi datorită faptului că trăise atâta vreme ascuns, dar răutatea se citea cu uşurinţă în priviri. Atât de şiret era, încât, atunci când a ieşit din casă, a reuşit să înşele vigilenţa subofiţerului care îl escorta, lovindu-l năprasnic cu patul armei, pe care o avea permanent cu el. A sărit apoi cu agilitate gardul de nuiele din fundul curţii. De acolo s-a refugiat într-o lizieră de salcâmi, unde, într-o ascunzătoare, avea şi două pistoale-mitralieră. N-a ezitat şi a deschis focul. Trăgea cu înverşunare. Ne-am dat seama că, dacă ar fi putut, ne-ar fi ucis pe toţi. Nici rănit nu voia să renunţe la luptă. Dar ne-am

păstrat calmul şi, în cele din urmă, am pus mâna pe el.

Pe un altul l-am prins pescuind pe marginea unui lac, într-un păpuriş. Deşi avea la îndemână un pistol-mitralieră, n-a mai avut timp să-l folosească. Ceilalţi nici nu bănuiau că eram la curent cu planurile lor şi aproape că nu le venea să-şi creadă urechilor când le-am citit mandatele de arestare. Ulterior am dibuit şi locul unde îşi amenajaseră un adevărat arsenal: lângă un podeţ. Acolo săpaseră o groapă, în care ascunseseră mai multe pistoale-mitralieră, muniţie, grenade, toate bine întreţinute. Reuşisem să aflăm de ascunzătoare urmărind atent un individ care, făcea ce făcea, şi trecea pe la podeţul cu pricina, pentru a verifica dacă nu cumva se umblase la ascunzătoare.

„Călătorul"" devenea, de acum, dosar de arhivă, dar emoţiile pe care le-am trăit îmi vor rămâne mereu în suflet. Ca şi altele de altfel...

Hermes n-a mai sosit

Ieri, şeful direcţiei regionale mi-a spus că trebuie să-mi pun uniforma la punct. Nu l-am întrebat pentru ce. I-am telefonat soţiei şi am rugat-o să nu uite de cămăşi, apoi m-am apucat de lucru. Trebuia să fac referatul cu încheierea activităţii în cazul „Călătorul" şi nu prea mai aveam timp de altele. Mă apropiam de sfârşitul lucrării, fără să iau în seamă că trecuse de ora 14,00, când am fost chemat de comandant.

— N-ai uitat de uniformă? m-a întrebat, de cum am intrat pe uşă,

şi parcă în ochi i-am citit un zâmbet.

— Cum să uit! Am înţeles că mâine trebuie să vin îmbrăcat în uniformă, i-am răspuns oarecum nemulţumit, fiindcă eram luat drept un uituc.

— Să-ţi pui epoleţi noi... dar, până una-alta, ia-i pe aceştia, mi se adresă zâmbind cu toată faţa, şi-mi întinse o pereche de epoleţi cu gradul de maior, cu steluţe mari şi însemnele de armă. Ai fost avansat la excepţional pentru curajul şi priceperea dovedite în întreaga activitate, ca, de altfel, şi în acţiunea „Călătorul". Mâine, la adunare, când vom da citire ordinului, să fii îmbrăcat în uniformă, a adăugat, şi mi-a strâns mâna.

Mărturisesc că m-am fâstâcit puţin. Am răspuns simplu, ostăşeşte „Servesc patria!" şi am luat epoleţii, neştiind ce să mai fac.

Când am ajuns acasă, nevastă-mea mă aştepta. M-am gândit să-i fac o surpriză şi am rugat-o să-mi schimbe epoleţii la cel mai bun veston.

— Dar sunt noi, dragule! mi-a zis ea.

— Ăştia sunt şi mai noi, nu-i aşa? i-am spus, întinzându-i pe cei care-i aveam în mână.

Ochii i s-au umezit de emoţie. M-a îmbrăţişat şi m-a sărutat lung. În zbaterea pleoapelor ei am simţit toată bucuria vieţii noastre, trăite într-o perfectă armonie şi înţelegere, pe care numai sentimentele adânci o pot conferi.

Dar asta n-a fost totul. Unii dintre colegi spuneau că de-abia acum devenisem şi eu „ofiţer", iar şeful direcţiei, cu mina lui de hâtru, după ce m-a felicitat călduros, mi-a zis că ar trebui să-mi pun în locul însemnelor de securitate, două ancore.

— De ce?! l-am întrebat surprins, ştiind că el nu face niciodată o glumă fără să aibă ceva în vedere.

— Fiindcă vreau să-ţi încredinţez un alt caz, tot cu marinari. Se pare că bătrâna noastră Dunăre îl atrage pe cei din exterior mai mult

decât l-a inspirat pe Strauss. Mâine te duci neapărat la G. şi vezi care-i situaţia.

Zis şi făcut. A doua zi, de dimineaţă, am şi plecat în oraşul G. Cei de la raionul de securitate m-au sfătuit ca, înainte de toate, să stau de vorbă cu cel care făcuse sesizarea. Le-am urmat sfatul.

Noua mea cunoştinţă era un bărbat în puterea vârstei, înalt, bine legat, pe a cărui faţă senină se putea citi ca într-o carte deschisă. După aparenţe — deşi acestea nu au deloc un rol hotărâtor în munca de securitate — părea să fie un om cinstit. Şi prima impresie— deşi nu sunt de acord că are mare importanţă şi că e singura care contează — nu m-a înşelat. Din stinghereala mişcărilor, din modul în care îşi răsucea şapca în palmele-i mari, muncite, se vedea că era, totuşi, stăpânit de nelinişte. De cum a deschis gura, mi-a şi spus că a greşit, că îşi dă seama că a făcut o faptă deosebit de gravă, dar că o recunoaşte sincer şi că este gata să suporte orice consecinţe, numai să scape de gândul că ar putea fi trădător de ţară. L-am liniştit şi l-am rugat să-mi povestească ce anume i s-a întâmplat. Bărbatul era de meserie cârmaci pe un vas ce făcea transporturi pe Dunăre. Era destul de cunoscut în porturi, le colindase doar de atâtea ori. Iarna grea care trecuse îl prinsese undeva aproape de izvoarele fluviului şi, din cauza gheţii, nu a mai putut ajunge în ţară, fiind nevoit să rămână în portul acela mai bine de trei luni. Viaţă monotonă de marinar cu vasul blocat în dană, fără nimic spectaculos. Îşi împărţea timpul între treburile de pe navă, nu prea numeroase de altfel, şi halbele de bere băută în cârciumile din apropierea portului. Într-una din seri, însă, stârnit la vorbă de câţiva marinari alungaţi de frig ca şi el, a băut mai mult ca de obicei, dar, după părerea lui, nu atât de mult încât să nu-şi mai poată controla pornirile. Λ doua zi s-a trezit în arestul postului de poliţie local, plin de vânătăi, cu hainele rupte, fără niciun ban în buzunare şi cu o notă de plată care depăşea orice închipuire, pentru pagubele mari pe care le făcuse proprietarului

localului. Suma pe care ar fi trebuit să o plătească se ridica la totalul câştigului lui de marinar pe vreo trei ani, fără a mai pune la socoteală şi pedeapsa care ar fi trebuit să o ispăşească pentru vătămările corporale cauzate celor care, chipurile, încercaseră să-l „potolească". I s-a părut, la început, că este pradă unui coşmar, dar lucrurile erau bine şi temeinic argumentate, totul însoţit de declaraţii şi fotografii, de expertize şi evaluări efectuate de specialişti. Venise chiar şi un avocat să-l apere. Un domn distins, cu pălărie de fetru moale, cu o geantă de piele neagră, veritabilă, dispus să-i asculte engleza marinărească, să-l compătimească şi să-l sfătuiască ce să facă pentru a ieşi din marea încurcătură în care intrase. Acesta i-a spus direct, văzând îngrijorarea ce-l cuprinsese pe olteanul nostru (căci marinarul era de prin părţile Severinului), cum că ar fi cineva dispus să-l ajute dacă şi el se dovedeşte „înţelegător". Şi cine ar refuza o mână de ajutor, mai ales atunci când te afli la ananghie, când nici măcar nu ştii prea bine cum ai ajuns într-o situaţie vecină cu disperarea şi te paşte pericolul să zaci câţiva ani buni într-o temniţă dintr-o ţară străină, pentru fapte pe care nu eşti sigur că, într-adevăr, le-ai săvârşit?! Mai mult: gândul că femeia şi copiii rămaşi în ţară nu au cele trebuitoare dacă el nu se mai întoarce, îl mistuia. La una din întrevederi, când i se adusese la cunoştinţă că instanţa va fi deosebit de aspră, avocatul înmănuşat
i-a prezentat un bărbat care, demonstrându-i perspectivele sumbre, l-a recrutat ca agent. Neavând altă ieşire, marinarul nostru a acceptat, în schimbul clasării dosarului, să execute misiunile ce i se vor încredinţa. Toată povestea cu pagubele şi scandalul nu fusese decât o înscenare bine regizată, dar marinarul român nu avea de unde să ştie şi, chiar dacă ar fi cunoscut adevărul, n-ar fi avut cum să-l dovedească.

După ce a semnat un angajament şi a primit nişte bani, s-a trecut la instruire. Timpul cât a mai rămas în ţara respectivă a fost suficient

pentru inițierea în secretele muncii de spion. Marinarul pleca ziua din port, mergea pe o rută indicată de agentul care îl avea în legătură, până la un anume loc, unde-l aştepta o maşină care-l ducea la o clădire din afara oraşului. Aici, diverşi indivizi îl instruiau în tehnica muncii de curierat şi, totodată, în aceea de culegere de informaţii. Marinarul s-a dovedit nu numai un elev silitor şi ascultător, dar şi foarte dotat, însuşindu-şi totul la perfecţie. Evident, în tot acest timp a nutrit speranţa că va trece el şi prin încercarea aceasta grea şi, o dată întors acasă, va da totul în vileag.

Şi aşa a şi făcut. Nici n-a apucat să tragă bine vasul în radă şi a şi poposit la sediul organului de securitate, povestind cu lux de amănunte totul şi solicitându-ne sprijinul pentru a-şi schimba locul de muncă, ca să nu mai dea ochii cu nemernicii aceia. Asta şi numai asta voia.

Cele relatate de marinar nu erau noutăți pentru mine. Noutate ar fi reprezentat o eventuală misiune ce i s-ar fi încredințat, dar, după cum declara el, nu-i trasaseră nici sarcina să meargă undeva anume, nici să ia legătura cu cineva sau, ştiu eu, să îndeplinească vreuna din însărcinările simple care li se dau, de regulă, agenților neexperimentați. Faptul m-a pus pe gânduri. Pe de o parte, pentru că marinarul, corect fiind — şi nu aveam niciun motiv să credem că lucrurile ar sta altfel — şi informându-ne despre cele întâmplate în afara granițelor ţării, făcea tocmai mişcarea pe care o aşteptau cei din oficina de spionaj respectivă. Mizau pe faptul că noi, considerându-l în afară de orice bănuială, vom clasa cazul. După aceea aveau posibilitatea să încerce să-l reactiveze. Pe de altă parte, concentrându-ne atenția asupra marinarului, puteam scăpa din vedere pe altcineva, venit cu misiune de spionaj la noi în țară. Asupra acestor probleme am reflectat îndelung, încercând să alegem cea mai bună soluție. Evenimentele următoare au confirmat justeţea căii pe care am ales-o.

În acţiunile pe care intenţionam să le întreprindem, aveam nevoie, mai mult decât orice, de buna credinţă şi sinceritatea marinarului. Ştiam că ne puteam bizui pe el dar a fost nevoie să-i înfrângem teama, să-i oţelim hotărârea de a înfrunta dificultăţile sarcinii pe care i-o încredinţam.

La timpul hotărî t, tancul pe care era cârmaci a pornit din nou în cursă. De astă dată, a acostat în alt port decât cel cu povestea, dar legătura sa îl aştepta acolo. Aşa cum i se spusese la instructaj, i-au fost transmise, codificat, ora şi locul întâlnirii printr-o scrisoare pe care o găsise la căpitănia portului. Marinarul s-a dus la întâlnire, purtându-se normal, rezistând, cu bărbăţie, hărţuielilor la care a fost supus. L-au întrebat în fel şi chip dacă a fost la securitate, i-au arătat fotografii, evident, trucate, afirmând că ar fi agent trimis de comunişti, i-au prezentat, în acest sens, chiar „martori", dar toate s-au izbit de fermitatea olteanului nostru, care înţelesese că pe astfel de indivizi nu-i de ajuns să-i ocoleşti, să nu ai de-a face cu ei, ci trebuie să lupţi cu mult curaj împotriva lor. Când au văzut că marinarul rămâne ferm pe poziţie, şi-au cerut scuze, explicându-i că n-a fost decât un procedeu de rutină, îndemnându-l să nu fie necăjit, că ei n-au făcut altceva decât să-i verifice sinceritatea. Apoi, i-au încredinţat prima misiune.

Conform indicaţiilor primite, revenind în ţară. Urma să ia legătura cu unul dintre foştii membri marcanţi ai unui partid de extremă dreaptă, care reuşise să se ascundă, să-i ducă o sumă destul de mare de bani şi o serie de instrucţiuni cu privire la organizarea unei reţele de spionaj. Totodată, i-au spus că numele său de agent va fi „Hermes".

Marinarul, pe numele său Vasile Scurtu, a memorat tot ceea ce i s-a spus, a luat pachetele cu bani, instrucţiunile scrise cu cerneală simpatică printre rândurile unei cărţi tipărite la noi în ţară, într-o colecţie de largă circulaţie, şi s-a întors. Îndată ce a sosit, am şi luat

legătura cu el. Ne-a povestit absolut totul, neuitând niciun amănunt. Ne-a predat, totodată, banii şi instrucţiunile pe care trebuia să le transmită destinatarului.

Lucrurile par simple acum. Când le scriu, dar în realitate n-au fost deloc aşa. Pe de o parte pentru că marinarul nostru nu ştia cui trebuia să predea ceea ce adusese din străinătate, destinatarul urmând să-l caute el pe marinar, într-un anume loc, folosindu-se de o parolă. Dată fiind misiunea primită şi, mai ales, modul de îndeplinire a ei, am dedus că mai exista şi un alt canal prin care oficina de spionaj ţinea legătura cu individul care trebuia să ridice banii, canal pe care nu-l puteam lăsa nedescoperit, şi pe care trebuia să-l anihilăm. Aşa că i-am dat marinarului toate lucrurile înapoi,după ce le-am studiat în amănunţime, cerându-i să procedeze aşa cum i s-a indicat. Totodată l-am asigurat că nu va fi singur, că vom veghea din umbră la securitatea lui.

Ulterior, am aflat că instrucţiunile trimise de oficină agentului lor, care urma să folosească procedeul de care am amintit, preciza cu cine anume să ia legătura, ce informaţii să caute, ce modalităţi de transmitere să folosească şi, mai ales, i se cerea să verifice atent ce face marinarul nostru când ajunge în porturile româneşti.

La câteva zile, când, conform planului stabilit, olteanul nostru se afla în locul şi la ora indicate, a venit la el, ca din întâmplare, un cetăţean care a rostit parola. Marinarul i-a răspuns, şi atunci individul l-a invitat la o bere la una din bodegile foarte frecventate de marinari. Aici au discutat de una, de alta, dar individul urmărea foarte atent pe cei din jur, încercând să-i descopere pe eventualii urmăritori. Abia într-un târziu s-a hotărât şi a luat geanta ponosită de piele în care se aflau pachetele cu bancnote şi cartea cu mesajul. Trebuie însă să amintesc că nu mai era chiar aceeaşi carte, pentru că noi, descifrând mesajul, a trebuit să reconstituim totul şi aveam oarecari temeri ca nu cumva să se observe înlocuirea, deşi nu

scăpasem din vedere absolut nimic din ceea ce ar fi putut constitui o capcană, care să dea posibilitatea cuiva să verifice dacă nu s-a umblat la mesaj.

Individul, după ce şi-a luat rămas bun, a ocolit scurt strada şi a revenit, urmărindu-l discret pe marinar. Aşadar, nu era deloc străin de tehnicile muncii de spionaj. L-a condus pe omul nostru, ca o umbră, până acasă, după care s-a îndreptat spre gară. Aici a zăbovit pe peron mai bine de un ceas, cercetând trenurile care veneau, şi plecau, cu un aer preocupat, ca atunci când aştepţi pe cineva, şi, în cele din urmă a revenit la casa unde locuia. În aceeaşi noapte am stabilit identitatea individului. Era vorba de un anume Ionete Paraschiv, care lucra ca paracliser la biserica catolică din oraş. Înfăţişarea lui, cu toată strădania de a părea un om copleşit de propria-i mediocritate, nu prea se potrivea cu ocupaţia propriu-zisă. Am decis să nu ne lăsăm induşi în eroare şi să vedem ce se ascunde în spatele acelei existenţe mărunte. Şi ce credeţi ca am a aflat?! Ionete nu era altul decât fostul ofiţer Claudiu Agopian, fiul unui fost mare moşier, care îşi făcuse studiile militare în străinătate şi despre care se bănuia, încă înainte de război, că ar fi fost în solda serviciilor de spionaj naziste. Informaţiile respective le-am găsit în vechi dosare ale Siguranţei de odinioară, dar, la vremea aceea, probabil datorită conjuncturii politice, nu se desfăşurase o anchetă pe această temă. Agentul fusese lăsat „în conservare”.

Am căutat şi în dosarul său, aflat la arhiva armatei, şi am găsit consemnat că, în mai multe rânduri, plecase din ţară, fapt ce ne-a determinat să credem că erau tocmai perioadele de instruire. Apoi, Agopian fusese dat dispărut, în urma luptelor duse de unitatea din care făcuse parte, spre sfârşitul războiului, pe teritoriul Ungariei. De atunci nu mai auzise nimeni nimic de el. Identitatea lui Ionete Paraschiv şi-o însuşise tocmai pentru că voia să i se piardă cu desăvârşire urma. Cetăţeanul care purtase acest nume, ostaş în

aceeaşi unitate, fusese dat dispărut în condiţii similare. Aşa cum am bănuit şi cum am stabilit mai târziu, Ionete, fosta ordonanţă a lui Agopian, fusese omorât pentru că reuşise să afle cu ce se îndeletniceşte superiorul lui.

Am fi avut destule motive să-l arestăm imediat pe Agopian, dar nu ne-am pripit. În instrucţiunile trimise de serviciul de spionaj pe care îl slujea, i se indicau persoanele cu care să ia legătura, dar pentru fiecare fusese folosit un nume codificat, care nouă nu ne spunea mare lucru. Cum numai prin el puteam ajunge la aceştia, ne-am hotărât să-l mai lăsăm să-şi facă „jocul" .

După despărţirea de marinar a stat pe peronul gării mai bine de un ceas, fără să se mai întâlnească cu cineva. Era una dintre cele mai simple modalităţi de a semnaliza cuiva un anume mesaj. Şi cel care urma să primească mesajul nu a întârziat să iasă la iveală. A doua zi, după-amiază, în timpul slujbei, şi-a făcut apariţia la biserică unul dintre impiegaţii de mişcare de la staţia de cale ferată, căruia, discret, paracliserul, o dată cu o carte de rugăciuni, i-a înmânat şi un bileţel. L-am observat pe impiegat cum a scos misiva dintre foi şi a strecurat-o în buzunar. După un timp, a plecat. A doua zi s-a prezentat la serviciu în mod normal. Eram acum mai mult decât siguri că mesajul primit de „paracliser" de la stăpânii săi din Apus va declanşa o reacţie.

Una dintre verigi era, aşadar, tocmai impiegatul de mişcare. Evident că ne puteam aştepta şi la surprize, mai ales că nu ştiam ce conţinea bileţelul pe care-l primise cu atâta discreţie în biserică. De aceea n-am trecut la reţinerea impiegatului. Am hotărât să aşteptăm mişcarea următoare. Ceferistul s-a comportat normal. Într-una din zile a avut o convorbire amicală, absolut banală, cu un alt impiegat de la o staţie de cale ferată importantă, situată undeva, în inima Bărăganului. Printre altele, i-a transmis acestuia şi „salutări de la Gilda". Putea fi oare o parolă? ne întrebam noi. De bună seamă că

da.

Studiind cu atenţie întreaga situaţie, din datele de care dispuneam se contura şi o posibilă reţea de culegere a unor date cu caracter economic, deosebit de importante. Cei doi lucrători de la calea ferată, datorită funcţiilor pe care le îndeplineau, erau la curent cu multe probleme privind transporturile civile şi militare ce se efectuau în zonă şi, totodată, aveau posibilitatea să exploateze „în orb” şi pe alţi ceferişti, de la care puteau afla, oricând, nenumărate alte date care îi interesau. Aşadar, după câte vedeţi, lupii începuseră să scoată capul din bârlog. Numai că, de această dată, n-aveau să ajungă prea departe.

În ziua următoare „paracliserul” a plecat spre Capitală. Din nou aceleaşi mişcări dibace de verificare dacă nu este urmărit, aceeaşi atitudine atentă la tot ceea ce se întâmplă în jurul său, toate efectuate cu multă discreţie, sub o înfăţişare aparent impasibilă. Comportarea sa, de astă dată, ne-a dat de înţeles că avem de-a face cu un individ deosebit de abil, bine instruit, hotărât să-şi vândă scump pielea. Dar şi noi eram pregătiţi, gata în orice moment să-i plătim preţul care i se cuvenea.

Ne-a plimbat binişor pe mai multe străzi, i-am „înghiţit” toate fentele, i-am urmărit jocul deloc amuzant şi, în cele din urmă, l-am văzut intrând într-un bloc central şi apoi în altul nu prea departe. Aici locuia un membru al reţelei căruia i-a transmis veştile şi instrucţiunile primite.

Ulterior, am mai descoperit şi o altă legătură a „paracliserului”, tocmai la Timişoara.

Cam în acest timp, marinarul se pregătea din nou de plecare. Aşa cum îi comunicase „paracliserul”, Scurtu urma să-l aştepte pe cheiul portului, doar cu puţin timp înainte de ridicarea ancorei. Când a apărut, Agopian ducea în mână servieta ponosită în care primise obiectele de la marinar. După felul cum o ţinea se putea ghici că este

destul de încărcată. Zărindu-l, marinarul a venit la ţărm, l-a urmat şi, într-un loc dosnic, „paracliserul" i-a plasat-o. Nu înainte însă de a-l ameninţa că dacă va îndrăzni să-l „trădeze", soţia şi copiii săi vor plăti cu viaţa. Apoi a dispărut şi, dintr-un loc destul de retras, a urmărit plecarea vasului.

Îmi amintesc că a trebuit să acţionăm repede şi discret, pentru că, nu puteam şi nu aveam nici dreptul să lăsăm să ajungă în mâna duşmanului informaţii secrete despre ţara noastră, unele de o mare importanţă. Le-am înlocuit cu cele pregătite de noi. După aceea i-am dat asigurări marinarului că vom avea grijă de familia lui, ca de propria noastră viaţă, şi i-am urat drum bun.

Până la revenirea vasului în ţară, agenţii au trecut la o febrilă activitate de strângere de noi informaţii. Le supravegheam mişcările foarte atent.

Eforturile noastre au fost înlesnite de câteva greşeli ale adversarilor. Cu ocazia unei deplasări efectuate într-un oraş vecin cu al nostru, „paracliserul" a contactat un mecanic de întreţinere de la un garaj. A părăsit locuinţa acestuia vădit tulburat, ca un câine cu coada între picioare, cum se spune. Imediat, mecanicul s-a prezentat la organul de securitate şi a declarat deschis tot ceea ce ştia, printre altele şi despre vizita „paracliserului". Aşa am aflat că el, împreună cu alţi patru indivizi, făcuse parte dintr-un grup mai mare de diversionişti care a fost trimis, în octombrie 1944 de către hitlerişti, cu misiuni de sabotaj şi spionaj în România. Fiind ceaţă, avionul s-a lovit de o stâncă. Din întregul grup au scăpat doar cei cinci. Un al şaselea supravieţuitor a murit câteva zile mai târziu din cauza unor răni grave. După accident, au părăsit locul catastrofei, răspândindu-se care încotro. Au luat cu ei doar armamentul uşor, hărţi şi bani.

N-au putut recupera însă nicio staţie de radio. După ce şi-au ascuns lucrurile în locuri sigure, s-au apucat de treburi obişnuite, încercând,

cum se spune, să-şi mascheze urma, pentru a nu trezi suspiciuni. Mecanicul a procedat la fel ca ceilalţi. Între timp s-a căsătorit şi dorea să-şi creeze un cămin fericit, să îngroape trecutul în negura uitării. Episodul acela din viaţa lui, când acceptase misiuni împotriva propriei ţări, devenise pentru el un vis urât, de care nu voia să-şi mai amintească. De aceea, într-o noapte, a dezgropat, pe ascuns, cele două pistoale pe care le avea şi le-a aruncat într-o fântână. Prin aceasta a vrut să taie ultima legătură cu trecutul. Tenebrele le răscolise, însă, „paracliserul", dar mecanicului nici măcar nu-i trecea prin gând să dea curs îndemnurilor.

M-a bucurat declaraţia mecanicului şi, când i-am spus că şi el poate şi trebuie să ne ajute, nu-şi putea crede urechilor că îl acordăm încredere. L-am rugat, în primul rând, să ne ţină la curent cu cele ce le va mai cere „paracliserul". Din fântână am scos, după aceea, pistoalele şi celelalte materiale şi ne-am convins, o dată mai mult, de loialitatea cetăţeanului...

Într-una din serile de primăvară care învăluia oraşul cu arome de tei a ancorat în port tancul pe care era îmbarcat marinarul nostru. Ştiam de sosirea lui, aşa că l-am aşteptat. Olteanul ne-a întrebat, de cum ne-a văzut, despre ai lui şi noi i-am dat veşti îmbucurătoare. Apoi, ne-a pus la dispoziţie tot ceea ce îi încredinţaseră cei din centrala de spionaj: un sac de broşuri care îndemnau la acţiuni făţişe împotriva rânduielilor din ţară. De asemenea, o seamă de materiale necesare desfăşurării muncii de spionaj — aparate de fotografiat miniaturizate, cerneluri simpatice, filme, diferite soluţii chimice, o maşină de multiplicat, o sumă foarte mare de bani româneşti şi mai multe zeci de monede de aur, arme. Un adevărat arsenal.

Pe baza indicaţiilor noastre, marinarul a executat toate sarcinile, aşa cum fusese instruit. I-a înmânat „paracliserului" cele aduse din străinătate. Când le-a văzut, Agopian mai să-şi piardă graiul de bucurie. Nu mai contenea cu laudele şi cu promisiunile pentru bietul

marinar, care nu ştia cum să plece mai repede şi să scape de el.

Şi din nou, „paracliserul" s-a pus pe treabă. A distribuit materialele unde şi cum i se indicase, a dus celor doi complici sumele de bani ce le fuseseră destinate, a încercat — dar fără succes — să răspândească, prin intermediul unor creduli, şi materialul propagandistic. În această etapă am reuşit să descoperim şi ultima dintre legăturile sale, nesolicitată până atunci. Respectivul lucra în Capitală, la o cooperativă de reparat aparate de radio. Ducea o viaţă modestă, retrasă. Nimeni n-ar fi bănuit că se îndeletnicea şi cu alte „treburi". Adresa lui o indicase centrul de spionaj. „Paracliserul" s-a grăbit să între în legătură cu el folosind o anumită parolă. I-a comunicat, cu acest prilej, că nu peste mult timp va primi două staţii de radioemisie, cu care să transmită datele culese. Era, din câte ne-am dat seama, cea de-a doua linie, pe care voiau să o aibă de rezervă pentru grupul reactivat. I-a înmânat o sumă de bani pentru serviciile viitoare.

Într-adevăr, în voiajul următor, marinarul, o dată cu alte materiale, a adus şi două staţii de emisie-recepţie precum şi peste un kilogram de aur, în diferite monede. Una dintre staţii a ajuns la cel care avea misiunea de radiotelegrafist în cadrul grupului. Individul şi-a instalat-o în podul casei în care locuia şi a şi început să lucreze. L-am lăsat chiar să ia de câteva ori legătura cu centrul de spionaj. Cealaltă staţie a fost ascunsă de „paracliser" în altarul bisericii, urmând să fie folosită doar în cazuri extreme.

Înainte de a pleca într-o nouă cursă, „paracliserul" i-a înmânat marinarului nostru o seamă de documente şi fotografii referitoare la unele obiective economice în construcţie, la activişti de partid şi de stat, precum şi date privind profilul şi capacitatea de luptă a unor unităţi militare din zonă. Din nou a trebuit să facem „toaleta" acestor documente în care erau cuprinse date şi cifre. În timp ce verificam datele pe care reuşiseră să şi le procure spionii, ne gândeam ce sursă

nemaipomenită reprezintă indiscreţia, trăncăneala, lăudăroşenia celor ce deţin informaţii de serviciu, sfânta naivitate a vorbăreţilor. În elaborare cu alţi factori interesaţi, am luat măsurile cuvenite pentru a închide orice canale de scurgere a informaţiilor.

Marinarul plecase pentru un voiaj mai lung, de aproape o jumătate de an. Era un răgaz de care aveam nevoie şi despre care, la indicaţia noastră, luase cunoştinţă şi „paracliserul”. În toată această perioadă trebuia stabilit, cu exactitate, dacă mai există vreo legătură a spionului nedepistată de noi şi, mai ales, dacă va mai încerca să ia legătura cu centrul prin staţia de radio, aflată în podul casei individului despre care am amintit.

Am verificat totul cu exigenţă. În acest timp, „paracliserul” parcă prinsese aripi: făcea dese deplasări în localităţile unde erau amplasate obiective de cea mai mare importanţă şi despre care i se ordonase să culeagă date; verifica informaţiile adunate de ceilalţi din grup ; nu pierdea niciun prilej de a sta de vorbă cu cei de la care putea scoate câte ceva, întrebând vrute şi nevrute. Mai trebuie să amintesc că şi fotografia, şi nu rău. Într-un cuvânt, desfăşura o activitate febrilă, de spion versat, care rareori lăsa urme, care nu uita nimic şi nu slăbea o clipă garda. La fel acţionau şi ceilalţi complici ai lui. Îmi aduc aminte că, în perioada aceea, o oră de somn ni se părea cea mai grozavă recompensă pe care ne-o putea acorda şeful.

Aşa au trecut toamna şi iarna. A fost destul de greu. În primăvară a revenit în țară olteanul nostru. Toată lumea îl aştepta cu nerăbdare, pentru că, de fiecare dată aducea câte ceva. Pentru noi, informaţiile furnizate privind metodele de instruire a agenţilor pe care le folosea serviciul de spionaj respectiv — fiindcă marinarul mai realizase acolo „un stagiu” de pregătire — erau deosebii de importante. Deopotrivă de importante erau şi materialele şi documentele trimise din exterior, mai ales instrucţiunile privind activitatea viitoare a grupului de spioni. „Dansul” însă, se încheiase. Când am considerat

că ştim totul despre membrii grupului, am trecut la arestarea lor concomitentă. Cu toţii au fost deferiţi justiţiei. De atunci, marinarul lucrează numai în port. Am considerat de datoria noastră să-l punem la adăpost de riscuri, să le răpim duşmanilor posibilitatea de a se răfui cu el, care fusese atât de credincios ţării şi idealurilor sale...

Combinaţia

Îmi era nespus de dor de-ai mei. Niciodată nu mi-aş fi închipuit că lucruri pe care în mod normal nu le prea bagi în seamă, îţi pot lipsi la un moment dat atât de mult. Fusesem trimis să dau o mână de ajutor unor tovarăşi dintr-o altă zonă a ţării şi până la terminarea misiunii nu era nicio şansă să mai dau pe acasă, fie şi numai pentru câteva ceasuri. Cu fiecare zi ce trecea, dorinţa de a-i revedea, de a fi lângă ai mei, de a mă bucura împreună cu ei de căldura casei, devenea tot mai vie. Seara, ca să-mi domolesc dorul, căutam să ghicesc cam ce ar face ei în acele clipe. Şi aşa, pe fetiţă mi-o imaginam cu păpuşa ei, cam flendurită, pe care o purta peste tot. Când eram împreună nu acordam atenţie unor astfel de amănunte, dar, găsindu-mă acolo, departe, mi-o reaminteam perfect şi grija ce i-o purta păpuşii mi-o făcea parcă şi mie dragă. La fel mă măcina dorul de băiat, cu maşinuţa lui hodorogită de atâta joacă.

Când am revenit din misiune, intrând în casă, revăzându-i, am simţit şi mai fierbinte bucuria întoarcerii.

— Tăticule, de ce-ai lipsit atât de mult? m-a întrebat fata trecându-şi mânuţele după gâtul meu.

Parcă mi s-a pus un nod în gât. N-ara putut articula niciun cuvânt,

şi i-am luat pe amândoi în braţe.

Nevastă-mea, obişnuită cu preocupările mele, a schimbat vorba, mai ales când băieţelul, mai măricel, a încercat să ştie pe unde umblasem şi mai cu seamă ce făcusem. Acum, după ani şi ani, m-am hotărât să aştern pe hârtie acele întâmplări care m-au ţinut departe de ai mei.

Într-o zi, când m-am prezentat la şeful unităţii, în birou se mai afla un bărbat între două vârste, care m-a privit îndelung, cântărindu-mă parcă din ochi. S-a ridicat şi, adresându-se şefului meu, i-a zis:

— Păi noi plecăm...

M-a luat de braţ, m-a împins uşor afară din încăpere, asigurându-mă că-mi va spune el despre ce este vorba. Am plecat împreună. M-am reîntors după mai bine de şase luni. Mi se încredinţase misiunea de a prinde un alt periculos infractor.

Tunaru, un fost ofiţer şi fiu de moşier, neîmpăcat cu gândul că o nouă viaţă se înfiripă pe meleagurile ţării, imediat după ce s-a proclamat Republica, a luat calea codrului. Şi-a scos din ascunzătoare arma furată de la un vecin şi, aşezat la pândă, slobozea, fără milă, gloanţele ucigaşe în oameni nevinovaţi. Printre victimele sale se numărau şi lucrători de miliţie, ucişi mişeleşte, pe la spate, din umbră.

Se luaseră măsuri pentru descoperirea şi capturarea lui, dar fără vreun rezultat. Individul era nu numai un bun cunoscător al locurilor, ci şi foarte abil, hotărât să nu se dea bătut cu niciun chip şi, mai ales, să nu se predea viu.

Era prin iarna lui 195... Vremea rea, deosebit de friguroasă, ştiam că-l va face şi pe bandit să-şi caute un adăpost mai bun, aşa că am trecut la investigaţii şi cercetări minuţioase. Oamenii din zonă erau pur şi simplu terorizaţi de individ. Când auzeau numele lui, se fereau să mai spună ceva, ba unii mai „slabi de înger” îşi făceau semnul crucii. Şi asta, pentru că i se dusese vestea de om crud, gata

să lovească, să ucidă fără milă. Dar cei mai mulţi, deşi erau îngroziţi, doreau să scape o dată de permanenta lui ameninţare. Au înţeles să ne ajute, unindu-şi eforturile cu ale noastre.

Am stat îndelung de vorbă cu nenumăraţi cetăţeni, între care şi mulţi comunişti, şi am început să dau de unele indicii care puteau duce la depistarea banditului. Descoperisem chiar şi un adăpost al acestuia, dar a prins de veste şi n-a mai dat pe acolo.

Între timp, intraseră în dispozitiv şi militarii trupelor de securitate.

Într-una din zile, tot umblând prin zonă, un bătrân, care fusese după vreascuri, mi-a spus, cu sufletul la gură, că îl zărise pe Tunaru împreună cu alţi doi complici în pădure, în punctul numit la Muchia Crucii, amenajându-şi un nou adăpost. Am plecat acolo însoţit de patru ofiţeri de miliţie. Ne-am apropiat în linişte şi, într-adevăr, i-am putut zări pe bandiţi. Am trecut la încercuire, dirijându-i pe trei dintre însoţitorii mei în diferite puncte. La un moment pe care-l stabilisem, urma să ne apropiem de tâlhari pe ascuns, iar eu, însoţit de al patrulea, tovarăş, trebuia să-i somăm, şi la nevoie să acţionăm frontal. Emoţionat, unul dintre ofiţeri a slobozit un glonte, alertându-i.

Dispărând în întunericul pădurii, doi complici ai lui Tunaru au fost, totuşi, răpuşi într-o ciocnire cu militarii dintr-o subunitate a trupelor de securitate. Tunaru, s-a strecurat însă şi a scăpat şi de astă dată. Din nou parcă l-a înghiţit pământul.

Căutările ulterioare au fost, o bună bucată de timp, infructuoase şi necazul ce-mi chinuia sufletul nu l-am uitat nici acum, după atâţia ani. Nu mă gândeam decât la actele de cruzime pe care putea să le săvârşească acest maniac al crimei.

Chiar în aceeaşi perioadă mi s-a mai încredinţat şi o altă misiune. Un ofiţer propusese clasarea unui dosar de spionaj. Şeful regiunii, înainte de a aproba propunerea, m-a trimis să verific încă o dată

faptele. Eram şi eu tentat să mă raliez propunerii de clasare, dar am restudiat totul cu răbdare şi atenţie. Am întreprins şi unele cercetări, abordând problema şi din alte puncte de vedere. Deşi cei asupra cărora bănuiala urma să fie îndepărtată păreau nişte marionete demodate, în preajma lor îşi făcuseră apariţia „un instructor cu pregătirea paramilitară”, cât şi un emisar venit clandestin din străinătate, care adusese diferite materiale pentru dotarea grupului.

Aceste noi informaţii nu numai că infirmau vechile concluzii, dar mă determinau să-mi pun întrebarea dacă nu cumva există o legătură directă între activitatea grupului, apariția aşa-zisului „instructor” şi dispariţia lui Tunaru. Ipoteza era cam îndrăzneaţă şi a stârnit o serie de discuţii, de controverse, iar unii mai sceptici mi-au spus că „mă cam fură aventura”.

Dar nu m-am lăsat; în munca de securitate nu ai voie să abandonezi o pistă decât atunci când ești absolut sigur că nu ai scăpat nimic din vedere. Aşa că, la ordinul şefului regiunii, am adâncit cercetările şi am descoperit noi elemente care veneau în sprijinul ipotezei mele. Membrii grupării — denumită „Scutul” — erau, într-adevăr, în legătură cu Tunaru, pe care îl aprovizionau cu arme şi muniţii, cu bani şi medicamente, îi furnizau informaţii, iar el îi învăţa cum trebuie folosit armamentul, cum să se ascundă şi să folosească terenul. Prin intermediul unui marinar, grupul respectiv intrase în contact cu un serviciu de spionaj occidental, care îi furniza diverse materiale şi îi transmitea instrucţiuni.

Toate aceste date au cântărit enorm în luarea unei hotărâri cu privire la grupul în cauză.

Şeful regiunii mi-a mulțumit şi m-a informat că mai aflase ceva. Omul care-mi scăpase se ascundea într-o comună din zonă. Din peregrinările mele ştiam că acolo era învățător soțul unei verişoare a lui Tunaru. M-am grăbit să ajung la el gândind că nu se putea să nu ştie unde se află ascuns Tunaru. Mai ştiam că respectivul fusese

văzut în anturajul membrilor grupării „Scutul” şi, cu toate că nu făcea parte din acel cuib de viespi, prezenţa sa acolo nu putea fi întâmplătoare.

La început învăţătorul a negat orice amestec şi legătură cu cel căutat, afirmând că este cinstit.

— Noi credem că eşti cinstit, i-am răspuns, dar nu cumva eşti omul de legătură a lui Tunaru cu cei din gruparea „Scutul”?

M i-am dat seama că atinsesem un punct slab. S-a schimbat la faţă şi a recunoscut că se angrenase doar la îndemnul soţiei sale, că-şi dădea seama de gravitatea faptelor, angajându-se să facă totul ca să-şi spele greşeala.

M-am uitat adânc în ochii lui şi am simţit că nu minţea. Chiar dacă unii erau sceptici, eu aveam încredere în cuvântul lui, fiindcă munca de securitate cere, pe lângă vigilenţă, şi adânca încredere în oameni, în ceea ce au ei mai luminos şi adevărat în conştiinţa lor.

Ne-am dus acasă la învăţător. Soţia sa a înţeles şi ea că nu avea de ce să persiste pe un drum greşit. Am rămas acolo la ei, în aşteptare. Tunaru trimisese vorbă printr-un complice, gazdei noastre, că urma să treacă pe la un oarecare Apostolescu, de la care voia să ia mai multe piei de oaie şi nişte medicamente de care avea mare nevoie. Toate aceste lucruri trebuiau să fie duse la casa concubinei banditului, unde venea el în seara următoare. Gazda noastră s-a conformat întocmai, dar, în faptul serii, ne-a comunicat că Tunaru şi-a amânat sosirea. În sat venise caravana cinematografică şi el se temea ca nu cumva printre operatori să fie şi ofiţeri de securitate.

A doua seară l-am aşteptat din nou. Tunaru a venit în sat pe ascuns şi a trimis vorbă gazdei noastre, prin fratele concubinei, să i se aducă pieile şi pachetul cu medicamente. Nu puteam risca, aşa că l-am reţinut pe curier şi l-am pus să se dezbrace de haine. Unul dintre cei cinci tovarăşi care mă însoţeau s-a îmbrăcat cu hainele lui şi ne-am îndreptat tiptil către casa unde se afla Tunaru. Am intrat în

curte. Câinele a dat să se repeadă, dar, mirosindu-l pe cel care îmbrăcase hainele curierului, s-a liniştit şi a plecat fluturându-şi coada. Dacă nu aş fi luat această măsură, lătrăturile sale furioase l-ar fi alarmat pe spion. Am ajuns încetişor la uşă şi, din ochi, am ordonat oamenilor să-şi ocupe locurile, aşa cum stabilisem. Având deja o experienţă tristă, le-am făcut semn să pună bine piedicile la arme. Am ciocănit, apoi, la uşă, conform consemnului pe care îl aflasem de la curier.

Tunaru a crăpat uşa. Nu am aşteptat decât atât şi acolo, în prag, l-am imobilizat. Se lupta cu disperare, cu acea disperare a fanaticului care îşi vedea năruite planurile. Tot încerca să ne atragă în casă. Nădăjduia să ajungă la pistolul mitralieră sau la revolverul pe care le avea pe masă. Alături de ele se afla o traistă cu cartuşe şi grenade, care i-ar fi ajuns să ne ţină piept câteva ceasuri bune. Dar n-a mai putut să le folosească.

Ne gândeam cum am putea să-l ducem spre sediul organului de securitate. Zărind pe drum mai multe căruţe, l-am rugat pe unul dintre ţărani să ne ajute să-l scoatem la şosea pe arestat, dar când a văzut chipul banditului, a scăpat hăţurile cailor, sărind din căruţă. Într-atât îi speriase pe oameni...

Şeful postului de miliţie anunţase deja organul de securitate şi în întâmpinarea noastră a fost trimisă o maşină. Dar, în drum, cel care venise să asigure escortarea banditului a hotărât să trecem pe la bordeiul acestuia, de unde să ridicăm şi celelalte arme, muniţii şi materiale pe care le mai avea ascunse. Zis şi făcut. Bordeiul era săpat pe o culme de deal, împădurită, izolată de jur-împrejur de ravene adânci. În plus, foarte meşteşugit ascuns. Aproape nici nu-ţi venea să crezi că în iarba aceea se poate deschide un chepeng sub care să apară o adevărată grotă. Am scos de acolo mai multe arme şi, având-ul pe tâlhar între noi, am început să coborâm dealul. Maşina o lăsasem la piciorul pantei, pentru că nu se putea urca decât pe jos.

Coboram uitându-mă la prăpastia ce se deschidea în stânga noastră. În clipa aceea Tunaru s-a smuls de lângă ofiţerul care-l escorta şi, legat fiind, a reuşit să se sprijine de peretele de stâncă, să fugă câţiva metri la deal, înapoi, să se arunce în viroagă. Am pornit în urmărirea lui şi în cele din urmă am reuşit să-l imobilizăm. Combinaţia îşi consumase ultimul act...

În bârlogul lupilor

În ultima vreme îşi făcuse apariţia o grupare teroristă, undeva prin nord-vestul Transilvaniei. Terenul în care acţionau, destul de frământat şi acoperit, oferea suficiente posibilităţi de mascare şi refugiu. Erau vreo trei foşti poliţişti, cu mari păcate la activ, oameni cu experienţă în acest război din umbră.

Ca să li se piardă urma, lansaseră zvonul că ar fi fugit în străinătate, dar din faptele săvârşite, organele de securitate le recunoscuseră „mâna”. Cu toate strădaniile, nu putuseră fi scoşi la lumină, datorită ajutorului câtorva complici şi rude care le procurau haine, mâncare, iar la nevoie, îi şi adăposteau. Evident că cei mai mulţi o făceau sub permanentă ameninţare, fiind terorizaţi zi de zi.

— Uite, tovarăşii sunt de părere că numai tu, Andrei, ai putea să rezolvi această sarcină, deosebit de grea. Eşti de acord? m-a întrebat şeful unităţii când m-a chemat să-mi încredinţeze misiunea.

— Mai întâi vă rog să-mi spuneţi, mai amănunţit, despre ce este vorba...

Fără să intre în amănunte, pentru că nici el nu ştia mai multe, colonelul mi-a povestit câteva dintre fărădelegile săvârşite de cei trei bandiţi. Ştia că asta o să mă îndârjească, hotărându-mă să trec la acţiune.

Cu toate că nu era prima misiune, nu mă simţeam în apele mele. Trebuia, mai întâi, să ajung la unul dintre locuitorii unui cătun

despre care se bănuia că ar fi om de încredere al banditilor, să-i spun că aş vrea să intru în legătură cu aceştia, fără să stârnesc bănuieli.

M-am pregătit temeinic pentru primul pas pe care urma să-l fac. Mi-am ales un costum de haine potrivit pentru „chipul unui fost student la teologie”, cum voiam să par, am citit şi recitit Biblia şi am pornit la drum.

Am revăzut, însă, încă o dată totul înainte de a porni, pentru că nu trebuia să las să-mi scape niciun amănunt care m-ar fi putut demasca. În caz de eşec, nu era exclus să plătesc cu viaţa.

Am plecat până la halta T. cu trenul. Apoi pe jos, ascunzându-mă în timpul zilei, ocolind drumurile prea umblate, tocmai pentru a „intra”, ca să zic aşa, în pielea personajului pe care voiam să-l întruchipez: fost student la teologie, care se sustrăgea arestării pentru activitate ostilă şi care aflase de la alţi complici de existenţa grupului. Pe scurt, un individ fără acte, bani şi alte mijloace de existenţă. Evident că un asemenea tip nu se putea deplasa decât aşa cum făceam eu. Nu-mi surâdea deloc „rolul”, dar nu puteam să risc neglijând regulile „jocului”. Aşa că, atunci când, în plină noapte, am ciocănit la uşa celui pe care-l căutam, credeam că am în mână toţi aşii. Arătam ca vai de lume, cu o privire de om hărţuit, rupt şi flămând. Dar individul nu s-a arătat prea impresionat. Fără o vorbă, după ce m-a ascultat, mi-a făcut semn să mă duc în şură. Am stat ascuns în şura lui câteva zile. În tot acest timp abia mi-a adus ceva de mâncare. Din comportamentul lui îmi dădeam seama că începuse testul de verificare. Nu am reproşat nimic cu privire la „tratamentul” ce mi se aplica, deşi nu era deloc prietenos. Au urmat, apoi, discuțiile pe teme teologice, pentru că indivizii puneau mare preţ pe cunoaşterea preceptelor biblice. Această cunoaştere constituia o adevărată „carte de vizită”, fiind edificatoare asupra sentimentelor şi convingerilor ce le nutreai. Nu mi-am dat deloc seama cât de convingător am fost în peroraţia mea despre „păcatele filistinilor”,

dar cert este că, a doua zi, „gazda” mi-a poruncit să mă pregătesc de drum.

De nemâncare, neodihnă şi frământare arătam tare slăbit. Dar hotărârea de a-mi îndeplini misiunea nu pălise deloc în mine. Gândul că tovarăşii mei, deşi departe, nu m-au uitat şi mă vor ajuta la nevoie, îmi încălzea inima. Nici nu vă închipuiţi ce mult înseamnă acest lucru în clipele de încordare supremă.

Zorii zilei în care individul s-a strecurat în şură şi mi-a spus că trebuie să plecăm m-au găsit treaz. Am pornit, furişându-ne ca două umbre. Am rătăcit mult prin păduri, prin locuri neumblate. După două zile, terminaserăm merindele. Pentru mine, situaţia era dramatică. Flămând şi slăbit cum eram, nu prea rezistam la eforturi. Dar nu mă lăsam, mai ales că însoţitorul meu mă urmărea tot timpul cu un ochi atent, iscoditor. Şi drumul acesta lung şi greu făcea parte din „program”, îmi încercau nu numai rezistenţa, dar doreau să încurce urmele, să mă dezorienteze, neavând încredere în mine.

Într-o zi, fiind rupţi de foame, călăuza mi-a ordonat ca la primul cătun, să mă duc şi să cer de mâncare. Am făcut întocmai. La o casă izolată m-am rugat de o bătrână ce m-a întâmpinat în prag, să ne dea ceva de-ale gurii. Bătrâna m-a ascultat şi apoi a început să mă batjocorească, spunându-mi că de-oi fi dintre cei răi ce se ascund prin păduri şi munţi, în loc de mâncare mi-ar da ea câteva. Apoi, sprintenă, a luat-o pe coastă să alarmeze sătenii. M-a bucurat atitudinea ei, bineînţeles, fără să mă manifest. Ne-am ascuns de cei care, la chemarea bătrânii, porniseră curajos să ne caute. Într-un târziu, zăbovind sub poala unei păduri ca să ne tragem sufletul, am văzut o patrulă de miliţie călare. Poate că am avut o tresărire, sau un zâmbet mi-a luminat faţa zărindu-i pe miliţieni. Din acel moment însoţitorul meu a devenit şi mai bănuitor. Aveam să-mi dau seama de asta mai târziu.

Crezând că am ajuns la capătul puterilor (de altfel, nici nu eram

prea departe), individul care nu mă slăbise o clipă din ochi m-a condus la unul dintre complicii banditilor, care locuia într-un cătun de munte. Aici am fost bine primiţi şi imediat ni s-a întins masa. Flămând cum eram, nu am mai avut vreme să aleg gustul bucatelor şi bine ar fi fost dacă aş fi făcut-o, pentru că în mâncare mi-au turnat o zeamă de ierburi care m-a făcut să-mi pierd cunoştinţa. Am zăcut aşa câteva zile, iar când mi-am revenit, mă aflam în casă numai cu fata complicelui la care trăsesem. Cei doi plecaseră, chemaţi de şeful bandei. În vreme ce zăcusem fără cunoştinţă, murmurasem câteva cuvinte. Fata, care din ordinul lor mă veghease tot timpul şi ascultase ce bolborosesc, m-a întrebat dacă nu sunt cumva de la securitate. În timpul delirului pronunţasem, printre altele, cuvintele „tovarăşe căpitan" şi „vă raportez".

Mi-a trebuit multă stăpânire de sine ca să nu mă trădez. I-am spus că fusesem anchetat de un căpitan şi retrăisem, probabil, scena acestei confruntări nedorite. Nu ştiu dacă am fost crezut ori nu, dar seara, întorcându-se cei doi, mi-au comunicat că şeful bandei vrea să mă vadă.

Mă aflam în continuare în permanent pericol, la un pas de moarte, cum se spune, pentru că indivizii mi-au pus în vedere, fără înconjur, că dacă fac o simplă mişcare greşită, mă împuşcă fără milă.

Din câte mi-am dat seama, fata nu le spusese nimic. Părea să fie o fiinţă onestă şi obligată de împrejurări nefericite să trăiască în cuibul de viespi, fapt de care, mai târziu, instanţa a ţinut seama.

În aceeaşi noapte am plecat. Din nou suişuri în meandre, încadrat mereu de cei doi, de-acum cu armele pregătite pentru tragere. Într-o văioagă ne-am oprit şi am aşteptat. Trecuse demult de miezul nopţii şi luna plină făcea şi mai de nepătruns misterul pădurii. Păstram toţi deplină tăcere. La un moment dat, a răsunat un strigăt de cucuvaie, urmat de altul şi abia la al treilea, unul dintre cei cu care eram a răspuns cu un lătrat. Din întunericul pădurii s-au desprins, atunci,

trei umbre, care s-au apropiat la vreo douăzeci de metri.
M-am ridicat, dar am fost somat să rămân pe loc. A urmat ceea ce în limbaj poliţist înseamnă un „interogatoriu încrucişat”. A durat mai bine de două ore. După aceea, cei trei s-au retras şi, în urma unei scurte deliberări, au hotărât că pot avea încredere în mine, comunicându-mi, totodată, unde urmează să-i aştept. Apoi au dispărut în pădure. Noi, cei chemaţi la întrevederea nocturnă, am făcut cale întoarsă. Cei doi, având de-acum confirmarea şefului că eram unul de-ai lor, au început să vorbească şi cu mine.

Câştigându-le încrederea, i-am întrebat de una de alta. Cu grijă însă, să nu trezesc suspiciuni. Aşa am aflat că aşteptau un avion care trebuia să le aducă din străinătate arme, bani, muniţii, staţii de radio şi alte materiale, după care urmau să treacă la acţiuni de diversiune şi sabotaj. Informaţia era deosebit de preţioasă. Din păcate nu puteam risca să-i înştiinţez pe tovarăşii mei. Trebuia să mai aflu locul şi data „transportului”.

În ziua următoare am plecat la gazda unde mi se spusese să aştept mesajul şefului bandei. Aici am folosit parola de recunoaştere stabilită şi omul m-a ascuns într-una din încăperi. De data aceasta am avut un alt tratament.

După câtva timp, şeful bandei m-a înştiinţat, prin gazdă, să fiu pregătit pentru vinerea următoare. Mi-am exprimat nedumerirea în legătură cu parcimonia mesajului. Cel care mă găzduia, ca să arate cât de informat este, mi-a destăinuit că atunci vom primi veşti de peste hotare.

De-acum ştiam despre ce veşti e vorba. Aşa că, prin mijlocul dinainte stabilit, am raportat şefului meu unde şi când vor putea fi prinşi bandiţii.

În timp ce aşteptam venirea avionului, mă întrebam dacă se luaseră măsurile necesare pentru capturarea lor. Nu simţeam nicio mişcare în preajmă şi lucrul acesta îmi sporea îndoiala. Curând am

auzit şi zumzetul motoarelor de avion. Antiaeriana noastră l-ar fi doborât cu uşurinţă, dar l-au lăsat să treacă pentru a nu-i alerta pe „lupi”. Aceştia au aprins focuri de semnalizare şi, curând, am văzut căzând umbrelele albe ale paraşutelor. A început fuga după containerele pline cu obiectele aşteptate. Tocmai se pregăteau să strângă totul şi să părăsească zona când au apărut ai noştri. Încercuirea fusese realizată impecabil...

Încleștarea

Aşternând pe hârtie „întâmplarea” precedentă mi-a revenit în memorie o alta, pe care o trăisem cu vreo câţiva ani mai înainte şi pe care n-aş putea-o uita, fiindcă „amintirile” ei le port cicatrizate pe trup...

... Lucram de câţiva ani buni în securitate. Ani în care învăţasem multe, în care trăisem multe, ani în care mă călisem şi îmi îndrăgisem munca. Îmi venea chiar să zâmbesc gândindu-mă cât de timid, cât de stângaci mă purtasem în primele zile după încadrarea mea în Ministerul de Interne. De bună seamă că, schimbând unealta cu arma, nu era tocmai uşor să te descurci, mai ales că nici vreme de învăţat nu prea aveai. Cu hotărâre şi curaj, dar îndeosebi meditând profund asupra oricărui lucru, oricât de greu ar fi fost, totul putea fi rezolvat. Şi aşa, încet-încet, am „crescut” o dată cu ceilalţi tovarăşi ai mei, învăţând din feluritele misiuni îndeplinite, stăruind în nopţile mai calme pe filele cărţilor...

Vremurile se mai liniştiseră, ţara păşea ferm pe drumul spre lumină, iar cei care, din umbra istoriei, mai încercau să uneltească, îşi mai domoliseră speranţele. Fanaticii însă, nu voiau cu niciun chip să capituleze. Rămăşiţele unei bande, trei bărbaţi şi o femeie,

reuşiseră să se ascundă în munţii Argeşului. După destule căutări, doi dintre ei au fost prinşi în mod abil, fără să fie nevoie să tragem vreun loc de armă. Când cei doi s-au văzut arestaţi, deşi înţeleseseră că venise vremea socotelilor, nu au pregetat să arboreze o atitudine arogantă. Nu ne-am lăsat, însă, prea tare impresionaţi şi am trecut la cercetări. Încet-încet, în anchetă au început să-şi dea drumul la gură. „Curajul” afişat cu ostentaţie se înmuiase, acum când nu mai aveau armele pregătite pentru tragere, când nu mai puteau ucide sau teroriza oameni nevinovaţi şi lipsiţi de apărare. Au început să declare multe din fărădelegile săvârşite. De la ei am aflat locul unde se ascundea cel de-al treilea, cu femeia. În ce ne privea voiam să evităm vărsarea de sânge, eforturile inutile.

Banditţii însă, ne dezvăluisem bârlogul complicelui în speranţa unei „compensări”.

— Pe noi aţi reuşit să ne prindeţi, dar pe celălalt şi pe femeie n-o să izbutiţi. Ei o să facă uz de armă şi o să-şi vândă scump pielea. Ne vor răzbuna şi pe noi...

Era, în fapt, o situaţie inedită. Femeia aceasta, fostă slujnică a unuia dintre bandiţi şi aşa-zis soţie a celui care ne scăpase, trăise cu toţi trei. Mai mult, în anii de peregrinări prin munţi născuse o fetiţă. Crescută în sălbăticie, în promiscuitate şi pericole, copila, care de-acum avea patru ani, se găsea şi ea în bârlogul bandiţilor.

Cât despre bârlog, nu era o simplă ascunzătoare, ci o peşteră de pe versantul stâncos al unui munte, în partea abruptă ce da spre un râu. Avea o uşă de scândură „tapetată” cu bucăţi de piatră şi muşchi, astfel că nu putea fi reperată prea lesne. Bârlogul era nu numai bine camuflat, dar şi greu accesibil, fiindcă se afla la vreo treizeci de metri înălţime faţă de râu, iar accesul se făcea numai cu ajutorul unei scări de frânghie care, în caz de pericol, se putea ridica.

În zorii unei zile de vară, am ajuns la „obiectiv”. Eu am primit misiunea ca, dintr-un punct aflat pe versantul din faţă, la aceeaşi

înălţime cu uşa bârlogului, să supraveghez mişcările celor ascunşi. Zona era înconjurată de lucrători de securitate, aşa încât fugarii nu aveau posibilităţi de scăpare.

Şeful Direcţiei regionale, ţinând seama că acolo se aflau o femeie şi un copil nevinovaţi, l-a somat pe cel încolţit să se predea. Dar individul a refuzat. I s-a cerut, apoi, ca cel puţin să lase copilul şi femeia să plece, pentru a nu le pune vieţile în pericol. Nici n-a vrut să audă la început, apoi, răzgândindu-se, a cerut ca cineva dintre noi să vină să-i ia.

Un asemenea lucru nu putea fi luat în discuţie. Somându-l pentru ultima oară, banditul n-a mai avut încotro şi, până la urmă, le-a permis însoţitorilor săi să plece. A întins scara şi în uşa bordeiului a apărut femeia cu copilul în braţe. A început să coboare încet, cu frică. În acest timp, banditul, observându-ne, pe mine şi pe tovarăşul cu care eram pe versantul celălalt, a început să tragă cu furie. Îşi făcuse socoteala, şi nu greşise, că ai noştri, dorind să protejeze viaţa femeii şi copilului, vor ezita să răspundă la rafalele lui.

Până i-am putut răspunde cu foc eficace, un glonţ dum-dum mi-a sfârtecat braţul, iar alte două mi-au atins picioarele. Şeful unităţii, dându-şi seama de gravitatea situaţiei, a organizat scoaterea mea din zona de operaţii şi acordarea primului ajutor. Apoi a supus unui foc nimicitor uşa bordeiului, încât banditul să nu mai poată face nicio mişcare şi, cu destulă greutate, m-au coborât de pe versant pe malul râului. Din cămăşile lor, colegii au confecţionat garouri, oprindu-mi hemoragia, precum şi o targă pe care m-au coborât din munte. De multe ori, datorită dificultăţilor drumului, targa nu mai putea fi folosită. Atunci mă luau în spate, ca pe un copil, şi mă duceau mai departe, cu rândul. Mă încercau dureri îngrozitoare. Pierdusem mult sânge, iar setea ce o simţeam era chinuitoare. Colegii îmi culegeau din poieni foi de măcriş pe care mi le dădeau să le mestec ca să-mi mai astâmpăr arşiţa buzelor. N-am să uit niciodată tristeţea

întipărită pe chipurile lor, vorbele simple de încurajare pe care mi le adresau şi care îmi turnau speranţe în suflet.

Am ajuns la spitalul din comuna D. De aici, am fost transportat la Spitalul militar „Dr. V. Babeş” al Ministerului de Interne din Bucureşti, unde medicii au luptat să-mi vindece rănile, să mă pună pe picioare. În lupta aceasta pentru a mă reda vieţii s-a ivit un nou „inamic” — hepatita, care se declanşase şi care îmi punea şi mai mult viaţa în pericol. Dar acei oameni minunaţi nu au cedat... Pentru tot ceea ce au făcut, le-am fost şi le rămân recunoscător.

Am aflat, după câtva timp, că banditul a fost capturat de tovarăşii mei şi deferit justiţiei.

Bănuiala

În colectivul pe care îl conduc a fost încadrat un tânăr ofiţer. Abia ieşit de pe băncile şcolii, ardea de nerăbdare să-şi dovedească hărnicia. Mă bucura zelul lui, şi eram ferm convins că va deveni un lucrător de nădejde. Am stat îndelung de vorbă cu dânsul şi, din câte mi-a povestit, am înţeles că entuziasmul său avea temelia trainică a hotărârii de a munci.

— Aş zice că te cunosc niţeluş, acum, Virgile, i-am spus, în încheiere.

— Şi eu, tovarăşe maior, mi-a răspuns. Poate chiar mai demult, mi-a răspuns, şi, în vorbele lui am simţit o undă de duioşie.

— Cum adică, mai demult?

— În şcoală, la disciplina de specialitate, am avut prilejul să

analizăm câteva dintre acţiunile ce vi s-au încredinţat şi pe care le-aţi rezolvat cu succes.

— Despre ce misiuni este vorba?

— Îmi vine în minte una executată prin nordul Olteniei, cu unul care se apucase să facă o anume „corespondenţă”... Aş vrea să vă rog, când dispuneţi de o clipă de răgaz, să mi-o povestiţi mai pe îndelete. M-ar interesa, îndeosebi, ce aţi simţit atunci, în încleştarea luptei.

Tânărul îşi exprimase dorinţa în aşa fel, încât nu putea fi refuzat.

... Nici nu se topise bine ultima zăpada a lui martie 1953, când, pe adresa mai multor cetăţeni, a unor oameni cu funcţii de răspundere, chiar şi a unor „foşti”, dar care înţeleseseră că altă istorie se scrie acum în ţară, au început să sosească scrisori de „chemare la luptă”, îndemnuri făţişe la activitate subversivă împotriva noilor rânduieli.

Scrisorile erau dactilografiate, dar textul fusese multiplicat la şapirograf. Fuseseră expediate la date şi din localităţi diferite. Scrisori asemănătoare primiseră şi alţi cetăţeni din mai multe oraşe din ţară.

Aveam misiunea să mă ocup de depistarea autorilor acestor scrisori fără ecou.

Studierea lor dusese la concluzia că toate fuseseră redactate de una şi aceeaşi persoană. Analizându-le stilul, am reţinut tendinţa celui ce le scrisese de a folosi termeni categorici. Frazele erau concise, directe, la obiect, fără prea multe propoziţii subordonate, exprimarea seacă, limbajul dur trădând indubitabil militarul de carieră. Meditând atent asupra dispunerii localităţilor din care fuseseră expediate scrisorile şi unindu-le pe hartă cu o linie, am obţinut o parabolă, al cărei focar coincidea cu două localităţi montane destul de apropiate între ele. Evident că putea fi şi o simplă întâmplare, dar trebuia verificat. Am continuat cercetările şi am stabilit că tocmai din acea zonă era originar unul dintre foştii ofiţeri,

deblocat după război, şi care manifestase împotrivire la acţiunile desfăşurate de masele populare conduse de partid.

Informaţia se dovedea valoroasă, dar fostul ofiţer nu fusese reperat în ultimul timp prin localităţile respective. Or, expedierea unui număr atât de mare de scrisori presupunea o anume mişcare pentru procurarea plicurilor, a timbrelor şi, bineînţeles, pentru trimiterea lor. Aşadar, presupuneam existenţa unui complice.

Luând în consideraţie toate posibilităţile, am ajuns la una dintre rudele mai îndepărtate ale fugarului. Aparent, discuţiile cu cel în cauză ne-au dus la concluzia că nu avea nimic de ascuns, dar nu întotdeauna prima impresie corespunde pe de-a-ntregul realităţii. Îndeplinea funcţia de gestionar al unei cooperative de aprovizionare a muncitorilor forestieri şi făcea dese deplasări în cele două localităţi pe care noi le stabilisem ca fiind locuri posibile de expediere a scrisorilor. S-a trecut la verificarea activităţii gestionarului. Am notat câteva dintre datele la care fuseseră francate scrisorile şi le-am confruntat cu deplasările individului. Tocmai în acele zile el fusese după marfă în localităţile de unde plecaseră scrisorile. Am mai stabilit apoi că, de la o vreme, la cooperativa la care lucra se vindeau foarte multe plicuri şi timbre, deşi muncitorii forestieri din zonă nu se prea omorau cu scrisul, întrucât, duminică de duminică, reveneau acasă, la familiile lor.

Am primit aprobare pentru arestarea gestionarului. Organul local de miliţie stabilise că se înfruptase şi din banii cooperativei. Aşa că, înainte de a se desfăşura ancheta pentru delapidare, am căutat să lămurim, mai întâi, bănuielile noastre. Nu i-am lăsat vreme să-şi confecţioneze argumente şi l-am întrebat direct de ce s-a înhăitat cu duşmani ai rânduielilor noi, de ce face pe poştaşul lor.

A rămas perplex. A îngăimat câteva silabe şi a început, cu lacrimi în ochi, să ceară iertare.

I-am arătat că legea îi oferă posibilitatea să-şi repare greşeala,

dacă face mărturisiri complete şi corecte.

A reflectat câteva minute, apoi ne-a spus tot ceea ce ştia despre fostul ofiţer. Neîntârziat, după ce am raportat conducerii regiunii situaţia, ne-am suit în maşină şi am plecat pe urmele lui. Tâlharul avea două ascunzători. Nu ştiam precis unde o să-l dibuim, aşa că am luat toate măsurile pentru a ne masca mişcările de învăluire. Dimineaţa ne-a găsit în dispozitiv. Pâclele nopţii mai stăruiau încă sub poala pădurii, când l-am zărit pe fugar, cu pistolul mitralieră spânzurat de gât, ca să-l poată folosi oricând. Începuse să-şi facă înviorarea. După vigoarea cu care se mişca, după dificultatea exercițiilor ne-am dat seama că este foarte preocupat de forma fizică, de menţinerea rezistenţei şi supleţei. Lângă el, se mai găsea un bărbat cam de aceeaşi vârstă cu mine, în care am recunoscut o fostă ordonanţă. Făcusem o parte din stagiul militar, împreună.

Eram la mai puţin de douăzeci de metri de uşa bordeiului când fostul ofiţer, zărind luciul armei unui tovarăş din dispozitivul de încercuire, a dispărut fulgerător în interior, trăgând uşa; o uşă groasă, de stejar, prin care nu putea pătrunde glonţul. Complicele rămas afară, sesizând că nu mai are scăpare, a ridicat mâinile şi s-a predat.

I-am cerut şi celuilalt să renunţe la împotrivire. Prin deschizătura uşii, încerca să ne repereze. L-am somat din nou. Fiind un trăgător excelent, a executat un foc rapid şi atât de precis, încât, dacă nu mi-aş fi schimbat imediat poziţia, cu siguranţă că m-ar îl lovit. Instantaneu aproape, am replicat şi după ţipătul de durere mi-am dat seama că l-am rănit. Somat din nou, a fost nevoit de data aceasta să capituleze.

În ascunzătoare am găsit nu numai materiale cu ajutorul cărora îşi redacta şi multiplica scrisorile, ci şi o staţie de radioemisie, arme, cantităţi importante de muniţie şi mai multe grenade. De asemenea, şi nişte însemnări de cel mai mare interes, fiindcă arătau că individul realizase deja contacte cu câţiva dintre cei de aceeaşi teapă cu el. Se

explicau, astfel, unele dintre „apariţiile” din zonă, dar mai erau multe neclarităţi pa care trebuia să le elucidăm.

Între timp, într-unul din satele de sub munţi ale judeţului a fost devastată cooperativa de credit. În casă nu fusese o sumă prea mare de bani, dar modul în care se operase vădea mâna unui expert. Cu sprijinul tovarăşilor de la miliţie am stabilit că era vorba, într-adevăr, de un „specialist” în spargerea caselor de fier.

După instaurarea puterii populare, „aria lui de acţiune” se restrânsese foarte mult. Bunurile poporului fiind păzite cu nădejde, el nu mai avea deverul de mai înainte. Dar faptul că ajunsese într-un sătuleţ de munte, el, un hoţ „înmănuşat”, nu putea avea decât o singură explicaţie: individul era amestecat în acţiunile fugarului de care am amintit şi cu care, probabil, trebuia să se întâlnească.

Se punea problema dacă, după operaţiune, rămăseseră în zonă, „dându-se la fund”, cum se spune, sau părăsiseră locurile. Nu prea era timp să medităm asupra unor asemenea lucruri. Am stat mai întâi de vorbă cu oameni care ne puteau ajuta, mai ales sesizându-ne apariţia fugarilor. Şi, ca de fiecare dată, ajutorul lor a fost neprecupeţit. Nu se mulţumeau doar să ne informeze, ci, de multe ori, zeci şi zeci dintre ei luau parte, alături de noi, de lucrătorii de miliţie sau de militari ai trupelor de securitate, la acţiunile de descoperire şi prindere a celor urmăriţi. Într-o astfel de acţiune, desfăşurată într-un loc numit, ca în poveste, „La câmpul cu flori”, a căzut, ucis mişeleşte de gloanţele bandiţilor, secretarul unei organizaţii de partid dintr-o comună, descendent din familia cunoscutului luptător patriot şi comunist Constantin Ivănuş.

Într-o duminică am aflat că, peste noapte, cei căutaţi s-ar fi ascuns la un complice de-al lor, în comuna T. Noi ne găseam prin apropiere. Ne-am deplasat urgent acolo şi, în cea mai desăvârşită linişte, am realizat dispozitivul de încercuire. Voiam să evităm vărsarea de sânge şi i-am somat. Ne-au răspuns cu rafale repezi. Erau bine

baricadaţi într-o pivniţă şi executau un foc foarte precis prin nişte aşa-zise creneluri, special amenajate. Folosind cu pricepere terenul, combinând focul cu mişcarea, ne-am apropiat tot mai mult. În urma unei astfel de manevre, unul dintre tovarăşii mei a fost atins de o schijă. Rănit, a început să urle de durere. Pentru bandiţi, strigătul a fost un adevărat elixir. Unul dintre ei a ieşit din adăpost, trăgând cu pistolul-mitralieră, ca să ne împiedice să dăm rănitului primul-ajutor şi să-l scoatem din raza lor de foc. Dar, cu o rafală bine ţintită, l-am făcut să muşte ţărâna.

Dintr-odată s-a înstăpânit liniştea peste locurile potopite acum de căldura amiezii. Nimeni nu mai trăgea. Era acel moment de cumpănă, în care învinge cel ce are cugetul mai curat, conştiinţa mai puternică. Am simţit că bandiţii încep să cedeze. Când s-au convins că cel ce ieşise cu atâtea gânduri de izbândă din bârlog nu mai era în viaţă, cei din pivniţă au aruncat armele şi s-au predat. Dar nici aici n-am dat de „spărgătorul de bănci" '.

— Unde-i Sitaru?

— Las' că o să auziţi de el când o răsuna valea... a venit răspunsul.

Pentru noi a fost de ajuns. Valea despre care pomenise este foarte populată. Localităţile se înşiră de la un cap la celălalt, şi puteai să te aştepţi oriunde ca spărgătorul să-şi facă apariţia. Am ajuns la concluzia că Sitaru, de-acum un infractor de o periculozitate deosebită, despre care ştiam că nu ezită să scoată pistolul, pe care îl purta mereu cu cartuşul pe ţeava, va încerca o lovitură într-unul din locurile în care se concentrau bani mulţi. Erau destule astfel de puncte, dar până la urmă l-am ales pe cel de unde plecau banii din zonă. S-au luat măsuri pentru a întări paza locului cu pricina şi în acelaşi timp, am continuat să-l căutăm pe spărgător. De mare folos ne-a fost studierea portretului său moral. Din datele existente la organul de miliţie rezulta că este grandoman, că nu obişnuia să călătorească decât cu clasa întâi. Că mânca doar la restaurante de

lux, şi-i plăcea să se îmbrace bine. Într-una din zile, şi-a făcut apariţia în gara oraşului D., unul dintre posibilele puncte de plecare spre locul spargerii. Şi-a cumpărat bilet la vagonul de clasa întâi şi s-a aşezat, ca un călător preocupat, la fereastră. Ştiind cât de periculos este, ne-am hotărât să-l arestăm în tren. Mai mulţi ofiţeri au îmbrăcat uniforme de ceferişti, iar eu, în rol de controlor, am început să verific biletele de călătorie. Lui Sitaru nici prin gând nu-i trecea ce-l aşteaptă. Când am ajuns la el, mi-a întins liniştit biletul, iar eu l-am prins strâns de încheietura mâinii, în timp ce tovarăşul cu care eram i-a fixat scurt cătuşele. Cu iuţeală i-am scos pistolul de la brâu...

Sitaru nu-şi putea reveni din surpriză. La prima staţie, unde am coborât, devenise un mieluşel. Ne-a mărturisit, totuşi, că, deşi în viaţa lui de infractor internaţional avusese de-a face cu multe poliţii din lume, la o astfel de arestare, de-a dreptul, „ca-n filme", nu se gândise niciodată.

Cazul „Lăstunul"

Întoarcerea aceasta în timp m-a făcut să mă simt, o clipă, parcă foarte bătrân. Nu-mi place să mă las colbăit de amintiri, nu mă încântă defel ideea de a rugini sub aureola unei activităţi trecute, nu numai pentru că mai am atâtea de făcut, ci şi pentru că, furat de aduceri aminte, poţi să începi să crezi despre tine că ai ajuns infailibil. Şi în munca de securitate, ca de altfel în orice activitate umană, acest lucru prezintă un grav pericol. Misiunile ce le avem de executat se aseamănă, ce-i drept, unele cu altele, dar n-au fost

niciodată identice, n-au purces pe aceleaşi căi, nicicând. Aceasta deoarece oamenii cu care ne-am confruntat au fost cu totul alţii şi, mai ales, pentru că, în activitatea lor, spionii, indiferent de categorie şi culoare, aplică metode dintre cele mai diferite, dintre cele mai perfide. Apoi, îşi perfecţionează continuu metodele. De la acţiunile deschise, cu arma în mână, aşa cum au fost cazurile povestite mai înainte, se furişaseră în cotloanele luptei secrete. Şi loviturile lor, deşi mai puţin vizibile, mai puţin spectaculoase, lăsau, deopotrivă, urme tot atât de dureroase şi erau tot mai greu de descoperit. Cu toate că puneau tot mai rar mâna pe pistol, trecuseră, de-acum, la acţiuni ascunse şi de aceea era tot mai dificil să separi adevărul de aparenţe, să descoperi meandrele, să scoţi la lumina legii pe cei ce unelteau din umbră. Şi toate acestea îmi adăugaseră multe fire albe, încât, de nenumărate ori, fetiţa mea, atunci când o ţineam pe genunchi, mă tot întreba de ce mi-au apărut atât de devreme ghiocei la tâmple.

Zâmbeam şi nici nu ştiam ce să-i răspund, mai ales că, de multe ori, tocmai atunci când credeai că treaba s-a sfârşit, începea o alta şi mai a dracului.

Tocmai încheiasem o misiune, când mi-am pus problema în ce măsură datele rezultate puteau fi extinse. Dar, iată despre ce era vorba: un inginer, fost angajat al unei societăţi străine de petrol înainte de război, fusese arestat în momentul în care furniza date economice cu caracter secret, pe care le cunoştea în virtutea funcţiei. În anchetă, am stabilit că era abia la cel de-al doilea contact cu legătura sa, fiind reactivat de curând. Recrutat înainte de război, pe timpul studiilor într-o ţară occidentală, de atunci şi până în momentul reactivării nu i se ceruse să îndeplinească vreo misiune. Era un caz tipic de implantare de spioni pe care îl laşi „în conservare” şi îi „pui la treabă” numai atunci când ai nevoie. Situaţia era caracteristică serviciului de spionaj respectiv şi nu puteam să nu luăm în calcul posibilitatea ca acesta să nu fie singurul agent

recrutat.

Am extins aria investigaţiilor. Ne făcusem socoteala că serviciul de spionaj, dându-și seama de căderea agentului său, nu va renunţa, ci va scoate pe un altul „de la naftalină”. Esenţial era, însă, să anticipăm mişcarea, să-l descoperim chiar înainte de a putea trece la acţiune. Ne-am îndreptat atenţia asupra unora care în acea perioadă îşi făcuseră studiile în ţara respectivă. De bună seamă că ar fi fost o neghiobie, o denaturare a adevărului să-i socotim pe toţi, fără discernământ, spioni patentaţi.

Ne-a reţinut mai mult atenţia un anume Oreste Menea, care, după studiile politehnice, devenise ofiţer. Fusese însă deblocat în procesul de primenire a cadrelor armatei. În perioada ce a urmat se ocupase cu mici afaceri, îşi menţinuse relaţiile, nu numai cu foştii colegi, care, ca şi el, fuseseră trecuţi în rezervă, ci şi cu cei care mai erau încă activi.

Nu puteam afirma cu certitudine că omul are ceva de ascuns. Dar, încetul cu încetul, am descifrat în atitudinea lui acele elemente care îl diferenţiază pe un incorect, care vrea să pară nevinovat, de un om cinstit. În primul rând comportamentul de zi cu zi, de o precauţie neobişnuită. Bunăoară, nu mergea pe stradă niciodată fără să ia seama la cine este în jurul său. De asemenea, nu intra undeva până nu se convingea că nu-i urmărit. Într-o zi de joi, dimineaţa, s-a îndreptat agale spre Grădina botanică. S-a plimbat un timp pe alei, verificând discret dacă e urmărit. Apoi s-a aşezat pe o bancă mai retrasă, alături de tufele de „Mimoza pudica”. Părea că meditează, bucurându-se de aerul curat al primăverii, dar, la numai câteva minute, lângă el s-a oprit o femeie abia trecută de prima tinereţe. Era încă frumoasă şi totul părea a fi o întâlnire amoroasă, dacă luam în calcul verigheta ce-i strălucea pe inelar şi decorul romantic. Cu toate că Oreste îl strângea mâna afectuos, discuţia păstra acea concentrare serioasă care implică mai mult decât ipoteza idilei nevinovate. N-au

zăbovit decât zece minute şi, apoi, fiecare a plecat, alegându-şi altă alee. Întâi a ieşit din parc femeia şi după aceea bărbatul, care a cercetat cu un ochi expert strada, mergând apoi un timp, pe nesimţite, pe urmele ei.

Trebuia să aflăm cine este femeia. Nu mică ne-a fost mirarea când am stabilit că era soţia unui ofiţer cu funcţie destul de importantă într-o unitate militară.

Cu sprijinul organelor de contrainformaţii militare, am căutat a stabili situaţia ofiţerului în cauză: provenea dintr-o familie nu tocmai înstărită, se dedicase trup şi suflet carierei militare, dovedind indiscutabile calităţi. Nimic distonant, nimic ieşit din comun în ceea ce-l privea. Mai deosebită părea situaţia soţiei. Descendentă a unei familii înstărite, se părea că numai dragostea o îndemnase la această căsătorie.

Femeia frecventase un colegiu în ţara în care studiase şi Oreste al nostru, fapt pe care ofiţerul nu-l pomenise în nicio autobiografie, poate şi din dorinţa de a „înălbi" trecutul soţiei. Dar dacă mai era şi un alt motiv?

Între timp, Oreste, credincios obiceiurilor sale, îşi continua plimbările prin oraş. Rutinat şi perspicace, ca toţi membrii reţelei pe care noi o numisem „Mimoza pudica", de la florile în preajma cărora aveau loc întâlnirile cu soţia ofiţerului, Oreste nu făcea deplasări gratuite; ne întindea capcane, căuta să ne conducă spre obiective „oarbe", se străduia să-şi camufleze „relaţiile profesionale". Până la urmă i-am descoperit nişte legături revelatoare: două fiice ale unui fost moşier care lucrau în funcţii modeste, dar în locuri unde se concentrau secrete de stat. Ele copiau datele care prezentau interes, ori le memorau şi le transcriau acasă când nu aveau posibilitate să scoată copii. Dacă pe soţia ofiţerului Oreste o întâlnea joia, cu aceste femei se întâlnea, de regulă, marţea, iar atunci când intervenea ceva deosebit, a treia zi de la data stabilită, la o oră după cea convenită şi

în cu totul alt loc. Oreste avea predilecţie pentru parcuri. Mai întotdeauna îşi vedea legăturile pe o alee mai retrasă, unde de obicei băncile erau ocupate de tineri care nu prea aveau ochi şi urechi pentru alţii. Conform celor convenite, cele două femei aşezau foile cu informaţiile într-un plic pe care îl ascundeau într-un ziar, împăturit întotdeauna astfel, încât să se poată vedea numai jumătate din titlul de pe pagină. Îl aşezau pe bancă, lângă ele şi la momentul potrivit, plecau. De regulă, acest lucru se petrecea în clipa în care pe bancă se aşeza Oreste, care-l lua. Alteori, schimbul se făcea în sala unui cinematograf, în holul unei poşte, sau la vreo cofetărie.

I-am mai dibuit şi o altă legătură — un lucrător de la o agenţie „Pronosport". În încăperea agenţiei clienţii pălăvrăgeau despre tot ce se întâmpla la serviciu. Informaţiile se culegeau fără vreo alegere, pentru că oficina respectivă dorea să afle tot ceea ce se întâmplă şi se comentează în ţară. Interesau, însă, în mod deosebit, datele din economie şi cele de ordin militar.

Până aici, toate bune şi frumoase, lucrasem bine, nimeni nu prinsese în vreun fel de veste că suntem pe urmele agenţilor. Un lucru nu reuşisem să stabilim: canalul prin care informaţiile colectate de Oreste ajung în străinătate. A fost greu şi a cerut timp. Oreste avea un obicei pe care, la început, nu l-am prea băgat în seamă. Cam la două luni, se ducea să-şi viziteze nişte rude. Nu lua prea mult bagaj: doar o valijoară şi o geantă. Geanta era în realitate „cutia de poştă", pentru că schimbul avea loc în tren. Legătura sa, un străin cu treburi oficiale în ţara noastră, dar care, de fapt, se ocupa cu spionajul, înainte de a coborî în gară la Ploieşti, schimba geanta cu a lui Oreste. În geanta străinului se găseau instrucţiuni şi bani.

Oreste s-a mai întâlnit de câteva ori cu soţia ofiţerului în Grădina botanică, dar toamna, venită timpuriu, i-a obligat să-şi schimbe locul de rendez-vous. Şi aşa, Oreste şi-a făcut apariţia în casa ofiţerului. La început în lipsa acestuia, apoi chiar în prezenţa lui. Dându-şi seama

că atât soţia cât şi ofiţerul sunt atraşi de strălucirea aurului, le-a oferit mai multe cadouri costisitoare. Şi dacă până atunci ofiţerul fusese o sursă indirectă de informaţii, de-acum răspundea direct la chestionarele agentului. Atragerea ofiţerului la o asemenea treabă murdară, înfrângerea scrupulelor şi a sentimentului datoriei s-au petrecut într-un proces îndelungat de eroziune a conştiinţei. Influenţa nefastă a soţiei, tentaţiile şi, mai apoi, anturajul i-au alterat firea, l-au înfundat într-o situaţie fără ieşire, ca să nu mai vorbim de faptul că soţia era nu numai agenta ci şi amanta lui Oreste. Acesta îl cerea ofiţerului să afle cât mai multe lucruri din domenii variate, dar mai ales din domeniul militar. Datorită, însă, măsurilor luate de noi, prea multe nu a reuşit să afle.

Spectacolul se cam terminase şi acum era vremea să se joace finalul. S-a trecut la arestarea celor vinovaţi. Într-una din dimineţi, eu şi unul dintre colaboratorii apropiaţi, ne-am prezentat la biroul ofiţerului în cauză, solicitând să fim primiţi într-o problemă urgentă. Ne-a deschis uşa şi, imediat ce am pătruns, i-am comunicat adevăratul scop al vizitei, declarându-l, în numele legii, arestat. Pe moment a rămas ca lovit de trăsnet, apoi a încercat să fugă, dar eu îl devansasem mişcarea şi a trebuit să renunţe. Am mai găsit şi alte dovezi compromiţătoare. Mărturisesc că încercam un sentiment stânjenitor pentru ofiţerul care nu ştiuse să-şi pună frâu slăbiciunilor ce îl duseseră la pierzanie. În aceeaşi zi, am arestat-o şi pe soţia lui. Plânsete, ţipete, rugăminţi, ameninţări — dar nicio vorbă despre Oreste, la care se pare că ţinea şi pentru care îşi sacrificase casa, familia, totul.

Îl venise rândul şi lui Oreste. L-am lăsat să-şi facă pregătirile, să se urce în tren şi, tocmai când legătura sa primea geanta cu informaţii, ne-am declinat şi noi, cei din compartiment, calitatea, arestându-i...

Feciorul de argat

Spionul, ca orice individ cu o viaţă dublă, se străduieşte să-şi construiască o anume înfăţişare, mai bine zis o mască în spatele căreia să-şi poată vedea nestingherit de treburi. Cel mai adesea masca este a unui om cumsecade, inofensiv, aparent şters, neinteresant, care duce un mod de viaţă modest, obişnuit. Rar şi din întâmplare un spion de calibru va avea arme asupra sa, cerneluri simpatice, aparat de fotografiat special şi alte asemenea materiale compromiţătoare. Grija sa cea mai de seamă este să le ascundă, să le ţină cât mai departe de ochii celorlalţi, folosindu-le numai atunci când este absolută nevoie de ele şi numai atât cât îi este necesar pentru îndeplinirea misiunii. Când ignoră acest lucru sau îl tratează cu superficialitate, deznodământul îi este fatal.

Toate acestea le-am învăţat cu timpul, pentru că la început eram şi eu tentat să mă las furat de aparenţe, să caut unul cu privirea piezişă, cu fruntea ridată, care afişează o mână agresivă, gândind că zâmbetul lasă să se întrevadă un suflet curat şi o conştiinţă nepătată. M-am dezbărat, însă, la vreme de astfel de prejudecăţi.

La fel de importantă este şi profesia pe care o exercită în mod oficial asemenea specimene. Nici aceasta nu este aleasă la întâmplare. Dimpotrivă, prin natura ei trebuie să permită agentului o mare libertate de mişcare, contactul cu multă lume, apropierea nestingherită de obiectivele vizate, posibilitatea de a intra în posesia unor secrete.

Este de la sine înţeles, deci, că o acoperire foarte bună nu se „construieşte” cât ai bate din palme. Uneori, sunt necesari ani şi ani. Aşa s-au întâmplat lucrurile şi cu inginerul Onoriu Andreescu

despre care vreau să povestesc.

Şi cazul lui a început cu mulţi ani în urmă, încă înainte de război.

Vara fierbinte a anului 1939 îşi minase zilele frumoase până spre mijlocul lunii septembrie, uitând parcă să lase locul toamnei în veşnica rotire a anotimpurilor. Însă oamenii de pe-aici, nu prea aveau vreme să ia seama la albastrul de sineală al cerului, ci, încrâncenaţi de griji, căutau spre flăcările războiului ce se aprindeau tot mai tare, apropiindu-se cu fiecare zi şi de hotarele ţării noastre.

Dar nu toţi erau frământaţi de viitor. Dimpotrivă, unii, adesea cei mai tineri, îl priveau chiar cu încredere, poate şi din acea înclinare optimistă, specifică tinereţii. Cel puţin aşa arătau şi cei patru tineri români care în vremurile acelea tulburi plecau din ţară pentru studii politehnice în Germania. Printre ei se număra şi Onoriu Andreescu, odrasla unei familii avute.

După patru ani, proaspătul absolvent al Institutului de la Charlottenburg se întoarse în ţara aflată în plin război animat de acelaşi optimism cu care plecase, dornic, pe deasupra, să mai adauge şi el câte ceva la averea destul de substanţială a familiei. Tatăl era acţionar al mai multor întreprinderi prospere, iar mama mai păstra ceva dintr-o moşie a părinţilor, destul de întinsă pe vremuri.

Cu niţeluş sprijin, proaspătul inginer a pus pe picioare o făbricuţă de piese presate şi, în cooperare cu marele Malaxa, ciupea ceva din sumele uriaşe ce se cheltuiau din bugetul ţării pentru înarmare. Dar toată povestea nu a durat prea mult, căci îndată după evenimentele din August 1944 a lichidat afacerea şi a încercat, fără prea mult succes, să plece din ţară. Nereuşind, se adaptează rapid noilor condiţii, angajându-se ca inginer la diverse întreprinderi, mai ales din provincie, unde se remarcă foarte repede prin zel şi competenţă. După mai multe peregrinări, anul ’50 îl găseşte la întreprinderea metalurgică „V” din Capitală. Şi aici se remarcă prin sârguinţă şi contribuţie activă la impulsionarea mişcării de invenţii şi inovaţii.

Mai mult, în ciuda stirpei sale boiereşti are o atitudine apropiată faţă de muncitori. Toate acestea îl recomandau ca pe un om al vremurilor noi.

În afara problemelor legate de originea sa socială, se ridica şi chestiunea studiilor în străinătate. În vremea la care el plecase în Germania, hotărârea luată avea mai mult decât semnificaţia unei orientări ocazionale. Toate acestea erau uşor atenuate de poziţia adoptată de el în producţie, ca şi de explicaţiile destul de verosimile pe care le furniza ori de câte ori se discuta cu dânsul. Afirma sus şi tare că nu s-a înţeles niciodată cu ai lui şi, mai ales, cu tatăl său — mort între timp — care bănuia că ar fi apărut pe lume în urma legăturilor extraconjugale pe care mama sa, chipurile, le avusese cu un argat de pe moşie. Dintr-odată, Onoriu căpăta, cel puţin pe jumătate, o cu totul altă origine socială. Apoi dorise să o rupă cu familia, înjghebând acel „mic atelier”, care ar fi fost un model de „cooperare fructuoasă între aşa-zisul patron şi muncitori”. Pentru a spulbera orice îndoială cu privire la adevăratele sale sentimente, chiar în acel an s-a căsătorit cu o muncitoare de la Filatura de bumbac.

Toate acestea, dacă ar fi fost făcute dintr-o pornire sinceră, ca în nenumărate alte cazuri, de înţelegere a noilor realităţi sociale din ţară, ar fi avut, desigur, valoarea lor. Numai că scopul pentru care Onoriu Andreescu îşi „corectase” autobiografia era cu totul altul. El urma să iasă la iveală ceva mai târziu. Muncind cu râvnă, aprig chiar, încet-încet a început să fie promovat în diverse funcţii de răspundere. Abia când s-a văzut bine înfipt, cu trecutul uitat, Andreescu a început să-şi pună în aplicare planurile dospite cu ani în urmă şi ţinute în întunericul urii adânc întipărite în suflet.

Funcţia pe care o îndeplinea îi solicita destul de des plecarea peste graniţă. La început dovedea aceeaşi corectitudine, aceeaşi preocupare pentru îndeplinirea sarcinilor, remarcându-se prin

tenacitatea cu care susţinea interesele întreprinderii. Toţi îl socoteau un exemplu. Numai că, la un moment dat, unele aspecte din comportarea sa au dat de bănuit. Cu ocazia unei deplasări în străinătate, într-o după-amiază, a dispărut din hotel spre surprinderea celor doi colegi cu care se găsea în delegaţie. Nici a doua zi, dimineaţă, nu fusese găsit în cameră. Contrariaţi, colegii au întrebat funcţionara de la recepţie. Aceasta nu-şi amintea să-l fi văzut intrând sau ieşind. Presaţi de timp, cei doi au plecat la firmă pentru tratative. După câteva minute a apărut şi Andreescu. Nervos, i-a dojenit că nu l-au trezit şi nu l-au aşteptat, lăsându-i să înţeleagă că el fusese, tot timpul, în cameră. Curios este că manevra s-a repetat. În ziua următoare, în timp ce se afla la tratative împreună cu cei doi, Andreescu a fost chemat să vorbească la telefon în alt birou. Revenind, i-a informat că directorul unei firme, aflând de prezenţa delegaţiei române, îl invită să-i viziteze uzina, care se afla în alt oraş, în vederea realizării unor contracte. Deşi nu făcea obiectul deplasării, Andreescu a hotărât totuşi să se ducă. I-a lăsat pe cei doi subalterni să perfecteze tratativele şi a plecat. A lipsit două zile, timp suficient pentru orice instruire rapidă.

În ţară, în raportul ce l-a întocmit privitor la modul în care şi-a îndeplinit sarcinile, Onoriu a relatat pe larg şi despre vizita neprevăzută, propunând chiar includerea întreprinderii respective în lista de posibili parteneri. Deşi era o încălcare a atribuţiilor, modul în care prezentase lucrurile risipea orice bănuială şi contracara o eventuală sesizare a celorlalţi din delegaţie.

A mai apărut, însă, şi un alt element, care a dus la declanşarea unei acţiuni de verificare. Aflat, după un timp, tot la tratative, de data aceasta în altă ţară, pentru a se rupe de ceilalţi membri ai delegaţiei, le-a propus ca duminica fiecare să-şi facă programul separat. Cei care îl însoţeau şi-au văzut de treburi împreună. Andreescu, însă, s-a pierdut în marele oraş.

De data aceasta, în raportul întocmit la înapoierea în ţară nu a pomenit nimic despre cele petrecute. Numai că, ceva s-a aflat.

Un cetăţean român, găsindu-se în excursie cu maşina, împreună cu familia, în acea ţară, l-a întâlnit pe Andreescu, la vreo 20 de kilometri de capitală, la un bar din apropierea unei staţii de benzină. Omul, de profesie inginer, îl cunoştea bine pe Onoriu şi, văzându-l, nu-l putea ocoli. Andreescu tocmai ieşea din bar, însoţit de un bărbat. S-a oprit şi i-a spus cu ce prilej se află acolo. Însoţitorul său şi-a continuat drumul şi l-a aşteptat în maşina parcată ceva mai departe. Inginerul român i-a văzut plecând împreună, dar a rămas surprins când a observat că automobilul în cauză avea plăcuţele de înmatriculare cu însemnele C.D. Mai mult, maşina era un „Citroen", marcă nu prea întâlnită pe şoselele din acea ţară.

Sesizarea făcută de un om corect, grijuliu cu apărarea valorilor ţării, nu putea fi trecută cu vederea. A fost cel de-al doilea element care ne-a determinat să intensificăm verificările.

Trebuia stabilit mai întâi ce era adevărat din trecutul atât de tărcat al lui Andreescu, pentru că studiile în Germania nazistă ne puteau determina să credem că fusese mai curând racolat de serviciile de spionaj fasciste decât de alţii, aşa cum părea la prima vedere. Şi, căutând cu migală şi răbdare, o seamă de elemente au început să prindă contur. Înainte de toate, tatăl său nu-l renegase, cum scrisese Onoriu prin toate autobiografiile, ci îl divinizase. Deci, povestea cu „tatăl argat" cădea definitiv. Apoi, deşi studiase în Germania, Andreescu nu împărtăşea, în vreun fel, ideologia nazistă.

În arhivele fostului Serviciu secret de informaţii, o notă informativă demnă de încredere arăta că în anul 1939 Andreescu fusese văzut la Clubul diplomaţilor, stând de vorbă cu ataşatul militar al unui anume stat. Informaţia provenea dintr-o sursă sigură, aşa cum o cataloga sistemul de înregistrare folosit de serviciul respectiv, dar, din păcate, nu intrase în lucru. Nici mai târziu nu a

fost tratată cu importanţa ce i s-ar fi cuvenit, deşi se ştia de existenţa ei. Acum, sesizarea îşi vădea nu numai utilitatea, dar arunca chiar o lumină cu totul diferită asupra omului care-şi confecţionase un portret atât de atrăgător.

La toate acestea se mai adăugau recentul divorţ şi recăsătorirea. Fosta soţie, muncitoare filatoare, nu-i mai „corespundea". De bună seamă că şi femeia se săturase să fie tratată ca slugă. Maşinaţiunile de care se folosise pentru a scăpa de ea chiar o scârbiseră. Actuala soţie era de profesie chimistă.

După ce se recăsătorise îşi construise o casă impunătoare, achiziţionase mobilă de preţ şi obiecte de artă iar soţia afişa un lux ieşit din comun, cu bijuterii care mai de care mai scumpe şi mai frumoase. Darurile pe care Andreescu le împărţea cu „generozitate" în stângă şi în dreapta erau la fel de costisitoare. Salariile celor doi şi obiectele cumpărate în străinătate nu puteau justifica opulenţa în care trăia familia Andreescu. Deci, mai exista o sursă de venituri. Care putea fi aceasta?

Cercetările ne confirmau ipotezele. Făcând o simplă comparaţie între valoarea obiectelor introduse în ţară cu prilejul ultimelor deplasări şi sumele primite legal, ca diurnă, diferenţa apărea ca fiind foarte mare. Era, deci, clar că el îşi avea şi o altă simbrie.

Verificările au stabilit că pe lângă bani şi bijuterii, Andreescu primea şi anumite „cadouri". Şi iată cum: între utilajele livrate dintr-o ţară occidentală unei întreprinderi româneşti, aflată în construcţie, se afla ambalat foarte bine şi un frigider ultramodern. Specialiştii străini motivaseră că au nevoie de frigider pentru perioada cât vor sta în România. L-au scos apoi din şantier şi l-au transportat în apartamentul ce li se dăduse spre folosinţă de către conducerea întreprinderii. Numai că frigiderul nu a stat aici nici măcar o zi. Seara, cu o furgonetă, a fost transportat la locuinţa inginerului Andreescu.

Am informat, cum era şi firesc, factorii în drept şi, la indicaţia organelor de partid, s-a luat măsura limitării plecărilor peste hotare ale inginerului. Acum puteam cunoaşte mai uşor contactele lui cu cei ce-l aveau în soldă.

Mai devreme sau mai târziu, cel aşteptat de Andreescu; dar şi de noi, trebuia să sosească. După vreo două săptămâni şi-a făcut apariţia în Capitală reprezentantul unei firme străine, foarte interesat să urgenteze încheierea unui contract de a cărei realizare s-ar fi ocupat întreprinderea la care lucra Andreescu. Cele declarate de străin erau în parte adevărate: dorea să încheie contractul cu partenerii români, dar în termeni favorabili exclusiv lui. Pentru aceasta însă avea nevoie de informaţii şi de sprijin. Or, cum Onoriu nu mai plecase peste graniţă, venise el să realizeze acest lucru, că doar... şi muntele mai vine câteodată la Mahomed.

A luat legătura cu Andreescu, stabilind să se întâlnească la „Turn". Numai că turnul s-a dovedit a fi Arcul de Triumf. De acolo, împreună cu Onoriu, care venise cu maşina personală, s-au pierdut într-o „nevinovată plimbare" pe străzile pustii, la ora aceea, ale oraşului. Întâlnirea desfăşurată pe bază de parolă, ca şi „fentele" menite să pună în încurcătură eventualii urmăritori vorbeau suficient despre „onestitatea" lui Andreescu. Omul era o „deşcă" bătrână, care îşi reluase acum, sub o foarte bună acoperire, activitatea.

În maşină a avut loc schimbul de „instrumente". Prudent, Andreescu i-a făcut un rezumat complet al contractelor aflate în pregătire, date pe care străinul le-a imprimat pe un minifon.

Minifonul era ascuns într-un calculator de buzunar, care funcţiona normal, încât nu i se putea depista prea uşor adevărata destinaţie. Rola minifonului avea mărimea unui nasture mai mare, banda-fir asigurând înregistrarea unui număr mare de informaţii.

La despărţire, străinul i-a înmânat un plic şi un pacheţel. După

aceea, Onoriu s-a dus glonţ la birou şi a depus pachetul şi plicul în fişet, după care s-a îndreptat spre casă. Ne-am dat seama că individul a vrut să se descotorosească cât mai repede de cele două obiecte care erau, probabil, compromiţătoare.

A doua zi, tocmai când Andreescu desfăcea plicul şi pacheţelul, am intrat în birou. Fără să-şi dea seama pe moment, a scos din plic o coală bătută la maşină, care purta antetul unei întreprinderi occidentale. Conţinutul hârtiei nu avea nimic de-a face cu activitatea comercială. I se comunica, în termeni foarte ceremonioşi, că, în urma ultimei depuneri, suma aflată în contul său secret
dintr-o bancă crescuse la aproape două sute de mii de franci noi. I se mulţumea, de asemenea, pentru „colaborare" şi i se cerea acordul cu privire la eventualele transferuri de depozite sau schimbări de valută. Citind-o, pe faţă i s-a aşternut un zâmbet de mulţumire, dar, dând cu ochii de noi, treptat zâmbetul s-a transformat într-o grimasă. Dacă ar fi putut, ar fi înghiţit coala incriminatoare.

A urmat ceea ce era firesc. Străinul a fost reţinut şi el şi invitat să-şi lichideze contul. Pentru a-şi pune pielea la adăpost, a declarat tot ce ştia cu privire la activitatea anterioară a lui Andreescu. Acesta culesese şi transmisese informaţii încă din timpul războiului. Apoi intrase în anonimat, până reuşise să se „caţere" într-o funcţie de răspundere. Abia atunci „se trezise la viaţă", reluând legătura cu serviciul de spionaj pentru a-şi rotunji contul din străinătate. Intenţiona să ajungă la el eu prilejul unei „excursii" peste hotare.

Dar alta era „excursia" în care pleca acum...

Acolitul

Nu întotdeauna încheierea unei misiuni înseamnă şi epuizarea oricăror aspecte care sunt de competenţa noastră. Multe par lăturalnice, lipsite de importanţă. Altele trebuie adâncite, verificate sau reverificate, pentru a separa umbrele de lumini, deoarece niciodată nu ştii ce se ascunde sub o aparenţă banală. Cam aşa s-au petrecut lucrurile şi în cazul lui Onoriu Andreescu.

Printre cei cu care am stat de vorbă atunci când am făcut investigaţii cu privire la trecutul inginerului, fusese şi un fost coleg de facultate al acestuia. Unul din cei trei cu care studiase la Charlottenburg. Până am ajuns la el, a trecut însă destul de mult timp, pentru că, asemeni lui Andreescu, nici acesta nu povestise niciodată nimic despre foştii colegi.

Inginer în aceeaşi specialitate ca şi Onoriu, lucra la una dintre marile întreprinderi din Capitală, într-un compartiment de cercetare. Era apreciat ca un om bine pregătit profesional, manifestând un interes deosebit pentru îndeplinirea sarcinilor. Chiar în perioada de care amintesc, apreciindu-i-se calităţile şi contribuţia la bunul mers al lucrărilor, fusese avansat, încredinţându-i-se conducerea compartimentului de cercetare. Asta era una, dar faptul că nici el nu relatase nimic despre Onoriu reprezenta un element care îndemna la reflecţii.

Fără niciun fel de idei preconcepute, am hotărât să stăm de vorbă cu fostul coleg al lui Onoriu, inginerul Iordache Ştirbei. Când a aflat care este subiectul discuţiei, a avut o tresărire abia perceptibilă, de parcă i s-ar fi amintit de ceva foarte neplăcut. Faptul în sine, deşi la vremea aceea nu putea fi pus în relaţie cu ceva anume, nu ne-a scăpat. După momentul de tresărire, a rămas un timp pe gânduri, ca, în cele din urmă, să ceară un răgaz pentru a-şi rememora întâmplări atât de îndepărtate, cum spunea el. Am stabilit atunci, la cererea lui,

ca discuţia să se reia după două-trei zile. Dar Iordache nu s-a ţinut de cuvânt. Chiar a doua zi, a plecat într-o delegaţie în ţară, pentru a rezolva probleme legate de anumite achiziţii de materiale. Delegaţia s-a prelungit aproape două săptămâni. De bună seamă că el avea obligaţia elementară să ne anunţe. Aceasta cu atât mai mult cu cât sarcinile respective, care constituiseră pretextul plecării, nu intrau în atribuţiile lui exprese, iar multe din probleme s-ar fi putut soluţiona chiar printr-un simplu telefon. Puse în legătură cu noua situaţie ivită, scurta lui tresărire şi evitarea discuţiei iniţiale căpătau o altă semnificaţie.

„Să fi încercat să câştige timp? Pentru ce?" erau numai două dintre întrebările pe care ni le puneam. Desfăşurarea ulterioară a evenimentelor avea să răspundă însă la toate acestea.

După câteva zile s-a întors în Capitală. De cum a revenit, a telefonat, cerându-şi scuze pentru lipsa de punctualitate şi aducând în sprijin argumente cam lipsite de substanţă, s-a arătat nerăbdător să ne relateze, cu lux de amănunte, tot ce ştia.

Dacă am fi dat curs invitaţiei lui, ar îl însemnat să-i facem jocul, aşa că, din motive lesne de înţeles, l-am rugat politicos să mai aştepte o zi sau două, urmând să-l anunţăm noi, întrucât treburi urgente, neprevăzute, trebuiau soluţionate.

Când Iordache s-a aflat din nou cu noi de faţă, a manifestat o anume emotivitate. Dar şi-a revenit, imediat, şi a răspuns cu exactitate la întrebările ce i le-am pus, relatând, aşa cum aveam să stabilim ulterior, numai adevărul cu privire la Andreescu. Cele declarate de el au ajutat la conturarea profilului fostului său coleg, toate coroborându-se cu alte date, adunate cu migală şi trudă.

Poate pentru unul care nu şi-ar fi cunoscut îndeajuns meseria, faptul în sine ar fi fost suficient, dar întreaga desfăşurare a situaţiei mi-a stârnit multe semne de întrebare. Deci, răgazul solicitat pentru amânarea discuţiei nu se dovedise necesar. Furat de vârtejul

amintirilor, omul renunţase, treptat, la masca pe care şi-o luase la început, de bunic ce abia mai distinge prin pânza anilor. Întâmplările povestite, cu lux de amănunte chiar, felul dezinvolt în care descria totul, vădeau că amintirile lui Iordache nu păliseră. Or, la remarca privitoare la acest „amănunt”, Iordache şi-a pierdut o clipă cumpătul, de parcă un clopoţel de alarmă ar fi sunat. A furnizat, însă, foarte rapid o explicaţie, logică, într-un anume fel, dar nu prea „digerabilă”.

Cum un lucrător de securitate acceptă coincidenţa ca posibilă, dar întotdeauna cercetează ceea ce se poate ascunde dincolo de întâmplare, şi în acest caz s-au adâncit verificările iniţiale. Şi iată ce am aflat:

Ştirbei ratase un an şi trebuise să-l repete, astfel că evenimentele din August 1944 îl găsiseră încă la studii în Germania. Imediat, aşa cum s-a întâmplat cu mai toţi cetăţenii români aflaţi acolo, a fost internat de nazişti într-un lagăr, de unde a fost scos şi înrolat cu forţa într-un aşa-zis grup de rezistenţă. Aşa cum declara, când se pregătea să plece pe front, a fost preluat de trupele aliate, care l-au ajutat să se repatrieze. Dar, pentru că în toată povestea exista şi o astfel de particulă, ca să vină în ţară „dăduse o fugă” până la Londra, unde „zăbovise” doar... şase luni.

În declaraţia dată cu ocazia repatrierii, justificase într-un mod plauzibil motivele revenirii în ţară. Lipsa acomodării, dublată de dorinţa de a fi lângă familie erau argumente destul de puternice. Noi ştiam, însă, că mulţi români aflaţi la terminarea războiului în străinătate, constituiseră ţinta serviciilor de spionaj occidentale. Dacă Iordache a fost racolat?

Pentru lămurirea situaţiei s-au întreprins noi verificări.

Ştirbei îşi vedea mai departe de treburi. Era numai voie-bună. Nimic de reproşat; un exemplu de competenţă şi bunăvoinţă. Pe lângă atribuţiile sale în conducerea muncii de cercetare, reuşise să

manevreze astfel lucrurile încât participa şi la achiziţionarea de utilaje. Aşa se face că în ultima vreme era tot mai prezent la tratativele cu parteneri externi. Nu se codea de la nimic. Ba efectua şi lucrări care reveneau unor oameni fără calificarea lui. Cunoscând bine limbile germană şi engleză, făcea la nevoie şi pe translatorul sau dădea o mână de ajutor la descifrarea stenogramelor de la tratative ca şi a telexurilor venite pe adresa întreprinderii. Din păcate, descifra nu numai stenogramele... la ale căror tratative participase, ci şi pe cele la care nu lua obişnuit parte, fapt care-i dădea prilejul să între în posesia unor date şi informaţii în modul cel mai puţin bătător la ochi.

Deosebit de inteligent, reuşise să-şi însuşească cunoştinţe legate de problematica complexă a contractelor internaţionale, fiind unul dintre specialiştii consultaţi în mod obişnuit de alţii, mai puţin pricepuţi. De asemenea, ştia să stenografieze şi să dactilografieze. Toate acestea la un loc constituiau, bineînţeles, un mijloc bun de a afla o sumedenie de lucruri. Sigur că acest mod de lucru reprezenta o abatere gravă de la normele cu privire la apărarea secretului de stat.

Prezumţia de nevinovăţie este unul dintre principiile fundamentale ale dreptului nostru şi, de aceea, deşi am luat cunoştinţă de toate aspectele arătate, nu ne-am grăbit să tragem concluzii pripite ci am extins cercetările. Am căutat cu migală adevărul, pentru că se putea foarte bine ca Iordache să fie, totuşi, un om de bunăcredinţă. La fel cum exista şi pericolul ca el să uziteze de toate posibilităţile pe care şi le crease cu abilitate pentru a-i sluji pe alţii.

Munca de verificare a unor astfel de probleme cere, în afară de timp, pricepere şi foarte multă răbdare. Chiar prea multă. Cu sprijinul factorilor de resort, am făcut o analiză detaliată a contractelor la a căror perfectare luase parte şi Iordache Ştirbei. Cu

acest prilej am reuşit să scoatem la iveală că în câteva situaţii se preferaseră parteneri care îşi vindeau mai scump mărfurile şi ale căror condiţii de livrare şi de calitate nu erau favorabile părţii române. Toate fuseseră, însă, în aşa fel întoarse din condei, încât celelalte oferte păreau dezavantajoase. Din luările de cuvânt ale reprezentanţilor străini la tratative se mai putea trage concluzia că ei cunoscuseră ceva din datele pe care oricare din părţile contractante le ţine de obicei în secret, în această situaţie, tratativele erau ca o partidă de cărţi în care unul dintre jucători ştie precis ce au adversarii săi în mână. Deznodământul era deci, previzibil.

Am mai dat de încă un fir. Partenerii de afaceri favorizaţi reprezentau, în cele mai multe cazuri, o anumită firmă, care avea o sumedenie de sucursale în diferite ţări. Putea fi vorba, deci, de un singur stăpân.

Chiar în această perioadă, când noi încercam să descâlcim ghemul, făcând tot felul de presupuneri, în ţară a sosit reprezentantul unei alte firme de comerţ exterior, specializată în operaţiuni de leasing. Acesta nu avea niciun fel de legături cu firma favorizată până atunci de Ştirbei. Aflând de începerea construirii unui obiectiv important, dorea să ne facă propuneri. Partenerul român în cauză era întreprinderea la care lucra Iordache.

Oare nu sunt unele dedesubturi? ne-am întrebat, mai ales după ce contactele oficiale au fost urmate de întâlniri ale lui Ştirbei cu străinul, desfăşurate după un tipic bine pus la punct.

Martin — cum se numea reprezentantul firmei venit pentru tratative — a plecat între timp din ţară. Dar nu au trecut nici două săptămâni şi a reapărut. Din nou s-a întâlnit cu Ştirbei. După felul în care a decurs discuţia dintre cei doi se vedea că între ei intervenise ceva neplăcut. Cum s-au despărţit, străinul s-a dus întins la poştă de unde a dat un telex către firma pe care o reprezenta. Textul era destul de banal: „Trimiteţi urgent materialul”.

După numai două zile, prin poşta aeriană, Martin a primit un plic voluminos. Seara, i-a şi telefonat lui Ştirbei. S-au întâlnit curând, într-unul din parcurile apropiate de locuinţa inginerului. Au stat cam o jumătate de oră pe o bancă, timp în care Iordache, aproape fără să rostească o vorbă, s-a uitat, aşa, cât putea vedea la lumina unui bec de stradă, la hârtiile scoase de străin din plic. La despărţire a înclinat numai din cap în semn de aprobare.

Din acel moment, Ştirbei a devenit cel mai fervent susţinător al firmei reprezentate de Martin. Contractul ce urma să se încheie avea o mare valoare şi în vederea tranşării cu partea română se prezentaseră mai multe firme. Dar Iordache, cu multă abilitate a căutat să-i îndepărteze pe toţi ceilalţi ofertanţi. Argumentele de respingere erau bine ticluite dar, de data aceasta, nimeni nu s-a mai lăsat înşelat. Prin organele ministerului de resort am aflat unele date despre firma reprezentată de Martin. Exista, într-adevăr, o asemenea firmă, avea un sediu, un cont la bancă, dar, după aprecierile specialiştilor români, era falimentară. Martin, care era reprezentantul dar şi proprietarul legal al firmei, urmărea, probabil, obţinerea sumei de credit după care ar fi dispărut undeva sub palmieri ca să o „consume” liniştit. Asta să fi fost totul? Martin era atât de străin de problemele de comerţ exterior, încât proiectul de ofertă a trebuit să i-l întocmească Iordache. Şi, atunci, te întrebai cu legitimă îndreptăţire, dacă nu cumva avea şi alte îndeletniciri. La urma-urmei, ce conţinea plicul care îl făcuse atât de supus pe Iordache?

Pentru a se putea stabili răspunsurile, cu aprobarea organelor în drept s-a lăsat impresia că respectivul contract se va încheia. Când toate erau gata, Martin s-a prezentat la o nouă întâlnire cu inginerul. Avea asupra sa o mapă cenuşie şi părea foarte vesel.

Au străbătut în lung şi-n lat străzile, timp în care verificau atent, dacă nu sunt cumva urmăriţi. Abia când au socotit că se află în afară

de orice pericol, au intrat într-o mică bodegă. Au comandat ceva de băut şi, fără să piardă vremea, Martin i-a întins inginerului plicul pe care-l primise din străinătate.

Iordache a scos atunci din geantă o copie a proiectului de contract care, aşa cum credea el, fusese înaintat spre aprobare organelor competente, urmând ca îndată ce va fi semnat să se remită o treime din suma totală băncii indicate de firma lui Martin. Era o sumă considerabilă. Străinul l-a citit, a mormăit încântat ceva şi i-a înmânat un pachet cu bancnote; o sută de mii de lei, prima „tranşă" din preţul pe care urma să-l plătească Martin pentru paguba adusă statului nostru.

În acel moment au fost arestaţi. În plic au fost găsite mai multe fotocopii ale unor documente ce atestau activitatea trădătoare a lui Iordache. Individ abil, Martin reuşise să afle despre cele învârtite de Ştirbei şi, împreună cu alţi doi complici, realizase o spargere la sediul firmei favorizate de manoperele lui Iordache, unde se afla şi un sediu conspirat al oficinei de spionaj ce-l avea în soldă. Folosindu-se de fotocopiile după documentele incriminatoare şi cu ajutorul banilor „îl convinsese" pe Ştirbei să colaboreze.

Fotocopiile reprezentau nu numai probe certe, indubitabile, relativ la activitatea lui Iordache dar ne-au permis ca, prin intermediul organelor de resort, firma favorizată în repetate rânduri de Iordache să fie obligată la plata diferenţelor pe care le realizase în urma manoperelor ilegale. Se cuvenea ca valorile respective să reintre în posesia statului român. Şi aşa s-a şi întâmplat...

Vânătorii de documente

De dimineaţă, de cum am intrat în sediu, subofiţerul de serviciu la punctul de control mi-a raportat că în camera de audienţe se află un

cetăţean care venise cu noaptea-n cap şi cerea să fie primit de „cineva mare”. N-aş vrea să par un blazat, covârşit de funcţia pe care o îndeplinesc, dar de fiecare dată când cineva are de făcut vreo sesizare, convins de importanţa problemei lui, cere, de regulă, asistenţa unora dintre factorii de decizie. Atât şi nimic mai mult. Când aude că i se trimite un tovarăş cu rang mai mic strâmbă din nas dezamăgit. Insistenţa solicitantului părea să aibă o cauză foarte serioasă, aşa că i-am cerut ofiţerului de serviciu să-l însoţească până în biroul meu.

Bărbatul, care în ciuda părului alb îşi păstrase vigoarea tinereţii, s-a prezentat scurt, aproape milităreşte. La privirea mea întrebătoare mi-a spus că fusese ofiţer în Serviciul special de informaţii. Un motiv în plus să cred că nu venise să ne spună verzi şi uscate.

L-am rugat să ia loc în fotoliu, a cerut politicos permisiunea să-şi aprindă o ţigară şi apoi a început să spună, cu glas egal, parcă pentru a sublinia straniul sesizării:

— La mine în casă se află un spion!

Eram cât pe ce să-i replic că şi eu abia pusesem unul la uscat pe sârmă, dar m-am stăpânit. Am aşteptat să continue.

— Pun rămăşag că nu mă credeţi, dar acesta este adevărul-adevărat...

N-am făcut pariul, dar nici nu puteam să-mi permit să nu iau în consideraţie cele spuse tocmai de un fost lucrător în domeniul informaţiilor. Omul nu părea nici exaltat, nici prea dornic de popularitate ieftină.

— Cum a ajuns în apartamentul dumneavoastră? l-am întrebat fără să pot înăbuşi unda de neîncredere ce îmi răzbătea în glas. Doar un spion nu umblă aşa, pe toate drumurile.

Interlocutorul meu avea o explicaţie. Spionul venise cu o recomandare din partea unui foarte bun prieten care, cu ani în urmă, fugise din ţară, dar de care îl mai legau sentimente destul de

puternice. În virtutea acestora, ca şi în numele amintirilor comune, se hotărâse să-l primească câteva zile, până ce omul avea să-şi soluţioneze problema locuinţei. Dar, obişnuit să nu treacă cu vederea amănuntele, a sesizat destul de repede că ceva nu era în ordine. Într-una din zile, în absenţa oaspetelui, a cotrobăit prin lucrurile acestuia şi a găsit o staţie de emisie-recepţie miniaturizată. Era bine ascunsă, dar pentru un fost ofiţer de contraspionaj n-a fost o problemă prea grea să descopere adevărata destinaţie a obiectului în care era montată. Înţelegând imediat cum stau treburile, a venit să ne sesizeze, ştiind cât de importantă este exploatarea momentului operativ.

Era clar că trebuia trecut de urgenţă la acţiune. Primul lucru pe care l-am făcut a fost să vizităm apartamentul fostului poliţist. Surpriza avea să se dovedească de proporţii. Chiar în acel moment spionul transmitea, prin intermediul staţiei, un mesaj către centrală. Văzându-ne a rămas împietrit. N-a opus nicio rezistenţă, fiind incapabil să mai riposteze.

Omul nu era nici laş, nici fricos. Lipsa lui de reacţie la o situaţie la care nu se aştepta se datora, îndeosebi, şocului. Nu putea concepe că un fost poliţist, slujitorul unui regim defunct, a fost capabil să-l denunţe organelor de securitate.

Dar cu toate că îşi dădea foarte bine seama în ce situaţie se află spionul a refuzat cu încăpăţânare să mărturisească adevărul. Încerca să ne „plimbe", debitând tot felul de legende ticluite de centrala care îl trimisese. Legende cu un grad de credibilitate cât mai mare. În „ţesătura" lor se strecoară de obicei şi aşa-zisele puncte tari — elemente care de regulă corespund realităţii şi sunt menite să spulbere orice bănuială. Unul din „punctele tari" de care se prevala spionul în cauză îl reprezentau documentele cu care era înarmat. Păreau să fie autentice, nu numai în ceea ce priveşte hârtia din care erau confecţionate, modalitatea de tipărire, specificul scrierii, ci şi al

seriilor şi numerelor pe care le purtau. Niciun serviciu de spionaj care se respectă nu ar fi procedat altfel. Iar cei care-l trimiseseră pe spion nu erau nici novici, nici diletanţi, cum mai sunt descrişi prin unele romane. Se acordă mare atenţie atât confecţionării cât şi procurării unor astfel de documente. Dacă pentru confecţionare se folosesc de serviciile unor specialişti din ţara lor, procurarea materialului este încredinţată unor agenţi speciali, care cheltuiesc mulţi bani şi multă energie pentru a intra în posesia documentelor de tot felul. Ar fi, însă, greşit să se înţeleagă prin denumirea generică de document numai acele acte cu un regim special cum ar fi buletinele de identitate, livretele militare sau permisele de intrare în anumite instituţii.

În materie de spionaj, la fel de importante sunt şi cele mai banale chitanţe, bonuri, diverse hârtii cu antet sau alte imprimate, recipise de plata chiriei sau a întreţinerii, note, cărţi de vizită, mai mult sau mai puţin importante, care, de regulă, se găsesc asupra oricărui om obişnuit şi care pot atesta participarea la o viaţă cotidiană normală, în afara oricăror suspiciuni.

Spionul arestat avea toate actele care i-ar fi permis să „îmbrace" o existenţă firească.

Să mai zăbovim, însă, asupra acestei probleme a documentelor, înainte de a vedea modul în care a fost soluţionat cazul în speţă.

Pentru a-şi asigura „materia primă" necesară, serviciile de spionaj încredinţează unor agenţi special instruiţi numai misiunea culegerii de documente. Ei au sarcina să „colecţioneze" documente autentice de orice natură, de la simplul imprimat, existent pe toate drumurile, cum se spune, până la documentele cu regim special. În funcţie de situaţii, aceşti agenţi le fotocopiază sau le sustrag,. După aceea le încredinţează compartimentelor tehnice, care, cu ajutorul specialiştilor, asigură confecţionarea unor acte asemănătoare, străduindu-se să le confere un aspect autentic. La o primă vedere,

situaţia ar părea lipsită de importanţă, dar să analizăm un singur caz. Spre exemplu, o instituţie dintr-un oraş oarecare emite o legitimaţie de serviciu. Aceasta corespunde unui model anume, având un număr de serie specific, pentru a nu se confunda cu cele ale unei instituţii asemănătoare. Dacă nu se ţine seama de acest lucru, acoperirea spionului este în pericol, pentru că o simplă confruntare a seriei legitimaţiei găsite asupra lui şi a seriilor emise de instituţia respectivă ar duce la descoperirea falsului, fără să mai fie nevoie de alte cercetări.

Cunoscând toate acestea, am privit cu destulă atenţie problema documentelor găsite asupra spionului, mai ales că actele erau foarte bine executate. Cercetările au fost desfăşurate pe două planuri: unul viza analize de laborator, pentru a se stabili dacă documentele fuseseră falsificate prin radierea scrisului iniţial sau confecţionate de către serviciul de spionaj respectiv; celălalt pentru a descoperi agentul colector de documente.

În scurt timp, specialiştii de la laborator ne-au comunicat că actele găsite asupra spionului erau false, fiind confecţionate dintr-o hârtie care imita destul de bine pe cea folosită de organele emitente româneşti. Nici cartonul coperţilor şi nici tuşul nu se potriveau. Asemănarea era, însă, aproape perfectă. Rezultatul de laborator accentua şi mai mult necesitatea realizării celui de-al doilea plan de acţiune.

Prima măsură luată a fost verificarea autenticităţii seriilor de înregistrare. Cea a livretului militar era identică cu a unui act declarat pierdut cu doi ani în urmă. Posesorul era un „marinar de apă dulce”, cum se spune, care făcea curse pe Dunăre, fiind mecanic pe un remorcher. În baza declaraţiei sale, i se eliberase unul nou. Pe noi ne interesa, însă, alt aspect: unde şi, mai ales, în ce condiţii îi dispăruseră livretul şi celelalte acte, pentru că marinarul anunţase pierderea tuturor documentelor de identitate, între care şi cartea şi

paşaportul de marinar.

Ar fi fost o greşeală să fie anchetat direct, fiindcă luasem în calcul şi ipoteza ca tocmai acesta să fie agentul culegător de documente. Desele sale ieşiri în străinătate, facilităţile de ascundere pe vas îl permiteau să aibă o astfel de îndeletnicire. Cercetările iniţiale n-au relevat însă nimic suspect, omul având o comportare corectă în ţară. Dar în străinătate? Continuându-se cercetările cu multă răbdare, am aflat că marinarul manifesta un interes deosebit pentru documentele de identitate ale cetăţenilor români cu care intra în contact. Atunci când putea, le sustrăgea, iar dacă acest lucru ar fi stârnit bănuieli, le fotocopia. Totdeauna avea la îndemână un aparat „Minox”, pe care îl purta aproape în permanenţă, într-un buzunărel bine mascat în căptuşeala surtucului de marinar. Când nu-l folosea, îl dosea în ascunzătoarea pe care şi-o construise în tocul uşii de la cabina de pe remorcher.

Cu ocazia escalelor, potrivea de aşa manieră lucrurile, încât să rămână singur. Tertipuri obişnuite, dar care îl permiteau să ia din ascunzătoare „recolta” de documente pe care o preda legăturii sale. Spre exemplu, când toţi erau gata să coboare de pe vas, el se întorcea de pe punte sau chiar de pe chei, în cabină, motivând că şi-a uitat ceva. De asemenea, de cum cobora de pe vas, atunci când ajungeau în portul P., primul său drum era la o dugheană a unui emigrant din România. Şi alţi marinari români poposeau în dugheana respectivă, cu aspect de bazar, unde se găseau de toate şi pe deasupra se putea bea şi un păhărel cu ţuică. Dar niciunul nu se retrăgea cu patronul în cămăruţa din spatele bazarului, aşa cum făcea mecanicul de pe remorcher.

Într-unul din voiaje, ajutorul mecanicului s-a îmbolnăvit de hepatită şi a fost internat, în spital, de urgenţă.

A fost îmbarcat, în locul celui devenit indisponibil, un alt marinar. Mecanicul nu mai putea de bucurie când, scotocind prin bagajele

noului său ajutor, a găsit actele de identitate ale acestuia. „Neglijent”, ajutorul său nu lăsase acasă livretul militar şi celelalte documente, aşa cum era regula. O şansă neprevăzută pentru mecanic de a mai „culege” nişte documente. Cum nu le putea sustrage, s-a hotărât doar să le fotocopieze cu minusculul său aparat. A fost, însă, ultimul „instantaneu” pe care l-a făcut. Ţinându-se seama de datele existente, înainte de a ieşi din ţară, mecanicul a fost reţinut pentru anchetă. Nega, însă, cu îndărătnicie totul, dar, când i s-au pus sub nas aparatul de fotografiat scos la iveală din ascunzătoarea pe care el o credea de nedescoperit şi filmul care reproducea fiecare pagină a actelor fotocopiate, s-a înmuiat.

În tot acest răstimp, spionul arestat căutase să ne „plimbe”, debitând tot felul de poveşti, încercând să ascundă modul în care intrase în ţară. Nu bănuia, însă, că adevărul se cunoştea deja. Înainte cu puţin timp ca să fie arestat, pe plaja Mării Negre, nu departe de farul de la Tuzla, fusese descoperit, ascuns într-un boschet, un costum de scafandru. Corespundea, ca măsură, dimensiunilor anatomice ale spionului. Pe dispozitivul de cauciuc pe care, în mod obişnuit, scafandrii autonomi îl ţin în gură pentru a respira sub apă, se imprimaseră distinct dispunerea şi specificul dentiţiei. Era o probă de netăgăduit. Am dedus cu uşurinţă că fusese transportat cu un submarin până în apropierea litoralului românesc, apoi, cu ajutorul unei bărci pneumatice, fusese împins până la vreo milă de ţărm, după care şi-a continuat călătoria sub apă. Ieşind pe plajă, n-a zăbovit prea mult. Fiindu-i teamă, a azvârlit costumul într-un boschet pe malul mării şi a părăsit urgent zona, căutând o ascunzătoare în Capitală.

Sejurul său în România n-a durat, însă, decât câteva zile, fiind întrerupt datorită fostului lucrător de informaţii, la care credea că putea găsi un sprijin...

Parașutistul

Aproape nu-mi venea să cred că dispun iarăşi de puţin timp liber şi pot să stau, în voie, acasă. Nu aveam prea des asemenea clipe de destindere pentru că, de foarte multe ori, ziua de muncă începea cu mult înainte de ora programului. De aceea, dimineţile petrecute acasă mi se păreau neobişnuite, sărbătoreşti. Şi aceste clipe le petreceam stând de vorbă cu copiii, urmărindu-i cu câtă gravitate se pregătesc să plece la şcoală. Totul era învăluit de o atmosferă de linişte şi pace.

Într-una din puţinele dimineţi de acest fel, după ce m-am sculat şi m-am bărbierit, m-am dus în bucătărie de unde venea un miros îmbietor de cafea. Nevastă-mea tocmai umplea ceştile. Am zâmbit. Mie îmi turnase în singura ceaşcă rămasă din serviciul primit cadou la nunta noastră de la unul dintre bunii mei prieteni. Ştia că îmi place să beau din ceaşca asta, în ciuda faptului că era puţin ciobită. De fapt, toţi ai casei ştiau lucrul acesta şi fetiţa avea o grijă deosebită de ea, zicându-i „ceaşca de aur a tatei”.

Mi-am aprins o ţigară şi am sorbit din cafea. Aproape imediat s-a auzit soneria de la intrare. Am deschis.

— Să trăiţi, tovarăşe maior! a început a spune şoferul de pe maşina de serviciu. Trebuie să plecaţi urgent cu avionul în oraşul O. Sunteţi aşteptat la aeroport în douăzeci de minute... Mai merge cu dumneavoastră şi Dănciulescu... Vă aştept jos.

A refuzat categoric să între în casă şi mie nu mi-a rămas altceva de făcut decât să mă grăbesc. Am băut cafeaua din două înghiţituri, mai mult ca să-i fac plăcerea nevestei. Mi-am luat geanta în care aveam pregătite câteva lucruri pentru astfel de ocazii şi am plecat.

N-am apucat să închid portiera maşinii, că şoferul a şi demarat. S-a strecurat cu abilitate prin traficul destul de animat, în ciuda orei

matinale. În apropierea aeroportului, a scos din torpedo pistolul şi mi l-a dat.

Am înţeles imediat că nu era vorba de ceva obişnuit, de vreme ce avuseseră grijă să-mi trimită pistolul. L-am luat, am scos încărcătorul, am verificat cartuşele şi mi l-am prins sub haină.

Dănciulescu mă aştepta la intrarea în aeroport, iar la capătul pistei se vedea pregătit un „Aero 45”. Ne-am dus în grabă. Pilotul, o cunoştinţă mai veche, maiorul Octavian Ostap, ne întâmpină şi de astă dată zâmbind. Ne urcăm pe aripă şi apoi ne strecurăm pe cele două locuri din spatele fotoliilor pilotului şi radistului. Mecanicul lăsă capota carlingii şi o asigură.

Pilotul mai verifică o dată motorul la regim de sarcină şi apoi face semn mecanicului rămas la sol să ia calele de la roţi. După câteva minute suntem la înălţime, privind panorama minunată a Bucureştiului strălucind în mantia mirifică a soarelui de vară.

Aveam de îndeplinit o misiune mai deosebită. Trebuia să aducem din oraşul O. o persoană ce fusese reţinută.

*

Cu o zi mai înainte, locuitorii unui sătuleţ bihorean priveau, cu oarecare mirare, un individ ce trecea nepăsător pe uliţă. Femeile şi-au strigat copiii în curte, căutând curios la pistolul-mitralieră ce atârna pe umărul stâng al străinului, iar câţiva bărbaţi au pornit pe urmele individului, fiecare înarmat cu ceea ce avusese la îndemână, gata să intervină la nevoie.

Intrusul, în ciuda privirilor ce le simţea arzându-i ceafa, şi-a cumpănit lucrurile pe care le ducea cu el şi, cu acelaşi pas egal şi sigur, şi-a continuat drumul până în centrul satului. Aici s-a oprit pentru câteva clipe, privind cu luare aminte în jur, după care s-a îndreptat spre clădirea postului de miliţie. Dar n-a apucat să pună bine mâna pe clanţa uşii că în prag a apărut un subofiţer, singurul

aflat în post la ora aceea, având arma pregătită şi scrutându-l atent pe individ.

— Sunt Barbu Tomescu, am venit să mă predau, a zis, în loc de bună-ziua, străinul.

Subofiţerul a intuit cu cine avea de-a face. L-a îndemnat să depună armele pe care le avea asupra sa şi, după ce le-a depozitat la loc sigur, l-a percheziţionat cu atenţie. Când s-a convins că totul este în ordine, a raportat, telefonic eşalonului superior despre insolita apariţie. Dar individul refuza să facă vreo declaraţie celor de la regiune, afirmând sus şi tare că ceea ce are de declarat impune prezenţa unor factori de răspundere de la centru.

Barbu Tomescu era pentru noi un nume cunoscut. Fost membru al mişcării legionare, se făcuse remarcat prin cruzime şi lipsă de scrupule. După eşecul rebeliunii, împreună cu alte căpetenii ale „verzilor", sub oblăduirea organelor de spionaj naziste, a fugit din ţară, oploşindu-se la stăpânii săi. I se hărăzise şi lui, ca şi altor acoliţi, rolul de rezervă pentru şantajarea guvernului Antonescu. De aceea a fost internat în lagăr şi obligat să lucreze la fabrica de avioane Heinkel. Aici l-a găsit sfârşitul războiului şi imediat s-a înregimentat în cohorta transfugilor care s-au pus sub drapel străin.

A urmat mai multe cursuri de spionaj la bazele special organizate în acest scop şi, în cele din urmă, i s-a încredinţat misiunea să organizeze în ţară sabotaje şi o reţea de culegere a informaţiilor secrete. Ţinându-se seama de eşecurile suferite de celelalte grupuri de spioni paraşutaţi, s-a apreciat că Barbu Tomescu — date fiind „calităţile" sale — va putea îndeplini mai bine singur, fără vreun alt coechipier toate însărcinările primite. De altfel, „cei de dincolo", îşi revizuiseră metodele de acţiune, renunţând la paraşutarea de comandouri.

După ce a fost instruit temeinic, a primit şi el o permisie, la fel ca toţi ceilalţi care plecaseră într-o misiune de spionaj, mai ales în

România, misiune care, nemărturisit, era considerată curată sinucidere. Cu un avion a fost transportat în Franţa şi cazat la una dintre locuinţele închiriate de serviciul de spionaj american — o fermă din imediata apropiere a Parisului, de unde, cu metroul, se putea ajunge foarte lesne în centrul oraşului. I s-au pus la dispoziţie bani, şi aproape două săptămâni proaspătul spion şi-a făcut de cap prin barurile vestitei metropole, ca într-o adevărată permisie de adio.

Dar cum toate vacanţele se sfârşesc, într-o noapte a fost transferat într-o ţară din Balcani, la baza militară americană. Aici, după ce i s-a făcut un ultim instructaj, i s-au pus la dispoziţie materialele necesare viitoarei sale activităţi: echipament, bani româneşti şi devize străine, mai multe zeci de monede de aur, armament de diverse tipuri, o staţie radio cu generator de curent, acte false, într-un cuvânt, tot tacâmul unui spion. Mai apoi a fost transportat cu un avion special şi paraşutat în nord-vestul ţării noastre.

După paraşutare, a mers câtva timp pentru a ieşi, cum prevedea ordinul dat, din zonă. Şi-a pus rucsacul căpătâi şi a dormit sub cerul spuzit de stele până spre dimineaţă, când „s-a hotărât” să se predea organelor locale româneşti.

Aceasta era „povestea” depănată de Tomescu. Credibilă până la un punct. Mai bine-zis până acolo unde cele declarate de el se verificau cu datele cunoscute deja de noi. Pentru că, în ciuda cuvintelor frumoase, a regretelor exprimate atât de patetic, a dorinţei afişate de a termina cu vechile umbre şi a începe o viaţă nouă, în patrie, se ridicau serioase semne de întrebare.

Am amintit deja că Barbu Tomescu era cunoscut ca un individ sângeros, lipsit de scrupule, un fanatic. Cum se putea ca un astfel de individ să devină mieluşel peste noapte?! Cum de se convertise la un pacifism atât de roz şi parfumat, încât să depună de bună-voie armele, de parcă ar fi uitat cum se mânuieşte pistolul sau cum se

aruncă cu sticle umplute cu benzină asupra unor oameni nevinovaţi?!

Mai mult, Tomescu venise cu o propunere pe care o credea tentantă, aceea de a începe un „joc operativ" cu cei ce-l trimiseseră, părând a fi dornic să-i tragă pe sfoară pe foştii săi stăpâni. Dar, în loc ca propunerea să stârnească entuziasmul la care se aştepta, nu a făcut decât să ridice şi mai multe semne de întrebare cu privire la declaraţiile lui. Aşa că am adâncit verificările.

Tomescu a fost din nou audiat. Dezinvolt, gata să „coopereze" el părea sincer. Povestea cu lux de amănunte toate peripeţiile prin care trecuse din momentul în care fugise din ţară, descria locurile, situaţiile, modalităţile folosite pentru instruirea celor ce erau trimişi în România, aducea elemente noi, care completau oarecum datele cunoscute de noi. Dar amâna cu bună-știință descrierea acţiunilor la care participase în vremea guvernării legionare, a canalului prin care fusese scos din ţară. Aceste lucruri ne interesau foarte mult, deoarece nu existau suficiente date despre ele. Aşa că nu l-am slăbit o clipă pe Tomescu; date fiind poziţia şi funcţia sa în mişcarea legionară, nu se putea ca să fi rămas în afara fărădelegilor săvârşite în anii aceia sângeroşi, să nu cunoască foarte multe amănunte relevante. Până la urmă Tomescu a mărturisit că, în perioada asasinatelor legionare, luase şi el parte la uciderea unui militant de seamă al mişcării comuniste. Astfel, în noaptea de 27 spre 28 noiembrie, când „echipele morţii" comiteau asasinatele de la Jilava, de la Prefectura poliţiei Capitalei sau din atâtea locuri, Tomescu, împreună cu un alt legionar, l-a ridicat de acasă, de lângă ai săi, pe comunistul Constantin David, l-a dus cu o maşină în Pădurea Pantelimon, unde l-a împuşcat, îngropându-i cadavrul.

Cu aceasta nu lămurisem, totuşi, scopul venirii sale în ţară şi, mai ales, al predării atât de „paşnice".

Ce voia, de fapt, Tomescu? Care era ţelul acţiunii sale? întrebările

se succedau fără răgaz, dar răspunsurile întârziau. Cum adevărul de cele mai multe ori stă ascuns în lucruri ce par simple la prima vedere, am făcut următorul raţionament: Tomescu, deşi se predase de bunăvoie, conform tuturor regulilor, urma să fie deferit justiţiei pentru a fi pătruns clandestin în ţară, cu arma în mână, gata să execute misiuni de spionaj. Datorită faptului că se autodenunţase şi că renunţase la orice fel de intenţii ostile, urma să capete minimum de pedeapsă, care nu s-ar fi ridicat la mai mult de trei ani închisoare. Deci, cam atât ar fi trebuit să stea în puşcărie. Dar, la vremea aceea, mai mulţi foşti legionari îşi executau pedepsele privative de libertate. Printre ei se aflau şi unii care, asemenea lui Tomescu, fuseseră paraşutaţi sau introduşi în ţară prin alte mijloace clandestine. Or, executarea pedepsei de către „blândul Tomescu" într-o astfel de companie i-ar fi permis să efectueze o, regrupare în vederea unor noi acţiuni.

După ispăşirea pedepsei, mică în raport cu periculozitatea faptelor sale, ar fi ieşit din închisoare, chiar cu o anume „aureolă" de om spăşit. Raţionamentul care stătuse la baza celor întreprinse de Tomescu părea destul de bun.

El şi ai săi scăpaseră, însă, din vedere că noi nu eram gata să luăm de bun tot ceea ce îndrugau. De veridicitatea spuselor sale urma să ne convingem numai după ce verificam cu atenţie totul, în amănunt.

Între timp, am stabilit şi alte date cu privire la misiunea lui Tomescu. Printr-un alt canal de legătură, cei fugiţi din ţară dăduseră de veste câtorva acoliţi de-ai lor că urmau să primească instrucţiuni de la un mesager. Acesta, deşi nu fusese nominalizat, nu putea fi altul decât Barbu Tomescu.

Când şi-a dat seama că stabilisem adevărul cu privire la „autodenunţarea" sa, Tomescu şi-a pierdut graiul. Era aproape sigur că reuşise să ne îmbrobodească, aşa că deziluzia i-a fost şi mai mare. A refuzat să mai stea de vorbă cu cineva ca, în cele din urmă, să

declare, din proprie iniţiativă, că cele stabilite de organul de anchetă corespund realităţii şi că singurul scop al venirii sale nu fusese altul decât acela de a organiza o mişcare clandestină, de sabotaj, cu ajutorul elementelor declasate.

Nici de data aceasta nu le mersese...

Rețeaua avocatului

Ieri am văzut la televizor un film de spionaj. Acţiunea era destul de bine condusă, suspansul dozat cu măsură, ca să reţină atenţia până la sfârşitul peliculei. Dar scenaristul, sau poate regizorul, lăsase prea mult loc „întâmplării" în soluţionarea cazului. Este drept că şi „sfânta întâmplare" joacă un anume rol în descoperirea unor situaţii, dar munca de spionaj şi contraspionaj nu este guvernată în niciun caz de ceea ce se cheamă jocul hazardului.

Informaţiile se caută, iar un ofiţer de contraspionaj nu va sta cu mâinile în sân aşteptând să-i pice spionul, ci se străduieşte să-l descopere, să-l scoată la lumină. Iar treaba aceasta presupune inteligenţă şi mult efort.

La toate acestea mă gândeam atunci când vedeam filmul. Mi-am amintit atunci o acţiune mai veche, rezolvată de noi, în care întâmplarea jucase şi ea un rol, dar nu determinant. Lucrurile s-au petrecut la începutul verii anului 1948. Unul din avioanele noastre care efectuau curse numai în interiorul ţării a fost deturnat. Doi aventurieri politici, un student şi un fost jandarm, amândoi împărtăşind concepţii politice reacţionare, înarmaţi cu pistoale, au forţat echipajul să schimbe ruta, părăsind teritoriul românesc. Pilotul secund a încercat să-i dezarmeze, dar cei doi l-au împuşcat cu sânge rece. Sub ameninţare, ceilalţi membri ai echipajului au trebuit să zboare pe itinerarul indicat, aterizând la Istanbul.

Era în plină perioadă a „războiului rece”, şi formalităţile de readucere în ţară a avionului, echipajului şi pasagerilor au durat nepermis demult. Tergiversarea a căpătat o explicaţie mult mai târziu, când s-au dibuit dedesubturile.

Comandantul aeronavei era Ilarion Cosaşu, un pilot experimentat, dar nutrind sentimente ostile faţă de noile stări de lucruri din ţară. A fost recrutat de unul dintre serviciile de spionaj occidentale, printr-un transfug, fost coleg de escadrilă cu pilotul.

I se rezervaseră însă numai misiuni de curierat, în ţară existând deja un grup care se ocupa cu culegerea informaţiilor cu caracter militar şi politic, grup destul de bine organizat, de a cărui existenţă organele noastre de securitate, abia înfiinţate, nu aflaseră încă. Grupul în cauză mai avea şi alte canale de legătură pe care le-am descoperit şi anihilat pe rând.

Prima semnalare privind posibila recrutare a lui Cosaşu venea de la un membru al echipajului avionului deturnat. Acesta relatase unor prieteni că, pe timpul reţinerii pe aeroportul străin, comandantul aeronavei fusese separat de echipaj. Era un indiciu de care ar fi trebuit să se ţină seama. Dar ofiţerul care a intrat în posesia datelor respective, din lipsă de experienţă nu i-a dat importanţa cuvenită. Abia mai târziu, după aproape o jumătate de an, semnalarea a fost reanalizată.

Primele surprize au început să apară. Cosaşu se schimbase. Din bărbatul sobru, corect şi grijuliu faţă de familie, devenise de nerecunoscut. Era frământat, negăsindu-şi liniştea. Soţia îl bănuia de infidelitate.

Am intuit exact nu numai cauza reală a modificării comportamentului, ci şi specificul misiunii care i se încredinţase pilotului. De aceea, ne-am sporit vigilenţa; convinşi fiind că dacă lucrurile stăteau aşa, vor apărea elemente noi.

Şi iată că în anturajul pilotului s-a ivit o femeie, la vârsta primei

tinereţi, frumoasă, elegantă, cu care părea să aibă o legătură de dragoste. Era căsătorită şi mai avea şi alte legături amoroase în afara celei cu pilotul, legături de care nici soţul, nici Cosaşu nu aveau habar. Soţul era comandant de vas, mai tot timpul plecat în cursă.

Andra, tânăra femeie, locuia, cum bine îl stătea unei soţii de marinar, în Constanţa, de unde, cam o dată pe lună, venea la Bucureşti să-l vadă pe pilot. Cel puţin în prima etapă, ea nu i-a predat şi nu a preluat nimic de la Cosaşu, totul având aspectul unei idile. Suspiciuni le persistau însă, pentru că Andra, aşa cum am stabilit, frecventa un anume birt, cam nepotrivit cu situaţia ei. Era un birt de mâna a patra, undeva într-un cartier periferic al oraşului Constanţa, proprietatea cumnatului unui transfug.

Transfugul, fost ofiţer în armata română, se stabilise imediat după război într-un port occidental şi se ştia de la navigatorii români că încercase pe mulţi să-i determine să rămână în străinătate. Totodată, se străduia să afle unele lucruri din ţară, cel mai adesea date şi informaţii cu caracter secret. Dincolo de această activitate se putea întrezări legătura fugarului cu serviciile străine de spionaj. Putea fi o întâmplare că femeia frecventa birtul. Dar acest fapt, pus în relaţie cu „ocupaţia” cumnatului birtaşului...

Între timp, în rada portului a ancorat un caic sub pavilion turcesc. Căpitanul, un obişnuit al porturilor Mării Negre, n-a întârziat să se arate în birt. Coincidenţă? Poate, dar prea frapantă pentru a nu fi luată în calcul. Apoi venea tocmai din oraşul în care domicilia transfugul, fostul căpitan, cumnatul proprietarului de birt.

Am dedus că marinarul străin reprezenta un alt canal de legătură dintre grupul de spioni şi centrală. Aşadar, până în acel moment reuşisem să stabilim două posibile căi de transmitere a informaţiilor, dar nu fuseseră încă identificaţi spionii. Îi descoperisem pe posibilii curieri, dar trebuia să-i căutăm pe cei ce „livrau” informaţiile. Ştiam că punctul cel mai vulnerabil al unei reţele de spionaj este locul de

joncţiune dintre cei ce culegeau, sortau şi codificau informaţiile şi curierii care asigurau transmiterea acestora la centru. Nu puteam declanşa vreo acţiune finală înainte de a cunoaşte totul. Am continuat controlul activităţii suspecţilor. Andra, „frumoasa sirenă", cum îl zicea proprietarul birtului, continua să facă naveta între Constanţa şi Capitală, liniştindu-se doar când soţul revenea din voiaj. Dar ea îl vizita nu numai pe pilot, ci şi pe un alt ofiţer din marina comercială, îmbarcat pe un vas ce făcea dese şi lungi ieşiri peste hotare.

Ofiţerul mecanic Vlad Ilie, omul în cauză, nu era numai amantul tinerei dornice de aventuri, ci şi una din verigile reţelei de spionaj care se ocupa atât cu strângerea de date, cât şi cu misiunile de curierat.

Se putea ridica o întrebare firească: de ce se mai recursese şi la recrutarea pilotului de pe avionul românesc, dacă grupul dispunea deja de două canale de legătură, iar pe lângă acestea mai folosea şi metoda transmiterii de informaţii prin corespondenţă secretă? (Pe foile unei scrisori cu un conţinut banal erau înscrise, între rândurile vizibile, mesaje cu cerneală simpatică.) Explicaţia era simplă. Toate aceste canale, deşi exploatabile, aveau neajunsurile lor. Cel prin marinarul de pe caic nu avea calitatea de a fi operativ, informaţiile, mai ales cele de natură militară, ajungând cu destulă întârziere, unele perimându-se încă de când se aflau pe drum. La fel şi cel prin ofiţerul mecanic de pe vasul românesc, deşi acesta folosea şi un alt procedeu, ingenios şi eficient. Pe lângă predarea personală a mesajelor, abuzând de funcţia ce o îndeplinea, transmitea, în momentele în care lipsea radistul vasului din cabină, prin intermediul staţiei de pe vapor, într-un cod anume, date şi informaţii. Era un mijloc rapid, dar care nu putea fi luat în calcul pentru asigurarea unei legături ritmice. Cât despre scrierea secretă, ea prezenta pericolul descoperirii şi de aceea spionii, mai ales după

recrutarea pilotului Cosaşu, renunţaseră la procedeu.

Pentru a nu stârni bănuieli, Cosaşu făcea acum cu regularitate cursa de Paris. Aici, prelua mesajele tot un transfug, fost ofiţer de informaţii în poliţia română, un bun meseriaş, cum se spune, care reuşise să-i insufle şovăielnicului Cosaşu încredere în protecţia ce urma să i se asigure, în caz de eşec.

Dacă ar fi să folosesc o metaforă, până în acest stadiu reuşisem să stabilim gurile de vărsare ale râului; de acum înainte trebuiau descoperite izvoarele, adică cei care, din umbră, culegeau informaţiile.

Şeful grupului de spioni sau, în limbaj profesional, rezidentul, era un avocat, Călin Turtureanu. Un tip deosebit de inteligent şi versat, care îşi conducea cu mână fermă reţeaua. El fusese racolat încă din vremea studenţiei, instruit şi lăsat în conservare.

Din reţea mai făceau parte vărul acestuia, un inginer cam de acelaşi calibru — pe care Călin îl desemnase ca succesor al său la conducerea grupului — un lucrător la căile ferate, un funcţionar dintr-un organism de sinteză şi încă vreo doi indivizi care nu aveau decât un singur Dumnezeu — banul.

Membrii reţelei, după ce triau informaţiile culese, le transmiteau mai departe lui Călin.

Procedura era destul de simplă. Acesta avea un birou de avocatură, unde, în unele zile şi ore dinainte stabilite, veneau acoliţii să „depună” rezultatele. Era o acoperire ideală, şi spionii nu-şi puteau măcar imagina că activitatea lor se afla sub un strict control.

Călin Turtureanu nu era, însă, un diletant în ale spionajului. Cunoştea şi respecta cu stricteţe regulile muncii conspirative. Deşi bărbat în puterea cuvântului, cu un anume farmec, trăia foarte retras, atent la relaţiile pe care şi le crea, zgârcit la vorbă, petrecându-şi timpul în compania mamei sale, bătrână şi bolnavă, şi a unei surori cu care împărţea apartamentul. Cel puţin de faţadă

ducea o existenţă exemplară. Consecvent acestei obişnuinţe, nu luase niciodată legătura cu vreunul din curieri, tocmai pentru a se ţine cât mai departe de „punctele fierbinţi” care ar fi putut duce la descoperirea şi căderea grupului.

Legătura dintre el şi curieri o asigura Andra. Turtureanu nu renunţase însă la niciunul dintre canalele de legătură cu centrala, folosindu-le în raport de nevoi. Avea grijă ca informaţiile urgente să plece cu avionul, iar cele care nu se depreciau sau în cazul unui volum mai mare, să fie transmise prin celelalte două canale, prin intermediul marinarilor.

Venise şi momentul încheierii socotelilor. Căpitanul de caic ancorase din nou în rada portului dobrogean, cu o încărcătură de curmale şi, după ce a dat de ştire, prin birtaş, despre acostarea în port, s-a întâlnit cu Andra. Întrevederea scurtă, aparent nevinovată, a prilejuit un schimb de mesaje. Căpitanul i-a înmânat Andrei un flacon cu cremă de faţă, gest de o galanterie firească, dar care ascundea în el un mesaj, iar femeia i-a remis o scrisoare, printre rândurile căreia se aflau altele scrise cu cerneală invizibilă şi care conţineau mai multe date şi informaţii secrete. Imediat ce s-au despărţit, amândoi au fost arestaţi.

Pe o hârtie specială, ascunsă în flaconul cu cremă, erau scrise instrucţiunile către grupul de spioni, atrăgându-li-se atenţia asupra categoriei de informaţii pe care urmau să le culeagă cu prioritate, date care conturau şi mai exact dimensiunile activităţii grupului condus de avocat.

Dispariţia destul de subită a Andrei l-a alertat pe Turtureanu, dar, neştiind despre ce este vorba, a continuat să strângă date, să-şi conducă agenţii. Având de transmis mesaje urgente pentru centrală, şi-a luat inima în dinţi şi s-a prezentat, în locul Andrei, la întâlnirea cu pilotul Cosaşu. Asta aşteptam. În acel moment au fost arestaţi amândoi.

A urmat ancheta şi apoi procesul. În tot acest timp, avocatul a avut posibilitatea nu numai să-şi pregătească apărarea, ci să se şi convingă de falsitatea idealurilor spre care năzuise, de greşelile grave pe care le săvârşise faţă de poporul pe care ar fi trebuit să-l slujească cu credinţă. La proces a declarat public acest lucru, solicitând clemenţa instanţei, cerând să li se acorde posibilitatea de a se îndrepta, de a dovedi că au înţeles ce drum trebuie să urmeze în viaţă. Şi oamenii legii i-au înţeles...

„Sultănica”

Asemănarea dintre denumirea acestui caz şi titlul nuvelei scrise de Barbu Delavrancea nu este întâmplătoare. El are legătură şi cu momentele pe care le-am trăit acţionând pentru anihilarea reţelei avocatului, conturându-se ca un caz de-sine-stătător şi având-l ca personaj central pe acelaşi Călin Turtureanu. Fostul avocat, acceptând să lucreze ca spion, ceruse anumite garanţii în cazul descoperirii lui de către organele de securitate. I s-a promis marea cu sarea: bani, intervenţii în vederea eliberării dacă va fi arestat; mai mult, i s-au dat asigurări că, la cel mai mic semnal de alarmă, va putea folosi un canal pentru a ieşi în mod clandestin din ţară.

Aflând de acest lucru, s-a ridicat problema descoperirii canalului şi neutralizării celor care, în acele condiţii, puteau aduce prejudicii securităţii statului. S-a ajuns la concluzia că nici Călin, nici vreun alt membru al reţelei conduse de acesta nu cunoştea persoana cu care urma să ia legătura în cazuri mai deosebite, recunoaşterea urmând să se realizeze pe baza unei parole.

Descoperirea acesteia era, însă, o problemă foarte dificilă, aproape

imposibil de rezolvat, pentru că orice aluzie la ea i-ar fi trezit lui Călin, posesorul secretului, bănuieli care puteau conduce la ratarea întregii misiuni.

Din reţeaua de spioni făcea parte însă, aşa cum am amintit, şi vărul lui Călin Turtureanu, un inginer foarte dotat, dar opus ca temperament şi comportare avocatului. Deşi Călin îl instruise temeinic asupra modului în care să-şi conspire activitatea, inginerul Tudor Vieru nu respecta ce i se spunea, irosindu-şi o bună parte din timp cu „investigarea" eternului feminin şi degustarea deliciilor bahice. Urmarea era previzibilă, căci adesea paharul face să izvorască vorbele. Şi omul a început să cam vorbească despre preocupările şi posibilităţile ce le avea la îndemână.

Posibilităţile despre care tot pomenea în momentele de euforie inginerul depindeau foarte mult şi de rolul pe care Călin îl pregătise vărului său. Astfel, avocatul se gândise că, după aproape doi ani de „slujbă cinstită" ca spion, poate solicita plecarea definitivă în Occident, lăsându-l în funcţia de rezident pe Tudor Vieru. De aceea, pe lângă problemele curente privind culegerea de informaţii, avocatul începuse să-şi iniţieze vărul şi în munca de conducere a grupului, de sortare a informaţiilor şi dirijare a celorlalţi complici, în asigurarea legăturii dintre grup şi centrala de spionaj. Tot acest complex de acţiuni necesită inteligenţă, curaj, stăpânire de sine, putere de a depăşi frica. Tudor Vieru avea asemenea calităţi, dar ele erau umbrite de multe dintre defectele amintite.

De la el am reuşit să aflăm parola de recunoaştere. Aceasta suna cam aşa: „Mergi mâine să vezi filmul de la Aro", frază ce trebuia strecurată într-o discuţie banală. Cel căruia îi era adresată, putea fi găsit la un anume număr de telefon. Iar numărul fusese notat de Călin pe paginile volumului de nuvele „Sultănica", una din cărţile preferate ale avocatului. Era însemnat într-un anume mod, tipic conspirativ. Cifrele se găseau înscrise pe fiecare a douăzecea pagină,

începând de la sfârşitul cărţii, dar în ordine inversă decât cea normală, lucru ce ar fi îngreuiat nu numai descoperirea, ci şi exploatarea operativă a informaţiei.

Nu am izbutit să intrăm, sub nicio formă, în posesia volumului în care fusese înscris numărul de telefon. Dar n-am forţat lucrurile. S-a hotărât să aşteptăm, urmând ca acţiunea de descoperire şi lichidare a canalului de legătură cu străinătatea să fie făcută o dată cu destrămarea reţelei avocatului, de care era, într-un anume fel, foarte legat şi cazul „Sultănica”.

Numai că întâmplarea a jucat un rol neprevăzut. Cum era şi firesc, în momentul în care am trecut la arestarea avocatului, am gândit că vom pune mâna pe cartea atât de importantă pentru cercetările ulterioare. „Sultănica” însă lipsea din bibliotecă şi toate încercările de a o găsi nu au dus la niciun rezultat. S-a creat un moment de încordare, întrucât puteam deduce că Turtureanu prinsese de veste şi încercase să-şi pună la adăpost măcar o parte dintre complici.

Am extins cercetările, verificând fiecare pistă posibilă. Şi pentru ca lucrurile să se complice şi mai mult, întrebat în anchetă, Turtureanu a declarat că nu ştie nimic de dispariţia volumului. O spunea sincer, fiind gata să jure. Era inutil să-i mai întrebăm şi pe ceilalţi.

La un moment dat, din investigaţii a mai reieşit că în casa avocatului îşi făcuse apariţia o femeie. La ora la care aceasta sosise, Turtureanu nu era acasă şi sora lui o întrebase despre scopul vizitei. Tânăra spusese, între două uşoare oftaturi, că venise să-l „consulte pe domnul avocat asupra procesului ei de divorţ”. La plecare lăsase un nume şi o adresă, pe care, conştiincioasă, sora avocatului le notase.

Am fost aproape convinşi că suntem pe un drum bun, dar bucuria ne-a fost foarte scurtă. La adresa respectivă nu exista nicio persoană cu numele pe care şi-l dăduse femeia.

Lucrurile se împotmoliseră din nou. Am încercat atunci să identificăm femeia după semnalmente. Deşi descrierea făcută de sora avocatului era destul de bună, am întâmpinat o serie de greutăţi. Până la urmă am stabilit că era vorba tocmai de frumoasa Andra, care venise la avocat, de fapt şeful ei de reţea, pentru a-i da de ştire lui Turtureanu că are un mesaj pentru el. De aceea lăsase numele şi adresa în cauză, toate elemente constitutive ale parolei de comunicare.

Cercetările au fost extinse şi asupra celorlalţi membri ai familiei, a foştilor clienţi ai biroului de avocatură, a posibililor hoţi, fără a se neglija vreuna dintre ipoteze.

Paralel, am studiat atent ultimele achiziţii ale anticariatelor Capitalei, baloturile de maculatură în care cartea putea să-şi găsească „un sfârşit", locuinţele complicilor unde putea fi dosită. Un volum imens de muncă. Dar nici urmă de carte.

Misterul părea de nedezlegat. Dar cunoscând importanţa deosebită a acţiunii, simultan cu cercetările iniţiate am reluat anchetarea lui Turtureanu. Avocatul, cu aceeaşi mină sinceră şi dornic, cel puţin la modul declarativ, de a coopera la descoperirea adevărului, spunea că nu-şi aminteşte exact numărul de telefon. Neavând o memorie a cifrelor prea fidelă, susţinea el, şi-l notase, încâlcind una dintre regulile muncii conspirative, potrivit căreia datele şi informaţiile principale cu privire la reţea nu se notează pentru a evita căderea lor în mâinile adversarilor. De bună seamă că explicaţia era plauzibilă, dar nu rezolva problema.

Turtureanu mai declara, şi lucrul acesta a fost de mare importanţă, atât pentru soluţionarea cazului, cât şi pentru dovedirea sincerităţii sale, că, după câte îşi amintea, cu un an înaintea arestării sale, luase legătura cu persoana ce răspundea la telefonul notat pe filele cărţii. Referindu-se la acel prim „contact de recunoaştere", susţinea că cele două cifre de la început ar fi fost 1 şi 5 şi că, după

câte înţelesese, cel cu care discutase locuia undeva pe strada L.

Imediat am trecut la exploatarea datelor. Era mai mult decât nimic, pentru că oricine îşi poate da seama cât de multe posturi telefonice pot începe, într-un oraş cum era Bucureştiul deceniului şase cu 15 şi cam ce înseamnă să cauţi un cetăţean pe numele Ionescu chiar dacă ai la dispoziţie o informaţie cum că ar locul pe strada Luterană, să spunem. Drumul rămânea încă destul de lung şi de întortocheat. Din nou investigaţii peste investigaţii — o muncă istovitoare. Verificam atent toate datele, faptele şi situaţiile. Până la urmă, din posibilii bănuiţi au rămas vreo patru, care, într-un fel sau altul, se ocupau cu activităţi ce vizau securitatea statului. Printre ei se afla şi un oarecare Paul Incovici. Presupusa legătură a lui Turtureanu. Asupra acestuia ne-am concentrat, la un moment dat, cercetările.

Individul, unul din cei mai versaţi şi abili spioni, ştia încă de la primul sunet pe care-l scotea interlocutorul dacă era avizat sau nu asupra activităţii sale conspirative. Pentru că numai cei iniţiaţi de serviciul de spionaj în slujba căruia era Incovici ştiau că numele său codificat este Ionescu. La această primă „cheie" se adăuga cea a parolei, care avea menirea de a fi un „certificat de garanţie". Omul lucra la căile ferate în calitate de conductor de tren la garniturile, internaţionale şi, prin natura muncii, avea posibilitatea să-şi îndeplinească însărcinările ce i s-ar fi încredinţat privind scoaterea clandestină din ţară a vreunui spion. Aceasta era, de fapt, nu numai misiunea sa principală, ci şi motivul pentru care nu fusese angrenat în executarea altor obiective de spionaj, şi nici folosit ca agent de legătură.

S-a trecut deci la finalizarea acţiunii. Un ofiţer de securitate, care semăna destul de bine cu Turtureanu, a luat legătura telefonică cu Paul Incovici, rostind, într-o discuţie banală, parola de recunoaştere.

„Abia peste două zile mă pot duce să văd filmul, i-a răspuns

Incovici", ceea ce însemna că întâlnirea urma să aibă loc a doua zi la ora şi locul convenite.

Ofiţerul nostru s-a prezentat la întâlnire la ora fixată. După ce s-au despărţit, spionul l-a urmărit discret pe ofiţer, pentru a se convinge dacă nu era cumva o cursă. Cu toată strădania sa, n-a putut să treacă de zidul vigilenţei noastre.

A urmat o nouă întâlnire. Cu acest prilej, Ionescu, alias Incovici, i-a adus lucrătorului ce trecea drept Turtureanu, un paşaport românesc, evident, falsificat, purtând toate vizele, cu ajutorul căruia putea ieşi „legal" din ţară. I-a recomandat şi trenul pe care să-l folosească.

Nici nu s-au despărţit bine şi Incovici a fost arestat. La percheziţia domiciliară s-au mai găsit şi alte materiale compromiţătoare: paşapoarte în alb, ştampile, aparate de fotografiat miniaturizate, valută străină, două pistoale cu muniţia necesară, mai multe obiecte cu ascunzători folosite pentru transmiterea de mesaje. Sub acoperirea de salariat la căile ferate, el le folosea fără a stârni suspiciuni, fiind preluate, la controlul garniturilor de tren, de către agenţi deghizaţi şi puse la loc după schimbarea mesajelor. Un asemenea conteiner folosise Incovici pentru a primi confirmarea centralei că e de acord cu fuga lui Turtureanu, atunci când ofiţerul nostru, care „interpreta" rolul spionului, solicitase acest lucru. Centrala, neştiind care era situaţia grupului de spioni, îşi dăduse acordul. Numai că deznodământul a fost altul.

Se închisese şi acest canal. Incovici a fost, la rândul său, judecat şi condamnat. Cu toate acestea, volumul de nuvele „Sultănica" nu a mai fost găsit. Cartea se pierduse...

O poveste cu niște arginţi

Timpurile se schimbaseră. Ţara renăscuse şi peste tot înflorea o viaţă nouă. Era imposibil să nu vezi că altă făină se măcina la moara vremii. O vedeau de-acum şi străinii care poposeau pe meleagurile noastre, ca turişti, tot mai mulţi cu fiecare an şi tot mai curioşi să ne cunoască, să ne înţeleagă firea, să ne admire obiceiurile, să se arămească la căldura nisipului încins al litoralului Mării Negre, să iscodească frescele mănăstirilor moldoveneşti sau roata multicoloră a horelor de pe pajiştile molcome ale satelor de la poalele munţilor. O dată cu ei mai vin însă şi alţii, nu numai ca simpli turişti. Atraşi de pulsul viu al dezvoltării economice, vin şi oameni de afaceri, dornici să încheie tratative, să vândă sau să cumpere de la noi mărfuri. Oameni cinstiţi, care înţeleg că în această lume plină de frământări şi contradicţii putem convieţui, putem munci împreună, făurindu-ne fiecare viaţa după pofta inimii. Dar mai vin şi altfel de „oaspeţi”. Chiar dacă îşi afişează cele mai fermecătoare zâmbete, chiar dacă îşi „declamă” cu multă, poate chiar cu prea multă înflăcărare bunele intenţii, nutresc cam aceleaşi gânduri ascunse ca şi atunci când veneau sub umbrelele de mătase ale paraşutelor sau pe căile dosnice ale hăţişurilor.

Am aşternut pe hârtie întâmplarea despre care spuneam că n-am s-o uit niciodată, sperând că ea nu va fi lipsită de interes nici pentru un eventual cititor.

Femeia aceea înaltă, blondă, cu ochii luminoşi, care îl făcuse pe subofiţerul de serviciu de la poartă să se simtă o clipă nu prea în largul lui, plecase de câtva timp, dar eu încă mă gândeam la cele ce îmi spusese.

Lucra ca stewardesă pe una din liniile internaţionale ale

Companiei TAROM şi, înlocuind o colegă, făcuse, în urmă cu câteva zile, cursa de Paris. În avion, un bărbat între două vârste, îmbrăcat elegant, care se purta cu multă siguranţă, aproape arogant, ţinuse cu tot dinadinsul să-i capteze interesul. După aterizare a aşteptat-o şi a condus-o în oraş, cu un taximetru, oferindu-se să-i arate frumuseţile Oraşului-Lumină. Ea acceptase, în cele din urmă, dar a fost tot timpul însoţită şi de alţi doi membri ai echipajului. Bărbatul nu s-a arătat prea impacientat de a fi făcut risipă nu numai de bunăvoinţă, ci şi de bani. Galant, a plătit totul. I-a plimbat din restaurant în restaurant, şi numai dintre cele de lux, le-a recomandat şi chiar i-a însoţit la un magazin de unde şi-au cumpărat diverse obiecte cu reducere, făcută de proprietarul magazinului care părea a fi în termeni foarte amicali cu bărbatul în cauză. Târziu, s-au despărţit. Rămânând la un hotel de lux, bărbatul galant a mai făcut o ultimă încercare de a o reţine pe frumoasa stewardesă. Primind un răspuns ferm, i-a înmânat totuşi, o carte de vizită, cu rugămintea să-l caute la Bucureşti, unde se va întoarce după terminarea treburilor.

Femeia, obişnuită cu asemenea tentative masculine, nu a acordat, la început, prea mare importanţă faptelor dar când i-a povestit cele întâmplate soţului, acesta a determinat-o să informeze organele de securitate. „În fond i-a spus el, nu-ţi faci decât datoria de a sesiza un fapt, oarecum mărunt, dar care s-ar putea să ascundă unul foarte grav”.

Iniţial, şi eu am fost tentat să cred că femeia exagera dar am luat, totuşi, măsuri pentru a verifica cum stau lucrurile. Şi iată ce am aflat:

Bărbatul insistent, pe nume Vasile T., un inginer specialist în aparatură de măsură şi control, lucra la o centrală industrială. Element capabil, bine cotat profesional, avea reputaţia că reuşeşte să rezolve situaţii dintre cele mai complexe. Plecase la Paris cu treburi, într-o scurtă misiune, la cererea firmei partenere, pentru a perfecta un nou contract de livrări. Suma de bani pe care o primise ca diurnă

nu acoperea, însă, nici pe departe cheltuielile pe care le făcuse cu cei trei membri ai echipajului avionului de Paris. Se punea, în mod firesc, întrebarea de unde reuşise să-şi procure banii pe care-i cheltuia cu atâta generozitate?

Omul era cunoscut ca o persoană cu purtări corecte, căruia îl erau străine excesele de orice fel, un tip cam singuratic. Nimeni din anturajul său nu-şi amintea să fi avut şi alte relaţii decât cele oficiale. Deci, dintr-odată, apărea că numai acolo, în străinătate, îşi arătase, pentru câtva timp şi unor necunoscuţi, ceva din adevărata fizionomie. Evident că şi concluzia aceasta putea foarte bine să nu corespundă întocmai adevărului. Oricine mai scapă câteodată hăţurile şi se trezeşte că o apucă pe lângă drum, fără ca prin aceasta să fie un corupt sau pus pe cine ştie ce rele. Apoi, referinţele excelente, anii de muncă cu rezultate dintre cele mai bune, viaţa de familie ordonată nu lăsau loc prea multor îndoieli. Faptele erau fapte şi trebuiau verificate cu atenţie. Era necesar să stabilim cu exactitate dacă nu cumva reuşise să-şi construiască un paravan înşelător.

Între timp, inginerul revenise în ţară şi-şi reluase viaţa obişnuită. Totul reintrase în normal. La câteva zile chiar a plecat cu familia în concediu, undeva într-o staţiune montană. În lipsa lui, pe adresa instituţiei, a venit o comunicare privitoare la sosirea în vamă a unor obiecte care, aşa cum reieşea din documentul însoţitor, Vasile T. le expediase încă din timpul voiajului în Franţa. Valoarea acestor obiecte era cu mult peste posibilităţile lui de cumpărare. Din nou ne-am pus întrebarea cu privire la provenienţa banilor pentru procurarea lor. Apoi faptul că efectuase expediţia pe adresa instituţiei isca şi alte nelămuriri. Presupuneam că omul nostru nu dorea să se ştie acasă de existenţa lor. Pe de altă parte, nu era exclus ca, devenind foarte sigur de el, să fi abandonat prudenţa.

În acest timp, din ţară ne parvine o sesizare privitoare la o amendă pe care organele de miliţie o aplicaseră soţiei inginerului,

pentru operaţiuni ilicite cu valută străină. Intenţionând să-şi cumpere mai multe lucruri de la un magazin cu desfacere în valută, fusese surprinsă cu o sumă destul de mare de dolari, a cărei deţinere şi provenienţă nu o putuse justifica. Conform legii, suma fusese confiscată. Dincolo de incidentul destul de neobişnuit, am ajuns la concluzia că, probabil, cei doi soţi mai posedă şi altă valută străină. Era clar de-acum că trebuia să găsim sursa „arginţilor".

Întoarcerea inginerului din concediu a precedat cu câteva zile venirea în ţară, pentru tratative comerciale cu Centrala respectivă, a unei delegaţii ce reprezintă o firmă vestică binecunoscută. În tot acest răstimp, inginerul a căutat pe orice căi să între în posesia datelor preliminare necesare tratativelor. Toată această frământare, ieşită din comun, nu demonstra altceva decât că intrase oarecum în alertă. Conducerea centralei, date fiind elementele noi care apăruseră în legătură cu comportarea şi activitatea inginerului Vasile, hotărâse ca acestuia să i se încredinţeze alte sarcini în afara tratativelor. Aşa stând lucrurile, inginerul nu mai venea în contact cu problemele care se părea că îl interesau atât de mult. Dar nu s-a dat bătut. Îşi neglija noile însărcinări, găsindu-şi tot felul de pretexte pentru a pătrunde în încăperile unde lucrau cei ce urmau să asigure pregătirea tratativelor cu firma străină, încerca să-i stârnească la discuţii, se oferea să le dea o mână de ajutor sau, dacă au nevoie, sfaturi de expert, întreba discret dacă mai sunt şi alţi ofertanţi, dacă s-au schimbat preţurile şi alte lucruri de genul acestei. Colegii săi i-au răspuns destul de politicos, dar nu au lăsat să le scape niciun amănunt, o cât de uşoară aluzie care să-i faciliteze desprinderea vreunei concluzii.

Panica în care intrase a început să se accentueze, în această stare de spirit l-a găsit delegaţia care venise pentru tratative. Cum era şi de aşteptat, ne-am, dat seama că inginerul va încerca, totuşi, să între în relaţii, evident, în afara cadrului legal, cu „legătura" sa, pentru a o

pune la curent cu noua situaţie. În după-amiaza aceleaşi zile în care delegaţia sosise în Capitală, inginerul s-a întâlnit în oraş cu o tânără femeie. Aceasta purta, cu destulă eleganţă, câteva din obiectele de îmbrăcăminte pe care inginerul le cumpărase din Franţa, lămurindu-ne, în acest fel, şi cine era beneficiarul „coletului” expediat pe adresa instituţiei. Împreună au mers la unul din restaurantele centrale şi, după ce au zăbovit câtva timp, femeia a plecat. Rămas singur, Vasile T. a început să-şi soarbă nerăbdarea o dată cu înghițiturile de coniac. Femeia a reapărut destul de repede, însă însoţită de un bărbat, care, după toate aparenţele, era străin. Nu ne-a fost tocmai uşor să stabilim că era vorba de unul dintre comercianţii veniţi la tratative. Străinul i-a ascultat, vădit interesat, pe inginerul nostru şi, pe măsură ce se edifica asupra celor spuse de el, devenea tot mai nervos. Au mai schimbat câteva vorbe şi s-au despărţit. După un timp, Vasile a plecat şi el mult mai abătut decât venise. Desigur că acum trebuia să plătească pentru ceea ce primise, şi probabil că străinul îl ceruse să-şi îndeplinească „obligațiile” asumate. Cu siguranță că i se dăduseră instrucțiuni să acționeze în vreun fel şi noi nu voiam să fim nepregătiţi.

A doua zi, la prima oră, s-a prezentat directorului centralei şi a solicitat din nou să i se repartizeze lui sarcina încheierii tratativelor cu reprezentanţii firmei ce abia sosiseră. Directorul, un om cu multă experienţă, plin de înţelegere, după ce s-a consultat cu noi, i-a oferit posibilitatea să abandoneze drumul greşit pe care pornise, şi să se îndrepte. A discutat cu el îndelung, întrebându-l de ce nu ţine seama de îndrumările pe care i le dăduse şi cu alte prilejuri, de ce se amestecă în atribuțiile conducerii. L-a întrebat, de asemenea, dacă are vreun motiv special să ceară atât de insistent participarea la tratative şi l-a îndemnat să spună adevărul. Tudor a replicat pe un ton de om jignit, refuzând categoric mâna ce i se întindea.

Tratativele au început şi partenerii străini au încercat, e drept

foarte delicat, să determine partea română să-l introducă în colectivul de discuţii şi pe inginerul Vasile, dar fără rezultat. Evident, negociatorii străini nu aveau motive serioase să refuze continuarea tratativelor. Erau, însă, vizibil stingheriţi, crispaţi, pentru că, de data aceasta, nu mai cunoşteau datele pe care le poseda partea româna. Aşa cum aveam să stabilim, la tratativele anterioare, Vasile le dezvăluise, pentru câţiva arginţi, astfel de date facilitând încheierea contractelor în termenii doriţi de comercianţii străini.

Străinul cu care se întâlnise Vasile preluă iniţiativa. Tot prin intermediul femeii, au organizat o nouă întâlnire cu inginerul. Cu acest prilej, i-a înmânat mai multe chei şi un aparat de fotografiat miniaturizat, spunându-i, în termeni imperativi, ce anume are de făcut. Iar omul s-a supus, alunecând definitiv pe drumul fără întoarcere al trădării.

În ziua următoare, inginerul a întârziat la instituţie cu mult peste program, părând destul de preocupat de sarcinile ce-i fuseseră repartizate şi afişând chiar o bună dispoziţie care se vedea, totuşi, de la distanţă că era forţată. Când s-a convins că la etajul respectiv nu se mai află nimeni, a intrat în biroul celor ce participau la tratative. Cu cheile pe care i le înmânase străinul, a deschis fişetul în care se aflau documentele privitoare la ofertele făcute de alte firme, la preţurile pe care le accepta partea română, la cantităţile de mărfuri ce urmau a fi vândute, într-un cuvânt, toate datele care ar fi permis partenerilor străini să obţină avantaj în runda de convorbiri.

Ne-am pus imediat întrebarea: de unde avusese străinul cheile pe care i le înmânase inginerului? Am stabilit, după aceea, că aflase de la Vasile ce tipuri de fişete se află în centrala respectivă şi, cum niciun vânător nu pleacă în pădure fără puşcă şi cartuşe, confecţionase, după câteva mulaje primite, mai multe variante de chei, pe care inginerul să le folosească la nevoie...

După ce a fotografiat documentele, Vasile le-a aşezat la loc în fişet,

respectând riguros ordinea în care le găsise. Dar, cu toate încercările sale, nu a mai putut închide dulapul metalic cu cheia improvizată. În grabă l-a lăsat întredeschis. După aceea s-a furişat printr-o uşă ce da într-o curte interioară şi de aici a ieşit neobservat în stradă. S-a îndreptat în mare grabă spre restaurantul unde se mai întâlnise cu străinul. Aici, la o masă retrasă, îl aştepta femeia, care, după un scurt schimb de cuvinte, a plecat să-l anunţe pe străin. Au revenit împreună după mai bine de o jumătate de oră. S-au aşezat la masă şi au comandat o cină îmbelşugată.

Vasile însă nu i-a predat microfilmul decât atunci când au ieşit din restaurant şi au pornit să se plimbe agale pe aleile unui parc mai puţin luminat. Mare le-a fost surpriza când, după ce străinul strecurase în buzunar pachetul învelit în hârtia de staniol izolatoare, iar Vasile plicul cu cele câteva zeci de bancnote, am apărut şi noi...

Comisionarul

După „Povestea cu arginţii", a urmat alta, pentru că ursul, învăţându-se la miere, nu crede că se vor găsi, în pădurea cea frumoasă, reteveiele care să-l lase fără gheare. Şi pentru că nevoia te învaţă şi noi am luat toate măsurile ce se impuneau.

Învăţam continuu. De la toţi şi de peste tot. Învăţam, pentru că munca de securitate presupune, la fel ca atâtea alte meserii, să te afli mereu în centrul problemelor, să nu fi luat prin surprindere. Învăţam, pentru că şi duşmanii noştri îşi schimbau metodele.

Aşa se face că, în timp ce efectuam cercetări la o întreprindere

unde se semnalaseră nereguli referitoare la relaţiile unor funcţionari cu partenerii străini, pe adresa organului nostru de securitate a sosit o anonimă. Şeful unităţii mi-a repartizat-o spre rezolvare. Puţin înciudat, fiindcă aveam deja destul de mult de lucru, am parcurs, oarecum în silă, rândurile scrisorii nesemnate.

Pe o coală de hârtie, în câteva fraze scrise la maşină, se dezvăluiau legăturile pe care inginerul Antonie Scarlat, din chiar acea întreprindere, le-ar fi întreţinut cu delegatul firmei „Vernwer & Sons”, căruia îi facilita aflarea unor date cu privire la ofertele firmelor concurente şi de la care ar fi primit, în schimb, diferite cadouri. Toate datele erau prezentate fără nicio susţinere probatorie. Scrisoarea se încheia cu o frază de îndemn: „Dacă veţi căuta, veţi descoperi!”.

„Mulţumesc pentru sfat!”, m-am adresat în gând anonimului pentru „noutatea” îndemnului, vechi de când lumea. Dar, ca să descoperi ceva, în afara timpului şi a mijloacelor irosite, trebuie, mai întâi, să ai şi ce descoperi. Toate acestea mi le spuneam cu năduf, recitind, pentru a nu ştiu câta oară, scrisoarea, după nenumărate cercetări. Şi nu reuşisem să aflăm decât că inginerul în cauză există în carne şi oase, dar că, în ciuda afirmaţiilor incriminatorii din anonimă, era un om corect, principial, deosebit de apreciat de colectivul de muncă, ca şi de conducerea centralei industriale, că se bucura de aceeaşi stimă şi din partea partenerilor de afaceri, tocmai pentru calităţile sale de meseriaş priceput şi de om cult, instruit, dar, mai ales, cinstit. Ducea o viaţă de familie normală, dedicându-şi cea mai mare parte a timpului liber celor doi copii şi soţiei. Punând faţă în faţă cele două imagini ale inginerului, cea reală şi cea descrisă în anonimă, nu puteai să nu te gândeşti la ce înseamnă răutatea unor oameni mărunţi la suflet, care, roşi de invidie, vor să compromită cadre de valoare. Ca să avem conştiinţa împăcată, cu sprijinul conducerii instituţiei, am verificat şi câteva din contractele la

încheierea cărora participase Antonie Scarlat. Nici de astă dată n-am putut găsi vreun motiv de suspiciune. Condiţiile în care fuseseră încheiate, ca şi luările de cuvânt ale inginerului, aşa cum reieşea cu deosebită claritate din stenogramele discuţiilor purtate la tratative, demonstrau, fără putinţă de tăgadă, probitatea sa morală şi profesională.

Ne-am pus atunci întrebarea cine şi, mai ales, de ce ne adresase anonima, care, după normele Codului penal, putea deveni, dacă i-am fi descoperit autorul, denunţ calomnios? Singurul răspuns plauzibil ar fi fost, poate, „invidia”, dar asta nu ne putea satisface. Sau, poate, anonimul autor căuta să ne abată atenţia de la adevăraţii vinovaţi?

Am raportat şefului unităţii toate constatările şi prezumţiile şi, cu toate că aveam destule pe cap, mi-a aprobat să mă ocup şi de descoperirea celui ce avusese interesul să ne ţină „blocaţi” la un caz inexistent.

Cum era şi firesc, ne-am îndreptat atenţia spre cei care erau în anturajul inginerului reclamat. Pornind tot de la lectura anonimei, am dedus că individul îl cunoaşte destul de bine pe Antonie Scarlat şi, ca atare, nu poate fi decât unul dintre colegii lui de la serviciu. După multe zile şi nopţi de noi căutări, am stabilit că unul dintre funcţionarii centralei care se ocupa cu activitatea de import-export a unor echipamente electronice, pe nume Septimiu Târnoagă, fusese, nu cu prea mult timp în urmă, avertizat de conducerea instituţiei să întrerupă relaţiile neoficiale cu unul dintre comercianţii străini, client obişnuit al firmei, de altfel. Pentru un timp, se părea că individul a înţeles, drept care a devenit mai rezervat faţă de străin, ca apoi să reia întâlnirile. Acestea se desfăşurau în locuri mai puţin frecventate şi, îndeosebi, după căderea întunericului. În câteva rânduri fusese văzut de către colegi ieşind din hotelul „Ambasador”, unde străinul trăgea când venea în România.

Am mai aflat, totodată, că soţia funcţionarului se plânsese conducerii instituţiei de o legătură amoroasă a bărbatului ei cu una dintre colegele sale de serviciu, dar lucrurile neconfirmându-se, conflictul se aplanase.

Pe plan profesional Septimiu era conştiincios şi sagace. Nu-şi cruța timpul, rămânând, deseori, peste program, pentru ca totul să fie pus la punct.

Sosise în ţară, cu două zile mai devreme faţă de data stabilită pentru tratative, reprezentantul firmei care era în „relaţii" bune cu Târnoagă.

În zilele premergătoare sosirii străinului, Septimiu a zăbovit până târziu la birou „pentru a-şi pune treburile la punct în vederea tratativelor" — cum îl plăcea lui să spună — plecând ultimul din instituţie. În seara care a precedat discuţiile cu partenerul străin, după ce a părăsit sediul instituţiei, a pornit cu pas hotărât spre casă. Pe drum, chipurile, s-a răzgândit şi, pe căi ocolite s-a întors în centru. A intrat în restaurantul hotelului „Ambasador".

Pe tot parcursul plimbării a mers încet, uitându-se în toate părţile. În local, după ce s-a aşezat la o masă, a chemat un ajutor de ospătar, căruia i-a înmânat un plic şi o hârtie de zece lei. Băiatul, după ce a luat banii, s-a dus tot într-o fugă până la una din camerele hotelului, unde a predat plicul, primind în schimb, altul şi din nou o hârtie de zece lei. Cel care primise plicul nu era altul decât reprezentantul firmei străine. A coborât grăbit, s-a îndreptat către garderoba restaurantului, a dat femeii de acolo fisa cu numărul ce se ia în schimbul obiectului depus — fisă pe care, de fapt, o primise în plic — a luat pardesiul pe care îl lăsase Septimiu şi a urcat din nou în cameră. În tot acest timp, străinul a verificat atent ca nu cumva să fie supravegheat.

Ajutorul de ospătar a adus plicul primit de la străin lui Târnoagă. Acesta tocmai îşi terminase coniacul şi începuse să mănânce, cu

vădită plăcere, friptura fragedă. A luat plicul, l-a desfăcut cu mişcări discrete şi apoi a strecurat în buzunar fisa cu numărul de garderobă care se găsea înăuntru. A mai zăbovit câteva minute şi, în cele din urmă, mulţumit, a plecat, luându-şi de la garderobă pardesiul. Dar nu era adevăratul său pardesiu. Deşi din aceeaşi stofă şi cu aceeaşi croială, pardesiul era al străinului.

La puţin timp după aceea, am stabilit că în buzunarul interior al pardesiului pe care îl ridicase străinul se afla agenda de lucru a lui Târnoagă, în care erau însemnate toate datele privitoare la comercializarea produselor care îl interesau pe vizitatorul de peste hotare. A doua zi, folosind acelaşi procedeu, Târnoagă a reintrat în posesia pardesiului şi a agendei. Dar, agenda respectivă a fost găsită asupra funcţionarului român cu ocazia controlului organizat de conducerea întreprinderii chiar în dimineaţa zilei următoare. Târnoagă a încercat să se justifice, spunând că a luat-o pentru a revedea acasă datele şi a le memora mai bine în vederea discuţiilor cu partenerul străin. A fost sancţionat după lege. Directorul centralei l-a admonestat, şi de astă dată. Totodată, dată fiind situaţia nou creată, i-a trasat alte însărcinări şi, cu aprobarea organelor competente, a amânat începerea tratativelor, comunicând acest lucru şi partenerului străin.

Târnoagă a început să se agite. Nu-şi mai găsea astâmpărul. La terminarea programului a plecat, la fel de neliniştit, acasă. Către seară şi-a făcut apariţia pe o străduţă lăturalnică dintr-un cartier central, aşteptând, vădit impacientat, sosirea cuiva. În sfârşit, lângă el a oprit scurt un automobil, la volanul căruia se afla o femeie. Septimiu a urcat în maşină şi, la fel de grăbit, maşina a demarat, pierzându-se în labirintul străzilor.

Aşa cum am stabilit după aceea, Târnoagă s-a dus la locuinţa femeii cu care era prieten şi pentru care fusese cercetat, unde îl aştepta comerciantul. Acesta l-a dojenit pentru lipsa sa de „atenţie”

şi l-a instruit asupra modului în care să se comporte în continuare, asigurându-l că nu are de ce să fie speriat, pentru că el tot va încheia contractul cu partea română, în termenii doriţi de firma noastră, pentru că produsele respective îi sunt necesare, iar preţurile cerute sunt cele practicate pe piaţa internaţională. După ce l-a mai liniştit, străinul a început să-l chestioneze asupra unor probleme legate de activitatea altor compartimente ale întreprinderii, dar despre care Târnoagă nu avea prea multe date. Destul de versat în treburi de spionaj economic, străinul i-a sugerat să încerce a-l atrage la „colaborare" pe tânărul stenograf, care lua note în cadrul tratativelor. Acesta, un tinerel modest, la începutul activităţii, nu o ducea prea bine cu banii. Comerciantul gândea că îl poate cumpăra cu câţiva gologani. Zis şi făcut. Conform instructajului, Târnoagă a început să-i dea târcoale tânărului. L-a abordat de câteva ori la „una mică", i-a împrumutat bani, i-a făcut rost de câteva obiecte de îmbrăcăminte de provenienţă străină. În discuţiile purtate, i-a dat de înţeles că poate câştiga mai bine „dacă este băiat deştept". În cele din urmă, i-a spus despre ce este vorba. Tânărul trebuia să scoată o copie după fiecare stenogramă de şedinţă, pe care să i-o dea lui.

— Dar cum să fac acest lucru? a întrebat, nedumerit, tânărul.

Târnoagă, ca un „prieten răbdător", i-a explicat că, în loc să distrugă stenogramele, trebuie să le subtilizeze şi acasă, în linişte, să le dactilografieze. Când tânărul i-a mărturisit că nu are maşină de scris, i-a oferit-o generos pe a lui, o maşină portabilă, pe care o cumpărase cu ocazia unei deplasări peste hotare. Concomitent, i-a pus în vedere, destul de categoric, că nu mai are nicio ieşire. Acum trebuie să plătească.

Speriat şi lipsit de experienţă, tânărul a acceptat. Într-una din zile a luat maşina de scris şi a dus-o la el acasă.

Cu toată discreţia impusă de Târnoagă, relaţiile dintre cei doi începuseră să fie, totuşi, destul de cunoscute în centrală. De aceea

ne-am gândit că ar fi bine să stăm, mai întâi, de vorbă cu tânărul, în a cărui comportare se observau deja unele schimbări. L-am chemat şi, împreună cu directorul şi secretarul de partid, am purtat cu el o discuţie asupra datoriei ce revine fiecărui cetăţean al ţării de a contribui la apărarea valorilor fundamentale ale patriei, asupra îndatoririlor sale de a respecta prevederile legii. Tânărul a fost circumspect, nelăsând să se înţeleagă nimic. Dar a plecat acasă parcă apăsat de o povară. Văzusem, însă, în privirea lui acea sclipire de sinceritate pe care numai tinerii o au şi care nu putea să mă înşele. Aşa că, am aşteptat.

A doua zi, dimineaţă, cine credeţi că era la poarta unităţii!? Tânărul nostru. Avea asupra lui şi maşina de scris. Ne-a povestit totul, de-a fir-a-păr. Ne-a spus că regretă nespus cele petrecute, că a înţeles cât de mult a greşit lăsându-se atras de Târnoagă, dar că el nu a divulgat niciun secret, că nu a făcut nimic din cele ce i se ceruseră. Este inutil, poate, să mai amintesc că a plecat de la noi vesel, uşurat, ca atunci când scapi de un coşmar.

Târnoagă îl numise pe tânărul nostru, mai în glumă, mai în serios, „Comisionarul”, pentru că, aducându-i copiile de pe stenograme, i-ar fi făcut un „comision”. Intraţi în posesia maşinii de scris, am putut constata, cu destulă uşurinţă, că tocmai cu ea fusese dactilografiată anonima. Aveam, acum, confirmarea deplină a ipotezei noastre şi bineînţeles a ipocriziei acestui individ josnic care a încercat să lovească un om cinstit.

Idila

Într-una din zile, am fost chemat la organul de partid şi mi s-a înmânat un caiet. Am început să-l răsfoiesc. Din lectura primelor file

mi-am dat seama că era vorba de jurnalul intim ai unei femei. În el îşi însemnase câteva dintre gândurile, frământările şi speranţele ei, cum mai fac unele persoane, mai romanţioase, sau cum făceau altădată fetişcanele în primii ani de liceu. Puţin intrigat, am vrut să-i replic tovarăşului care mi-l dăduse că securitatea se ocupă cu probleme mult mai serioase decât cu depistarea iubitului unei tinere, ce părea destul de asaltată de bărbaţi, după cum reieşea din numărul celor enumeraţi în rânduri frumos caligrafiate, dar m-am stăpânit. Interlocutorul mi-a înţeles gândul şi, zâmbind, m-a îndemnat să citesc totul, cu multă atenţie. M-am apucat cu răbdare de lucru. Treptat, din lectura fiecărei file, am început să cunosc câte ceva despre autoarea însemnărilor. Părea o femeie care nu depăşise cu mult douăzeci de ani. Era, desigur, frumoasă. Nu numai fiindcă aşa se vedea ea, ci, mai ales, pentru că, după cele scrise, mai toţi, bărbaţii cu care intra în contact nu ezitau să-i facă complimente, să-i ceară întâlniri, să-i ofere cadouri. Cu unii avea relaţii mai intime. Desigur, lucrurile acestea nu mă interesau decât în măsura în care aveau tangenţă cu probleme de natură să lezeze interese mai generale.

Am găsit, totuşi şi o scurtă notare care m-a pus pe gânduri.

Printre cei cunoscuţi în ultima vreme, era şi un oarecare I. V. M-a frapat, în mod deosebit, la adnotările legate de acesta, faptul că era singurul pomenit doar cu iniţiale. Mai mult, reieşea că individul o copleşise cu cadouri costisitoare. Se părea că şi ea se îndrăgostise de el. Potrivit însemnărilor, relaţiile dintre ei evoluaseră rapid, dar, la un moment dat, femeia s-a aflat în faţa unei dileme. Comportarea bărbatului ridica pentru ea semne de întrebare. Apărea, apoi, consemnat: *„Oare I. Nu face nimic rău!?”*, iar, la o altă zi, fraza: *„Sunt convinsă că I.V. este spion”.* Textul fusese ulterior şters, însă destul de stângaci, astfel că se putea citi cu uşurinţă, prin simpla aşezare a foii în lumină. Deci, problemele ne interesau. Chiar dacă era vorba de simpla bănuială a unei femei, mai receptivă la complimente decât la

ceea ce înseamnă activitatea de spionaj.

În primul rând, era necesar să depistăm pe autoarea jurnalului. Dacă ne luam după numele persoanelor amintite, rezolvarea problemei era simplă. Numai că, numele curtezanilor, înscrise în caiet, nu erau cele reale. Nici restul însemnărilor nu ne ajutau să descoperim legăturile tinerei femei. Prin metode criminalistice, am stabilit, după gradul de pătrundere a cernelei în coala de hârtie, data aproximativă a celor consemnate. Specialiştii au afirmat că ele datează de aproximativ 10—11 luni.

Nici locul în care fusese găsit caietul nu ne spunea mare lucru. Pe o bancă, în parc, poate uita oricine un caiet. Poate mai puţin un caiet de amintiri, care, de regulă, se ţine acasă, printre alte obiecte personale. Nu ne-am dat, însă, bătuţi. Am restudiat atent fiecare frază, fiecare cuvânt, din caiet, încercând să găsim noi sensuri ce scăpau la prima lectură. Cu acest prilej, alte consemnări ne-au reţinut atenţia. Într-una din ele, femeia nota că şeful ei intervenise şi *programul* îşi pierduse din calitatea iniţială. Deci, era vorba despre o persoană care pregătea anumite programe. Cuvântul se pretează la orice, dar am întocmit o listă de activităţi posibile a persoanelor care se îndeletnicesc cu alcătuirea de programe, între care şi cele ale unor formaţii artistice de amatori, şi ne-am îndreptat eforturile spre investigarea posibilei autoare.

Nu după mult timp, dar după destule eforturi, am dat de urma femeii. Era instructoarea unor formaţii artistice şi, într-adevăr, de o frumuseţe ieşită din comun

Am chemat-o la sediu. De cum s-a aşezat pe scaun, o undă de îngrijorare i s-a aşternut pe faţă. N-a fost nevoie de nicio introducere. Tânăra, privindu-mă calm, mi-a spus că poate citindu-i însemnările mi-am format o părere nu tocmai favorabilă despre ea; în ciuda aparenţelor a ţinut să mă asigure că este şi va fi întotdeauna un cetăţean onest. Bănuise că va fi chemată la securitate de cum şi-a dat

seama că a pierdut caietul, pe care-l uitase pe bancă, în parc. Se hotărâse să spună tot ce ştia. Şi a făcut-o, aşa cum aveam să ne convingem din derularea ulterioară a evenimentelor, cu deplină sinceritate. Iată ce ne-a povestit referitor la a I. V., omul a cărui activitate doream s-o cunoaştem cât mai în amănunt:

Pe individ, tânăra îl întâlnise cu ocazia unui spectacol, pe care formaţia ce o îndruma îl prezentase pe scena unui parc din Capitală. Femeia asigurase nu numai regia spectacolului, dar deţinuse şi unul din rolurile principale. I.V. o aşteptase la terminarea programului. Se purtase cu foarte multă decenţă, dar insistent. Aşa că acceptase să se mai întâlnească cu el. Cu timpul, bărbatul reuşise să-i câştige încrederea şi, mai ales, o copleşise cu diverse cadouri, unele dintre de deosebit de valoroase: un inel de aur, o pereche de cercei şi multe altele. Pe cât era de darnic şi atent, pe atât de discret se dovedea în ceea ce priveşte persoana sa. Vorbea româneşte destul de fluent, dar tânăra şi-a dat seama că stâlcea, totuşi, unele cuvinte.

Se întâlneau destul de des, în locuri, să le spunem obişnuite pentru o idilă. De cele mai multe ori, plimbările pe jos sau cu maşina le făceau mai ales în apropierea unor obiective economice sau militare. O dată ajunşi în preajma acestora, I.V. parcă uita de însoţitoarea sa. Studia atent împrejurimile, urmărea cu ochi iscoditori maşinile, clădirile, oamenii şi mai puţin îl interesa femeia de lângă el, deci, nu se mai comporta ca un îndrăgostit. Ba, o dată, când ea îi atrăsese atenţia asupra bruştei sale „schimbări de temperatură”, I.V. o apostrofase cu duritate, sfătuind-o să-şi vadă de treburile ei şi „să-l ia aşa cum este!” Apoi, când şi-a dat seama că a făcut o gafă a întors-o imediat, încercând să aplaneze conflictul cu un mic cadou, căruia ea, însă, nu i-a mai acordat semnificaţia de altădată. Atunci făcuse, de altfel, şi însemnarea din jurnalul, pe care apoi a şters-o, speriată de gravitatea celor gândite şi scrise.

Am rămas impresionat de seriozitatea cu care tânăra analiza

fiecare amănunt, ceea ce contrazicea imaginea pe care mi-o formasem, citindu-i caietul de amintiri. I-am mulţumit pentru ajutor şi, înainte de a ne lua rămas bun, m-a întrebat, ce anume să facă în viitor. Am sfătuit-o ca, cel puţin pentru o vreme, să nu întrerupă legăturile cu I. V., tocmai pentru a nu-l alerta.

Dacă individul era atât de interesat de obiectivele militare, nu se putea să nu fi fost sesizată prezenţa sa.

Am luat legătura cu organele de contrainformaţii militare şi am stabilit că, într-adevăr, un bărbat ale cărui semnalmente corespundeau întrucâtva cu cele descrise de femeie fusese surprins lângă o unitate militară, dar, din cauza neglijenţei ofiţerului de serviciu, nu i s-a putut stabili identitatea. De asemenea, la alte două obiective fusese sesizată, în două rânduri, o maşină staţionând în apropiere, pe înserate, cu farurile stinse. Ultima oară se întâmplase chiar în ziua în care unitatea plecase într-o aplicaţie. Când maşina a fost reperată, a demarat cu viteză şi nu s-a putut stabili decât că era un „Daimler” vechi, model 1939, ale cărui plăcuţe de înmatriculare erau stropite cu noroi şi nu putuseră fi citite. Iată, deci, că spusele femeii se confirmau. Pentru un timp, individul n-a mai apărut. Am analizat cu atenţie totul. Ne-am dat seama unde trebuia să-l aşteptăm...

Tânăra ne promisese că imediat ce o va căuta din nou — aşa cum conveniseră, pentru că ea nu avea nici măcar un număr de telefon de la el — ne va anunţa. Noi, însă, n-aveam timp de pierdut. Dedusesem, după modul de acţiune, că necunoscutul îşi propusese să o atragă pe tânără la activitate de spionaj. Tăcerea lui era determinată de verificările pe care, probabil, le întreprindea în jurul femeii, ca să fie cât mai sigur atunci „când va arunca nada”. Am stat de vorbă cu vecinii femeii, cu colegii ei de serviciu, cu diverşi prieteni şi n-am fost deloc surprinşi când am aflat că unii dintre ei primiseră vizita unui bărbat, care se recomanda drept viitorul soţ al

fetei, interesându-se în amănunt de dânsa. I-am refăcut traseul şi l-am aşteptat, cum se spune, la cotitură.

Era, într-adevăr, un bărbat arătos, care ar fi făcut inima oricărei femei să bată mai tare. Ştia să se poarta cu eleganţă şi tact şi, probabil, şi-ar fi atins scopurile, dacă tânăra ar fi avut un caracter slab.

Am început, „dansul”, pentru că ne-am dat cu uşurinţă seama că aveam de-a face cu un agent, bine instruit, care nu făcea nimic la voia întâmplării. Am dedus după modul cum acţionase până atunci, că avea şi alte legături, pe care nu le puteam lăsa nedescoperite.

Vara îşi statornicise zilele călduroase peste pământurile noastre, şi mulţi plecau la munte sau la mare. Tânăra noastră îşi luase şi ea concediu şi îşi petrecea câteva zile pe litoral. Fără ca ea să ştie, noi vegheam prin preajmă, pentru că eram aproape siguri că individul nu va întârzia să apară.

De la gazda femeii, din Capitală, a aflat adresa şi, într-o bună zi, a „ieşit în scenă” cu braţele pline de flori. Alcătuise un „program” foarte încărcat: plajă, restaurant, plimbări pe dig, de unde se vedea cât mai bine portul şi, desigur, prevăzuse şi mici halte pe lângă diverse unităţi militare. Cronometra chiar patrulele grănicereşti şi, chipurile pentru a avea câte o „mică amintire”, declanşa aparatul de fotografiat, prinzând imagini, pe fondul cărora se vedeau foarte bine obiective în construcţie.

Până aici, toate merseseră după program, dar nu găsisem răspuns la câteva întrebări. Prima era cea cu privire la maşină. Cui aparţinea? I.V. îndeplinea funcţia de ataşat militar al unei ambasade occidentale care nu avea un astfel de autovehicul în folosinţă. Nu era nici proprietatea personală a străinului. Cu sprijinul tovarăşilor de la miliţie am reuşit, în cele din urmă, să dăm de posesorul maşinii. Era a unui fost proprietar de taximetre, care nu umbla cu ea decât foarte rar. Cea mai mare parte a timpului, maşina era folosită de un frate

de-al său, ospătar la un bufet aflat în apropierea unei unităţi militare.

Studiind atent comportamentul ospătarului, ne-am dat seama că se ocupa cu „recoltarea" de informaţii de la cei ce călcau pragul crâşmei. Printre clienţi era şi un subofiţer căruia îl cam plăceau băuturile tari şi, cum ospătarul îl servea „pe datorie", după ce uita numărul paharelor vorbea vrute şi nevrute, divulgând tot ce ştia cu privire la viaţa unităţii din care făcea parte. Aşa se explica şi modul în care străinul apăruse în preajmă tocmai în seara plecării unităţii într-o aplicaţie. Cu colaborarea ofiţerului de contrainformaţii am verificat dacă, într-adevăr, acesta era canalul prin care se scurgeau informaţiile. Subofiţerul, ca şi alţi câţiva, au aflat de la „un binevoitor" că foarte curând va fi o aplicaţie mare, cu care ocazie se vor experimenta nişte arme intrate nu demult în dotarea unităţii. Limbut cum era, n-a aşteptat să fie „stimulat" de ospătar şi i-a spus tot ce ştia. De cum a ieşit din tură, ospătarul a aplecat spre parcul Herăstrău, unde s-a plimbat mai bine de trei sferturi de oră, ca un om care vrea să respire o gură de aer curat. Pe o alee întunecoasă, s-a aşezat pe o bancă şi, după câtva timp, din întuneric, s-a desprins silueta lui I.V., care s-a aşezat şi el, ca din întâmplare, lângă ospătar. N-a zăbovit mai mult de două minute, după care a plecat grăbit, pierzându-se pe aleile parcului.

În ziua aplicaţiei, aşa cum aflase de la subofiţerul limbut, se găsea postat, în „Daimlerul" aproape hârbuit, într-un loc de unde putea observa cât mai bine poarta unităţii şi alte căi de acces. Avea asupra sa un aparat de fotografiat cu obiectiv special şi nu a întârziat să imprime pe peliculă câteva autovehicule militare, care tocmai intrau în unitate. Când ofiţerul de serviciu l-a invitat să-şi decline identitatea, a încercat să voaleze filmul, dar nu i-a mers. Probându-i-se activitatea ostilă, în contradicţie cu normele internaţionale, ataşatul a trebuit să părăsească ţara în numai 24 de ore. Cât priveşte ospătarul, care fusese atras la activitatea de spionaj,

ca urmare a lăcomiei sale, a fost deferit justiţiei şi condamnat după merit. La fel şi subofiţerul limbut.

Mi-am amintit această întâmplare astăzi, când am reîntâlnit-o pe femeia care ne sesizase iniţial apariţia străinului. Între timp, se căsătorise şi avea un copil. Dar era la fel de frumoasă. Nu a ştiut, însă, niciodată cât de folositoare a fost pentru noi atitudinea ei sinceră şi nici acum, când am revăzut-o. Nu i-am putut-o mărturisi.

Dincolo de aparenţe

Soţia mea, de cum am intrat în casă, a ghicit dintr-o singură privire că sunt preocupat de ceva. N-a spus nimic şi, tăcută, cum îi e felul, a aşezat masa. Copiii trebuiau sa vină de la şcoală, aşa că i-am aşteptat.

— Ai vreun necaz? mă întrebă, după ce se aşeză în celălalt fotoliu, şi mă privi cu ochii aceia în care îl simţeam toată căldura sufletului.

— Nu, necaz nu. Este vorba de altceva... şi, din nou, în minte mi-au revenit cele aflate de la bătrânelul care venise în audienţă.

La început, mai că nu-mi venea să cred. Eram chiar pe cale să-l fac atent că, dacă cele relatate nu corespundeau adevărului, spusele sale puteau fi interpretate ca un denunţ calomnios şi ar fi urmat să suporte rigorile legii. Dar sclipirea de sinceritate pe care i-am citit-o în ochi, tonul serios, calm, cu care vorbea, toată atitudinea lui mi-au frânat primul impuls. Şi bine am făcut, pentru că nu mi-aş fi iertat niciodată greşeala. Bătrânul, muncitor de o viaţă, deşi nu îşi putea

susţine cu argumente solide bănuielile, îmi descria ceea ce zicea el că este adevăratul chip al inginerului Floareş Solomon.

Eram astfel sesizaţi că Floareş este un ins arogant, „căruia toate merele îl sunt acre”, cum spunea bătrânul, se poartă distant, şi, uneori, chiar brutal cu subalternii, nu-i intră nimeni în voie de când şi-a construit vila aceea, „adevărat palat nu alta”, şi de când se afişează, tot mai des, cu limuzina adusă din import. După părerea lui, ca cel mai vechi muncitor din întreprindere, în ciuda cifrelor impresionante de realizări, treburile nu merg aşa de bine cum par la prima vedere, mai ales pe linia îndeplinirii sarcinilor de plan. Auzind toate acestea, nu m-am putut stăpâni şi l-am întrebat pe interlocutorul meu de ce nu a sesizat şi conducerea întreprinderii. Bătrânul zicea că făcuse lucrul acesta, în două rânduri chiar, dar inginerul reuşise să pareze, în mod abil, situaţia pretinzând că toate sunt insinuări răuvoitoare, replici ale chiulangiilor şi superficialilor cărora le pretinde să lucreze bine şi care nu se împacă cu exigenţa lui. Şi, nu ştiu de ce, şi de data aceasta am fost tentat să cred că bătrânul era un „cârcotaş”, pus mai mult pe răfuială cu inginerul, decât mânat de dorinţa de a soluţiona o stare de lucruri negativă şi care nu mai suferea amânare. Deci, a fost avertizat de mai multe ori şi tot nu s-a astâmpărat, mi-am spus în sinea mea, încercând să înlătur ideea care mă cuprinsese şi anume că bătrânul ar avea ceva cu inginerul. Tocmai asta mă frământa, dar nu-i spusesem nimic soţiei.

Oricare ar fi fost situaţia, lucrurile trebuiau lămurite. Mă contraria în mod deosebit informaţia cu privire la vila şi maşina pe care inginerul şi le procurase în numai câţiva ani. Aşa cum a rezultat din primele cercetări efectuate, vila o cumpărase cu bani gheaţă. Şi, deşi suma din actele de vânzare-cumpărare întocmite era destul de mare, nu reprezenta adevărata valoare a imobilului. Probabil, cei doi conveniseră să treacă în acte o sumă mai mică, pentru a scăpa de o

parte din taxele cuvenite statului. Era, evident, o formă deghizată de evaziune fiscală, iar, pe de altă parte, o încercare clasică de a ascunde existenţa unei sume atât de mari de bani. Rezultatele verificărilor ulterioare ne-au confirmat această ipoteză, vânzătorul recunoscând, în final, că primise de la inginer o sumă... dublă faţă de cea trecută în acte. Cât priveşte maşina, lucrurile erau şi mai complicate. La introducerea ei în ţară, inginerul declarase autorităţilor vamale că, în timp ce se găsea la specializare în străinătate, reuşise să economisească o sumă frumuşică de bani, cu care îşi cumpărase „hârbul" de maşină şi pe care îl lăsase în custodie unei cunoştinţe, până la achitarea taxelor, vamale. Acest lucru îl realizase cu ocazia unei deplasări ulterioare, când, la întoarcerea în ţară, plătise taxa cuvenită, în valută forte. Evident că, şi de data aceasta, statul fusese păgubit, întrucât taxele vamale plătite pentru o maşină veche fuseseră mult mai mici. În realitate, maşina fusese „machiată". La o privire cât de cât mai atentă, oricine îşi putea da cu uşurinţă seama că la mijloc era vorba de un truc.

Toate acestea ne-au dat serios de gândit.

Între timp, Floareş continua, cel puţin aparent, să-şi vadă mai departe de ceea ce numea el „problemele producţiei". În realitate, principala lui preocupare era cu totul alta: cu complicitatea unuia dintre maiştrii din secţia pe care o conducea, înregistra, ca realizate, cantităţi mult mai mari de produse, creând astfel, în mod artificial, importante depăşiri de plan. Falsurile ar fi fost, desigur, uşor de descoperit, încă în prima fază, dacă pe circuitul producţiei nu ar fi existat o verigă slabă. Floareş avea un prieten tot inginer, care lucra la o întreprindere ce beneficia de produsele secţiei pe care o conducea el. Folosindu-se de această relaţie, în câteva rânduri, întreprinderea beneficiară a preluat doar scriptic produsele respective. Multe tone „intraseră" în procesul de fabricaţie numai pe hârtie însă. În acest mod, depăşirile de plan erau confirmate, iar

secţia respectivă beneficia de recompense importante pentru sporurile de producţie. Evident că o bună parte din aceste sume intrase atât în buzunarul lui Floareş, cât şi în cele ale complicilor săi, între care şi prietenul de la întreprinderea beneficiară.

Infractorii au fost foarte atenţi, teribil de atenţi, pentru a nu lăsa nicio urmă. Aveau privirile mereu aţintite asupra noastră, pentru a şti în orice moment dacă am dat de vreun fir şi dacă nu cumva suntem pe urmele lor.

Am mai scos la iveală şi alte lucruri, unele de-a dreptul incredibile. Confundând averea poporului cu propria-i ogradă, inginerul dovedea o impertinenţă greu de imaginat, permiţându-şi să ţină fictiv pe statele de retribuţie ale secţiei doi oameni care, în realitate, îl slugăreau pe el, unul păzindu-i cele câteva zeci de oi pe care le avea într-o comună apropiată, iar celălalt îngrijindu-i o prisacă cu stupi. De bună seamă că nici cu sumele provenite de la oierit şi nici cu cele de la prisacă nu oferea suficiente justificări pentru cheltuielile exagerat de mari pe care le făcea.

După un timp, dându-şi probabil seama că se cunoştea câte ceva despre activitatea lui, a început să devină mai precaut. Şi-a neglijat chiar cele câteva „prietene de inimă”. Stătea mai mult în secţie, ţinând morţiş să se remarce cât este de interesat de bunul mers al producţiei. Ba chiar îşi schimbase şi atitudinea faţă de muncitori. Aveam însă certitudinea că, în fond, nu *se* va astâmpăra.

Pe adresa uneia din concubinele sale a sosit, la un moment dat, din Occident, un pachet cu piese de schimb pentru autoturism. Nu-i erau absolut necesare, întrucât cele în folosinţă la maşină erau încă foarte bune. Setul de piese fusese expediat de una din rudele îndepărtate ale femeii, cu care nu era exclus, gândeam noi, să aibă anumite relaţii ce ar fi explicat provenienţa maşinii. Cum stăteau, de fapt, lucrurile?

În întreprinderea respectivă se foloseau o seamă de utilaje de

import, cumpărate de la o firmă străină. Aşa cum se obişnuieşte, mai fuseseră aduse şi alte mostre — utilaje asemănătoare, produse de alte firme, pentru a stabili „pe viu”, care corespund mai bine condiţiilor concrete de exploatare. Cele oferite ulterior se dovediseră mai bune, randamentul lor fiind mai mare. Şi preţul mai mic. Floareş manifesta însă, o dragoste deosebită pentru utilajele importate iniţial, socotindu-le cele mai bune. Nu pierdea prilejul să scoată în evidenţă excelentele performanţe ale acestora, manifestând repulsie pentru orice opinie care ar fi contravenit părerilor sale.

Bineînţeles că „afecţiunea” lui nu era deloc întâmplătoare. Cât timp fusese la specializare în străinătate, reprezentantul firmei respective îl studiase cu multă atenţie. Dându-şi seama de dorinţa nemăsurată de înavuţire a lui Floareş, de rapacitatea lui, l-a cointeresat în plasarea produselor firmei în cauză pe piaţa românească. Urma să primească un comision substanţial. I se făcuseră chiar şi unele avansuri foarte concrete. Mai întâi, maşina şi, după aceea, o seamă de obiecte pe care le comercializase, realizând sume frumuşele. Adunate cu cele obţinute prin înşelarea statului, ca urmare a aşa-ziselor sporuri de producţie, ele îngroșau veniturile nemuncite.

În acest răstimp, date fiind noile sarcini de producţie se punea problema achiziţionării de utilaje care să asigure un spor de producţie. Cum era şi firesc, au fost consultaţi toţi specialiştii din întreprindere. Floareş a trecut pe dată la ofensivă. Cu diverse prilejuri, invitându-şi colegii la „un şpriţ”, încerca să-i influenţeze, să-i determine a recomanda cumpărarea produselor firmei respective. Câţiva l-au ascultat. Unii, din politeţe, au aprobat iniţial cele spuse de Floareş, dar, între timp, apărând pe piaţa internaţională alte utilaje cu randament sporit, au recomandat, atunci când au fost întrebaţi, cumpărarea noilor produse. Oamenii erau interesaţi de bunul mers al întreprinderii şi dădeau atenţie în

special utilajelor care sporeau productivitatea muncii. Aflând toate acestea, Floareş îşi pierdu cumpătul. Nimeni nu-i mai intra în voie. Peste tot se zbătea să demonstreze că utilajele pe care le susţinea el sunt mai bune şi deci ele trebuie cumpărate. Şi „demonstra” toate susţinerile sale, falsificând pur şi simplu datele, umflând rezultatele producţiei. A confecţionat şi un dispozitiv special pe care l-a instalat la cântarul automat al întreprinderii, dispozitiv care sporea greutatea produselor cu 100 până la 200 kg... Şi dacă ţinem seama că într-o zi se efectuau zeci şi zeci de măsurători, ne putem imagina care erau urmările.

Tot în acest timp a sosit în ţară, pentru tratative, reprezentantul firmei susţinute cu atâta ardoare de Floareş. Străinul vorbea destul de bine româneşte şi, imediat ce a tras la hotel, i-a fixat lui Floareş o întâlnire. Inginerul s-a comportat întocmai cum îi ceruse străinul. Supraveghindu-se să nu fie cumva urmărit, Floareş a ajuns în cele din urmă la unul din restaurantele aflate în imediata apropiere a oraşului. La o masă retrasă, protejată de un gard viu, îl aştepta străinul care, de cum l-a văzut, l-a şi luat la rost. N-a acceptat explicaţiile date de Floareş, ci i-a cerut, fără prea multe menajamente, să facă totul pentru a asigura vânzarea utilajelor produse de firma sa. L-a obligat, totodată, să afle şi să-i transmită date privind dezvoltarea întreprinderii.

A doua zi, Floareş l-a oprit pe inginerul care urma să conducă tratativele cu reprezentatul firmei străine şi i-a promis că dacă asigură încheierea contractului, îl face „un cadou” de 1 000 de dolari. Văzându-l că ezită, n-a stat pe gânduri şi a ridicat oferta la 2 000 de dolari. După aceea a început să înşire ce obiecte s-ar putea cumpăra cu o asemenea sumă. Inginerul l-a privit în continuare insistent, surprins de propunerea „colegului său”, pe care îl ştia, sau, în sfârşit, îl socotea un om serios. A informat de îndată conducerea întreprinderii. Directorul ne-a adus şi nouă la cunoştinţă încercarea

de corupere.

Când am intrat în biroul lui Floareş pentru a-l aresta, acesta a încercat să distrugă cele câteva file pe care le avea ascunse în buzunar şi pe care erau dactilografiate cifrele privind dezvoltarea întreprinderii în noul cincinal. Profitând de neatenţia celui ce avea în păstrare documentele respective, le sustrăsese şi gândea că măcar această nouă „comandă" a străinului reuşise să o execute ireproşabil. Dar, se înşelase...

Am revenit, mai apoi, în secţia unde lucrase Floareş şi am stat de vorbă cu bătrânelul care ne sesizase. Privindu-i hainele şi mâinile pline de lumina muncii, am înțeles o dată mai mult că necinstea nu poate dăinui între oamenii care trudesc pentru prosperitatea acestui harnic popor. Mi-a zâmbit şi în adâncul sufletului mi-am cerut scuze că o clipă îl pusesem la îndoială sinceritatea...

Misiune specială

Cazul cu Floareş se afla în faza de finalizare, când am primit o altă sesizare de la un om al muncii.

În câteva cuvinte, destul de stângaci scrise pe o coală de hârtie ruptă dintr-un caiet şcolar, ni se aducea la cunoştinţă faptul că, după părerea semnatarului, un anume Vasile Stroie se ocupă de spionaj. Lucrurile erau spuse direct, fără ocolişuri. Am repartizat lucrarea unui tânăr ofiţer capabil, dar niţeluş cam pripit. După câteva investigaţii, mi-a raportat că niciunul dintre aspectele arătate în scrisoare nu se confirmă. Nu mi-a prea plăcut modul expeditiv în

care „soluţionase” lucrarea, aşa că m-am apucat personal de caz, imediat ce am terminat cu Floareş.

Primul lucru pe care l-am făcut a fost să iau legătura cu cel ce ne făcuse semnalarea. Dacă şi eu m-aş fi lăsat influenţat de aparenţe, aş fi ajuns la acelaşi rezultat. Şi aceasta, pentru că omul avea o fire închisă; pe faţa-i încruntată sclipeau doi ochi mici, a căror privire tăioasă te îndemna să-i ocoleşti; vorbea repezit, cuvintele le rostea cu o anume asprime ce te făcea să te ţii cât mai departe de el. Aceasta era, însă, numai prima impresie. Cum în munca de contraspionaj „prima impresie nu contează”, am căutat să-l stârnesc mai mult la vorbă. Dar, cu toată truda mea, n-am reuşit. Ceva în plus am stabilit, totuşi, şi anume că Vasile Stroie, care lucra ca impiegat de mişcare, încercase, între timp, să afle de la fiul autorului sesizării, care îşi îndeplinea stagiul militar, unele date secrete. Întâlnindu-l pe tânăr în oraş, Stroie îl invitase la o bere şi, după mai multe pahare de băutură, îl întrebase câte ceva despre unitatea unde era încorporat. Ostaşul nu-i spusese prea multe, dar, venind cam ameţit acasă, fusese luat la zor de tatăl său, şi aşa bătrânul aflase toată tărăşenia. Acestea erau, în rezumat, lucrurile. Dacă, însă, luam în consideraţie faptul că cei doi vecini erau de mai multă vreme în duşmănie, iar omul nostru era cunoscut ca mare reclamagiu, atunci înclinam să cred că substratul informaţiei ar fi cu totul altul, aşa după cum dedusese şi celălalt ofiţer de securitate care se ocupase, iniţial, de sesizare. De altfel, până la un punct, toate acestea le stabilise şi tânărul ofiţer. Eu trebuia să merg mai departe, pentru că, oricât ar fi părut de răutăcioasă sesizarea, trebuia să dezvăluim resorturile intime, până la cele mai mici amănunte.

Primul cu care am stat de vorbă a fost ostaşul. M-am dus tocmai în oraşul acela îndepărtat, unde-şi făcea el armata şi, cu sprijinul ofiţerului de contrainformaţii militare, am „reconstituit” discuţia băiatului cu Stroie. De-acum se ridicau mai multe chestiuni de

lămurit. Deşi tânărul fusese sub influenţa alcoolului, îşi amintea destul de bine că Stroie îl întrebase despre armamentul pe care-l au în dotare, despre aplicaţiile pe care le făceau, şi câte alte întrebări strecurate într-o discuţie aparent banală. Interesul lui Stroie pentru tânăr părea justificat, dacă aveam în vedere faptul că ostaşul, în ciuda duşmăniei părinţilor, intenţiona să se însoare cu fata lui Stroie. Aproape ca într-o tragedie clasică, dacă nu ar fi fost întrebările despre dotarea şi organizarea unităţii militare. I-am adus ostaşului cuvenitele mustrări pentru lipsa de vigilenţă şi l-am îndrumat cum să procedeze în viitor, dacă astfel de încercări vor mai fi făcute. Tânărul voia, într-un anume fel, să ne liniştească, prezentând „incidentul" ca lipsit de importanţă şi asigurându-ne că nu depăşise limita impusă de regulile vieţii ostăşeşti.

Am întreprins, cum era şi firesc, cercetări în jurul acestui Vasile Stroie, pentru a vedea în ce măsură suspiciunile noastre au temei. Pentru că, dacă impiegatul de mişcare se ocupa, într-adevăr, cu culegerea de informaţii, încercarea cu tânărul ostaş putea fi o greşeală. O greşeală, pentru că nu-l luase în calcul pe tatăl ostaşului, mizând numai pe discreţia, firească de altfel, a unui tânăr îndrăgostit de fiica lui.

În funcţia pe care o îndeplinea la gara oraşului, avea acces la multe dintre datele ce, obişnuit, intră în categoria secretelor de serviciu. Ce poate fi în fond mai simplu decât să numeri trenurile cu o compunere specială sau să vezi ce mărfuri se transportă într-o anume direcţie, ca să-ţi dai seama de multe dintre aspectele vieţii economice dintr-o zonă, de capacitatea unor obiective industriale şi chiar de profilul şi tăria unor unităţi militare? O astfel de activitate, desfăşurată sub masca atribuţiilor de serviciu, este mai greu, dacă nu chiar foarte greu de dovedit. Vă daţi seama câte greutăţi au trebuit învinse. În stabilirea adevărului am pornit de la un aspect esenţial, şi anume: dacă în timpul serviciului său, Stroie putea afla toate acestea

prin natura atribuţiunilor sale, în turele libere lucrurile se schimbau. Trebuia să întreprindă ceva ieşit din comun pentru a nu scăpa informaţiile de care avea nevoie şi pe care i le cereau stăpânii săi. Raţionamentul nostru s-a dovedit inspirat. Colegii săi, deşi o vreme fuseseră contrariaţi de interesul pe care Stroie îl manifesta pentru trafic, ulterior au început să pună faptul pe seama excesului de zel. Cum venea la serviciu, primul lucru pe care-l făcea era să consulte registrele în care erau evidenţiate garniturile ce tranzitaseră în ziua precedentă, iar atunci când avea cunoştinţă de o viitoare trecere mai importantă, în special a unor trenuri suplimentare, îşi găsea un motiv să se afle la timpul respectiv în staţie.

O dată intraţi în posesia acestor date, este de înţeles că sesizarea a căpătat alte nuanţe. Am mai stabilit şi alte lucruri cu privire la Stroie: îşi petrecea multe ore în cârciuma din apropierea gării, unde feroviarii, la ieşirea din serviciu, întârziau de obicei „la una mică”. Şi câte nu se puteau afla de la cei care frecventau localul!

Informaţiile culese sunt pentru un spion ca mierea adunată în stup. Ele trebuie transmise cât mai urgent posibil, pentru că altfel „se zaharisesc”. Modul în care erau transmise, cui şi, mai ales, pe ce căi, reprezenta misiunea specială pe care mi-o asumasem.

De la început, am pornit de la ideea că multe din răspunsurile la întrebări trebuia să mi le ofere tot impiegatul nostru, aşa că i-am studiat atent „obiceiurile”. Astfel, am stabilit că, o dată pe lună, în tura sa liberă, pleca spre Bucureşti cu un tren accelerat de noapte, totdeauna acelaşi, deşi existau şi altele la ore mai convenabile. Se urca în vagonul de clasa întâi şi dormea până aproape de destinaţie. Cu vreo jumătate de oră înainte de capătul călătoriei, îşi făcea de lucru în cuşeta unde exista chiuveta de spălat pe mâini. Rămânea acolo până ce coborau toţi călătorii. Abia atunci părăsea şi el trenul. N-a fost uşor să descoperim cu ce se îndeletnicea în cuşetă. Într-o zonă mai puţin vizibilă, acolo unde conducta de apă face un cot de

90 de grade, impiegatul aşeza un mic conteiner metalic, prevăzut cu un magnet, care se „mula” perfect pe conductă, părând o ramificaţie a acesteia. În conteiner erau mai multe coli de hârtie scrise mărunt, al căror conţinut răspundea la un chestionar de spionaj. Era, în fapt, sinteza informaţiilor culese de impiegat timp de o lună. Am luat măsuri de înlocuire a colilor cu altele întocmite de noi, pentru a nu lăsa ca informaţii de mare valoare să ajungă pe mâini străine. Am avut grijă, însă, să nu-l alertăm.

De-acum nu ne mai rămânea decât să aşteptăm „legătura”, să-l vedem şi pe cel ce venea să preia informaţiile. Individul nu a întârziat să apară. S-a strecurat cu abilitate pe peronul aproape pustiu, „pipăind” cu privirea împrejurimile, şi încercând să pară că este un călător care a uitat ceva în tren. S-a dus direct la cuşeta cu pricina, a luat micul container şi a sărit, în ultimul moment, pe scara unei curse locale, din care a coborât în gara Chitila. A urmat un drum sinuos, cu multe meandre şi „fente” înapoi spre Capitală, dar nu l-am scăpat o clipă din vedere, cu toată strădania lui de a se face nevăzut.

Chiar în aceeaşi zi, a reapărut în Gara de Nord. La unul dintre peroane fusese tras acceleratul pentru oraşul G., în care bănuiam că se va urca şi impiegatul de mişcare. Omul de legătură a luat vagoanele de la un capăt la altul, verificând dacă este urmărit, şi a zăbovit, în cele din urmă, preţ de câteva minute, în cuşeta vagonului de clasa întâi, după care a coborât şi a ieşit din gară. Cu mişcări dibace, el pusese la loc acelaşi conteiner metalic, dar în care, de data aceasta, se aflau bani şi noi instrucţiuni pentru impiegat. Le-am aşezat la loc, aşa cum le-am găsit. Era prea devreme să intervenim, pentru că nu descoperisem decât o verigă şi nu puteam risca să scoatem năvodul, atâta timp cât nu prinsesem toţi peştii.

Următorul obiectiv l-a constituit stabilirea identităţii celui ce îndeplinea rolul de legătură. Era vorba de un fost ofiţer de geniu,

care acum avea un mic atelier de ceasornicărie pe una din arterele circulate ale Capitalei. Individul se bucura de reputația unui meseriaş priceput, cu multe relații, la care se găseau oricând piese şi ceasuri străine. Nimic altceva deosebit în comportarea sa. I-am urmărit însă, atent mişcările şi, prin el, am ajuns la o altă sursă de informații. Era vorba de un funcționar dintr-o instituție centrală de planificare, prin mâna căruia treceau destule secrete vânate de multe servicii de spionaj. Cum nu ne puteam închipui că ceasornicarul strânge informații şi date secrete pentru „distracția" sa personală, voiam să vedem unde duc firele mai sus. Am început o activitate minuțioasă pentru a-i descifra relațiile şi a-i anticipa mişcările. Am stabilit, astfel, că familia din care provenea avusese multe legături cu oameni de afaceri dintr-o anumită țară occidentală, unde şi el urmase şcoala militară. După întoarcerea în patrie, întreținuse relații de prietenie foarte strânse cu ataşatul militar al respectivului stat la Bucureşti.

Informațiile pe care le prelua de la cei doi agenți aflați în legătura sa, le analiza, le tria şi multe, atunci când era cazul, le verifica, deplasându-se personal pe teren. Omul făcea o muncă de spion calificat. Totodată, desfăşura o atentă şi susținută activitate de exploatare „în orb" a tuturor celor ce păşeau pragul prăvălioarei sale sau a celor pe care-i întâlnea în diverse alte locuri. Apoi, prin vechile sale relații din armată, culegea informații, ce se dovedeau utile pentru serviciul de spionaj în slujba căruia lucra.

Ceasornicarul avusese, de-acum, vreo trei întâlniri cu impiegatul şi cu celălalt agent. Aşteptam să vedem unde vor „merge" informațiile. Cunoşteam din analiza altor cazuri că serviciului de spionaj respectiv îi era specific tocmai ceea ce se cheamă în limbajul de specialitate „transmiterea de informații prin mijloace impersonale", adică prin folosirea unor ascunzători, prin corespondență etc. Nu excludeam nici varianta unui agent care să

preia informaţiile direct de la ceasornicar şi care să-i dea, totodată, instrucţiuni, bani şi alte materiale.

Întâlnirea a avut loc într-una din bisericile catolice ale oraşului. Ceasornicarul a venit, după ce a parcurs un drum ce parcă nu se mai sfârşea, prin magazine, pe străzi aglomerate, schimbând des tramvaie şi autobuze, în cele din urmă, s-a aşezat în strană, a îngenuncheat şi s-a cufundat într-o contemplaţie mută. Avea în faţă Biblia. Privindu-l de departe, aveai imaginea clasică a omului spăşit, care se roagă. Nu după multă vreme, în biserică a intrat o femeie, trecută de prima tinereţe, dar destul de frumoasă, care îşi pusese un batic de culoare închisă peste pletele-i blonde. După ce şi-a înmuiat vârful degetelor în agheasmă, s-a închinat supusă spre altar. A trecut pe lângă ceasornicar şi s-a aşezat de partea cealaltă a bisericii, în strană. „Spectacolul" a mai durat câtva timp. Apoi omul nostru s-a ridicat şi s-a îndreptat, cam în acelaşi timp cu femeia, spre ieşire. A aşezat Biblia pe o masă unde se vindeau lumânări şi, cu un gest scurt, a luat-o pe cea a femeii, mai mare şi legată în piele. Femeia s-a închinat şi a „cules-o" pe cea lăsată de ceasornicar. Şi, astfel, se realizase schimbul pe care îl aşteptam. După ieşirea din biserică, i-am arestat.

Fiecare dintre cele două Biblii avea între pagini scobite nişte locaşuri, în care erau dosite, foarte ingenios, într-una — foile ce conţineau informaţii, iar, în cealaltă — un teanc de bancnote şi monede de aur, precum şi instrucţiuni pentru acţiunile viitoare de spionaj. Femeia era soţia unuia dintre funcţionarii ambasadei străine interesate de informaţii şi ea. Dirija reţeaua de spionaj pe care noi o lichidasem în acea zi.

Ecouri triste

Am întâlnit mai multe cazuri în care unii căutau să-şi ascundă intenţiile sub masca unor comportări dintre cele mai alese, înăbuşindu-şi adevăratele aspiraţii, trăind altfel decât le dicta inima, un astfel de caz este şi cel al Gildei.

La cei patruzeci de ani ai ei se ţinea încă foarte bine şi toţi o socoteau o femeie care încă îl făcea pe bărbaţi să întoarcă privirea după ea. Silueta zveltă, bine proporţionată, gambele fine şi pieptul înalt, expresia modestă, permanent binevoitoare, te făcea să crezi că Gilda ştie să se bucure de frumuseţea vieţii. În realitate, ea trăia retrasă, fără prea mulţi prieteni, nu vorbea prea mult, iar colegii de serviciu cu greu îl remarcau prezenţa. Nu era vorba de un anume mod de a aborda realităţile înconjurătoare, determinat de impulsuri interioare; cu totul alte motive o îndemnau să trăiască şi să se comporte în acest fel. Exista în biografia ei o anume întâmplare, de care foarte puţini aveau cunoştinţă, întâmplare de care ea se mai temea încă. În timpul războiului, fusese recrutată de serviciul de spionaj nazist, instruită şi lăsată „în conservare”. Naziştii, pe deplin consecvenţi spiritului de ordine, îşi asiguraseră şi o rezervă de cadre, pe care să o folosească la nevoie. În învolburarea istoriei, nevoia nu s-a mai ivit niciodată pentru ei, dar dosarul Gildei a rămas în arhivele capturate şi, în întorsătura evenimentelor, ea a fost preluată de alţi stăpâni. Aşa a ajuns în evidenţele unui serviciu de spionaj occidental. Nici aceştia nu se grăbiseră, însă, să-i dea de ştire, ci îi destinaseră acelaşi rol de rezervă. Urma să fie pusă la treabă atunci când situaţia va impune.

Şi iată că au găsit cu cale să dea semnalul „deşteptării” pentru

Gilda.

În cei peste douăzeci de ani care trecuseră de la sfârşitul războiului, în ciuda nenumăratelor temeri, femeia aşteptase acest semnal, îl dorise. Deseori se simţea părăsită, dar nu-şi pierduse speranţa. Îşi rostuise astfel viaţa ca să nu fie surprinsă nepregătită, în imposibilitate de a răspunde prompt chemării. De aceea, îşi împărţea timpul între muncă şi casă; evitând să aibă un anturaj prea numeros. Despre iniţierea vreunei acţiuni care să stârnească în vreun fel suspiciuni organelor noastre nici nu putea fi vorba. Era, cum se spune, un vierme de mătase bine înfăşurat în crisalida lui, aşteptând numai căldura care să-l transforme în fluture.

Şi acel moment venise. Greu, dar venise. Pe adresa ei a sosit pentru început, o ilustrată cu un text banal, dar care pentru ea spunea foarte mult. La numai două săptămâni după ilustrată a primit, aşa cum fusese instruită, un telefon: o voce de bărbat, dură, hotărâtă, i-a spus repezit, într-o limbă străină, că este aşteptată a doua zi, la orele 17,00, la cofetăria Nestor. Acest lucru avea pentru ea, însă, un alt înţeles. Întâlnirea urma să aibă loc în cu totul altă parte şi, evident, la o altă oră.

Se lăsase înserarea când Gilda, înfrigurată de emoţia aşteptării, zări silueta cuiva care se apropie. Acesta rosti cu voce scăzută parola de recunoaştere şi femeia îl răspunse. Bărbatul o întrebă dacă ar putea sta de vorbă la ea acasă şi, după câteva ocoluri, obişnuite pentru cei cu preocupările lor, intraseră în garsoniera Gildei.

Lăsând coniacul să se încălzească în paharul de cristal, emisarul o supuse unei verificări atente. După ce îl ceru să completeze datele biografice, astfel ca să-i poată fi adus la zi dosarul, îl făcu un scurt instructaj, anunţând-o că i se rezervă, pe moment, rolul de „căsuţă poştală”. Gilda urma să primească mesajele cu informaţii şi date secrete de la alţi agenţi din reţeaua ce abia se reînfiripa şi să le transmită mai departe.

Ce a urmat după aceea este previzibil. Întâlnirea cu mesagerul i-a schimbat într-un fel viaţa. Destul de vizibil chiar.

Gilda avea legături cu un bărbat care lucra la acelaşi institut şi care nutrea pentru ea sentimente sincere, dorind chiar să se căsătorească. Ea îl acceptase, răspunzând la toate pornirile lui, dar acum, după venirea emisarului, începu să-l evite. Bărbatul fusese şocat şi, crezând că a fost acaparată de un altul, a început să o urmărească. Aşa se face că la cea de-a doua întâlnire a emisarului cu agenta, iubitul abandonat era în preajmă. Aşteptă înfrigurat şi când străinul a părăsit locuinţa Gildei, a pornit după el. A observat la ce hotel intră şi a reuşit să afle de la recepţioneră că e vorba de un străin.

După vreo câteva zile de frământări, timp în care Gilda abia îl mai răspundea la salut, s-a hotărât şi a venit să ne sesizeze faptul.

— N-aş vrea să mă credeţi un om gelos, dornic de răzbunare fiindcă am fost părăsit, dar, aşa cum o cunosc cu pe Gilda, nu cred să fie vorba de relaţii amoroase cu primul venit, ne-a declarat acesta.

L-am ascultat, deşi eram tentat să cred tocmai contrariul. Consecvent însă obiceiului, am trecut la verificări. Şi astfel unele lucruri au început să prindă contur.

La ordinul serviciului de spionaj nazist, Gilda îşi schimbase numele încă din 1940, tocmai pentru a i se pierde urma. Nu mult după aceea se separase, aproape total, de părinţii ei, cunoscuţi şi ei ca adepţi ai regimului hitlerist. Câţiva ani mai târziu, probabil în urma unei indicaţii primite, a venit să ne sesizeze că atât tatăl cât şi mama ei emigraseră în Vest. Era, desigur, o tentativă destul de reuşită de a modifica fizionomia unei agente, de a-i asigura acoperire, de a-i înălbi trecutul şi prezentul.

Rămasă singură, femeia se mulţumi să lucreze ca simplă funcţionară, deşi ar fi câştigat mult mai bine ca translatoare, întrucât cunoştea două limbi străine.

Refuzase cu încăpăţânate să confirme acest lucru, chiar şi atunci când fusese surprinsă de nişte colegi citind literatură în limbi străine. Era un alt „amănunt".

„Dacă omul nostru a avut dreptate, înseamnă că emisarul va apare din nou. Să nu-l speriem. Deci, atenţie!" mi-am zis atunci când am trecut peste filele dosarului „Gilda".

Şi, aşa cum prevăzusem, emisarul ne „vizită" din nou ţara. Numai că prezenţa lui fusese reperată, în ciuda încercărilor de a se strecura cât mai neobservat.

Îi aducea Gildei mai multe materiale de spionaj. Cu toate acestea n-am trecut la vreo acţiune, deoarece ştiam că femeii i se rezervase doar rolul de „căsuţă poştală". Prin ea ajungeam mai lesne la ceilalţi.

Primul care a apărut a fost un inginer, cam de aceeaşi vârstă cu Gilda. Strecurându-se cât mai discret în holul blocului în care locuia femeia, a aruncat în cutia ei de scrisori un plic. Cercetându-i-se identitatea s-a stabilit că inginerul ocupa o funcţie destul de importantă într-un minister economic. Originar de undeva din Ardeal, şi el „uitase" să treacă în autobiografia aflată la dosarul personal câteva „amănunte" din trecut. La conacul tatălui său, un fost moşier, avusese loc o crimă. Despre ce anume era vorba nu se ştia cu precizie pentru că nimeni nu se ocupase de clarificarea bănuielilor. Se zvonea că ar fi fost vorba de nişte ostaşi români, încartiruiţi în comună o dată cu trecerea trupelor române spre vest. Într-adevăr, în documentele Diviziei a IV-a infanterie, care luptase pentru eliberarea Transilvaniei, apăreau ca dispăruţi, în comuna P., unde poposiseră mai multe plutoane, doi militari în termen şi un ofiţer român.

Era o primă confirmare. În paralel, cu sprijinul organelor de miliţie s-au întreprins mai multe cercetări la faţa locului.

Argatul, fost om de încredere al moşierului, se stabilise într-o comună apropiată. Am hotărât să-l audiem.

— Unde i-aţi îngropat pe cei trei ostaşi români? l-am întrebat, fără nicio altă introducere.

Individul a făcut feţe-feţe. A bâlbâit ceva şi în cele din urmă a indicat un loc. Dar, şi de data aceasta a încercat să ascundă adevărul, pentru că a trebuit să fie săpaţi zeci de metri de pământ până s-a dat de osemintele celor trei. Fuseseră tăiaţi cu topoarele, ciopârţiţi cu un sadism greu de imaginat. Ofiţerul, împreună cu cei doi militari în termen, îl surprinsese pe moşier când încerca să transmită unităţilor germano-horthiste date despre dispozitivul trupelor române. Pentru a nu fi descoperit, el, împreună cu fiul său, cu argatul şi cu concubina moşierului îi ciopârţiseră cu topoarele pe ostaşii români, după care îl îngropaseră în mare taină, în pădure. Ca o confirmare a acestei fapte monstruoase, în casa argatului au fost descoperite porthartul ofiţerului, ceasul, un stilou şi alte câteva obiecte care aparţinuseră celor trei militari.

Fiul moşierului, care atunci nu avea decât 19 ani, şi care luase parte la acel act criminal, nu ezita nici acum să vândă secretele pe care statul român i le încredinţase. L-am lăsat să mai facă câteva „vizite”. Dar după ce „depunea mierea”, noi schimbam plicurile pentru a preveni scurgerea unor informaţii. În cele din urmă a fost arestat.

Au mai fost descoperiţi, între timp, şi alţi agenţi mai vechi, scoşi acum de la naftalină, şi care, încă din perioada războiului se puseseră în solda naziştilor. Transmiterea datelor culese se făcea doar prin „întâlniri personale”, Gilda intrând numai în posesia mesajelor. Aşa că am lăsat jocul „de-a poşta” să continue pentru că trebuia să-l prindem şi pe emisarul care asigura scoaterea informaţiilor din ţară. Pericolul scurgerii unor date importante fusese prevenit, deoarece tot ceea ce intra în posesia Gildei, datorită măsurilor luate, trecea mai întâi prin filtrul nostru, fiind astfel „curăţate”. Aşteptam să dăm de urma celui care îndeplinea rolul de

curier.

Nu după multă vreme, curierul a trecut să „ridice poşta”. Era un funcţionar avid după înavuţire, care pleca destul de des în străinătate.

Curierul a fost arestat tocmai când, reîntorcându-se dintr-o misiune de serviciu peste hotare, avea, printre altele, în geanta cu fund dublu, cu care îl dotase serviciul de spionaj, instrucţiuni, bani, cadouri şi alte materiale ce trebuiau distribuite agenţilor.

Numai că ele s-au transformat în probe acuzatorii...

„Duetul”

Inginerul I. T. venea a doua oară în ţara noastră, ca specialist de înaltă calificare, pentru a da o mână de ajutor la instalarea unor utilaje cumpărate de la firma la care lucra. Se părea că este bucuros că revine în România, ale cărei meleaguri le îndrăgise, ca atâţia alţii, şi spunea ades acest lucru şi celor cu care avea contacte, îşi exprima chiar părerea de rău că nu cunoaşte limba română, pentru că ar fi vrut să desluşească şi dulcele grai al unor oameni pe cât de simpatici, pe atât de harnici, de truditori. Altfel, o rupea bine în engleză, ca să nu mai vorbim de limba lui maternă, aşa că de înţeles se înţelegea cu cine voia să discute. Asta, însă, numai de faţadă. Pentru că, în realitate, vorbea destul de bine româneşte şi avea de gând să afle cât mai multe de la cei care ar fi trăncănit faţă de el verzi şi uscate, fiind siguri că nu sunt înţeleşi.

Deşi avea acces numai într-o anumită zonă a întreprinderii, adică numai acolo unde se montau utilaje livrate de firma pe care o reprezenta, azi un pic, mâine alt pic, omul, plin de zâmbete şi de priviri admirative pentru o uzină utilată la nivel mondial, în care se desfăşoară procese de producţie, multe cu valoare de unicat, a început să-şi facă apariţia şi prin alte secţii. Privea, dar mai ales asculta cu multă atenţie, fiindcă frânturile de informaţii, puse cap la cap, pot conduce, în filtrul analizei unui specialist, la concluzii de valoare.

Făcea totul cu acea politeţe unsuroasă a tipului obişnuit să-i socotească pe alţii inferiori şi, când unul dintre maiştrii secţiei în care tocmai încerca să pătrundă i-a spus că nu are permisiunea, a ridicat din umeri a nedumerire, a zâmbit uşor încurcat, replicând în engleză că nu înțelege.

— Nu-nțelegi româneşte?! Se poate, dar aici nu ai ce căuta, i-a spus maistrul, şi a informat conducerea întreprinderii.

Fără să dramatizeze situaţia, directorul unităţii a stat din nou de vorbă cu specialiştii străini, reamintindu-le obligaţia de a respecta regulile de acces, limitările normale, care şi la ei în ţară sunt impuse, ba chiar cu foarte mare stricteţe.

Străinul a încercat să ia lucrurile în glumă, însă directorul uzinei i-a pus în vedere, politicos dar ferm, că nu sunt admise niciun fel de derogări de la normele impuse de legile româneşti. Un timp, străinul a avut grijă să nu mai iasă „în faţă”. A devenit mai atent, mai circumspect. Dar ne-am dat seama că nu va renunţa la intenţiile sale. De aceea, ne-am gândit ca, pentru moment, să-i lăsăm iniţiativa. În întreprinderea respectivă se studia introducerea în fabricaţie a unui nou produs, pentru realizarea căruia, de fapt, se importaseră şi utilajele.

I. T. a început, ca din întâmplare, să apară în calea unora dintre cei care lucrau în compartimentul respectiv, să-i invite la restaurante, să

le promită fel de fel de lucruri, să le propună plimbări cu maşina. În toate aceste încercări, pe care oamenii ni le-au adus la cunoştinţă, se vădea acea rutină, pe care o presupun instruirea şi activitatea de spion „calificat”. Astfel, invitându-l pe unul dintre inginerii tineri la un whisky, la el în cameră, acesta i-a replicat că nu poate să-şi irosească vremea, întrucât se pregăteşte pentru predarea lucrării de doctorat.

— În ce domeniu? l-a chestionat străinul.

Inginerul i-a răspuns, şi vorbele sale au stârnit un interes şi mai mare. S-a oferit să-i aducă bibliografie din străinătate şi alte materiale documentare şi, dacă acceptă, era dispus să-i dea chiar o mână de ajutor la redactarea lucrării.

— Dar dumneavoastră nu ştiţi româneşte...

— Lasă că ne descurcăm noi cu engleza, l-a liniştit I. T., şi a abordat, în continuare, un subiect apropiat temei de cercetare a tânărului inginer.

Fără să-şi dea seama, inginerul nostru s-a lăsat prins de discuţii, acceptând şi în alte rânduri, compania străinului. Într-o după-amiază, aflaţi pe terasa unui restaurant nu prea aglomerat la ora aceea, străinul a condus de aşa manieră discuţia, încât l-a determinat pe inginerul român să susţină afirmaţiile cu nişte schiţe pe care le desenă la iuţeală pe o coală de hârtie. Străinul era însoţit de un coleg de-al său, angajat al aceleiaşi firme, care avea asupra sa, ca din întâmplare, un aparat de fotografiat, cu lentilă foarte puternică. Prins de argumentaţie inginerul nostru a schiţat pe hârtie cotele unuia dintre utilajele aflate într-o secţie a întreprinderii, secţie în care străinul nu avea acces. Datele în sine reprezentau o informaţie valoroasă, pentru că, din analiza lor, se puteau trage concluzii cu privire la produsele uzinei. În acest timp, cel de-al doilea străin a mai luat un instantaneu inginerului în timp ce desena şi-şi susţinea argumentele alături de I. T. Pe imagine se puteau distinge cu

uşurinţă cele scrise pe coala de hârtie. Când inginerul şi-a da seama de îndeletnicirile celor doi, a cerut explicaţii, dar i s-a explicat că totul nu este decât o amintire „nevinovată”...

Dar nu a fost aşa. La câtva timp după ce străinul, de data aceasta tot mai des acompaniat de colegul său, i-a furnizat nişte materiale bibliografice şi, o dată cu ele, câteva cadouri, i-a prezentat şi... „nota de plată”. Cu aceeaşi voce mieroasă, i-a zis că ar putea să se revanşeze, spunându-le câte ceva despre uzină. Avea, ca din întâmplare, pe masă, şi fotografia cu schiţa despre care străinul afirma că pentru securitate poate constitui o probă indubitabilă a vinovăţiei inginerului. Totul era o încercare de angrenare la colaborare a românului, încercare care, aşa cum se desfăşurase, ar fi avut, probabil, şanse dacă omul ar fi fost slab de înger. Dar inginerul nostru, dându-şi seama de consecinţe, ne-a informat în detaliu.

Lucrurile nu se opreau, însă, aici. Străinul avea şi alte „preocupări”; căuta cu insistenţă să afle cât mai multe despre alte unităţi economice. De regulă, pe unde se ducea, în judeţ sau în ţară, fotografia cu obiective superangulare, pentru a putea cuprinde o zonă cât mai mare la o singură declanşare. Cam acelaşi lucru îl făcea şi celălalt coleg al său. Deşi eram la curent cu activitatea lor „de fotoreporteri”, ne întrebam ce se poate ascunde în spatele cantităţii formidabile de fotografii pe care o aveau, fiindcă multe din imaginile pe care le prindeau pe peliculă nu puteau avea decât un interes turistic. Am mai stabilit însă că, deşi cei doi străini se făceau că fotografiază concomitent, acelaşi obiectiv sau aceeaşi porţiune de teren, numai unul declanşa cu adevărat aparatul. Ca urmare, pe un film se strângeau imagini inofensive, în timp ce pe altul, cele care aveau un anume „secret”. Era o concluzie de justeţea căreia ne-am convins cu ocazia unui incident. Cei doi se aflau în vizită, ca turişti, într-una din duminici, în oraşul C. De pe terasa unde stăteau, se vedea Dunărea, şi n-a trecut un vas pe fluviu fără să fie fotografiat.

Apoi, plimbându-se prin oraş şi prin apropierea graniţei, au continuat să fotografieze, deşi în unele locuri era indicatorul care interzicea acest lucru. Au fost opriţi de o patrulă a grănicerilor, care, după ce le-a atras atenţia asupra contravenţiei săvârşite, le-a cerut aparatele, pentru a confisca filmele. Unul dintre străini, profitând de neatenţia grănicerului, şi-a voalat filmul. Celălalt l-a predat liniştit. Imaginile nu aveau nimic compromiţător. Dar cum noi reperasem şi alte momente care nu ar fi trebui să lipsească de pe peliculă, am înţeles o dată mai mult, că ipoteza noastră era valabilă.

Revenind la uzină, ne-am dat seama că cel de-al doilea străin avea un rol de acompaniator, de „umbră", care să-l acopere la nevoie pe primul, în intenţiile acestuia de a intra în contact şi cu alţi muncitori, ingineri şi tehnicieni, ba chiar de a-şi face relaţii cu tinere ce lucrau în laboratoare şi în secţii. Dar nici în această direcţie nu le-a prea mers.

Timpul pe care îl aveau de stat în România era pe sfârşite, deşi încercau să tărăgăneze lucrurile, să întârzie darea în exploatare a utilajelor. I-am simţit că au intrat în alertă, că se zbat să-şi realizeze şi obiectivele de spionaj pentru care veniseră. Ştiam că „recolta" lor de informaţii era cam slabă şi ne aşteptam la noi acţiuni. Într-o seară, au părăsit amândoi hotelul, târziu, după miezul nopţii, şi s-au dus la gara oraşului. Deplasarea avea un anume scop: să verifice dacă nu sunt urmăriţi. Au mai făcut vreo câteva astfel de încercări. Au cumpărat într-o zi bilete pentru Cluj şi, la prima staţie, au coborât, întorcându-se cu taxiul. Altădată, au schimbat trenul în ultima clipă. Dar câte alte încercări n-au făcut ca să ne deruteze!

În uzină lucra un inginer român care urmase un curs de specializare în ţara de unde veneau străinii. Mai mult, acesta cunoştea cât de cât limba lor, dar cei doi parcă habar n-aveau de existenţa lui. Nici inginerul în cauză nu manifesta vreun interes faţă de străini. Dar, într-o seară, în acelaşi mod dibaci, tot schimbând taxiuri şi ocolind străzile aglomerate, au ajuns la uşa inginerului. Au

zăbovit la acesta un timp şi la plecare s-au verificat la fel de atent. Întâlnirea s-a repetat, de data aceasta tot conspirată, într-un parc, ceea ce dovedea o înţelegere prealabilă.

Inginerul, însă, avea acum o mână foarte abătută, era frământat şi îngrijorat de situaţia în care intrase. Presupunând că regretă cele făcute, ne-am gândit să-i dăm o mână de ajutor. Şi i-am dat-o. Directorul a organizat o discuţie, aducând astfel vorba, încât, dacă omul era sincer, ar fi dezvăluit totul. Într-adevăr, inginerul, om de o mare valoare profesională, ataşat familiei sale, a făcut mărturisiri amănunţite: străinii îl solicitaseră documentaţiile în posesia cărora nu reuşiseră să între pe alte căi, ameninţându-l că, dacă nu acceptă „să colaboreze", vor face cunoscută familiei sale şi conducerii unităţii legătura amoroasă tăinuită pe care o avusese în timpul specializării în străinătate.

Străinii au rămas cu tolba goală. Neconsolaţi, şi-au făcut bagajele şi au plecat. Dar au trebuit să se întoarcă pentru câtva timp. Într-o ascunzătoare secretă din interiorul maşinii, organele vamale au găsit filmele despre care noi ştiam, iar imaginile de pe ele erau probe concludente şi acuzatoare...

Ideal sumbru

E târziu. Toţi ai casei dorm. Eu „traversez" una dintre obişnuitele mele insomnii, de aceea m-am apucat să scriu despre un caz de care mi-am amintit chiar în seara aceasta.

Am fost invitaţi la nişte prieteni, împreună cu alte două familii. Şi aşa cum se întâmplă în astfel de ocazii, copiii au fost destul de des în centrul discuţiei.

Toţi au povestit din ultimele şotii ale odraslelor. Unul dintre invitaţi a abordat, într-un târziu, discuţia cu acea banală şi neinspirată întrebare: „Ce vrei să te faci când vei fi mare?" pe care

i-a adresat-o cu foarte mult aplomb fiului său.

Mititelul, de vreo patru ani şi jumătate, a răspuns cam în acelaşi fel: „vleau să mă fac inginel”. Tatăl ne-a privit pe rând, semnificativ, încercând să sublinieze inteligenţa şi seriozitatea precoce a progeniturii. Dar pe mine faptul în sine m-a întristat niţeluş; nu pentru că aş fi avut ceva împotriva dorinţei copilului, ci datorită mentalităţii greşite a tatălui de a „capacita” copilul, de a-i forma nu dorinţa de muncă, de hărnicie, ci pe cea de „a ajunge”. Ca şi când diploma de inginer ar fi un paşaport pentru fericire. Aceeaşi întrebare i-a adresat-o şi copilului meu. Acesta m-a privit şi a rostit cu o voce foarte sigură:

— Este prea devreme să-mi aleg o meserie. Deocamdată învăţ, învăţ... A căutat apoi, cu privirea către mine. Nu m-am putut stăpâni să nu-i zâmbesc. Eram mulţumit de răspunsul băiatului.

— Bravo. Ai o educaţie bună, a ţinut să sublinieze gazda.

Pentru că nu-mi place să mă dau în spectacol, am tăcut, lăsând discuţia să treacă pe un alt făgaş.

Aşa mi-au răsărit în minte, din noianul amintirilor, lucrurile pe care vreau să le aştern pe hârtie acum, la ceas de noapte. Ele au cauze mult mai vechi, petrecute cu ani în urmă, înainte de război. În vânzoleala ce tulburase societatea românească, amplificată de amestecul tot mai făţiş şi brutal al hitleriştilor, serviciile de spionaj occidentale luaseră măsura de a-şi apăra agenţii pe care-i avuseseră în ţară la noi şi a căror activitate era cunoscută organelor de contraspionaj naziste. Printre aceştia se afla şi un oarecare F. Eudoxiu, care, părăsindu-şi soţia şi copilul, a plecat în Occident, în aşteptarea unor vremuri mai bune.

Găsindu-şi un rost pe-acolo pe unde peregrina, nu s-a mai reîntors în ţară, speriat acum şi de prefacerile ce nu mai lăsau loc unor oameni ca el. De aceea, s-a mulţumit să întreţină doar o legătură sporadică cu fosta soţie, pe care o părăsise, şi cu copilul de

care îşi amintea doar din fotografii.

Aşa au trecut anii. Băiatul a crescut. A reuşit, ca mulţi alţii, să urmeze şi cursurile unei facultăţi. Eudoxiu a început dintr-odată să se intereseze tot mai mult de el, iar contactele dintre cei doi s-au înmulţit în anii de studiu.

Totul părea o dorinţă firească a tatălui de a-şi cunoaşte şi apropia fiul pe care nu-l mai ştia de când era de-o şchioapă. Acesta a fost, de altfel, şi scopul declarat al vizitelor sale în România, iar mai apoi, al demersurilor pe care le-a făcut pentru „reîntregirea familiei”. Cam târzie această „dragoste” mistuitoare pentru cei pe care cândva îi părăsise, plecând să-şi pună preţioasa piele la adăpost. Şi, după un timp, s-a aprobat plecarea definitivă din ţară a tânărului absolvent.

Noi, ca şi rudele sale, eram la curent cu faptul că Eudoxiu fusese agent al unui serviciu de spionaj, cu toate că el afirma, în repetate rânduri, faţă de prieteni că renunţase demult la „nebuniile tinereţii”. Spunea că acum se ocupă de probleme serioase şi aducea, ca argument forte, faptul că devenise proprietar al unor magazine ce desfăceau produse de larg consum. Nu era exclusă şi o astfel de posibilitate, dar, la fel de bine, în spatele acestei situaţii afişate cu nonşalanţă putea să fie organizaţia de spionaj respectivă. Iar faptul că o spunea cât mai convingător posibil, putea fi o manevră bine gândită: dorea, desigur, să ajungă la urechile noastre pentru a ne risipi bănuielile.

După câtva timp de la expatriere, Valentin, băiatul lui Eudoxiu, a intrat în ţară cu paşaport în regulă, dornic şi el să-şi revadă rudele. Dar a mai căutat, aşa, ca din întâmplare, şi pe câţiva din foştii colegi de liceu şi facultate, care acum aveau diferite funcţii în întreprinderi din Capitală sau din alte oraşe.

„Nu trebuie să-i judecăm pe oameni după fosta profesie a părinţilor”, mi-am zis, analizând rostul „plimbărilor” lui Valentin. Dar nici nu aveam voie ca, în numele încrederii în oameni, să-l lăsăm

pe cel venit cu gânduri necinstite să-şi pună planurile în aplicare.

După activitatea desfăşurată, Valentin dovedea că nu era străin de vechea specialitate a tatălui. Nu numai că îşi supraveghea foarte riguros itinerarele pe care se deplasa, conţinutul convorbirilor pe care le purta, dar manifesta, totodată, interes îndeosebi pentru acei colegi care munceau în locuri unde se concentrau date şi informaţii cu caracter secret.

Expirându-i termenul da şedere în ţară, Valentin a plecat. După câteva luni însă a reapărut, chipurile în căutarea unui loc la un curs special pentru doctoranzi la facultatea pe care o absolvise. După discuţiile purtate cu factorii în drept, discuţii care nu i-au răpit prea mult timp, a început să-şi caute din nou foştii colegi. Cum unora dintre ei le cunoştea telefoanele, nu s-a mai dus la locul de muncă al acestora, ca în cazul vizitei anterioare când, „pierzând" adresele, îl căutase la serviciu, ci au stabilit să se întâlnească în oraş.

Şi de această dată şi-a etalat calităţile. Se prezenta cu cel puţin un sfert de oră mai devreme la întâlnire, cerceta atent oamenii pe care-i contacta, ca apoi să schimbe câte două-trei localuri până să se hotărască unde să rămână. Aşa s-a întâlnit şi a discutat cu trei dintre foştii colegi. Fiecăruia dintre aceştia le-a oferit câte „o mică atenţie" cu valoare mare: un minicalculator perfecţionat, un aparat de fotografiat cu un set de obiective şi o trusă de stilou cu capace şi peniţe de aur, toate corespunzând pe deplin gusturilor şi preferinţelor sondate cu abilitate. Valentin a făcut cadourile fără să solicite ceva în schimb, fiindcă în planurile sale fiecare avea rezervat un anume rol.

După „o atenţie" prietenească şi, mai ales, când discuţia este stropită şi cu un vinişor bun, oamenii devin mai limbuţi, mai puţin atenţi, unii scapă câte o vorbă despre ceea ce constituie secret de serviciu. Pentru Valentin, „discuţiile" erau şi un test al posibilităţilor sale de a-i atrage pe foştii colegi la spionaj. Şi poate că ar fi avut

succes, dacă ţinem seama că, de regulă, recrutarea nu se face dintr-odată, ci prin exploatarea abilă a slăbiciunilor, poftelor, pasiunilor şi a altor trăsături mai întunecate ale caracterului.

L-am studiat şi noi atent. Valentin se dovedea deosebit de bine pregătit pentru însărcinările trasate. I-am mai descoperit o calitate: prudenţa. Pentru că, după ce şi-a contactat foştii colegi, a dispărut. Prinsese oare de veste? Va reveni? Valentin n-a mai apărut, dar în locul lui am avut parte de alt vizitator. „Deci procesul de recrutare va fi finalizat de altcineva”, ne-am zis. Acesta era tot un fost cetăţean român. A adus „veşti” colegilor lui Valentin, care între timp depăşiseră pragul naivităţii şi, ajutaţi de noi, înţeleseseră unde-i putea duce prietenia cu asemenea specimene. Convinşi de greşeala în care erau să cadă, i-au tăiat-o scurt celui ce le cânta serenade despre prietenul de departe, din lumea aurită a Occidentului.

Dar cei de dincolo nu erau dispuşi să renunţe atât de uşor la o afacere care iniţial păruse fructuoasă, aşa că l-au trimis din nou pe Valentin „să pună lucrurile la punct”. Îl pregătiseră o altă acoperire agentului, încredinţându-i postul de emisar la una dintre reprezentanţele economice ale ţării respective.

Revenind pe pământul românesc, Valentin l-a abordat cu acelaşi zâmbet nevinovat pe unul dintre foştii colegi pe care îl socotise mai slab de înger. Dar acesta cu greu a cedat rugăminţilor repetate de a discuta „într-un loc retras”. După banalul schimb de amabilităţi, Valentin l-a întrebat, când a socotit că venise momentul psihologic, de ce îşi schimbase atitudinea.

— Fiindcă tu, Valentine, vrei să faci din mine un trădător, un spion... Mi-e greaţă.

— Fii serios, colega, i-a replicat râzând amuzat. Eşti vârât deja până-n gât în afacere... Şi să ştii că nu mai există ieşire... Uite... Şi Valentin dădu drumul unui minifon. În difuzorul căruia se auzea distinct vocea interlocutorului său. Fuseseră imprimate discuţiile

purtate anterior şi tehnicienii din centrala de spionaj aranjaseră frânturile de fraze încât totul să pară o transmitere clasică de secrete. Trucajul era, într-adevăr, foarte bine realizat.

— Şi dacă nu-i de ajuns pentru securitatea românească, am aici şi extrasul de cont de la banca din Elveţia, unde ţi-au fost depuşi banii pentru informaţiile furnizate...

— Dar eu... n-am trădat nimic... nu-şi putea crede urechilor tânărul.

— Adevărul îl ştim doar noi doi. Cei de la securitate vor crede însă ceea ce vor auzi şi vedea, nu-şi stăpâni un zâmbet plin de superioritate, Valentin.

Fostul coleg a plecat descumpănit, neştiind ce să facă. Era îngrozit de perspective, de consecinţe. S-a hotărât, în cele din urmă, să ne informeze despre cele întâmplate, lucruri deja ştiute de noi.

Valentin mizase pe „puterea de convingere” a ameninţărilor, dar mare i-a fost mirarea când i-am pus în vedere să părăsească urgent ţara, fiind declarat indezirabil.

Oaspete nedorit

În oraşul N. începuse să se ridice, în cooperare cu o renumită firmă occidentală, un nou obiectiv industrial în domeniul chimiei. Combinatul respectiv era deosebit nu numai ca dimensiuni, ci şi pentru că aici urma să se realizeze un anume produs pe baza unei tehnologii noi de fabricaţie. Evident, în această cooperare tehnică

eram interesaţi, în egală măsură, atât noi, cât şi partenerii noştri străini. De aceea, colaborarea dintre specialiştii celor două ţări se dovedea deosebit de fructuoasă.

O dată cu începerea montării utilajelor, când lucrările intraseră într-o fază hotărâtoare, echipa de tehnicieni străini deveni mai numeroasă.

Printre noii veniţi se afla şi inginerul Reinhard, un ins cu o comportare cam ciudată. Înainte de toate, utilitatea prezenţei sale în acel stadiu al lucrărilor era îndoielnică. De cunoştinţele şi experienţa lui de tehnolog ar fi fost nevoie în momentul punerii în funcţiune a maşinilor şi nicidecum în etapa în care se găseau lucrările la data aceea. Poate peste acest „amănunt” s-ar fi putut trece, dar mai existau şi altele, destul de bătătoare la ochi. Astfel, nu era cunoscut de niciun alt membru al echipei de specialişti străini. Cei mai mulţi dintre ei lucraseră împreună şi pe alte şantiere, atât în ţara lor, cât şi în alte părţi şi erau în relaţii destul de apropiate.

Deci, chiar şi pentru ei Reinhard era „o figură nouă”. Primelor semne de îndoială li s-au adăugat şi altele. Deşi trecuse câtva timp de la sosirea sa, inginerul continua să trăiască izolat de ceilalţi conaţionali; rareori şi numai din întâmplare apărea în compania lor. Ai fi fost poate tentat să crezi că e vorba de o trăsătură de caracter. Dar în relaţiile cu ceilalţi şi în special cu românii, se arăta foarte deschis şi îşi făcuse o mulţime de prieteni. Apoi, mai tot timpul era plecat în excursii. Cu unul sau chiar două aparate de fotografiat atârnate de gât şi cu unul de filmat în mână, pleca în căutarea „locurilor pitoreşti”. Numai că astfel de locuri le „descoperea”, de regulă, în apropierea unor obiective militare sau a unor puncte strategice. Nu se grăbea să fotografieze sau să filmeze; abia după ce alegea cele mai favorabile unghiuri, „imortaliza” pe peliculă „minunatele colţuri de rai”, cu care voia să deschidă o expoziţie. Cel puţin aşa declara el. Noi aveam alte impresii asupra destinaţiei şi

caracterului expoziţiei sale. Numai că era prematur să se intervină, mai ales că Reinhard îşi luase măsuri de siguranţă. Nu prindea într-o singură imagine întregul obiectiv ce-l interesa, ci executa fotografiile „pe secvenţe”. Din alăturarea acestora, însă, se putea obţine o imagine de ansamblu.

Dacă din punct de vedere al activităţii de „fotoreporter” eram lămuriţi, trebuia să aflăm dacă mai existau şi alte scopuri, mai puţin vizibile, care-l atrăgeau pe Reinhard.

Fiindcă niciun serviciu de spionaj din lume nu-şi trimite agenţii numai pentru realizarea de fotografii, fie chiar ale unor obiective militare importante. Am formulat două ipoteze: prima, că avea misiunea de a reactiva o reţea mai veche, nedescoperită încă de organele de securitate, iar cea de-a doua, că avea sarcina de a pune pe picioare o nouă reţea, pentru culegerea de informaţii cu caracter militar. În acest timp, Reinhard se mişca cu multă dezinvoltură, dar şi cu precauţie: „încurca urmele”, se controla, îşi crea prietenii cu indivizi din cele mai eterogene medii etc.

Dorea să „ne ţină ocupaţi”, să ne facă să ne irosim forţele, pentru ca el să-şi poată vedea nestingherit de treburi. Mulţi dintre cei cu care se întâlnea erau oameni de bună-credinţă, fără gânduri ascunse. Tocmai cu aceştia, agentul se „afişa”. Pe cei cărora le hărăzise un anume rolişor în jocul pe care îl începuse îi contacta doar atunci când credea că nu poate fi observat de nimeni.

Aşa a procedat cu un tânăr pe care îl cunoscuse şi-l studiase cu ocazia unei călătorii. Întâlnirea se repetase şi, după mai multe tatonări dibace, trecuse la recrutarea lui.

Datele obţinute până în acest stadiu infirmau ipoteza existenţei unei reţele de spionaj, dar o confirmau pe aceea a încercării de a încropi una nouă.

Tânărul avea o prietenă în străinătate cu care ar fi vrut să se căsătorească. „Ai cu ce trăi acolo? Ştii că nimeni nu te primeşte cu

flori în gară?” l-a întrebat Reinhard. Şi tânărul i-a mărturisit că n-are de unde aştepta vreun sprijin. Era tocmai punctul slab. Inginerul tehnolog i-a promis marea cu sarea, bineînţeles dacă şi el înţelegea să-i fie folositor. Încet-încet, l-a iniţiat în primele secrete ale culegerii de informaţii. L-a trimis să recunoască amplasamentul unor obiective militare şi să schiţeze caracteristicile terenului înconjurător. I-a cerut apoi să stea de vorbă cu vecinii şi prietenii şi să afle tot ce poate de la aceştia privitor la unităţile la care îşi satisfăcuseră serviciul militar, dotarea, componenţa, specificul misiunilor de luptă, alte date ce vizau secrete, întrebările indicate de Reinhard constituind adevărate chestionare.

Foarte inteligent, tânărul s-a gândit că ar putea să afle multe de la cumnatul său, ofiţer superior într-o unitate din zonă. L-a consultat pe Reinhard. Acesta nu-şi mai încăpea în piele de bucurie, dar n-a lăsat să se ghicească nimic, deşi cunoştea chiar de la băiat acest posibil canal de informaţii. I-a indicat cum anume să procedeze, îndemnându-l să se folosească de ajutorul soră-sii, să nu fie prea insistent, să caute prin casă şi să fotocopieze orice material care ar avea legătură cu activitatea cumnatului, să afle când şi unde pleacă la aplicaţii, ce tărie are unitatea în care munceşte, caracteristicile tehnicii de luptă şi alte astfel de date pe care orice rezident le cere celor aflaţi în legătura sa.

Am văzut că Reinhard reuşise să-şi facă foarte multe cunoştinţe, oameni din cele mai diverse medii, pe care îl aborda în orice împrejurare, în tren, în localuri, în locurile pe unde umbla. Ştia să între în vorbă şi, pentru a nu isca vreo bănuială, discuţiile le purta în limba română, pe care o vorbea fluent şi fără pic de accent străin. Socoteala era bună. Dacă un om cu judecată manifestă prudenţă atunci când este vorba să se întindă la discuţii cu un străin, când are de-a face cu un concetăţean, lucrurile pierd din importanţă. Abia după ce se convingea dacă poate sau nu să aibă încredere în

interlocutorul său, şi asta după mai multe întâlniri, Reinhard îi spunea cine este şi ce hram poartă.

Faptul că inginerul cunoştea foarte bine limba română ne-a întărit şi mai mult convingerea că venise cu misiunea de a pune bazele unei reţele.

De la o vreme, Reinhard apărea tot mai des în compania unei tinere profesoare, ieşită de curând din facultate. Mergeau împreună peste tot, de parcă s-ar fi cunoscut de când lumea. Numai că locurile prin care umblau cu rucsacurile în spate erau tocmai acelea care prezentau mare interes pentru străin. Tânăra îl oferea pretextul fotografiei, dar pe spion nu-l interesa prim-planul, ci fundalul.

Reinhard o curta pe tânăra şi imprudenta profesoară şi pentru altceva. Aflase chiar din gura ei că avea un frate ce lucra într-o unitate a Ministerului de Interne. Concluzia se impunea de la sine.

Curmarea activităţii lui Reinhard — acum, când i se dibuiseră ţelurile — era o chestiune de rutină.

Se punea însă şi problema prevenirii celor doi, a tânărului şi a profesoarei.

Ei au primit o lecţie de vigilenţă tocmai de unde se aşteptau mai puţin. Tânărul, aşa cum îl instruise Reinhard, a început să o descoasă pe soră-sa cu privire la obiectivele indicate de spion. Femeia l-a ascultat la început surprinsă, crezând că este vorba de o toană, niţeluş cam nepotrivită totuşi pentru un flăcău cu armata făcută. Dar, când a văzut că nu era vorba de o simplă curiozitate şi că lucrurile căpătau alte înţelesuri, i-a povestit totul soţului. Acesta a priceput imediat care era situaţia şi l-a mustrat, determinându-l să se destăinuiască. Ofiţerul l-a „luat de guler" şi l-a adus la organul de securitate, informându-i pe cei în drept de cele întâmplate. Nu aveau însă de unde să ştie că pentru noi cele relatate nu reprezentau noutăţi, dar ne-am bucurat de deznodământul şi de poziţia de acum a tânărului, demnă şi înţeleaptă.

Cu profesoara, sfârşitul evenimentelor a avut un caracter puţin hazliu. Într-una din încercările de a fotografia fata având obiectivul industrial în plan secund, spionul a fost oprit de un bătrân pădurar. Cu voce domoală, dar deloc îngăduitor, acesta le-a arătat că încalcă legea.

— Aţi mai fost şi săptămânile trecute, şi acu' o săptămână v-aţi tot pozat pe-aici. Oare ce pozaţi dumneavoastră, fata sau uzina? l-a apostrofat bătrânul, gata să pună mâna pe puşcă.

În acest timp am apărut noi.

Pelicula din „Roleiflex", ca şi cele găsite în camera străinului constituiau dovezi certe ale activităţii sale. Profesoara a fost crunt dezamăgită când a aflat că străinul o folosise doar ca pe o unealtă.

Inginerul Reinhard şi-a strâns frumos „jucăriile" şi a fost nevoit să se ducă la ai lui...

Pânza de păianjen

Astăzi, copiii au avut serbarea de sfârşit de an şcolar. Pentru fetiţa mea a însemnat mult mai mult. A terminat liceul. După bacalaureat vrea să meargă la Politehnică. Să devină inginer. Frumoasă treabă! Maică-sa nu e prea încântată, dar Liliana ştie să-şi susţină cu putere cauza, să-şi argumenteze convingerile. Mai mult, vrea să-i fie respectată dorinţa, şi o admir pentru asta. A simţit că mă are aliat şi încearcă la tot pasul să mă câştige, să mă determine să o susţin. Nu cred că e nevoie, îmi dau seama că e hotărâtă şi vrea să facă un lucru bun. Nici nevastă-mea nu are nimic împotrivă, dar doreşte să se convingă cât este de fermă în hotărârea ei.

Am fost împreună la liceu şi, pentru a nu ştiu câta oară, m-am simţit „în vârstă”. Înconjuraţi de atâţia tineri, am numărat ghioceii din părul soţiei, dar când am văzut lumina aceea blândă a ochilor ei, care m-au încântat de când era codană, strălucind în ai fetei, am renunţat. Fără uniformă, Liliana arată un pic mai împlinită, mai femeie. Cred că trebuie să-mi fac timp să-i cunosc şi prietenii.

Tinerii au plecat într-ale lor, iar noi, „bătrânii”, am luat-o prin Cişmigiu. Nevastă-mea a dorit să ne plimbăm mai mult pe aleile parcului, aşa cum făceam cu ani în urmă. Şi eu am profitat de situaţie pentru a-i spune că a doua zi urma să plece în oraşul P. Mă chemau acolo treburi urgente. Ai noştri „mirosiseră” o afacere de spionaj.

Mă gândeam la dorinţa fiică-mii de a se face inginer, şi îmi ziceam că, înainte de toate, este necesar să înveţe să fie om, altfel, toate rămân undeva suspendate, lipsite de conţinut, de sens. Mă frământau astfel de gânduri, pentru că acolo, în oraşul acela muncitoresc, era vorba tot de un inginer. Se construia un mare obiectiv economic şi, în vederea echipării lui cu utilaje, unul dintre inginerii care făcuseră parte dintr-o delegaţie aflată peste hotare în acest scop dispăruse dintre colegi timp de douăzeci şi patru de ore. În tot acest timp nimeni n-a ştiut nimic de el...

Omul nostru a fost întrebat unde umblase şi, mai ales, dacă s-a întâmplat ceva deosebit. De ce nu spusese nimănui nimic despre absenţă? Bâiguise o explicaţie confuză, cum că ar fi fost să vadă nişte instalaţii, dar că ele nu prezentau interes pentru noi şi că timpul nu-i permisese să anunţe şi pe ceilalţi tovarăşi. A fost serios mustrat de conducerea întreprinderii.

Întrezărind exact cele ce ar fi putut să se ascundă în spatele „dispariţiei”, cei de la organul de securitate din oraşul P. ne-au sesizat şi pe noi. Aşa că ne-am hotărât să verificăm cum stau, de fapt, lucrurile.

Inginerul Lucian Vasilescu, despre care este vorba, era apreciat ca

unul dintre cei mai buni specialişti din cadrul întreprinderii. Şi nu numai de colegii şi şefii lui, ci şi de partenerii străini cu care, destul de frecvent intra în relaţii de cooperare — firme occidentale de profil. Cuvântul său cântărea foarte mult în disputele pur tehnice şi, bineînţeles, şi în cele care priveau achiziţionarea de· noi echipamente industriale pentru dotarea obiectivului economic ce se construia. Dar, dacă din punct de vedere profesional era apreciat, sub raportul comportării, al caracterului, colegii nu aveau o părere tocmai bună despre el. Căpătase, de câtva timp, un anume „lustru boieresc", manifestat mai ales faţă de subalterni, cărora le adresa vorbe aspre, chiar şi atunci când nu avea dreptate; îi plăcea să fie încontinuu lăudat şi periat, nu-i mai erau pe plac decât mărfurile de provenienţă străină... Comportare tipică de parvenit. Uitase nu numai de părinţii săi, oameni săraci, care îl crescuseră cu greu, ci şi de eforturile făcute de întreaga societate pentru ca el să se instruiască, să se specializeze. La toate acestea se adăuga şi viaţa de familie viciată. Soţia îşi irosea timpul aproape în exclusivitate cu colindatul magazinelor din Capitală, în vreme ce el se aciuise într-un apartament din oraşul P. Era, dacă mă pot exprima aşa, un adevărat tablou de lumini şi umbre, greu de descifrat.

Împreună cu superiorii săi, am hotărât să discutăm cu inginerul, mizând pe faptul că, dacă nu avea nimic de ascuns, ne va spune adevărul. Apoi ne puteam da seama de unele lucruri şi din reacţiile pe care le-ar fi avut în timpul discuţiei. Ne interesa nu atât actul de indisciplină săvârşit, problemă de care trebuia să se ocupe conducerea întreprinderii, cât mai ales, în ce măsură el semnaliza o posibilă racolare a lui Vasilescu de către una din oficinele de spionaj. Lipsise o zi şi o noapte, răgaz suficient, după calculele noastre, pentru a se realiza o „instruire" rapidă sau pentru furnizarea unor informaţii. Fiindcă, în treacăt fie spus, Vasilescu poseda destule secrete industriale.

În discuţia purtată cu el, inginerul Vasilescu a dat semne de nervozitate. Aproape ne-a tras la răspundere pentru că ne permisesem să-i „răpim” din timpul lui preţios, în care ar fi putut rezolva atâtea şi atâtea probleme de muncă. L-am lăsat să-şi debiteze tirada, dându-ne seama că, dincolo de patetismul declamator se ascundea, totuşi, ceva. La întrebarea referitoare la dispariţie ne-a dat pe loc un răspuns bine ticluit. Spunea, între altele, că acolo, în străinătate, o întâlnise întâmplător pe soţia unuia dintre specialiştii care lucraseră pe şantierul combinatului şi că femeia, care-i făcuse ochi dulci încă de când era la noi în ţară, profitând de absenţa soţului plecat peste Ocean cu diferite afaceri,

l-a invitat la o „plimbare”. Nu a putut rezista ispitei şi s-a dus.

— Acesta este purul adevăr şi sper că nu vreţi să-mi puneţi cine ştie ce în spinare! a încheiat inginerul.

— Dacă acesta este adevărul, nu aveţi de ce vă teme, deşi, oricum, n-aţi procedat prudent, ca unul ce mânuiţi anumite secrete.

Sincer vorbind, bănuielile noastre de-acum se adânciseră. Dumneavoastră ce aţi fi făcut în locul nostru? Aţi fi lăsat totul baltă, fără să verificaţi? Sunt convins că nu! Şi nici noi nu ne-am permis acest lucru.

*

În ţară a sosit ca reprezentant al unei firme de comerţ, unul dintre inginerii care lucraseră pe şantierul combinatului, de fapt şeful grupului de specialişti, tocmai omul a cărui soţie făcuse „ochi dulci” inginerului Vasilescu. Nu aveam de unde să ştim acest lucru, pentru că asemenea situaţii nu intră în sfera noastră de preocupări, dacă într-una din zile cel în cauză nu ar fi solicitat conducerii combinatului ca, în calitate de vechi „colaborator” să i se permită vizitarea obiectivului economic. Întrucât asemenea interes din partea unui nou „comerciant” era neobişnuit, iar specialiştii noştri construiseră multe instalaţii cu un anumit grad de tehnicitate de care

cei de peste hotare n-aveau cunoştinţă, cererea a fost respinsă. Mirosea a încercare de spionaj economic.

Străinul însă nu a renunţat la planurile sale. Văzând că nu are sorţi de izbândă pe cale aşa-zis legală, s-a gândit să recurgă la o stratagemă. Şi iată cum a procedat: la vreo câteva zile, într-o dimineaţă, la poarta obiectivului, într-o maşină cu număr de Capitală au sosit două femei. Una dintre ele i-a spus portarului că este soția inginerului Vasilescu şi că ar dori să stea de vorbă cu el urgent, într-o problemă ce nu suferă amânare. Portarul a făcut tot posibilul să dea de inginer. O funcționară, la care se interesase a fost surprinsă să constate că soția inginerului era însoțită tocmai de cea pentru care el lipsise la tratative atunci când se aflase în străinătate. Povestea circulase prin combinat, iar pe străină, funcţionara o cunoscuse cu ocazia unui banchet, la care participaseră şi specialiştii de peste hotare cu soțiile.

Situaţia a şocat-o într-atât, încât, după câteva cuvinte spuse mai mult de convenienţă, a plecat să informeze conducerea unităţii care, la rându-i ne-a înştiinţat pe noi. Mai rapid, inginerul Vasilescu le-a luat pe cele două femei, le-a introdus în combinat profitând de funcţia sa, le-a plimbat prin mai multe secţii, le-a arătat noile instalaţii. Sonia, cum o prezentase pe femeia care venise cu soţia sa, se tot aranja şi mereu scotea pudriera din poşetă. Pudrieră care era prevăzută cu un aparat de fotografiat miniaturizat.

Păianjenul continua, deci, să-şi întindă plasa. Am dedus că soţia lui Vasilescu îndeplinea misiunea de „legătură" între soțul ei şi specialistul străin.

La numai câteva zile de la „vizita" în combinat a celor două femei, inginerul Vasilescu a primit o comunicare telefonică de la soţia sa, care îl anunţa că la ora 18, în după-amiaza aceleiaşi zile, Sonia îl va aştepta la gara oraşului. Aflându-se în şedinţă, mesajul a fost recepţionat chiar de funcţionara care informase conducerea

întreprinderii de vizita celor două femei. Şi de această dată funcţionara a luat înţeleapta hotărâre de a-l înştiinţa pe director. Bineînţeles că a fost anunţat şi Vasilescu.

Mesajul era tipic pentru o întâlnire conspirată. La ora indicată în mesaj el se afla acasă şi nu la gară. A ieşit din bloc abia către ora 20, şi, după ce a privit atent împrejurimile, a pornit ca numai după câţiva paşi să o ia pe strada principală. Aici îl aştepta un taximetru, pe care probabil, îl comandase telefonic. S-a urcat în maşină şi şoferul a demarat cu viteză. Din viteza aceea, mult peste cea legală, maşina a oprit scurt, în faţa unui debit, de unde inginerul, care nu fuma şi care nici nu putea măcar să suporte fumul de ţigară, şi-a cumpărat un pachet de ţigări „Snagov" şi ziarul local. A privit în stângă şi-n dreapta, la trecători, la maşini. Şi taxiul a pornit din nou, la început cu viteză de agrement, ca apoi să demareze la fel de năbădăios. Prin parbrizul maşinii îl vedeam cât de insistent se uită în urmă pentru a verifica dacă nu are cumva vreo „coadă".

Toată povestea asta a durat mai bine de un ceas, astfel că, în jurul orei 21, inginerul se postase pe şoseaua naţională, nu departe de ieşirea din oraş, având în mâna dreaptă ziarul pe care-l cumpărase de la debit făcut sul. Stătea pitit chiar lângă unul din copacii de pe marginea şoselei. Maşinile se scurgeau într-un animat du-te-vino. În sfârşit, dinspre Capitală a apărut un autoturism care mergea cu faza mare aprinsă. Cam la vreo 200 metri de locul unde se afla inginerul, a stins de trei ori consecutiv farurile, după care a rămas numai cu luminile de poziţie aprinse. Vasilescu a ieşit în şosea şi, la rândul său, a făcut un semn cu ziarul, după care l-a lăsat să-i cadă pe asfalt. Autoturismul a oprit cu un scrâşnet de frâne şi inginerul s-a strecurat repede în maşină. În autoturism nu era, însă, Sonia, ci soţul acesteia.

Deşi ne aflam pe aproape, n-am putut interveni aşa cum ne propusesem. Cei doi, forţând la maximum motorul, au căpătat un

avans substanţial şi au trecut în ultimul moment o barieră de cale ferată, la care noi a trebuit să aşteptăm mai bine de un sfert de oră. Faptul că reuşiseră să ne scape ne-a frământat mult, mai ales ţinând seama că nu ştiam nimic despre scopul „întrevederii”. Din modul cum au decurs lucrurile am dedus că străinul avea nevoie de anumite date şi informaţii foarte urgente, pe care i le ceruse inginerului.

Am înţeles că şi prezenţa noastră fusese sesizată, altfel nu ne puteam explica goana cu care alergau.

După ce l-a lăsat pe străin la o altă intrare a oraşului, Vasilescu a pornit grăbit spre casă. Îşi pregătise, însă, şi un alibi: în apartamentul în care locuia, în tot acest răstimp se aflase o femeie cu care trăia şi căreia îi promisese că se vor căsători după divorţ. Concubina era gata să jure că Vasilescu nu plecase în seara aceea de acasă, poate numai câteva minute, să cumpere un pachet de ţigări pentru ea şi o sticlă de vin. În parte, lucrurile erau adevărate.

Am încercat, totuşi, să-l ajutăm pe inginer să se rupă din pânza de păianjen, pe care, aşa cum o să vedeţi mai târziu, străinul reuşise să o ţeasă. Dar când am stat de vorbă cu el a doua oară, a persistat pe aceleaşi poziţii, negând cu vehemenţă că s-ar fi întâlnit cu Sonia sau cu altcineva în afara oraşului. Curios chiar, îşi susţinea spusele cu acea „sfântă mânie” a omului nevinovat şi acuzat pe nedrept, ţinându-ne un adevărat recital de inocenţă. Juca teatru destul de bine. Nu se întrezărea, în cugetul acestuia, nicio rază de lumină, nicio remuşcare. În schimb, îl alertasem, şi, prin el, desigur, şi pe străin, căci, pentru o vreme, lucrurile s-au oprit. Erau, desigur, în aşteptare şi nu mă îndoiam că vor trece din nou la acţiune.

Între timp, străinul, care, aşa cum aminteam, era şeful unei reprezentanţe comerciale, ceruse organelor de resort să amâne tratativele în problema achiziţionării de către partea română a unor utilaje de la firma la care lucra. Răstimpul cerut a fost aprobat de

forurile române, mai ales că şi noi aveam unele dubii cu privire la calitatea instalaţiilor ce urmau să fie livrate. Cele aflate deja în combinat nu funcţionau încă la capacitatea prevăzută în documentaţii, iar defecţiunile se ţineau lanţ, produsele realizate nefiind nici pe departe la parametrii ceruţi. Tocmai de aceea, la indicaţia organelor de partid, s-a trecut la expertizarea acestor instalaţii. Între timp, directorul instituţiei repartizase altui inginer problemele de care până atunci se ocupase Vasilescu. Cel care răspundea acum de ele — un om deosebit de serios — nu s-a lăsat „curtat" de Vasilescu, care încerca să afle cât mai multe despre stadiul în care se găseau lucrările privind contractarea.

Expertizele se desfăşurau sub directa supraveghere a unor specialişti din cadrul ministerului de resort, încercându-se găsirea deficienţelor. Partenerul străin susţinea că neajunsurile în exploatare se datorează nepriceperii inginerilor şi muncitorilor români şi nicidecum unor defecte de fabricaţie. Reprezentanţii firmei solicitau ca, la lucrări, să participe şi inginerul Vasilescu, „singurul în măsură, cum spuneau ei, să mânuiască cum trebuie instalaţiile şi, evident, să confirme susţinerile". În cele din urmă, conducerea combinatului a acceptat să-l folosească, deşi, sincer vorbind, existau serioase îndoieli asupra probităţii sale. Incredibil, dar după vreo zece zile, instalaţiile au început să funcţioneze la parametrii proiectaţi. Toată lumea era mulţumită. Ne bucuram din toată inima şi noi, întrucât ne gândeam că problemele, o dată rezolvate, banii cheltuiţi pe instalaţii îşi vădeau eficienţa, aşa cum doream cu toţii. Apoi buna funcţionare a instalaţiilor ridica într-un fel şi prestigiul cam şifonat, ce-i drept, al inginerului Vasilescu şi, în acelaşi timp, era un argument puternic pentru achiziţionarea de noi instalaţii de la aceeaşi firmă. Preţurile erau mai mari decât ale altor produse similare, dar, insista Vasilescu, diferenţa se justifica prin calitatea deosebită, prin produsele de înaltă competitivitate realizate. Dacă ai fi ascultat tiradele lui, mai mult ca

sigur că ai fi fost înclinat să crezi că este o comoară de bune intenţii. Dar, treburile nu stăteau aşa...

După vizita în combinat a Soniei, ne-am pus, firesc, întrebarea: ce urmărise această vizită? Am refăcut, cu ajutorul oamenilor care lucraseră în acel schimb, traseul urmat de inginer şi însoţitoarele lui, şi am stabilit care fusese „obiectivul”: câteva instalaţii aflate încă în stadiu de experimentare, instalaţii realizate de specialiştii români din institutul de cercetări care funcţiona pe lângă combinat. Respectivele creaţii erau apreciate ca o adevărată premieră mondială, şi Vasilescu nu avea acces direct la ele. Dar de ce se luaseră fotografii pe ascuns?

O singură explicaţie am găsit, şi concluzia noastră ne-a fost confirmată de cele declarate de inculpaţi în anchetă. Străinul obişnuia să verifice informaţiile pe care i le furniza Vasilescu, şi stăpânii săi îi ceruseră să stabilească cu exactitate dacă situaţia instalaţiilor este aşa cum o prezentase agentul lor.

Faptul în sine ne-a determinat ca, împreună cu conducerea obiectivului economic, să luăm măsuri de prevenire a oricăror încercări de a afla parametrii noilor produse româneşti şi de a recupera filmul.

Filmul făcut de Sonia în combinat, cu aparatul ascuns în pudrieră l-am recuperat. Şi iată cum: după câteva zile de la „vizita” în întreprindere, ea s-a pregătit de plecare, motivându-şi graba faţă de personalul hotelului prin îmbolnăvirea unei rude apropiate.

Evident că autoturismul pe care l-a ales ca mijloc de deplasare rapidă oferea posibilităţi de ascundere a filmului. Ca să nu-i alarmăm intempestiv pe spioni, am executat operaţia de detectare a ascunzătorii abia la vamă şi în secret. Am scos filmul din cutiuţa unde era ascuns şi am pus la loc un altul, în care erau prezentate unele instalaţii asemănătoare, dar care nu aveau nimic deosebit faţă de cele produse de firma respectivă. Realizam, cu această „rocadă”,

două lucruri: pe de o parte, păstram secretul noilor instalaţii româneşti, iar, pe de alta, spionii nu aflau că noi le controlăm activitatea. Zâmbind satisfăcuţi, i-am urat şi noi cucoanei, care pleca sigură că ne-a tras o cacialma, „călătorie sprâncenată!”.

Lucrurile se complicau. Vasilescu îşi vedea liniştit de treabă şi nu mai încerca să afle care era stadiul lucrărilor de perfectare a noului contract. Voia să se „dea la fund” pentru un timp, să lase apele să se liniştească ca, apoi, să-şi poată relua activitatea în linişte. A apărut, însă, un alt personaj în scenă: tot un inginer, mult mai în vârstă, un om taciturn, destul de retras, care lucra la un compartiment de proiectare. Interesul pentru contractul cu firma „Gold & Sons” năştea bănuieli. Ne-am stăpânit primul impuls şi am trecut la verificări temeinice.

Cel în cauză, pe nume Bangu, era unul dintre cei mai vechi specialişti în ramura respectivă şi un excelent profesionist. Înainte de război, beneficiase de bursa unei societăţi străine şi mai târziu a devenit salariatul unei firme pendinte de aceasta din România.

Bangu, cu toate că reuşise să se „acopere” cu o crustă de gheaţă, nu pierdea niciun prilej să asculte ce se discută şi, mai ales, să pună întrebări. Într-o vreme, fusese foarte des văzut pe la arhiva întreprinderii la care lucrase înainte de a se angaja la combinat, scormonind documente, în special cele cu privire la proprietatea de odinioară a societăţii care-i acordase bursa. Profitând de relaţiile pe care şi le crease de-a lungul anilor, la arhivă fusese angajată, la intervenţia sa, o nepoată care-i facilita acum studiul documentelor şi chiar scoaterea unora dintre acestea în afara instituţiei. Am mai stabilit, totodată, că cercetase foarte atent şi datele care se refereau la exploatările făcute de nemţi în perioada premergătoare războiului, precum şi la producţiile realizate, în anii imediat de după război, de întreprinderile ce aparţinuseră societăţii căreia îl era îndatorat.

Prin funcţionarul de la arhivă, şeful nepoatei inginerului, am

reuşit să stabilim cu precizie răstimpul în care lui Bangu i se deschisese apetitul pentru „cercetări istorice”. Era exact perioada în care străinul, legătura lui Vasilescu, venise ca specialist în ţară. Deci, dacă Bangu era agent, de ce fusese reactivat atât de târziu? Analizând temeinic faptele, am găsit şi răspunsul. Fusese ţinut atâta timp în rezervă, în „conservare”, deoarece trecutul lui putea da naştere la suspiciuni.

De astă dată, primise o sarcină: aceea de a se ocupa de influenţarea tratativelor în favoarea firmei „Gold & Sons”. O făcea, însă, într-un mod abil. Solicita ca în alegerea utilajelor ce vor fi cumpărate să se ţină cont de faptul că cele produse de firma respectivă corespund mai bine parametrilor instalaţiilor pe care ar urma să le construiască întreprinderea noastră şi aducea ca argumente o serie de date tehnice, bine întoarse din condei.

Între timp, specialiştii din ministerul de resort, ţinând seama şi de sesizarea organelor noastre, au început să studieze şi mai temeinic propunerile făcute de alte firme producătoare. Discret, directorul combinatului a iniţiat o reexpertizare a respectivelor agregate, „puse la punct” de Vasilescu, dorind să se convingă în ce măsură remedierile făcute prezentau garanţia că nu se vor mai ivi necazuri în viitor. Aceasta cu atât mai mult, cu cât firma străină dorea să încheie cât mai repede documentele de predare a lucrărilor. Avea mare importanţă acest lucru, pentru că, din momentul predării, toate problemele privind buna funcţionare, reparaţiile, eventualele înlocuiri de utilaje ne-ar fi privit, în exclusivitate. Or, în această situaţie, nu ne puteam permite să luăm drept bună o constatare de suprafaţă, care putea avea, în viitor, urmări dintre cele mai grave.

Cu toată grija pe care muncitorii români o acordau exploatării raţionale a instalaţiilor cu pricina, în conformitate cu parametrii indicaţi de constructor, au început, din nou, să apară defecţiuni. Aşadar, necazurile se repetau şi specialiştii noştri nu erau dispuşi să

înghită explicaţiile pe care le aducea firma producătoare. Din experimentări începuse să se contureze adevărata stare de lucruri. S-a trecut, de îndată, la întocmirea documentaţiei necesare, pentru a se cere firmei să înlocuiască unele piese sau să suporte diferenţa de preţ rezultată din slaba calitate a utilajelor livrate.

Din nou şi-a făcut apariţia Vasilescu. Noi îi prevăzusem, însă, mişcarea. S-a oferit, şi de astă dată, să ajute la remedierea neajunsurilor. Directorul combinatului i-a refuzat însă oferta, spunându-i, pe un ton politicos, că menirea lui este aceea de a rezolva sarcinile ce-i revin în calitate de inginer al combinatului şi nu de „depanator" al unor utilaje pentru care ţara noastră a plătit bani grei. Omul a înghiţit în sec şi a plecat cu coada-ntre picioare.

A doua zi, duminică fiind, inginerul şi-a luat maşina şi s-a pierdut pe serpentinele Văii Prahovei. Nu s-a oprit, însă, în Sinaia, aşa cum bănuiam şi cum, de fapt, informase conducerea întreprinderii. A mers, ţintă, la Braşov, unde s-a învârtit mai bine de două ore, chipurile, ca orice turist care vrea să-şi omoare timpul. Evident că şi acum era foarte atent la tot ce se întâmplă în jurul său. De fapt, şi pe drum făcuse tot posibilul să descopere dacă este urmărit. În sfârşit, printre arcadele restaurantului „Cerbul carpatin" şi-a făcut apariţia şi străinul nostru. Purta o pereche de ochelari fumurii, un basc mare, negru, care îl acoperea jumătate din faţă, şi avea în mână o geantă de voiaj, ca mulţi alţii aflaţi în trecere prin oraşul de la poalele Tâmpei. Au schimbat doar câteva priviri scurte, după care, pe intrări diferite, au pătruns, la un anume interval de timp, în local. Vasilescu s-a aşezat la masa vecină celei la care stătea spionul. Masa era însă rezervată. Chelnerul i-a atras atenţia, dar Vasilescu a pronunţat câteva cuvinte, şi ospătarul s-a înclinat politicos, prezentându-i lista de bucate. Cei doi nici măcar nu s-au privit. Străinul, după ce a băut coniacul, s-a ridicat să plece. Cu o manevră dibace a împins sacoşa, care părea bine garnisită, sub unul din scaunele mesei la care stătea

Vasilescu şi a părăsit restaurantul. După câtva timp, acesta din urmă a plecat şi el, luând, cu nonşalanţă, sacoşa.

Pe moment am fost tentaţi să-l arestăm. Dar ne-am oprit, continuând cu răbdare şi calm, acţiunea. Aşa cum am stabilit ulterior, cele două mese la care stătuseră în restaurant fuseseră reţinute telefonic din Bucureşti de către o femeie, care vorbea cu accent străin. Acest fapt ne-a întărit convingerea cu privire la codul stabilit de cei doi pentru a se putea întâlni conspirat. Existenţa unui asemenea cod presupunea o temeinică instruire în munca de culegere şi de transmitere a informaţiilor.

Vasilescu a ajuns, după câtăva vreme, acasă. Era neliniştit. „Oare conţinutul sacoşei să fie cauza?” ne-am întrebat, dar, din nou, ne-am hotărât să aşteptăm.

Într-o seară, nu mult după evenimentele din Braşov, Vasilescu a zăbovit la serviciu câteva ore bune după program. Se înserase demult când a coborât în combinat, chipurile să ia nişte probe. Nu mai era aproape nimeni prin birouri, mai ales că atunci se transmitea un important meci internaţional de fotbal. Profitând, s-a strecurat uşor pe lângă portar, ca o umbră, intrând în sectorul unde erau instalaţiile. Dintr-un loc mai dosnic, a luat sacoşa pe care o ascunsese cu vreo două zile mai înainte şi, ţinând-o strâns sub braţ, s-a apropiat de agregatele cu pricina. A scos mai multe aparate de măsură şi control şi, la iuţeală, a început să le schimbe cu cele ce erau montate pe panouri. Aceste aparate, special construite, ar fi înregistrat valori mult mai mari decât cele reale, cu toate consecinţele nefavorabile pentru combinat. Nu ne-a rămas decât să trecem la arestarea inginerului Vasilescu.

Cu ocazia percheziţiei domiciliare, am găsit, pe lângă o sumă destul de mare de bani în monedă românească, şi extrasul de cont în care i se confirma depozitul făcut pe numele său la o bancă din Elveţia. Mai erau câteva aparate de fotografiat, un tabel de codificare

destul de complicat şi notiţele care însoţeau toate acestea. Respectivele instrucţiuni, ca şi aparatele pe care încercase să le monteze, îi fuseseră date de străin în sacoşă. După ce lua cunoştinţă de noile însărcinări, urma să distrugă notiţele. Fire foarte meticuloasă, le prinsese însă între coperţile unui dosar, alături de alte însemnări făcute cu diferite prilejuri. Se mai afla acolo şi o notă de calcul, în care erau contabilizate diferenţele de preţ, dar şi de calitate rezultate din livrările necorespunzătoare, livrări recepţionate tocmai de Vasilescu. Dar nu era vorba numai de spionaj economic. În instrucţiunile pe care le primise, i se aducea la cunoştinţă că aceasta era ultima misiune de acest gen şi că, pe viitor, va trebui să-şi îndrepte atenţia asupra informaţiilor din domeniul apărării, să stabilească ce unităţi militare sunt dislocate în zonă, dotarea lor, cine sunt comandanţii, precum şi alte date legate de numeroase obiective militare. Se cereau răspunsuri la un chestionar complet, cu câteva sute de întrebări, din care cea mai mare parte se referea la cadre cu funcţii de conducere. Centrala de spionaj era interesată şi de viciile sau slăbiciunile oamenilor, pentru a le exploata aşa cum procedase şi cu Vasilescu. Străinul îl studiase, îl făcuse să-şi „prezinte" adevărata faţă, intuind că, dincolo de aparenta corectitudine se ascund pasiuni nemăsurate, calcule reci, lipsă de scrupule. Câţiva prieteni din copilărie îi şi spuneau lui Vasilescu, pentru rapacitatea şi viclenia sa, „Vulpoiul". Porecla i se potrivea de minune. În schimbul unei perechi de ochelari cu ramă suflată în aur, al unui radiocasetofon, al unor obiecte de îmbrăcăminte şi, mai apoi, al unor sume de bani lichizi, era în stare să-şi vândă şi mama. Dar jocul se încheiase şi urmau să fie „contabilizate" şi socotelile.

Trebuia, însă, să punem capăt şi activităţii lui Bangu, aşa că ne-am folosit de o stratagemă. S-a lansat zvonul că Vasilescu plecase urgent într-o delegaţie, din care urma să se întoarcă abia peste vreo două săptămâni. În această perioadă, gândeam noi, vom avea timpul

necesar pentru a extirpa şi cealaltă buruiană. Bangu şi-a continuat „presiunile” pentru a-i determina pe cei ce lucrau la perfectarea noilor achiziţii să prefere firma „Gold & Sons”. La indicaţia directorului aceştia l-au asigurat că negreşit vor ţine seama de sfaturile lui. Mulţumit, Bangu şi-a anunţat stăpânii. Ce a urmat după aceea?! Într-una din zile, unul dintre colegii săi de serviciu a plecat într-o delegaţie în Capitală. Bangu l-a rugat să-i facă un comision, adică să-i depună la biroul de publicitate un anunţ, care să apară în ziarul „România liberă”. În anunţ, făcea cunoscută intenţia de a vinde o garnitură de mobilă veche. Soţia colegului de serviciu a dat peste notiţa respectivă destinată „micii publicaţii” şi l-a bătut la cap pe soţul ei să vorbească cu Bangu ca să o cumpere ei. Bangu l-a refuzat politicos, iar colegul a rămas perplex: „Dă anunţ că vrea să vândă nişte mobilă veche şi, când i se oferă posibilitatea, refuză, dar anunţul tot îl publică”.

Noi am aflat mai târziu că străinul, după ce a citit anunţul în ziar, a devenit foarte sigur de modul în care se vor desfăşura tratativele. Adoptase chiar o anumită agresivitate în discuţii, cetind preţuri tot mai mari şi solicitând exclusivitatea pe piaţa românească. Bangu mai avea şi o altă însărcinare expresă, aceea de a sustrage rezultatele unor cercetări efectuate de către serviciul la care lucra. Proiectul unei noi instalaţii era în fază de finisare şi, dacă firma amintită ar fi reuşit să între în posesia documentaţiei şi să breveteze proiectul, statul român ar fi pierdut nu numai o importantă sumă de bani cheltuiţi cu cercetările, dar şi toate priorităţile ce însoţesc, de obicei, producerea în premieră a unor utilaje. Pe lângă aceasta, munca altor oameni s-ar fi irosit în van. De aceea, ne-am străduit să nu-i scăpăm din vedere niciuna din mişcări. Dar, nu numai el trebuia să fie adus în faţa justiţiei, ci şi „păianjenul”.

Bangu era plin de iniţiative. Nu ştia ce să mai facă pentru a aranja în aşa fel treburile încât să poată aduna la un loc toate documentele.

În vederea păstrării unui secret absolut asupra cercetărilor, s-a organizat lucrul pe echipe, doar un număr limitat de specialişti având acces la dosarul integral al lucrării. Bangu era unul dintre aceştia.

Încercând să-i oprim degringolada, am organizat o discuţie cu colectivele de specialişti, privitor la necesitatea de a se păstra secretul cercetării. Am adus în aşa fel vorba, încât Bangu, dacă ar fi vrut să o rupă cu calea primejdioasă pe care apucase, ar fi putut mărturisi sincer totul. Dar probabil că era cam târziu. Mult timp după asta m-am întrebat dacă nu puteam, totuşi, să-l fi ajutat mai din timp. Oricum, el n-a tras nicio concluzie.

Treburile se precipitau. Într-una din zile Bangu a rămas, ca de obicei, peste ora de program. Voia să microfotografieze dosarul în care se găseau toate datele cercetărilor efectuate. Depusese la biroul de documente secrete mapa în care se afla un alt dosar, asemănător ca volum cu cel adevărat, pe care îl oprise. Când s-a convins că nu mai este nimeni în preajmă, a închis uşa biroului şi a început să mânuiască aparatul minuscul cu care fusese dotat. Apoi a plecat liniştit acasă.

Treaba aceasta se întâmpla într-o vineri seara. Duminică dimineaţa pleca spre Capitală. Abia ajuns în gară, a dat un telefon şi, aşa cum ne aşteptam, şi-a chemat „legătura” la întâlnire. Şi care credeţi că era aceasta? Tocmai străinul care se ocupa cu „comercializarea” unor instalaţii tehnice. S-au întâlnit în restaurantul hotelului „Athenee Palace”. I-am arestat în momentul în care făceau schimbul de pachete. Într-unul erau zece role de microfilme, iar în celălalt, bani.

Bangu, la indicaţia legăturii sale, se grăbise cu transmiterea informaţiilor, contrar obiceiului său, pentru că altfel era foarte precaut. Şi nu numai el. Rar de tot se foloseau, de către serviciul de spionaj respectiv, întâlnirile directe cu cei din reţeaua lor. De obicei,

şi aşa se procedase şi în „cazul Bangu”, întâlnirile aveau loc în străinătate. El făcuse mai multe călătorii cu diverse însărcinări; un agent al serviciului de spionaj se deplasa acolo unde se afla Bangu, prelua informațiile, îi transmitea ordinele şi îl instruia. Datorită condițiilor mai deosebite existente în situația creată de necesitatea transmiterii documentelor, centrala acceptase, însă, ca întâlnirea să aibă loc în țară.

Străinul a invocat imediat toate articolele de lege pe care le cunoştea foarte bine, dar le-a omis voit pe cele prevăzute în Codul penal privitoare la spionaj.

Legea însă a dat fiecăruia ceea ce i se cuvenea...

Târzia noapte a despărțirii

Mâine trebuie să plec la Deva. Îmi simt sufletul greu. Nu pot dormi. În casă e linişte şi mi-e drag să-i ştiu pe-ai mei odihnindu-se. Numai de-aş încheia mai repede misiunea aceasta! În ultima vreme, deplasările acestea lungi, care mă țin departe de casă, au început să mă obosească. Să fie, oare, un semn de bătrânețe?! Poate, deşi băiatul meu îmi spune mereu că eu nu ştiu să şi îmbătrânesc.

Numai de m-aş întoarce mai repede acasă...

În loc de epilog

Colonelul Andrei Tudor nu s-a mai întors din această misiune. A căzut eroic la datorie, la fel de senin, precum a şi trăit. Dar, iată cum s-au petrecut lucrurile:

Vântul călduţ adia printre frunzele abia mijite, aducând de pe câmpuri miros de pământ reavăn şi de iarbă frăgezită de rouă. Soarele începuse să se ridice, lungind, ici-colo, umbrele trecătorilor, şi numai munţii mai păstrau în zare, ceva din pâclele nopţii. Era încă răcoare. Colonelul Andrei Tudor respira cu nesaţ aerul proaspăt de primăvară. Îl plăcea să meargă agale, dimineaţa, în drum spre serviciu, însă astăzi se grăbea. Nu şi-a găsit astâmpărul decât atunci când, aşezat la birou, cu filele raportului în faţă, se apucă de citit.

Un ciocănit în uşă îl făcu să-şi arunce ochii la ceas. Trecuse de ora 8,00.

— Intră! spuse el.

În încăpere pătrunse un tânăr ofiţer, îmbrăcat în uniformă de miliţie.

— Tovarăşe locotenent Filip, începu colonelul Andrei, ţi-am recitit raportul. Faptele sunt bine prinse. Dar aş vrea să ascult câteva din părerile dumitale cu privire la..., în sfârşit, la toată povestea...

— Am înţeles... Filip tuşi pentru a-şi drege glasul, după care începu: Aşa cum am raportat, de două săptămâni, de fapt de când am venit în oraş, am mâncat, seară de seară, la lactobarul de lângă hotel, fiindcă n-am reuşit încă să-mi rezolv toate problemele gospodăreşti... Din primele zile am început să ne cunoaştem între noi, holteii, cei care mâncăm acolo, aşa că atunci când a venit la masa mea acel „inginer Valeriu”, pe care-l remarcasem printre clienţii lactobarului, nu m-a surprins. Foarte volubil, aborda subiect după

subiect. Invitaţia la o bere mi s-a părut, într-un fel, firească... de aceea am şi acceptat-o. Dar, deşi el zâmbea mereu, aveam, totuşi, senzaţia că stă la pândă. Era ceva dubios, ceva greu de definit. Au urmat, apoi, întrebările, din ce în ce mai subtil plasate şi mai insistente. Am înţeles, dintru început, că noua mea cunoştinţă urmărea, de fapt, altceva... Făcând un „bilanţ" al întrebărilor sale, aparent nevinovate — le-am notat acolo cu grijă — aşa cum, probabil, aţi putut uşor observa din lectura lor, concluzia e clară. Se interesa, îndeosebi, de probleme ale unităţilor militare... Prietenia cu mine era doar pretextul. A doua zi, am şi întocmit raportul. S-ar putea să fi fost eu prea suspicios... ceea ce nu prea cred...

— Ai făcut foarte bine! N-ai reuşit să afli mai multe de la el?

— Nu. De altfel, văzând că eu nu mă pripesc cu răspunsurile, a început să dea înapoi. Am încercat să aflu unde lucrează şi dacă ne mai putem întâlni. A evitat un răspuns direct. Mi-a spus doar că o să mă găsească el... Am reţinut totuşi, într-o împrejurare oarecare, un amănunt: fiind împreună şi întâlnind un tânăr, renunţând la ideea iniţială de a sta de vorbă cu el, „prietenul" meu i-a spus: „ Vorbim, noi, mâine, la combinat!" Respectivul i-a răspuns: „Bine, tovarăşe inginer!"

— Sunt într-adevăr, câteva repere importante... Te rog să mergi la camera 15 şi, împreună cu locotenentul Nicolescu, să întocmeşti un portret-robot al individului... Mulţumesc şi... felicitări, tovarăşe locotenent!

Rămas singur, Tudor îşi reciti notiţele, apoi, ridică receptorul şi formă un număr.

— Sandule, vino te rog până la mine! Adu şi dosarul „Curiosul". Comunică-i şi lui Nicolescu ca imediat ce termină, să vină cu portretul acela...

După câteva minute, în încăpere intră maiorul Alexandru Ivan. Puse dosarul pe biroul lui Tudor şi aşteptă.

— Te rog să citeşti raportul acesta! Apoi, discutăm, îi spuse Tudor.

Când cei doi au terminat de lecturat materialele din dosar, era aproape ora 11. Colonelul rupse tăcerea:

— Ce părere ai? întrebă el.

— Nu cred că mă înşel afirmând că avem de-a face cu una şi aceeaşi persoană.

— Pe ce-ţi bazezi „presupunerea”? Să nu pornim numai de la admiterea unei singure posibilităţi, a unei singure ipoteze. Acest lucru poate să ne influenţeze, ne poate face să scăpăm din vedere celelalte elemente. Să recapitulăm, înainte de toate, cazul „Curiosul”.

— Perfect! Tatăl unui ofiţer dintr-o unitate a M.A.N. este internat în spital. Vecin de pat îl este inginerul Valentin Scurtu, care lucrează la combinat. Cei doi se împrietenesc. Vizitatorii lui Scurtu — foarte mulţi şi tineri — stau adesea de vorbă cu bătrânul, un om hâtru, guraliv din cale-afară. Bătrânul este şi el vizitat în dese rânduri de fiul său. Unul din „prietenii” lui Scurtu observă uniforma fiului şi, în câteva rânduri, îl tot „chestionează pe moşneag: „Ce mai face băiatul? Pare tare ocupat! Lucrează la o unitate aici, în localitate, sau...? Sunt plătiţi bine ofiţerii...? Face teren? E un băiat inteligent. Trebuie să aibă o muncă de răspundere...” şi câte altele.

— Şi toate acestea s-au petrecut fără ca inginerul Scurtu să ia seama. L-am întrebat, nu o dată, despre asta. A negat întotdeauna că ar fi asistat la astfel de conversaţii. Cum bine ştiţi, nici încercarea de a stabili cine venea să-l viziteze mai des nu ne-a adus prea multă lumină. Frecvenţa vizitelor nu era un indiciu. Apoi, se poate foarte bine ca acel „curios” să nu fi fost remarcat de Scurtu sau de alţii că se interesează în mod deosebit de fiul bătrânului. Nici bătrânul nu a putut să ne spună mare lucru despre „curios”. Dacă şi bătrânul ar fi fost la fel de vigilent ca feciorul... Acestea sunt faptele. Să vedem concluziile.

— În ambele cazuri, avem de-a face cu un om care manifestă interes pentru problemele militare. Aceeaşi manieră de a strecura întrebări, aparent „nevinovate”, în discuţii. Prieten cu un inginer de la combinat, şi el, la rându-i, poate, inginer. Problema principală este să descoperim omul...

— Iată cum vom proceda: iei portretul întocmit de locotenentul Filip şi stai din nou de vorbă cu bătrânul, cu fiul lui, cu cei de la spital. O dată, de două ori, de douăsprezece ori. Este imposibil să nu-şi aducă cineva aminte, un amănunt, un element relevant. Eu voi pleca la combinat...

La combinat, colonelul Andrei nu a reuşit să descopere mare lucru. Existau în listele biroului personal un număr de trei ingineri care purtau... prenumele de Valeriu, dar niciunul nu corespundea descrierii făcute de Filip. Şeful biroului personal şi învăţământ remarcase o oarecare asemănare între portretul-robot şi un alt inginer, pe care îl chema, însă, Vasile Tudorache.

Acesta lucra de câţiva ani la combinat. Respectivul se afla acum în concediu medical, aşa că nu s-a putut sta de vorbă cu el.

Oarecum nemulţumit, şi Ivan s-a îndreptat spre casă. Voia să se odihnească, cât de cât, după care să se ducă la şedinţa cu părinţii. Diriginta fiului său, care-l mobilizase la şedinţă, îl sunase la telefon cu o săptămână în urmă. A mâncat fără poftă şi, grăbit, l-a sunat pe colonelul Andrei. Dar acesta nu sosise încă, aşa că l-a rugat pe ofiţerul de serviciu să-i comunice rugămintea de a-i telefona de cum se întoarce. Nu-şi găsea liniştea. Relua iar şi iar aceleaşi gânduri, aceleaşi ipoteze, într-un târziu, telefonul a sunat aproape strident, întrerupându-i gândurile.

— Tovarăşul Ivan?

— Da, tovarăşe colonel... Ne putem vedea la inspectorat? Bine! într-o jumătate de oră sunt şi eu acolo. Să trăiţi!...

Când a ajuns la inspectorat se întunecase de-a binelea.

— Mare lucru n-am făcut nici eu, a început Ivan. Bătrânul abia şi-l mai aminteşte. Deşi, aparent, pare în deplinătatea facultăţilor mintale, când este luat la bani mărunţi, dă semne de senilitate. Parcă l-ar fi văzut, parcă nu. Fiul său nu-l cunoaşte. De fapt, ofiţerul nici nu l-a văzut vreodată. Cele mai valoroase date le-am cules de la una din surori, care a stat de vorbă cu individul şi l-a reţinut pentru că a fost foarte curtenitor, chiar îndrăzneţ, propunându-i o întâlnire. Ea l-a refuzat însă.

— Dar nu renunţăm! Peste o jumătate de oră vine locotenentul Filip. Stai din nou de vorbă cu el; recapitulează elementele din portret. Apoi, plecaţi prin oraş. Poate aveţi şansă să-l vedeţi pe omul nostru. Eu merg să discut situaţia cu tovarăşul colonel Simionescu.

Zilele care au urmat nu au adus, însă, nimic nou. Omul parcă intrase în pământ. Când toate posibilităţile păreau epuizate, iată că apăru un element deosebit: un subofiţer dintr-o unitate militară dislocată în judeţ a raportat că, în timp ce se deplasa în comuna Spineni cu o maşină de ocazie, şoferul i-a pus câteva întrebări din care răzbătea un interes ieşit din comun pentru problemele militare. Subofiţerul nu s-a lăsat „stors” de informaţii, iar la coborâre şi-a notat numărul maşinii.

A fost o chestiune simplă să se verifice numărul autoturismului şi să se ajungă la proprietarul ei, profesorul de educaţie fizică Traian Butnaru. Datele culese despre el îl prezentau ca pe un om serios, iar discuţia purtată a decurs simplu. Ofiţerul de securitate l-a întrebat direct când a fost ultima oară în direcţia comunei Spineni. Profesorul surprins a răspuns: „N-am mai ieşit cu maşina din oraş de mai bine de trei luni, tovarăşe dragă. Şi asta, din lipsă de timp. Dar, stai, poate Tudorache...”. Profesorul şi-a amintit că împrumutase, pentru o zi, cu vreo lună în urmă, maşina prietenului său, inginerul Vasile Tudorache.

A doua zi, la 7,00, colonelul Tudor Andrei a mers la combinat. A

stat de vorbă cu mai multe cadre de conducere din uzină. A răsfoit mai multe dosare de personal. Printre acestea şi pe cel al lui Tudorache. Biografia acestuia nu conţinea lucruri deosebite. Copilul unor oameni cu oarecare stare, urmase cursurile liceale în oraşul natal şi, apoi, Politehnica, la Bucureşti. După peregrinări pe la câteva întreprinderi, se oprise aici, la combinat. Câțiva ani de muncă rodnică şi, apreciindu-i-se calitățile a fost trimis la specializare, în străinătate, pentru un an de zile. La cererea conducerii întreprinderii unde se specializa, i s-a prelungit stagiul cu încă şase luni. Ulterior, s-a mai solicitat o nouă prelungire, dar nu s-a mai aprobat. S-a întors în ţară oarecum schimbat. Afişa un aer distant şi mulţi susţineau că a devenit infatuat. Sarcinile ce-i reveneau la combinat şi le îndeplinea în bună parte, dar n-a reuşit să acopere cu fapte aşteptările. Lucra într-un sector foarte important — cel al pregătirii tehnologiilor pentru oţelurile speciale.

În dosar nu exista nicio fotografie, aşa încât, colonelul Andrei Tudor s-a „plimbat" prin câteva din secţiile întreprinderii. În hala „C", l-a zărit printre muncitori. L-a recunoscut, deşi între înfăţişare şi portretul-robot exista o oarecare diferenţă. Tenul închis, aproape măsliniu, şi sprâncenele mult mai groase îl deosebeau de ipoteza construită. Ofiţerul era conştient că aici se termina un drum şi începea altul, mult mai greu şi mai complicat.

Pentru a rezolva cât mai repede cazul, colonelul Tudor Andrei a luat cu el pe unul dintre ajutoarele sale, maiorul Ivan. Împreună, au purtat discuţii cu mai mulţi muncitori din secţie. Aşa a aflat o serie de amănunte în legătură cu Tudorache. Se spunea că inginerul vorbea puţin cu muncitorii şi, de cele mai multe ori, răstit. Numai cu maistrul Crihana părea că se împacă mai bine, mai ales de când mergeau împreună la pescuit. Dar asta nu prea demult. Se vedea şi după ustensilele aduse chiar acolo, la vestiarul secţiei. Prea erau noi.

Noua pasiune a inginerului stârnise, într-un fel, nedumeriri.

„Cum, s-a apucat de pescuit?! Peşti?! El, care n-are linişte când vede o femeie mai acătării?!” „Pesemne că vrea să-şi lărgească aria”, spuse, zâmbind, Ilie Purcu, unul dintre lucrătorii echipei.

Dar, râzând sau nu de glumele ce le însoţeau munca, toţi aveau acum o singură preocupare: probele la noua şarjă de oţel, care se pregătea. Toţi, absolut toţi, aşteptau cu febrilitatea caracteristică unor astfel de evenimente, turnarea lingourilor de probă. Inginerul Tudorache controla atent fiecare formă în parte şi aşa, în glumă, puse să se facă şi una miniaturală, care să rămână în secţie, „pentru posteritate”. Un simbol al eforturilor lor. Zis şi făcut. I-au găsit şi un loc special acestui calup de metal cu reflexe albăstrui. Toţi erau foarte mândri de opera lor.

Tudorache şi Crihana se duceau, de fiecare dată când timpul le îngăduia, la pescuit. S-a lăsat „molipsit” şi un alt lucrător. Când s-a oferit să-i însoţească, inginerul l-a fulgerat cu privirea. Nu-i surâdea, se vede, ideea că vor avea un partener nou. Totuşi, în prima duminică au plecat toţi trei. Locul îl alesese Tudorache, undeva, nu prea departe de oraş, dar foarte aproape de o unitate militară. Din locul unde îşi aşezaseră ustensilele se vedeau foarte bine punctul de control şi o parte din parcul tehnic al unităţii. Crihana nu-şi dezlipea ochii de pluta undiţei, în vreme ce inginerul arunca destul de rar lanseta. Când şi când, îşi făcea de lucru căutând în sacul de doc, destul de dolofan, făcând să se audă parcă un clinchet metalic. Tudorache nu s-a depărtat o clipă de sac. Orice ar fi făcut, avea grijă să-l aibă în supraveghere. Un ochi atent putea observa cu uşurinţă că unui din buzunarele sacului se închidea cu un fermoar cusut, paradoxal parcă, vertical. După toate probabilităţile, în buzunar nu se putea ţine mai nimic. Şi atunci, ce rost avea? Desigur, numai acela de a permite scoaterea neobservată a obiectivului aparatului de fotografiat sau de filmat. De aceea, ori de câte ori se apleca spre sac, Tudorache vorbea şi râdea atât de tare, încât îl supăra pe Crihana.

— Tovarăşe inginer, puteţi să vă supăraţi, dar eu aici nu mai vin. Este a treia oară când stăm degeaba cu aţa-n apă. Nu ştiu cine v-o fi spus că aici se prinde peşte, dar eu... Şi-apoi, v-am tot zis mereu. La pescuit, cel mult se vorbeşte în şoaptă... Şi, dumneavoastră...

Când a aflat despre ce era vorba, colonelul mai să nu-şi creadă urechilor. S-a întocmit un plan amănunţit de acţiune, care urmărea să stabilească modul de transmitere a informaţiilor. De asemenea, trebuiau identificaţi eventualii complici şi, mai ales, modul de realizare a legăturilor.

Concomitent, a fost informat şi ofiţerul cu contrainformaţiile militare, care a luat măsurile necesare.

Dar, chiar înaintea trecerii la acţiune s-a ivit o nouă situaţie: într-o dimineaţă colonelul Andrei a fost informat că minilingoul de probă a dispărut. Dimineaţa n-a mai fost găsit la locul lui. Ia-l de unde nu-i! Se punea problema descoperirii, cu orice preţ, a autorului sustragerii.

Zilele se scurgeau greu, fără nimic deosebit. Inginerului îi pierise dintr-odată pofta de pescuit. Era abătut, umbla încruntat. Dacă-l întreba cineva ceva, se răstea numaidecât.

Într-una din zile, cel care aducea ziarele în secţie l-a strigat pe inginerul Tudorache, fluturând o vedere.

— A sosit ilustrata pe care o aşteptaţi, tovarăşe inginer! Nu uitaţi, după ce-o citiţi, să mi-o daţi pentru colecţia băiatului.

A privit vederea, a citit şi răscitit atent ce era scris pe verso şi i-a dat-o apoi omului. Aflându-se în secţie, Ivan a reţinut faptul. Îl cunoştea pe cel ce difuza presa, Copiii lor erau în aceeaşi clasă şi se împrieteniseră; adesea se jucau împreună. Şi băiatul său colecţiona de mult timp ilustrate. „Trebuie să văd ce este cu ilustrata aceea. Poate n-au nicio valoare cele scrise în ea, şi-a continuat gândul, dar nu-i rău să ştiu”.

Ajuns acasă, i-a telefonat colonelului Andrei şi i-a povestit

întâmplarea. Apoi a discutat îndelung cu băiatul său, elev în clasa a VI-a; i-a sugerat ca, împreună cu ceilalţi colegi colecţionari de ilustrate, să organizeze o miniexpoziţie la şcoală. Virgil, băiatul său, s-a arătat entuziasmat şi, imediat ce şi-a terminat lecţiile, s-a şi repezit prin vecini, la prieteni, să se sfătuiască cu ei. N-a trecut mult şi a venit acasă însoţit de câţiva colegi, purtându-şi fiecare sub braţ pachetele cu ilustrate. Printre ei era şi copilul lui Arsene. Sandu îl privea zâmbind. Îl era drag să le admire entuziasmul cu care discutau şi îşi etalau „comorile”. S-a uitat la ilustratele fiecăruia şi, în cele din urmă, şi la cele ale lui Viorel Arsene. Erau mai bine de o sută. Le-a găsit şi pe cele ce erau destinate inginerului Tudorache. Folosind prilejul că băieţii discutau alte probleme într-o încăpere alăturată, le-a fotografiat. Până seara erau şi fotocopiate. În sprijinul echipei de lucrători de securitate venise şi colonelul Tudor Andrei. În noaptea aceea, toţi au studiat atent copiile ilustratelor. Fiecare din ele, şase la număr, reprezenta câte o localitate din judeţele limitrofe. Asemenea vederi se vindeau la orice chioşc de ziare, deci puteau fi expediate de oricine. Toate fuseseră scrise de aceeaşi mână. Acelaşi scris îngrijit, puţin aplecat spre dreapta. Se părea că este vorba de o femeie. De altfel, trei erau semnate „Iulia”, iar celelalte purtau în josul rândurilor doar iniţiala „I”. Textul era aproape invariabil, ceva în genul: „Aştept să te văd în curând. Mi-e clor de tine!”. Şi-au îndreptat, apoi, atenţia asupra ştampilei aplicată de oficiul poştal. Atunci au observat că între data înscrisă pe vedere de expeditor şi cea de pe ştampilă era o diferenţă de obicei mai mare de cinci zile. Întotdeauna, însă, data de pe ştampilă era anterioară celei scrise lângă semnătură.

— O singură explicaţie: este data la care inginerul trebuia, probabil, să se întâlnească cu „legătura” sa, spuse Ivan.

— S-ar putea să ai dreptate... Va trebui să vedem ce va face „Valeriu” în ziua de 16, data de pe ultima vedere. Dacă este data

întâlnirii, rămâne să stabilim locul. Înclin să cred că tot în „vedere” trebuie să fie răspunsul, completă colonelul.

Au privit-o îndelung. Vederea reprezenta câteva din punctele de interes turistic ale judeţului... Dintre toate, campingul de lângă oraşul Sebeş le-a reţinut atenţia. Se afla plasat pe o cale de comunicaţie destul de circulată, relativ aproape de oraşul lor.

— Posibil că acesta e locul întâlnirii. Să nu scăpăm, însă, din vedere şi alte posibilităţi, spuse Ivănescu.

La ora 8,00, lucrarea era gata. Cei trei ofiţeri munciseră până noaptea târziu...

Pe ziua de 15, inginerul „Valeriu” ceru o învoire pentru a doua zi şefului de secţie. Era, într-un fel, o confirmare a concluziei ofiţerilor cu privire la data eventualei întâlniri. În după-amiaza aceleiaşi zile, Valeriu se duse la unul dintre prietenii săi, care bătea aproape zilnic restaurantele. A zăbovit un timp, după care a plecat cu maşina acestuia. Un „Wartburg” puţin cam hârbuit. L-a parcat în faţa blocului. Până dimineaţa, n-a mai ieşit din casă. Abia spre ora 9,00 a coborât, în mână cu un pachet frumos învelit, cam de dimensiunea unei cutii de pantofi, pe care l-a pus pe scaunul de lângă el. După cum îl ţinea, se vedea că era destul de greu.

S-a suit la volanul „Wartburg”-ului. A demarat în viteză. Conducea atent, virând brusc pe străduţe nu prea circulate de maşini. Verifica dacă nu este urmărit. Ofiţerii de securitate l-au lăsat să-şi facă jocul. Erau aproape siguri că va lua drumul spre Sebeş.
S-au luat, însă, şi măsuri ca să fie înştiinţaţi, în caz că îşi va schimba ruta.

„Valeriu” a depăşit bariera oraşului şi s-a îndreptat spre comuna Strâmba. La un moment dat, „Wartburg”-ul a fost văzut în şosea, cu capota ridicată, iar conducătorul trebăluia ceva la motor. Oricine putea observa cu uşurinţă că nu se prea omora cu lucrul, ci privea mai mult în jur, să se convingă dacă este singur. Considerând că nu

mai are de ce să se prefacă, s-a aşezat pe marginea şanţului. Nu dădea semne că ar fi vrut să plece. La vreo două sute de metri de locul unde oprise inginerul, se vedea piatra kilometrică cu nr. 416. „De ce să fi oprit tocmai aici? Se pare că n-am reuşit să stoarcem totul din ilustrată!” îşi spuse Andrei.

Se apropia ora 11.00. „Valeriu” se tot uita la ceas. Era din ce în ce mai preocupat. Se ridica şi se învârtea în jurul maşinii. Aştepta. Dinspre Deva a apărut un autocamion T.I.R. Văzându-l, i-a făcut semn şoferului, cerându-i ajutor să remedieze pana. Acesta a oprit maşina câţiva metri mai sus, a salutat şi, la rândul său, s-a prefăcut că umblă la motorul „Wartburg”-ului. Apoi, s-a aşezat în faţa volanului, încercând, chipurile, să pornească maşina. În acest răstimp şi-a dezbrăcat bluza şi a pus-o pe scaunul din dreapta sa. Motorul a pornit. A ieşit din maşină, şi-a luat bluza în care ţinea pachetul şi a plecat.

— Locul a fost ales foarte bine, zise Tudor. Vezi, în valea aceasta nu pot fi văzuţi de cei care trec pe şosea, decât atunci când au depăşit culmea dealului. Nu-i nicio localitate pe-aproape.

Inginerul a făcut cale ’ntoarsă spre oraş, vădit relaxat. Pe drum, a oprit la un camping, unde a mâncat, zăbovind preț de un ceas, după care şi-a continuat drumul spre casă cu toată viteza.

S-a cerut inspectoratelor vecine să ia măsuri pentru supravegherea maşinii T.I.R. cu nr...

Din analiza atentă a celor petrecute în timpul zilei s-a tras concluzia că era vorba de o întâlnire aranjată, cu scopul de a-i permite şoferului să între în posesia pachetului.

— Trebuie să aflăm ce este în pachet, a spus colonelul Tudor.

— Se mai naşte o întrebare, tovarăşe colonel, raportă maiorul Ivan. Este de neexplicat cum au putut aranja locul întâlnirii, întrucât T.I.R.-ul a intrat în țară doar astăzi dimineață, la ora 4,00. Nu cred să mă înşel, afirmând că răspunsul este tot în ilustrată. Tot prin ea este

anunţat locul acestei întâlniri.

— Da, este necesar să elucidăm totul. Poate că n-ar fi rău să-i dăm şi noi un „rendez-vous” lui „Valeriu”. Să-l pregătim cum se cuvine. Ştiţi fiecare ce aveţi de făcut şi, cu asta, gata! spuse colonelul Tudor, ridicându-se.

Discuţia a luat sfârşit. Maiorul Ivan n-a plecat, însă, acasă. Nu-i dădea pace problema aceea cu alegerea bornei kilometrice. Simplă întâmplare?! Greu de crezut! A luat din nou copiile ilustratelor. A privit atent textul. A zăbovit îndelung asupra ultimei. Fără să vrea, a început să numere cuvintele. Erau nouă. Apoi literele — şaizeci şi una. Sublinie aşa, ca într-o joacă, vocalele primului cuvânt. Erau numai patru. Apoi, pe cele din al doilea cuvânt — una singură. Şi din al treilea — şase. Le puse unele lângă altele. Formau tocmai cifra 416. Deci, acesta era secretul „kilometrului 416”. Oare, restul avea vreun sens? A făcut tot felul de combinaţii, dar oricât a încercat, nu a ajuns la nicio concluzie. Mai rămăsese un element de dezlegat: ora întâlnirii. Textul era semnat cu iniţiala „I”. Poate, în limbaj codificat, aceasta ar fi însemnat ora 11,00. Dar se putea şi înşela. Oricum, era mai mult decât nimic.

În cele din urmă, obosit, deschise larg fereastra. Afară răsărise luna...

De două zile, toţi cei angrenaţi în acţiunea respectivă lucrau de zor pentru a pune la punct fiecare detaliu, când, la inspectorat, a sosit sesizarea că secretara directorului general al combinatului se plânsese şefului biroului special că în noaptea respectivă cineva îi umblase în fişet.

Colonelul Andrei şi maiorul Ivan s-au deplasat de urgenţă la combinat. Din discuţiile purtate cu secretara a rezultat că dosarul privind tehnologia noului oţel ce se găsea în faza de experimentare dispăruse pentru mai bine de 12 ore. Era un dosar, în felul lui unic. Pentru că nimeni nu mai avea o copie a tuturor materialelor aflate în

el; documentaţia fiind defalcată pe compartimente de muncă, fiecare avea la îndemână numai problemele ce-l priveau în mod nemijlocit. Secretara nu înţelegea cum de se putuse „volatiliza”. Doar ea, cu mâna ei, îl pusese seara, târziu, după terminarea şedinţei, în fişet, întrucât la biroul special al uzinei nu mai era nimeni. Dimineaţa nu-l mai găsise. Toată ziua răscolise hârtiile, dar fără succes. Se speriase şi nu spusese nimănui nimic. La prânz a mâncat, ca de obicei, la cantina întreprinderii. Lipsise din birou vreo 40 de minute şi, când s-a întors, a găsit dosarul în fişet. Abia atunci s-a gândit să informeze. Totodată îşi mai amintea că, şi cu alte prilejuri, observase o oarecare schimbare în ordinea documentelor ce le avea în fişet. Nu a acordat importanţă faptului şi, de aceea, nu raportase nimănui.

Deci, dosarul cuprinzând importante secrete economice, ca urmare a încălcării unor norme de păstrare şi mânuire a documentelor secrete, încăpuse, pentru câteva ceasuri, în mâini străine.

La şedinţa cu colectivul de conducere al combinatului participaseră numai şefii de secţii care asigurau punerea în fabricaţie a noului produs. Toţi erau oameni deasupra oricărei bănuieli. Verificările nu au dus la niciun rezultat. Colonelul Andrei şi-a amintit că din secţia unde se experimentase noul produs dispăruse şi minilingoul de oţel. Tocmai o mostră din acel oţel al cărui dosar documentar se „volatilizase” pentru câteva ceasuri.

— S-ar putea ca aici să fie din nou mâna lui „Valeriu”. Va trebui să stabilim ce legătură există între această întâmplare şi omul nostru, mai spuse Tudor.

Cercetările au stabilit că, într-adevăr, exista o legătură, şi încă una foarte directă. De fiecare dată când secretara descoperise că cineva îl umblase în fişet, „Valeriu” lucrase în schimbul de noapte. Câţiva oameni din schimb şi-au amintit că, uneori, inginerul dispărea din secţie. Când a avut loc şedinţa, „Valeriu” petrecuse minute în şir

stând de vorbă cu secretara directorului general. De altfel, umbla zvonul că între ei ar fi o legătură mai veche. Zvonurile aveau să se confirme mai târziu. Maistrul Crihana îşi amintea foarte exact că în noaptea aceea, când ei aveau de executat o lucrare foarte importantă, la care inginerul Tudorache „Valeriu” trebuia să fie prezent, acesta plecase acasă în jurul orei 3,00, fără să spună nimănui nimic. Crihana fusese foarte necăjit. „Noroc, zicea el, că nu se întâmplase nimic deosebit şi de aceea n-am mai raportat nimănui despre absenţa tovarăşului inginer”. Portarul care fusese de serviciu în ziua ce a urmat nopţii cu pricina a rămas mirat când l-a văzut pe „Valeriu” venind în timpul zilei, la combinat, deşi fusese de serviciu în noaptea din ajun. Reţinuse vizita neobişnuită a acestuia, deoarece, contrar obiceiului său, „Valeriu” îi strânsese mâna. „Tocmai el, care nu răspunde nici la salut... Era pe la prânz, şi s-a îndreptat spre pavilionul administrativ. A zăbovit acolo câteva minute, aşa, cam zece, cred eu, şi, după aceea, tot la fel de grăbit, a ieşit pe poarta combinatului”.

Astfel, toate umbrele acestui caz se adunau din nou în jurul lui „Valeriu”. Planul de acțiune a trebuit îmbunătățit, ținându-se seama şi de noile evenimente petrecute.

*

*   *

„Vara a trecut asemenea unui vis, dar vremea este tot caldă, îşi spunea, mergând pe sub Dealul Cetăţii, colonelul Andrei. Parcă ieri deschisesem dosarul «Valeriu». Acum ne pregătim să-l închidem...”.

A doua zi, „Valeriu” primi o nouă ilustrată. Era semnată de aceeaşi „I” şi datată 15 septembrie 1975.

Din nou, s-a învoit de la serviciu. A împrumutat, şi de data aceasta, „Wartburg”-ul prietenului, cu toate că, de aproape o lună, era posesorul unui autoturism „Dacia 1 300”. În jurul orei 11,00, a

oprit la km 236. Aici se afla un camping. Era puţin nedumerit. Oricum, a ridicat capota maşinii şi s-a aşezat la o masă. În timp ce mânca, lângă maşină a oprit un „Wolkswagen 1 300" cu număr străin. Şoferul a coborât şi s-a îndreptat spre una din puţinele mese libere, nu departe de cea la care stătea „Valeriu". A desfăcut un ziar şi a început să citească cu interes, aşteptând chelnerul.

— Nu te întoarce spre mine! Ascultă atent, i-a spus, adresându-i-se de după ziar, într-o limbă străină. Cei de la centru sunt supăraţi. Nu au primit oțelul. Cât despre documentaţie... grăbeşte-te! Vei primi în curând o telegramă. Va fi expediată din Arad şi semnată, ca de obicei, „Iulia". A doua zi, pleci acolo. Cu trenul, nu cu maşina. La ora 17,30, să fii la hotelul „Astoria". Îl cauţi pe domnul Wolf. Să fii pregătit să stai de vorbă cu ei. Vei primi instrucţiuni şi banii pe care-i aştepţi. Succes!

„Valeriu" a schiţat o mişcare care-i trăda nerăbdarea. Parcă ar fi vrut să întrebe ceva, dar, la gestul energic, scurt, al străinului, s-a stăpânit. A plecat şi el după câteva minute spre casă. Era necăjit şi îngrijorat.

În aceeaşi stare sufletească l-a găsit şi telegrama pe care o aştepta cu înfrigurare. A plecat în grabă cu trenul spre Arad. Până la ora fixată, s-a tot învârtit, fără ţintă, prin oraş. La ora 17,30, îl întrebă pe recepţioner la ce cameră este cazat domnul Wolf.

— 517. Sunteţi aşteptat.

A ciocănit timid în uşă şi s-a strecurat în cameră, încercând un sentiment de teamă. Domnul H. Wolf era un tip înalt, de 40—45 ani, cu părul înspicat de fire argintii. Purta barbă. Ochii vii, albaştri, ca oțelul, îl fixau cu intensitate.

— Ia loc! Un whisky?! îl întrebă străinul într-o engleză fluentă.

— Cu plăcere! răspunse „Valeriu".

Sorbiră băutura fără grabă. Apoi, dintr-odată, Wolf spuse:

— Ei, dar să trecem la treabă! Ce explicaţie ne poţi aduce pentru

tăcerea din ultimul timp?

— Dar am îndeplinit toate însărcinările ce mi s-au dat. Am trimis cu ultimul transport trei filme. De asemenea, o mostră din noul oţel ce urmează să fie introdus în fabricaţie la combinat. Documentaţia o am aici, microfilmată... este în gulerul cămăşii. Ştiţi dumneavoastră cu câtă greutate am scos eu mostra aceea de oţel?! Dacă mă prindea cineva era vai de mine. Numai eu ştiu prin ce am trecut. Chiar m-am mirat de ce nu mi s-a confirmat primirea obiectelor. Eu aşteptam mult promisul paşaport şi văd că am parte de dojeneli.

— Nu te grăbi încă, „Valeriule”! Dar cu informaţiile referitoare la ofiţerii de la interne, cum stai?

— Este drept, am încercat să aflu câte ceva, dar n-am reuşit mare lucru... E o treabă tare dificilă. De altfel, nici n-am mai încercat, sincer să fiu, de teamă. Dacă continui, nici nu ştiu unde o să ajung...

— Numai în faţa legii, domnule Tudorache, spuse, în cea mai curată românească, „domnul Wolf”. Destăinuirea dumitale este edificatoare... Dar mai sunt unele probleme asupra cărora vom reveni...

— Cum, vorbiţi româneşte? nu-şi credea urechilor „Valeriu”.

— Desigur! Sunt ofiţer de securitate. Era şi timpul să ne cunoaştem.

Inginerul, cu o mişcare abilă, scoase din buzunarul de sus al hainei un pistol miniaturizat, mascat sub formă de stilou. Ţinti precis spre pieptul colonelului Tudor şi acţionă trăgaciul. Glonţul porni cu un zgomot înfundat, înainte ca Tudor să se poată feri în vreun fel. Făcu un pas înainte, îl prinse pe ucigaş cu ambele mâini de umeri şi, cu o mişcare scurtă, îl aruncă în uşa camerei.

În acel moment în încăpere pătrunseră maiorii Ivan Alexandru şi Sandu Constantinescu. Colonelul Tudor se prăbuşise, însă, fără viaţă, iar cei doi, abia stăpânindu-şi furia, îi puseră criminalului cătuşele. Era în durerea lor nemărturisită ceva din puterea adunată

în suflete, din lunga şi trainica lor iubire de patrie. Căci acesta a fost şi crezul colonelului Tudor Andrei, de a servi cu credinţă ţara, poporul, partidul. Simţământ ce l-a sădit trainic, nu numai în cugetele copiilor lui, ci şi în ale oamenilor cu care a muncit şi lângă care a trăit ardent, ca un om adevărat.